

Halfjaarbericht 2013

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Beleidsmatige voortgang per programma	3
3	Voortgang projectreserves	51
4	Financiële prognose	58
5	Stadsdelen	64
6	Krachtwijken	74
7	Bedrijfsvoering	77
Bijlage 1	Haagse Financieel economische monitor – augustus 2013	91
Bijlage 2	Begrotingswijzigingen 2013 (bedragen * € 1.000)	96
Bijlage 3	Standen bestaande reserves na begrotingswijzigingen (bedragen * € 1.000)	167
Bijlage 4	Voortgang Grote Investeringsprojecten	178
Bijlage 5	Actualisatie Grondexploitaties per 30-6-2013	182

1 Inleiding

Voor u ligt het Halfjaarbericht van de gemeente Den Haag. Met dit Halfjaarbericht informeren wij u over de stand van zaken na het eerste halfjaar van 2013 en wat we de rest van het jaar gaan doen om onze doelstellingen te bereiken. Zo sturen we actief op de doelstellingen die we hebben afgesproken in het coalitieakkoord 'Aan de Slag' en in de begroting 2013.

In het Halfjaarbericht krijgt u per programma de beleidsmatige voortgang, zowel inhoudelijk als financieel. Wat er in de eerste helft van 2013 is gebeurd, hoe zich dat verhoudt tot de doelstellingen van dit college en wat we voor de rest van het jaar verwachten. Ook gaan we in op belangrijke nieuwe ontwikkelingen uit het afgelopen halfjaar. Op verzoek van de gemeenteraad hebben we sinds vorig jaar een nadrukkelijker koppeling gelegd tussen de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen en de begrotingswijzigingen die hier het gevolg van zijn. Dit hebben we gedaan door relevante begrotingswijzigingen groter dan € 1 mln. toe te lichten.

Het college staat voor zichtbare resultaten in de stad. Om deze reden hebben we vooruitlopend op het halfjaarbericht in juli de Versnellingsimpuls met een breed palet aan maatregelen aan de gemeenteraad voorgelegd (RIS 260165). Het gaat hierbij om maatregelen voor een bedrag van ca. € 20 mln. De maatregelen starten in 2013 en zijn uiterlijk in 2014 afgerond. Verder zijn de maatregelen zichtbaar in de stad en sluiten ze zoveel mogelijk aan bij bestaand beleid. De gemeenteraad heeft deze begrotingswijzigingen op 18 juli 2013 vastgesteld.

In 2013 is de Centrale Vastgoedorganisatie Den Haag (CVDH) van start gegaan. Door het centraliseren van het gemeentelijk vastgoed zijn we beter in staat dit bezit zo optimaal mogelijk voor onze beleidsdoelstellingen in te zetten. De voor de oprichting van de CVDH nodige begrotingswijziging worden met dit Halfjaarbericht aan de gemeenteraad voorgelegd.

Nadat we met de grootste knelpunten en meevallers rekening houden, verwachten we gemeentebreed een bescheiden financieel resultaat van bijna € 3 mln. nadelig. Het grootste nadeel wordt verwacht op het Gemeentefonds doordat we € 20 mln. minder middelen ontvangen dan begroot. Daartegenover staat een voordeel van € 13 mln. aan vrijval kapitaallasten doordat we investeringen met een maatschappelijk nut gaan afboeken per 2013. Dat leidt tot een vrijval van geboekte kapitaallasten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 bieden we u per programma inzicht in wat we tot nu toe hebben gedaan om de afgesproken doelstellingen te halen en wat we voor de rest van het jaar verwachten. Ook gaan we nadrukkelijk in op maatregelen uit het coalitieakkoord die in 2013 zichtbaar worden. Afgesproken is dat in het Halfjaarbericht beleidsmatige voortgang wordt gegeven over de projectreserves. In hoofdstuk 3 vindt u deze informatie. De toelichting bij de financiële prognose vindt u in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 gaan we specifiek in op de stadsdelen. De krachtwijkenaanpak is een van de speerpunten van dit college. Hoofdstuk 6 informeert u over de actuele stand van zaken. De stand van zaken van de gemeentelijke bedrijfsvoering vindt u in hoofdstuk 7. In dit hoofdstuk vindt u ook de invulling van de ingezette bezuinigingen. In de bijlagen vindt de Haagse Financieel Economische Monitor, de begrotingswijzigingen, de standen van de reserves, de voortgang van de grote investeringsprojecten en de actualisatie van de grondexploitaties.

2 Beleidsmatige voortgang per programma

2.1 Gemeenteraad

De raad heeft een aantal ontwikkelingen in gang gezet in het kader van de procedures. Schriftelijke vragen kunnen nu digitaal worden ingediend. De verordening op de raadscommissies is aangepast aan het principe van one man, one vote. De regeling van spreektijden in commissies en raad is aangepast.

Een deel van de raadsleden werkt mee aan een proef in het kader van papierarm vergaderen. Gestreefd wordt naar een verdergaande toepassing waardoor minder papieren vergaderstukken nodig zijn. Ook zijn voorbereidingen gaande voor de vervanging van het systeem 'Mijn Raad'.

In het kader van de communicatie-activiteiten is de opkomstbevordering voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 in voorbereiding. Het doel is méér kiezers dan in 2010 te bewegen te gaan stemmen.

2.2 College en Bestuur

200 jaar Koninkrijk

Bij de begroting 2013 is voor viering van 200 jaar Koninkrijk € 0,4 mln. beschikbaar gesteld. In november 2013 is het 200 jaar geleden dat de Prins van Oranje op Scheveningen landde. Dit wordt op 30 november 2013 herdacht. Tussen november 2013 en oktober 2015 worden via diverse activiteiten de vijf verworvenheden van 200 jaar onafhankelijkheid en democratisch bestel gevierd.

100 jaar Vredespaleis

Het Vredespaleis, wereldwijd symbool van vrede en recht, bestaat 100 jaar. Tussen 28 augustus en 21 september, de VN Dag van de Vrede, wordt dit met allerlei evenementen gevierd. In het Vredespaleis zelf, in de stad Den Haag, en wereldwijd via de Nederlandse ambassades in diverse landen. Hiermee wordt het belang benadrukt van duurzame inzet voor een wereld waarin conflicten op een vreedzame manier worden opgelost.

Metropool

De eerste helft van 2013 stond in het teken van de voorbereiding van de verwachte oprichting van de metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de Vervoersautoriteit (VA), als onderdeel van de Metropool. Vorig jaar is een eerste zienswijze-document aan de deelnemende gemeenten voorgelegd. Na de zomer hebben alle gemeenten hun reacties gegeven. Gemeenschappelijke noemer was dat de Metropoolregio zou moeten starten met de taken bereikbaarheid en economisch vestigingsklimaat, daarnaast zouden de ambities moeten worden verkend rond ruimte, wonen en groen.

Op basis hiervan zijn de Metropool-voorstellen verder uitgewerkt met de contouren van een strategische agenda en een concept-gemeenschappelijke regeling. In de agenda zijn de kerntaken nader uitgewerkt, in de regeling worden onder meer zeggenschap voor de gemeenteraden en het bestuursmodel gepreciseerd. Op basis van de reacties van de gemeenten in het najaar van 2013 zal de voorbereiding verder ter hand worden genomen.

Het kabinet heeft inmiddels bekendgemaakt dat de plus-regio's worden opgeheven. Vrijwillige samenwerking blijft mogelijk. De verkeer- en vervoertaak van de plusregio's Rotterdam en Haaglanden gaat, vanwege de complexiteit in de grootstedelijke regio's, naar de Vervoersautoriteit van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Hetzelfde geldt voor de regio Amsterdam-Almere, in de rest van het land gaan die taken naar de provincies.

2.3 Dienstverlening en Stadsdelen

Dienstverlening

De uitvoering van het Masterplan Dienstverlening ligt grotendeels op koers. Uit onderzoek van Ipsos/Synovate blijkt dat de inspanningen hebben geleid tot een klanttevredenheid van 81% voor call, 74% voor click en 98% voor face (t/m april 2013). Daarmee liggen we op koers om de ambitie van het college te realiseren (90% waardeert de dienstverlening in 2014 met een 7 of hoger).

In de eerste maanden van 2013 zijn alle loketteksten korter, begrijpelijker en bovendien beter leesbaar (in Helder Haags) gemaakt. Ook is ervoor gezorgd dat het loket een prominentere plek op de homepage van DenHaag.nl heeft gekregen en zijn de meest gevraagde producten voor bewoners gemakkelijker vindbaar geworden in Google. Verder wordt gewerkt aan de optimalisatie van de top 25 van meest gebruikte formulieren.

Er is een speciale versie van de website DenHaag.nl gelanceerd voor tablets en smartphones, inclusief de digitale dienstverlening via formulieren. De verwachting is dat de inspanningen op het gebied van de 'click' in de nabije toekomst voor een hogere waardering gaan zorgen. DenHaag.nl voldoet ook in 2013 aan de richtlijnen van de overheid op het gebied van toegankelijkheid. De voorbereiding van het zelfbedieningsconcept heeft prioriteit. De realisatie van het concept zal in 2014 plaats vinden.

De wetswijziging, benodigd voor de invoering van het maximumtarief voor rijbewijzen is nog niet goedgekeurd. Evenals vorig jaar is ook dit jaar sprake van een daling van het aantal verkochte rijbewijzen en reisdocumenten.

De laatst bekende invoerdatum voor de registratie niet ingezetenen (RNI) van 11 februari 2013 is niet gehaald. Niet-ingezetenen zijn mensen die niet in Nederland wonen, of korter dan vier maanden, maar wel een relatie met de Nederlandse Overheid hebben. De registratie van niet-ingezetenen vormt straks samen met de GBA de Basisregistratie Personen (BRP). De tweede kamer heeft op 16 april 2013 ingestemd met het wetsvoorstel BRP. Voor invoering is een implementatieplan opgesteld; het streven is dat in december 2013 de livegang plaats vindt.

Stadsdelen

In het eerste halfjaar van 2013 hebben alle stadsdelen [e]participatietraject opgestart. Bewoners konden via internet meedenken over een aantal onderdelen uit het activiteitenprogramma van het stadsdeel. De eerste trajecten zijn inmiddels afgerond en worden geëvalueerd. Het komende halfjaar starten er nieuwe participatietrajecten in de verschillende stadsdelen. In het eerste halfjaar zijn medewerkers van de gemeente getraind in het toepassen van nieuwe vormen van participatie binnen hun werkgebied. Voor actieve Hagenaars organiseren we inspiratiedagen om de vitaliteit en zelfredzaamheid van bewoners en vrijwilligers te vergroten.

Uitvoering van de activiteitenplannen door de Stadsdelen ligt op schema. De relatief nieuwe subsidieregeling 'Leefbaarheid en bewonersparticipatie 2012' is recent geëvalueerd. Het algemeen beeld naar aanleiding van deze evaluatie is dat de subsidieregeling flexibel is en vorig jaar bijna volledig is aangewend. Er is door de stadsdelen geïnvesteerd om de activiteiten te subsidiëren die specifiek erop gericht zijn om de sociale en fysieke leefbaarheid van de wijk te vergroten. Er is een grote diversiteit van activiteiten aangevraagd en uitgevoerd door veel nieuwe, niet georganiseerd, bewoners(groepen). De administratieve lastendruk bij gebruikers van de regeling is afgenomen, al blijft dit wel een punt van aandacht. Het beleidskader bewonersinitiatieven is inmiddels geactualiseerd en wordt binnenkort vastgesteld.

2.4 Openbare Orde en Veiligheid

Het veiligheidsbeleid van Den Haag krijgt vorm langs drie sporen:

- Spoor 1 Aanpakken van zware en veelvoorkomende criminaliteit;
- Spoor 2 Gebiedsgerichte aanpak: gebiedsgerichte inzet in wijken en buurten in combinatie met een persoonsgerichte en groepsgerichte aanpak van overlastgevende en criminele jongeren, veelplegers en ex-delinquenten;
- Spoor 3 Stevige aanpak van de georganiseerde criminaliteit, strafrechtelijk en bestuurlijk.

Met het vaststellen van het Integraal veiligheidsplan 2012-2015 is een stevige aanpak neergezet. Dit leidt tot positieve resultaten. De inspanningen van het afgelopen jaar hebben een positief effect gehad op de objectieve veiligheid van de stad Den Haag. Deze positieve trend wordt tevens bevestigd in de Haagse cijfers van de landelijke Integrale Veiligheidsmonitor. Deze trend zet zich in de eerste helft van 2013 door. De ontwikkelingen tot 1 juli 2013 op de in het veiligheidsplan 2012-2015 met name genoemde delicten overval en straatroof zijn hoopgevend. Overval daalt ten opzichte van de eerste helft van 2012 met 15% en straatroof met 27%. Van de overige prioritaire delicten van Politie Haaglanden daalt woninginbraak met 8% en mishandeling met 4%. Bedreiging stijgt met 7%.

Spoor 1: Aanpak zware en veel voorkomende criminaliteit

De gemeente bezoekt indien gewenst bewoners en ondernemers die slachtoffer zijn geweest van een overval voor nazorg en preventieadvies. In 2013 zijn van de negen woningovervallen vier slachtoffers bezocht en van de negen overvallen op bedrijven zijn vijf slachtoffers bezocht. Daarnaast zijn 150 omwonenden bezocht voor preventieadvies. Er zijn vijf overvaltrainingen gegeven voor ondernemers met 15 tot 20 deelnemers per training. De doelstelling om Buurtpreventie- en Interventie teams op te leiden en in te zetten voor inbraakpreventie heeft ertoe geleid dat de vier BITs die in 2012 zijn opgeleid (Vogelwijk, Houtwijk, Leidschenveen en Ypenburg) ingezet zijn. In 2013 zijn vijf BITs uit Leidschenveen en Ypenburg in opleiding. De inzet wordt verbreed naar veelvoorkomende criminaliteit (fietsendiefstal, babbeltucs, veilig pinnen etc.).

De Driehoek bepaalt welke groepen worden aangepakt, in welke volgorde dat moet gebeuren en hoe die aanpak er uit ziet. Momenteel worden de netwerken in het Centrum en Escamp op die manier integraal aangepakt. Daarnaast worden de criminele (jeugd)groepen in Spoorwijk (Laak), Waldeck (Loosduinen) en Mariahoeve (Haagse Hout) aangepakt. In Laak zijn bijvoorbeeld gerichte acties gehouden naar aanleiding van verschillende rechercheonderzoeken naar criminele personen uit Spoorwijk, die deel uitmaakten van een overlastgevende en criminele jeugdgroep. Bij twee acties in 2013 zijn met veel politievertoon een aantal verdachten aangehouden voor handel in drugs en woninginbraken. Dit heeft tot positieve reacties van wijkbewoners geleid, en een aanzienlijke verbetering in de veiligheid in het gebied.

Daarnaast zijn fysieke en bestuurlijke maatregelen genomen zoals het ophangen van camera's en het opleggen van een gebiedsverbod. De groep is in kaart gebracht en er is op verschillende niveaus geïnvesteerd op de leden van de groep. De harde kern is repressief aangepakt. De 25 criminele jongeren en hun families, waarvan het idee bestond dat ze open staan voor hulp, hebben een individueel plan vanuit het Veiligheidshuis gekregen. Daarnaast zijn er op lokaal niveau vijftien gezinnen begeleid naar de hulpverlening.

Spoor 2 Gebiedsgerichte aanpak

Alle veiligheidsoverleggen in de stadsdelen zijn op volle sterkte: naast de stadsdeeldirecteur, de bureauchef en de accounthouder Openbare Orde en Veiligheid neemt ook het Openbaar Ministerie overal deel. In alle stadsdelen hebben analyses plaatsgevonden van de veiligheid en leefbaarheid. In de Bestuurlijke Stuurgroep zijn de analyses besproken en zijn besluiten genomen die de veiligheid en leefbaarheid ten goede komen. De stadsdelen Laak, Leidschenveen-Ypenburg, Segbroek, Haagse Hout, Loosduinen en Scheveningen hebben in de eerste helft van 2013 hun tweede analyse uitgevoerd.

Van de Overlastwet wordt in de gemeente Den Haag waar nodig en mogelijk gebruik gemaakt. Niet alleen ter bestrijding van overlast in wijken, maar ook ter bestrijding van overlast tijdens evenementen als Oud en Nieuw. In het kader van de jaarwisseling 2012-2013 zijn op grond van de wet zeventien gebiedsverboden opgelegd. Verder is in het eerste half jaar van 2013 de wet nog twee keer toegepast in verband met overlast in wijken. De evaluatie van de alcoholverboden over het jaar 2012 heeft geleid tot een verdere afname van het aantal alcoholverbodsgebieden van 26 naar 24. Tevens is het aantal klachten van bewoners afgenomen. Per 1 januari 2013 is het toezicht op de Drank- en Horecawet naar de gemeente gekomen. Daarnaast zijn jongeren onder de zestien jaar strafbaar als zij in de openbare ruimte alcohol in hun bezit hebben.

Het cameraconvenant tussen politie en gemeente is sinds januari 2012 van kracht. De politie is verantwoordelijk voor het uitkijken van beeldmateriaal, het beheer en onderhoud. De beleidsmatige beoordeling van het uitgevoerde cameratoezicht blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook in het eerste halfjaar van 2013 is tijdelijk flexibel cameratoezicht als hulpmiddel ter bestrijding van plotseling opkomende of hardnekkige overlast ingezet. In de omgeving van de Delftselaan is de inzet van 6 flexibele camera's per maart 2013 teruggebracht naar vier. Daarnaast zijn momenteel flexibele camera's actief in Spoorwijk, op het Jacob van Campenplein, de Koningstraat, en de Leyweg. Het tijdelijk flexibel cameratoezicht op het Teniersplantsoen en de Bouwlustlaan is beëindigd.

Spoor 3 Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in het eerste half jaar van 2013 de burgemeester in het gelijk gesteld in de zaken van twee coffeeshops, waarvan de vergunning is ingetrokken op grond van de Wet Bibob. Verder hebben twee andere coffeeshops hun gedoogstatus verloren, wegens de aanwezigheid van een minderjarige in de coffeeshop. Dit brengt het aantal coffeeshops in Den Haag op 36. Per 1 januari 2013 zijn er nieuwe landelijke kaders ingesteld voor coffeeshops. De gemeente Den Haag zal geen prioriteit geven aan de handhaving van het ingezetenencriterium. Het afstandscriterium in Den Haag blijft staan op 250 meter. Verder zal het Haagse coffeeshopbeleid worden voortgezet, dat zich kenmerkt door een strikte handhaving van de AHOJG-criteria en de specifieke lokale gedoogvoorwaarden. Dit beleid heeft geresulteerd in een kleinschalige, transparante en beheersbare coffeeshopbranche.

In het kader van de bestrijding van mensenhandel zijn in het afgelopen halfjaar drie straf- en bestuursrechtelijke onderzoeken gestart. Eén loverboy-onderzoek en twee onderzoeken volgend op de Doubletstraat-actie in april 2011. Daarvan zijn inmiddels twee onderzoeken afgerond met als resultaat de veroordeling van de daders in de eerste zaak en in het tweede onderzoek is de eis van de officier gesteld op respectievelijk 8 en 10 jaar voor de daders. 1 onderzoek loopt momenteel nog. Tevens hebben twee integrale controles plaatsgevonden in de Chinese Wellnessbranche waarbij 5 massagesalons zijn gecontroleerd. Eén onderneming is bestuurlijk één maand gesloten. De APV en het Handhavingsarrangement zijn aangescherpt en het preventief toezicht op mensenhandel in de prostitutiebranche is geïntensiveerd door de inzet van extra capaciteit van de toezichthouders. Dit heeft geleid tot 40 negatieve werkadviezen aan exploitanten in verband met het vermoeden van slachtofferschap mensenhandel.

Haags Economisch Interventieteam (HEIT)

Onlangs heeft de raad ingestemd met het voorstel om vanuit de middelen voor de Doubletstraat geld vrij te maken voor instandhouding en uitbreiding van de werking van het HEIT. Er is € 2,8 mln. vrijgemaakt om HEIT tot en met 2017 ook actief te laten zijn in de (legale en illegale) prostitutiesector. Met dit geld wordt een team bekostigd van negen medewerkers waarvan vijf extra die geoormerkt zijn voor prostitutie. Doel is de intensivering van de inzet voor de raamprostitutie en het geven van een extra impuls aan de aanpak van nieuwe opkomende prostitutievormen zoals de Chinese massagesalons. Hoe de extra inzet op de raamprostitutie eruit komt te zien wordt op dit moment besproken met de partners; vooruitlopend hierop is het HEIT begonnen met bezoeken aan de Chinese massagesalons.

Met de inzet van het HEIT wordt een verbeteringsslag gemaakt in het toezicht op de Chinese massagebranche. Een groot voordeel van het HEIT is dat het in staat is om veel sneller en gericht te opereren dan tot nu toe bij integrale controles het geval was. Een ander onderdeel van de verbeteringsslag is dat het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) inmiddels bij de controles op de massagesalons betrokken wordt. Dat draagt aanzienlijk bij om vast te stellen of er sprake is van illegale seksuele dienstverlening.

Inmiddels heeft het HEIT, met medeneming van het NFI, al vier massagesalons bezocht. In Laak zijn drie massagesalons gecontroleerd en in Karnebeek één. Deze controles hebben direct de meerwaarde van het verbeterde toezicht aangetoond. Met de bevindingen kan aannemelijk worden gemaakt dat in de massagesalons sprake is van illegale seksuele dienstverlening. Dit heeft geleid tot een sluiting en een voorgenomen sluiting. Ook voor de rest van het jaar heeft het HEIT een groot aantal controles van massagesalons ingepland.

HEIT blijft daarnaast actief in alle andere sectoren waar (mogelijk) sprake is van malafide bedrijvigheid. In het eerst halfjaar van 2013 heeft het team 138 controles uitgevoerd. Met een beoogd aantal van 300 per jaar ligt het team voorsnog op koers. Echter, omdat al gestart is met de controles van Chinese massagesalons, en het beoogde nieuwe prostitutieteam pas in de loop van 2013 geformeerd gaat worden, en een controle van een salon substantieel meer tijd vraagt dan een reguliere HEIT controle moet rekening gehouden worden met 250 controles in totaal voor 2013. Over de resultaten ontvangt de Raad jaarlijks bericht via de HEIT voortgangsrapportage.

Regionaal Informatie- en Expertise Centrum Haaglanden/ Hollands Midden (RIEC)

In de eerste helft van 2013 is gestart met de herinrichting van de werkwijze van het RIEC. Kern hiervan is dat het RIEC de functie krijgt van "informatieplein": een plek waar alle partners veilig (al) hun kaarten op tafel kunnen leggen voor effectieve en uitvoerbare interventies. Direct na het zomerreces wordt met deze nieuwe manier van werken gestart.

Onder RIEC vlag (convenant) waren op peildatum 7 mei 34 zaken in behandeling. Dit zijn subjectgerichte zaken (bijvoorbeeld een subject dat een spilfunctie heeft in de georganiseerde hennepcultuur, of een lid van een 1% Motorclub) maar het gaat ook om malafide bedrijvigheid. 21 van deze zaken raken Den Haag. Raken wil zeggen dat of subject/object woont in- of is gevestigd in Den Haag, of het is een casus die zich uitstrekt over meerdere gemeenten waarbij óók Den Haag in beeld is. Dit betekent dat 62% van de zaken in behandeling betrekking hebben op Den Haag. Tot de peildatum (07 mei) is het RIEC 20 maal door een gemeente gevraagd te adviseren inzake BIBOB. Elf maal (= 55%) gebeurde dit door Den Haag. 10 van die verzoeken zijn nog in behandeling. Bovenstaande laat niet alleen de inspanningen van het RIEC Bureau zien maar ook de grote verbondenheid met de gemeente Den Haag.

Tijdelijk huisverbod

Het aantal opgelegde huisverboden in 2013 laat een redelijk constant beeld zien ten aanzien van eerdere jaren. In de eerste helft van 2013 zijn namelijk 129 huisverboden opgelegd. In 2012 en 2011 waren dat in dezelfde periode respectievelijk 140 en 114 huisverboden. Het tijdelijk huisverbod wordt als een effectief instrument ervaren door zowel politie als hulpverlening bij de aanpak van huiselijk geweld. Tevens zijn in de eerste helft van 2013 vervolgspraken gemaakt over het starten van een pilot binnen het Veiligheidshuis om de verbinding tussen straf en zorg vorm te geven. Op dit onderdeel zijn de afgelopen periode flinke vorderingen gemaakt. De pilot start in de tweede helft van 2013.

2.5 Cultuur

Algemeen

Den Haag heeft een gewaardeerd, aantrekkelijk en gevarieerd cultureel aanbod, dat de stad tot een aantrekkelijke vestigingsplaats maakt voor bedrijven en bewoners. Het culturele aanbod trekt bovendien toeristen aan. De gemeente geeft daarom in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur financiële ondersteuning aan cultuurinstellingen.

MeerjarenBeleidsplan Kunst en Cultuur 2013 – 2016

Op 8 november 2012 heeft de gemeenteraad het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 'Haagse Nieuwe' vastgesteld. Hiermee wordt de in het coalitieakkoord afgesproken bezuiniging van € 12,8 mln. op cultuursubsidies gerealiseerd plus een extra bezuiniging van € 0,65 mln. gedurende 2013-2016 als gevolg van aanpassing van de fasering van de bezuiniging. Tegelijkertijd is een hervorming van de culturele sector ingezet waarbij de nadruk ligt op cultureel ondernemerschap en cultuureducatie. Tijdens de eerste helft van 2013 is uitvoering gegeven aan het nieuwe plan.

Frictie en transitie

In het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 'Haagse Nieuwe' heeft het college aangegeven dat vier B3-instellingen, te weten het Koorenhuis, Museon, Nederlands Muziek Instituut en Residentie ondersteuning aangeboden krijgen bij het opstellen van een sociaal plan en het sluiten van een sociaal akkoord met de werknemers(organisaties). In het afgelopen half jaar heeft het college besloten bij te dragen aan de sociale plannen van het Nederlands Muziek Instituut, het Residentie Orkest en het Koorenhuis, nadat eerder in november 2012 al besloten was tot een financiële bijdrage aan het sociaal plan van het Museon. Een aantal instellingen dat geen subsidie meer ontvangt – Branoul, Dichter aan Huis, Drang, de Nieuwe Regentes en Prospero – heeft met een incidentele ondersteuning een doorstart kunnen maken.

Cultuureducatie

Met het nieuwe Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur is ook het Deltaplan Cultuureducatie in werking getreden. Dat betekent een interessante en leerzame kennismaking met kunst en cultuur voor alle schoolgaande kinderen in het Haagse basisonderwijs. Scholen, culturele instellingen en de Cultuurschakel zijn hiervoor in de eerste helft van 2013 de samenwerking gestart.

Koorenhuis nieuwe stijl

Het Koorenhuis is het afgelopen half jaar omgevormd tot een kleinere organisatie met twee taken: het ontwikkelen en aanbieden van binnenschoolse cultuureducatie en het aanbieden van diensten voor zelfstandig opererende kunstvakdocenten.

CultuurSchakel

Eind mei is de CultuurSchakel opgericht. De dienstverlening is tot dat moment gewaarborgd door medewerkers van Culturalis onder de vlag van Bemiddelingsorganisatie i.o. CultuurSchakel bestaat uit twee aparte, maar wel met elkaar samenwerkende onderdelen: het *Expertisecentrum Cultuureducatie* dat de cultuureducatie op scholen moet bevorderen en de *Serviceorganisatie Cultuurparticipatie* die de amateurkunstbeoefening (inclusief cultuureducatie in de vrije tijd) ondersteunt. Beide organisatieonderdelen hebben gemeen dat zij gebruikers en aanbieders ondersteunen en tussen beide groepen bemiddelen, maar zelf geen aanbieder zijn.

Het Expertisecentrum Cultuureducatie heeft drie belangrijke taken: (1) ondersteuning van scholen in het basis-, voortgezet- en speciaal onderwijs bij de visievorming op cultuureducatie, de verankering hiervan in het schoolplan en de vertaling van de visie in een concrete vraag naar cultuureducatieaanbod, (2) onderwijskundige ondersteuning van culturele instellingen, zzp'ers, opdat een kwalitatief beter cultuureducatieaanbod ontstaat dat beter aansluit op de vraag van het onderwijs, en (3) het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op het gebied van cultuureducatie. Eind mei is door CultuurSchakel de Haagse aanvraag bij het Fonds voor Cultuurparticipatie ingediend in het kader van de Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit.

Het tweede onderdeel van CultuurSchakel, de Serviceorganisatie Cultuurparticipatie, zal de Haagse amateurkunst in de volle breedte stimuleren, of het nu gaat om theater, dans, muziekbeoefening, beeldende kunst, (nieuwe) media, literaire activiteiten of mengvormen van deze disciplines. De Serviceorganisatie ondersteunt stichtingen, verenigingen, ongeorganiseerde groepen, ad-hoc-formaties en individuen, onder meer door het bieden van informatie, het geven van advies en de uitvoering van de Haagse subsidieregeling amateurkunsten.

Prins27

De afgelopen maanden is door de kwartiermaker en een deel van de staf van het Koorenhuis hard gewerkt aan een exploitatiemodel voor de Vastgoedorganisatie Prinsegracht 27. Doel hierbij is om het pand in stand te houden als een levendig cultureel centrum, waar een veelheid van cultuureducatieve activiteiten plaatsvindt, waar talenten zich kunnen ontwikkelen en waar de amateurkunst tot bloei kan komen. De hoofdmoot van de activiteiten zal bestaan uit cursussen kunstzinnige vorming (buitenschoolse cultuureducatie) verzorgd door zzp'ers en andere aanbieders. Daarnaast moet het gebouw ruimte bieden aan diverse vormen van binnenschoolse cultuureducatie (cultuuronderwijs aan schoolklassen, schoolvoorstellingen). Een deel van het pand zal worden verhuurd aan andere culturele instellingen, in eerste instantie het Koorenhuis en CultuurSchakel en voorts NME foundation en de organisatie Skills for Kids. Ten slotte zal Prinsegracht 27 delen van het pand verhuren aan amateurkunstenaars (gebruik van het theater of leslokalen) of zakelijke gebruikers.

Cultureel Ondernemerschap

Vanuit het nieuwe Fonds Cultureel Ondernemerschap hebben Dichter aan Huis, De Nieuwe Regentes, en Heden een bijdrage ontvangen voor initiatieven die bijdragen aan duurzaam cultureel ondernemerschap. Het aantal aanvragen groeit voor deze regeling gestaag. In samenwerking met de Rabobank wordt in het kader van de Culturele Business Case hard gewerkt aan het leggen van verbindingen tussen culturele instellingen en het bedrijfsleven. Hiervoor wordt een netwerk aangelegd waarbij culturele instellingen, bedrijven, horeca en MKB kunnen aansluiten.

Digitaliseren op Verzoek

In de afgelopen maanden heeft het projectteam Digitaliseren op Verzoek van het Haags Gemeentearchief (HGA) in samenwerking met vele in- en externe collega's gewerkt aan de inrichting van een nieuw digitaal dienstverleningssysteem: Digitalisering op Verzoek. Door deze nieuwe vorm van vraag gestuurde digitalisering is vanaf nu meer dan 11 kilometer Haagse archiefinformatie gratis beschikbaar voor onderzoek, voor burgers en ambtenaren, op elke willekeurige plek in de wereld, 7 dagen per week, 24 uur per dag.

Door het succes van het project heeft het Haags Gemeentearchief besloten in 2013 een derde HIP (Haags informatiepunten in de Bibliotheek), volgens het zelfde concept, te openen in de bibliotheek van de wijk Haagse Hout. De Openbare Bibliotheek heeft begin april kenbaar gemaakt dat het filiaal van bibliotheek Haagse Hout eerst verbouwd gaat worden. Dat betekent dat het HIP later de deuren kan openen. Het ontwerp van het HIP in Haagse Hout, wat al eerder dit jaar gepresenteerd is, gemaakt door de interieurarchitect van Studio DieP, wordt dan integraal meegenomen in de verbouwing. De contacten met partners in de wijk zijn inmiddels gelegd. Ook de website en de programmering zijn klaar. Naar verwachting zal de verbouwing begin 2014 worden afgerond.

Nederlands Muziek Instituut

In de periode 2013-2016 zal het HGA nauw gaan samenwerken met het Nederlands Muziek Instituut (NMI). Het NMI beheert een unieke collectie muziekarchieven en een bijzondere bibliotheek. De collectie is voor 60% eigendom van de gemeente Den Haag. De overige collecties zijn door particuliere organisaties in bruikleen gegeven. Het NMI verloor per 1 januari 2013 de rijkssubsidie en de gemeente Den Haag heeft de zorg voor de gehele collectie op zich genomen. De archieven worden gefaseerd overgebracht naar de bewaarplaats van het HGA. De eerste tranche van zo'n 500 meter zal eind september worden verhuisd en is vanaf dan beschikbaar voor onderzoek op de studiezaal van het HGA. Eind 2016 moet de hele verhuizing van personeel en collecties en de migratie van data zijn afgerond.

2.6 Onderwijs

Algemeen

In het coalitieakkoord *Aan de slag* 2010-2014 heeft het college besloten in de periode 2011 tot en met 2014 € 2,2 miljoen te bezuinigen op de gemeentelijke middelen voor onderwijssubsidies. De verlaging van de onderwijsmiddelen in 2013 wordt opgevangen door het budget te verlagen voor bepaalde activiteiten zoals nieuwe initiatieven. Verder is besloten vanaf 2012 € 5 miljoen structureel en in de periode 2011 tot en met 2014 € 22 mln. incidenteel voor beleidsintensivering voor onderwijsbeleid vrij te maken. De middelen worden ingezet voor activiteiten als: excellente prestaties, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en extra inzet leerplichtambtenaren en casemanagers voortijdig schoolverlaten. Verder worden in 2013 hoogstwaarschijnlijk zes (brede buurt) scholen nieuwe huisvesting opgeleverd. Conform planning zal voor vijftien (brede buurt) scholen een start gemaakt worden met de daadwerkelijke uitvoering van de (nieuw)bouw. In het kader van het 'Beleidskader multifunctioneel gebruik schoolgebouwen' zijn voor tien scholen aanvragen ingediend. De raad heeft in juni ingestemd met de 'Tijdelijke regeling verwijdering asbest uit schoolgebouwen'. De regeling loopt tot en met 2017.

De inzet op de professionalisering van leraren en schoolleiders in Den Haag is versterkt. Den Haag is gaan deelnemen aan het landelijke project LeerKRACHT. Daarnaast participeert Den Haag met een lokale pilot in het landelijke Lerarenregister. De intensieve aanpak van zwakke en zeer zwakke scholen loont: er is al enkele jaren sprake van een dalende tendens. In de eerste helft van 2013 is aan drie zwakke basisscholen in Den Haag subsidie beschikbaar gesteld. Momenteel telt Den Haag nog vier zwakke scholen in het basisonderwijs. In het voortgezet onderwijs zijn er acht locaties met zwakke opleidingen. Er is slechts één opleiding die zéér zwak is, dat is een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Dat is het Midgaard college. Deze school valt niet onder een Haags schoolbestuur, maar is een onderdeel van een residentiële setting (jeugdhulp plus).

Ontwikkelingen brede buurtschool

Brede buurtschool primair onderwijs

Momenteel (einde schooljaar 2012-2013) voeren 22 basisscholen het leerkansenprofiel (LKP) uit. Twee scholen zijn gestart met de voorbereidingen en zullen in 2014 een LKP-school worden. Een 25ste school wordt heden geworven. De ambitie is dat 25 scholen in 2014 werken volgens het LKP. Met het leerkansenprofiel wordt de leer- en ontwikkeltijd op zware achterstandsscholen met zes uur per week verplicht verlengd, zodat optimale voorwaarden worden gecreëerd om leeropbrengsten te verhogen en talent tot ontwikkeling te brengen. In de krachtwijken zijn zes “brede buurtscholen plus” geselecteerd. Bij vier van de zes locaties is sprake van nieuwbouw of verbouw. In 2013 zijn er in het Haagse basisonderwijs twaalf zomerscholen. Hierin participeren 20 basisscholen. Medio 2013 zijn 8 weekendscholen gerealiseerd. Verder is in 2013 een pilot gestart om op zes locaties de ontwikkeling naar één samenhangende voorziening voor kinderen van nul tot twaalf jaar te ondersteunen.

Brede buurtschool voortgezet onderwijs

In 2013 zijn 16 scholen (locaties) voor voortgezet onderwijs bezig met brede buurtschool activiteiten. Dit zijn er ruim meer dan het door de raad gestelde streefcijfer van 12 brede buurtscholen. De scholen organiseren in samenwerking met instellingen (welzijn, cultuur, sport en zorg) en bedrijven activiteiten voor de leerlingen. Scholengroep Den Haag Zuidwest en Johan de Witt Scholengroep continueren de zaterdag- en zomerscholen voor leerlingen en buurtbewoners. College St Paul en buurtvereniging ‘De Landen’ zijn samen in een nieuw gebouw getrokken en werken ook inhoudelijk steeds meer samen. Na de zomer opent Scholengroep Den Haag Zuid West de deuren van de brede buurtschool Het Roemer Visscher College. In dit complex is de school samen met diverse andere partners en voorzieningen gehuisvest.

Cultuureducatie

Op 16 juli 2013 zijn de convenanten cultuureducatie (primair, voortgezet en speciaal Onderwijs) ondertekend met 24 schoolbesturen. Na de zomervakantie gaat het expertisecentrum cultuureducatie (Cultuurschakel) van start.

Wegwerken taalachterstanden

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

In de eerste helft van 2013 zijn er 85 voorscholen (samenwerking tussen peuterspeelzaal en een basisschool) met 249 peutergroepen, en 35 kinderdagverblijven waar een voorschools educatief programma wordt uitgevoerd met 62 groepen. Op 1 april 2013 namen 2.466 doelgroepkinderen deel aan een voorschoolse voorziening. In totaal namen 4.109 kinderen deel aan voorschoolse educatie (doel- en niet-doelgroepkinderen).

Vanuit de bestuursafspraken met het ministerie van Onderwijs is geïnvesteerd in de kwaliteit van leidsters, kwaliteit zorg, opbrengstgericht werken en ouderbetrokkenheid. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) instellingen hebben op basis van subsidiekaders voor de inzet van een HBO-er, voor actieve VVE ouders, kwaliteitszorg en startgroepen subsidieaanvragen gedaan en daarbij op locatie niveau plannen van aanpak gemaakt voor de periode tot en met 2015. De pedagogisch medewerkers zijn getoetst op hun taalniveau en waar dit onvoldoende is, wordt vanaf de tweede helft van 2013 een passend aanbod van scholing gedaan.

In de eerste helft van 2013 hebben vrijwel alle VVE-instellingen een plan van aanpak ingediend voor ouderbetrokkenheid: het informeren, adviseren en stimuleren van ouders van jonge kinderen tot ontwikkelingsstimulerend gedrag. Voor het uitvoeren van de plannen is subsidie beschikbaar gesteld.

Schakelklassen

Het schooljaar 2012 - 2013 zijn in totaal 89 schakelklassen gerealiseerd, waaronder drie kopklassen. Vorig schooljaar waren dit er nog twee. De interesse van de basisscholen voor een schakelklas blijft ten opzichte van vorige jaren onverminderd groot. Met een deelname van 1.146 leerlingen aan een schakelklas wordt de afgesproken doelstelling uit de HEA 2010 - 2014 (deelname van minimaal 900 leerlingen) ruimschoots behaald. Bovendien zullen er ook na de zomervakantie drie kopklassen ingericht worden. Daarnaast zijn er zes scholen voor voortgezet onderwijs die in 2013 het realiseren van hun schakelklassen / taalklassen (of een vorm hiervan) voortzetten.

Nieuwkomers

Momenteel zijn er in totaal 28 opvanggroepen voor nieuwkomers verspreid over 19 basisscholen. Hiermee is het aantal opvanggroepen ten opzichte van vorig jaar stabiel gebleven.

Terugbrengen taalachterstanden bij volwassenen

Met ingang van 2013 is de Wet Educatie Beroepsonderwijs gewijzigd. Het Rijk bekostigt met ingang van 2013 het Vavo rechtstreeks aan het ROC. Het rijksbudget voor de overige educatie is als gevolg hiervan gehalveerd tot € 2,3 miljoen. Per 2013 is de overige volwasseneducatie gericht op trajecten taal en rekenen met behulp van de alledaagse ICT. Daarnaast heeft het Rijk fors bezuinigd op de inburgering en re-integratie. Verplichte inburgeraars moeten voortaan zelf hun inburgering betalen en kunnen niet meer bij een ROC terecht voor taallessen. Vrijwillige inburgeraars mogen zich wel aanmelden bij het ROC, maar het Rijk stelt hiervoor geen budget beschikbaar. De raad heeft besloten deze rijksbezuinigingen (deels) te compenseren voor de jaren 2013 en 2014 en heeft hiervoor in totaal € 4 miljoen vrijgemaakt. Het aanbod educatie voor volwassenen blijft zo op peil. ROC Mondriaan voert in 2013 voor een deel van deze middelen 500 taaltrajecten voor EU (arbeids)migranten taaltrajecten uit.

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Meer participatie door taal' gaan de taalaanbieders Wereldvenster (WV) en Ontmoeting met Buitenlandse vrouwen (OBV) per 1 januari 2014 fuseren. Er komt subsidie beschikbaar voor de huidige vrijwilligersactiviteiten voor taal van WV en OBV. Om de efficiëntie en effectiviteit van het taalaanbod verder te versterken wordt de nieuwe organisatie gehuisvest bij de Taal+ school voor volwassenen van ROC Mondriaan, locatie Brouwersgracht. Zo ontstaat er één stedelijk gesubsidieerd taalcentrum voor Hagenaars met een taalachterstand, waar professionals en vrijwilligers lesgeven. Ook is ROC Mondriaan in 2013 een samenwerking aangegaan met het Programma Taal in de Buurt en vervult Mondriaan de rol van helpdesk voor het afnemen van intake- en vorderingstoetsen bij deelnemers Taal in de Buurt.

Het aantal trajecten Taal op de Werkvloer voor laaggeletterde werknemers is in 2013 uitgebreid naar 250. Na afloop stromen ook deelnemers op eigen initiatief door naar regulier taalaanbod, veelal in de avonduren. In totaal is in 2013 ruim één derde deel van het aantal trajecten bij ROC Mondriaan bestemd voor laaggeletterde en (zeer) laagopgeleide Haagse werknemers, waarmee zij hun kansen op behoud van werk vergroten.

Verder zijn 130 taal- en rekentrajecten bij ROC Mondriaan voor jongeren van 18 jaar en ouder bij de AKA-opleidingen (toekomstige Entreeopleidingen) ingekocht. Met extra lessen taal en rekenen vergroten de jongeren hun kansen om door te stromen naar Mbo 2 en daarmee het behalen van hun startkwalificatie. De jongeren versterken hun positie op de arbeidsmarkt. Dit is een van de talrijke maatregelen in de strijd tegen de jeugdwerkloosheid.

In 2013 krijgt het project Thuis op School PO van het Expertisecentrum ETV.nl een uitbreiding naar Thuis op School VO. Scholen kunnen met deze nieuwe 17-delige tv-serie (doelgroep)ouders informeren over deze onderwijsvormen, de rol van de ouders in het onderwijs en de begeleiding van kinderen door hun ouders bij schoolcarrière en loopbaanoriëntatie.

Eén aanmeldleeftijd

Als een van de resultaten van de HEA 2010-2014, worden in 2013 de afspraken over het aanmelden van leerlingen voor het basisonderwijs stedelijk ingevoerd. Vanaf 1 oktober kunnen alleen kinderen worden aangemeld die de leeftijd van een jaar hebben bereikt. Ook kan maar op één basisschool aanmelding plaatsvinden. De afspraken zijn vastgelegd in een convenant tussen gemeente en schoolbesturen. Daarmee is ook uitvoering gegeven aan een motie van de raad uit 2009.

Tegengaan voortijdig schoolverlaten

Begin 2012 heeft Den Haag namens de regio opnieuw een convenant gesloten met het ministerie van Onderwijs en de onderwijsinstellingen in de RMC-regio Haaglanden, waarbij voor iedere categorie een streefcijfer/uitvalspercentage. In Den Haag is het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in de periode 2005-2011 verminderd met bijna 22%. Amsterdam laat van de G4 in deze periode met 34% de grootste daling van het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters zien. In Rotterdam en Utrecht is het aantal met respectievelijk 13% en 8% verminderd. Om ouders te betrekken bij het voorkomen en bestrijden van schooluitval en om deze rol te versterken zijn in de eerste helft van 2013 gesprekken met onderwijsinstellingen, ouders en de ambtelijk betrokkenen op het gebied van beleid en uitvoering in het kader van het Europese uitwisselingsproject PREVENT gevoerd. Succesvolle projecten van de deelnemende Europese steden op het gebied van ouderbetrokkenheid en vsv worden tussen de deelnemende steden uitgewisseld.

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Actieagenda Geslaagd in het vak

Tal van activiteiten onder de vlag van Geslaagd in het vak kregen verder vorm. In het voorgaande zijn de initiatieven voor de onderwijssector al genoemd. Veel aandacht gaat nu uit naar het techniekonderwijs. In januari vond de kick off van de Techniekagenda Haaglanden plaats, met ambitieuze doelstellingen en commitment van veel scholen en bedrijven in Haaglanden. Hiermee is een bijdrage verworven van circa € 0,64 mln. van het Platform Betatechniek. In de zorgsector is er het Studieroutenetwerk Gezondheid: scholen en werkgevers in de zorg mocht zich in juli verheugen in een positieve audit van het Platform Beroepsonderwijs. In de veiligheidssector, een groeisector van de regionale economie, is het project Stepping Stones 4 Safety & Security is afgerond. Dit resulteert in een nieuw aanbod van breed veiligheidsonderwijs op mbo-niveau 4. De betrokken partijen presenteerden de resultaten op 23 januari tijdens een slotconferentie en blijven samenwerken om vervolgstappen te zetten.

Loopbaanoriëntatie

Tijdens de masterclass ondernemerschap zijn de eerste stappen gezet naar een netwerk ondernemerschap in het onderwijs. De website www.bekijkjetoekomstnu.nl draait nu anderhalf jaar en is uitgebreid met informatie over de arbeidsmarkt. Dit helpt leerlingen nog beter bij hun loopbaanoriëntatie. Dagelijks vinden 850 bezoekers hun weg naar de site. Het aantal deelnemers aan de community is gestegen naar ruim 200 en er zijn vijftien nieuwsflitsen verschenen.

Ontwikkeling hoger en internationaal onderwijs

Uitbreiding Universiteit Leiden

De Campus den Haag, de Haagse vestiging van de Universiteit Leiden, groeit onstuimig. In juni 2013 ontving de eerste lichting van het Leiden University College The Hague een diploma, uitgereikt in het Atrium van het stadhuis. De Campus Den Haag gaat verder doorgroeien, met nieuwe activiteiten voor onderwijs en onderzoek. College en raad hebben ingestemd met een subsidie om die uitbreiding mogelijk te maken (huisvesting, programma's rondom de thema's van de LDE-samenwerking). De Campus Den Haag groeit door naar 3.500 studenten in 2016. Per studiejaar 2016-2017 betreft de Campus een nieuwe locatie in het Wijnhavenkwartier (naast de locaties Casuartriestraat-Schouwburgstraat en Anna van Buerenplein).

Cyber Security Academy

Er is een business plan opgesteld voor een Cyber Security Academy (CSA) in Den Haag, waarbij de gemeente Den Haag als financiële sponsor de geleidelijke opbouw van de CSA wil faciliteren. De Technische Universiteit Delft, de Universiteit Leiden en de Haagse Hogeschool participeren hierin. De CSA krijgt in 2013/2014 gestalte.

Congres internationalisering hoger Onderwijs

De Haagse Hogeschool organiseerde samen met de gemeente Den Haag in 2013 de werkconferentie 'Globalizing Higher Education: The Hague in 2025' over de ontwikkeling van het internationale hoger onderwijs in Den Haag tussen nu en het jaar 2025. Het voornemen is om dit succesvolle evenement in 2015 een vervolg te geven.

Internationaal onderwijs

De ontwikkelde strategische agenda voor de gebiedsontwikkeling Internationale Zone bevat onder meer voorstel op het gebied van onderwijs. De lobby voor tweetalig basisonderwijs heeft zijn vruchten afgeworpen. Twintig - nog nader te bepalen - scholen in Nederland, waaronder één in Den Haag, mogen vanaf 2014 starten met de pilot tweetalig basisonderwijs. In het kader van '100 jaar Vredespaleis' zijn verscheidene initiatieven voor en met scholen plaats.

Toezicht en handhaving kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

De raad heeft besloten dat vanaf 1 januari 2013 kostendekkende leges in rekening worden gebracht voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot registratie in het landelijk register kinderopvang. Dit was noodzakelijk omdat de landelijke financiering niet toereikend is om de kosten aan gemeentezijde te dekken. Het begrote bedrag aan leges kinderopvang 2013 was € 85.000,-. Tot op heden is € 56.000,- ontvangen. Ervan uitgaand dat in de eerste helft van het jaar meer aanvragen gedaan worden voor registratie dan in het tweede jaar loopt de gemeente met betrekking tot deze inkomsten iets op de begroting achter.

Het percentage inspectierapporten zonder handhavingsadvies stijgt conform beleid. Het aantal bestuurlijke boetes en de inkomsten uit bestuurlijke boetes nemen af. Ook is gebleken dat sommige bestuurlijke boetes niet invorderbaar zijn en afgeboekt dienen te worden. Vorenstaande betekent dat juridische kosten afnemen.

Het aantal door de GGD vastgestelde en naar het college verzonden inspectierapporten loopt ten aanzien van de planning iets achter. Naar verwachting zal de GGD alle wettelijke inspecties in 2013 uitvoeren en zal de gemeente Den Haag de zogenaamde A-status behouden

Leerlingenvervoer

Sommige leerlingen kunnen niet op eigen gelegenheid naar school reizen. De dichtstbijzijnde school is bijvoorbeeld niet toegankelijk, of zij kunnen door een handicap geen gebruik maken van het openbaar vervoer. De ouders van deze leerlingen kunnen dan een vergoeding krijgen voor de kosten van openbaar vervoer of van eigen vervoer, of er komt aangepast vervoer (speciale bussen en taxi's). Jaarlijks worden circa 1.700 aanvragen ingediend, waarvan er circa 1.450 worden toegekend. Tot en met week 30 hebben wij 881 aanvragen ontvangen waarvan 764 aanvragen zijn afgehandeld. Dat is redelijk in lijn met vorig jaar. De verwachting is, dat wij op dit moment een vergelijkbare trend als vorig jaar gaan doormaken.

Dienst Openbare Bibliotheek

In de loop van januari 2013 zijn de buurtbibliotheken geopend, voorzien van boeken, boekenrekken, uitleen- en innameapparatuur, betaalapparatuur, pc's en meubels. Op 17 januari vond de officiële opening plaats van de buurtbibliotheken in buurtbibliotheek Benoordenhout. Hiermee is het in juni 2011 vastgestelde spreidingsplan bibliotheken gerealiseerd. Bovendien zal in 2015 een zevende buurtbibliotheek in de wijk Mariahoeve worden gevestigd, locatie basisschool De Vuurvlinder.

In de periode november 2012 – januari 2013 zijn meer dan 60 vrijwilligers geworven. Bij opening van de buurtbibliotheken was er voldoende bezetting om deze op vrijwillige wijze te kunnen laten draaien.

Verder is conform de Meerjarenvisie 2012-2015 gewerkt aan o.a. het verbeteren van taal- en leesbevordering (o.a. realisatie Taalhuis), het bevorderen van mediawijsheid (o.a. verruiming cursusaanbod) en de digitale bibliotheek.

Op basis van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 is besloten voor de cultuur-ankerfunctie in de stadsdelen Loosduinen en Leidschenveen-Ypenburg de bibliotheekfilialen aan te wijzen. Met het beschikbare budget kunnen activiteiten op het gebied van cultuur in de stadsdelen mogelijk gemaakt worden. Verder kunnen leden van de bibliotheek vanaf juni dagelijks een uur gratis gebruik maken van een internet-PC. Alle bezoekers hadden verder al onbeperkt gratis toegang tot WIFI.

2.7 Integratie en krachtwijken

Algemeen

Den Haag heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een multiculturele stad. Meer dan de helft van de Hagenaars is inmiddels van niet-Nederlandse herkomst. De nadruk van het beleid in dit programma ligt op het aanpakken van maatschappelijke problemen die een belemmering vormen voor het integratieproces van de verschillende bevolkingsgroepen binnen de Haagse samenleving. Het college stelt hierbij een hoge ambitie: integratie in één generatie. Het leren van de Nederlandse is hierbij een harde voorwaarde om een opleiding te kunnen volgen en een baan vinden waardoor zij zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. In beginsel is ieder individu daarvoor zelf verantwoordelijk, maar voor degenen die moeite hebben hun weg te vinden in de Haagse samenleving biedt de gemeente tijdelijk specifieke voorzieningen.

Inburgering

Op 1 januari 2013 is de wet Inburgering gewijzigd. Vanaf dat moment moeten inburgeraars zelf hun traject bekostigen. Vanuit de gemeente Den Haag gaat nu de aandacht uit naar de inburgeraars die nog in het inburgeringstraject zitten. Samen met de taalaanbieders stimuleert de gemeente hen om het traject succesvol af te ronden, zodat de inburgeraar hiermee voldaan heeft aan zijn of haar inburgeringsplicht en zo beter zijn of haar weg vindt in de Haagse samenleving. Extra aandacht gaat uit naar de inburgeraars die een WWB-uitkering hebben. Het niet of onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal hindert hen bij het vinden van werk. En hoewel de gemeente geen nieuwe inburgeringstrajecten meer start, blijft de gemeente Den Haag zich inzetten om WWB-ers met een taalachterstand te ondersteunen met een passend taaltraject. Uitgangspunt is om de klant een passend, functioneel taalaanbod te doen. Bij uitkeringsgerechtigden gaat het hierbij om werk of participatie.

Asiel

De gemeente biedt financiële en juridische ondersteuning aan kwetsbare asielzoekers die in afwachting zijn van hun verblijfsvergunning of terugkeer naar het eigen land. Hiervoor is € 0,4 mln. beschikbaar. Alleen ongedocumenteerden die een kansrijke procedure hebben lopen of meewerken aan hun terugkeer, komen voor deze ondersteuning in aanmerking. Het college heeft besloten in 2013 een eenmalige bijdrage van 0,1 mln. aan het Haags Noodfonds Vluchtelingen toe te kennen uit de nog beschikbare pardonmiddelen.

Taal

De gemeente heeft in het kader van het integratiebeleid met een laagdrempelige voorziening 'Taal in de Buurt' een bereik van minimaal 2500 deelnemers per jaar. In 2013 wordt dit niveau van bereik nagestreefd en naar verwachting behaald.

Specifieke groepen

De specifieke aanpak om de leef-, woon en werksituatie van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa te verbeteren is voortgezet in 2013. Het gaat hierbij om o.a. realisering van adequate huisvesting, aanpak van malafide werkgevers, de integratie in de Haagse samenleving en de terugkeer van Midden- en Oost-Europeanen zonder perspectief. De Rijksfinanciering voor specifieke aanpak van risicojongeren met een Marokkaanse- en Antilliaanse afkomst is beëindigd. Voor een deel heeft deze

aanpak een plaats kunnen krijgen in het reguliere aanbod. Het project ‘aanpak voor Somalische probleemgezinnen’ is gecontinueerd. Het project ‘overige Oost Afrikaanse groepen’ is in 2013 gestart en is een voorbeeld van een tijdelijke specifieke aanpak binnen het integratiebeleid.

Anti discriminatie

Migranten moeten volwaardig mee kunnen doen aan de Haagse samenleving zonder dat zij uitsluiting ervaren. Daarom treedt de gemeente streng op tegen elke vorm van uitsluiting. In 2013 is ingezet op het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt, onderwijs en spanningen tussen groepen.

April 2013 is het project Den Haag Inclusief van start met een campagne gegaan. Samen met verschillende bedrijven pakt de gemeente discriminatie op de arbeidsmarkt aan. Voor dit doel hebben bedrijven en de gemeente Den Haag het Platform Den Haag Inclusief opgericht.

Het zichtbaar maken van het erfgoed van migrantengroepen en de eigen migratiegeschiedenis draagt op een positieve manier bij aan de binding van migrantengroepen met de Haagse samenleving. In dit kader is een Netwerk Erfgoed Haagse Migranten gestart. Netwerkd deelnemers, onder coördinatie van het Haags historisch museum, zijn zowel gevestigde Haagse culturele instellingen als jonge Haagse migranten initiatieven.

Wereldburgerschap/ Herkomstlanden

De aanpak van het stimuleren van betrokkenheid van groepen bij hun herkomstlanden is verbreed van alleen Suriname, de Antillen, Turkije en Marokko naar alle herkomstlanden. De gemeentelijke ondersteuning daarbij richt zich niet op het meefinancieren van projecten in deze landen, maar op het ondersteunen van de organisaties bij hun activiteiten om fondsen of goederen te verwerven. In het kader van 140 jaar Hindoestaanse immigratie en 150 jaar afschaffing slavernij vonden diverse activiteiten plaats.

Diversiteit

Diversiteitsbeleid is gericht op de bevordering van diversiteit bij de gemeente, maatschappelijke organisaties en bedrijven en worden in de stad intern en extern gerichte activiteiten ondernomen:

1. Diversiteitsbewust vakmanschap voor beleidsambtenaren.
2. Meer diversiteit in besturen en Raden van Toezicht van maatschappelijke instellingen.
3. Diversiteit in besturen van culturele instellingen (Atana).
4. Biculturaliteit en ondernemerschap.

2.8 Werk en Inkomen

Algemene bijstandsverlening

Landelijk zullen volgens het Centraal Planbureau (CPB) in 2013 gemiddeld 560.000 (CEP) mensen werkloos zijn. In 2012 werd in de arbeidsmarktprognoses van UWV al geconstateerd dat de Haagse arbeidsmarkt sterker verslechtert dan elders en dat daarmee de instroom in de WWB verder zou stijgen. Recentelijk herhaalde UWV deze prognose voor onze regio. De laatste maanden van 2012 werd deze versterkte stijging ook waargenomen in de bijstand en ondanks alle inspanningen in het kader van de bestandsreductie WWB heeft de stijging zich in de eerste helft van 2013 doorgezet. Ten opzichte van de eindstand van 2012 is het aantal uitkeringen in het eerste half jaar van 2013 met 952 toegenomen tot een totaal van 20.723. Deze stijging wijkt weinig af ten opzichte van de landelijke trend. Den Haag verwacht dat het uitkeringenbestand in de tweede helft van 2013 sterker stijgt tot ongeveer ruim 22.700 uitkeringen. Dit wordt veroorzaakt door een verwachte toename van het aantal aanvragen en een toename van het aantal beëindigde WW-uitkeringen met als reden 'niet naar werk'. Het Rijk houdt in de bekostiging van de WWB rekening met de prognoses van het CPB. Zo is het nader voorlopige budget voor 2013 vastgesteld op € 353 mln., terwijl het voorlopige budget nog € 323 mln. bedroeg. Den Haag houdt er in de begroting rekening mee dat het definitieve budget van 2013 € 5 mln. lager vastgesteld kan worden.

Klantgerichtheid en e-dienstverlening

Het aantal mensen dat een elektronische aanvraag doet neemt steeds meer toe. Voor mensen die niet in staat zijn een aanvraag digitaal te doen, zijn op verschillende locaties in de stad ondersteuningsmogelijkheden. Door de toenemende automatisering en koppeling van gegevens zal het aanvraagproces in de toekomst zoveel mogelijk automatisch afgehandeld kunnen worden. De verwachting was dat hier begin 2013 een start mee gemaakt kon worden. Door de technische complexiteit van dit te automatiseren proces, zal dit pas eind 2013 van start kunnen gaan. Er worden maatregelen genomen om de achterstanden die hiervan het gevolg zijn in te lopen.

Wederkerigheid

Vanaf februari van dit jaar is voor bijstandsgerechtigden die (nog) niet naar de arbeidsmarkt kunnen een totaalaanpak ontwikkeld. De gemeente vraagt van de bijstandsgerechtigde dat men zelf actief op zoek gaat naar vrijwilligerswerk of ander maatschappelijk nuttig werk. Bijstandsgerechtigden die niet in staat zijn zelf vrijwilligerswerk of ander nuttig werk te vinden worden ondersteund door de Haagse welzijnsorganisaties (HWO's). Een groot deel van de bijstandsgerechtigden heeft extra begeleiding nodig. Niet alle (vrijwilligers) organisaties zijn hierop ingericht. De gemeente is gestart met het werven van eenvoudig vrijwilligerswerk, zodat ook voor deze groep voldoende aanbod aan nuttige werkzaamheden ontstaat.

Jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid neemt ook in Den Haag helaas nog altijd toe. In het eerste halfjaar van 2013 is het aantal niet werkende werkzoekende jongeren in Den Haag gestegen van 3.314 naar 3.837 (bron: UWV, 15 t/m 26 jaar). Het aantal Wwb-uitkeringen aan jongeren nam in dezelfde periode toe van 1.991 tot 2.121 (bron: SZW, 18 tot 27 jaar). De gemeente heeft daarom een actieplan aanpak jeugdwerkloosheid in werking gesteld, met als doel om meer jongeren aan werk te helpen of te laten terugkeren naar school. Van jongeren die dat zelf kunnen, verwacht de gemeente dat zij actief op zoek gaan naar een baan. Waar nodig biedt de gemeente gerichte ondersteuning. De samenwerking met uitzendbureaus wordt geïntensiveerd, er worden pilots gestart voor jongeren die zelfstandig ondernemer willen worden en met werkgevers worden afspraken gemaakt over het opnemen van jongeren in hun bedrijven c.q. netwerk van ondernemingen. De eerste resultaten worden in de tweede helft van dit jaar verwacht. Het gebruik maken van de leerwerkcheque voor jongeren met een startkwalificatie is voor de zomer van start gegaan.

Social return

Bij het verstrekken van opdrachten aan bedrijven is het vooral nu van belang stevig in te zetten op Social Return, waarmee meer mensen aan werk geholpen kunnen worden en leerlingen en studenten een stageplek kan worden geboden. In het eerste halfjaar 2013 zijn in onze gemeente 39 nieuwe aanbestedingen gepubliceerd, waarvan er inmiddels 24 zijn gegund. In februari van dit jaar is de 2.500^e plaatsing via Social Return gevierd. Het totaal aantal plaatsingen tot en met juni 2013 is inmiddels toegenomen tot een totaal van bijna 2.700.

Najaarsoffensief

De omstandigheden op de arbeidsmarkt zijn nog altijd niet gunstig. De uitstroom naar werk wordt hierdoor moeilijker terwijl tegelijkertijd de instroom van werkzoekenden toeneemt. Daarom zet de gemeente, van uit het reguliere re-integratiebudget, in de tweede helft van 2013 een najaarsoffensief in om in deze periode 500 mensen extra aan betaald werk of een werkervaringsplaats te helpen. Hiermee wil de gemeente binnen de CBS-prognose van de landelijke ontwikkelingen blijven.

2.9 Sociale voorzieningen en Armoedebestrijding

Algemeen

Rekening houdend met verschillende pieken in aanvragen en verstrekkingen lopen de uitputting van het armoedebudget en de prognoses in de pas met de verwachting. Hieronder wordt per onderdeel van het armoedebeleid de voortgang toegelicht.

Individuele bijzondere bijstand

De Haagse burgers worden steeds meer gewezen op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Bijzondere bijstand wordt daarom in beperkte mate verstrekt bij bijzondere omstandigheden in de woonsituatie. Of bij meervoudige problemen die het sociale en maatschappelijk functioneren belemmeren. Ook een stapeling van niet te voorziene meerkosten die niet door een andere regeling wordt vergoed en die niet uit eigen middelen kunnen worden voldaan, kan een reden zijn voor het verstrekken van bijzondere bijstand.

Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

Het is voor chronisch zieken en gehandicapten ook in 2013 mogelijk om een gemeentelijke tegemoetkoming aan te vragen. Door het gericht aanschrijven van de doelgroep in het eerste kwartaal van 2013 is er inmiddels voor €1,1 mln. aan tegemoetkomingen verstrekt. Dit is staat gelijk aan het totaal van 2012.

De schoolkostenregeling

Ouders met kinderen in schoolgaande leeftijd met een inkomen tot maximaal 110% van het sociaal minimum, worden vanaf eind juni aangeschreven om gebruik te maken van de schoolkostenregeling. De bestedingen op deze voorziening zullen vooral plaatsvinden in de laatste twee kwartalen.

De langdurigheidstoelage

Hagenaars die drie jaar of langer moeten rondkomen van een uitkering of een ander inkomen tot maximaal 110% van het sociaal minimum, kunnen een beroep doen op de Langdurigheidstoelage (LDT). Vanaf 1 juli kan de LDT wegens gewijzigde wetgeving niet meer met terugwerkende kracht worden toegekend. Desondanks is de verwachting dat, gelet op het reeds gerealiseerde bedrag in de eerste twee kwartalen, het grote bedrag wordt gerealiseerd.

Ooievaarspas

Begin 2013 waren er 72.000 Hagenaars met een Ooievaarspas. Deze pas wordt verstrekt aan inwoners met een laag inkomen, zodat zij kunnen deelnemen aan sportieve, culturele, educatieve of recreatieve activiteiten. In Den Haag doen via de pas 5.615 kinderen aan sport of cultuur in georganiseerd verband. Volgens een recent onderzoek is het bereik in Den Haag hoog in vergelijking met andere steden.

Collectieve, aanvullende zorgverzekering

Den Haag biedt een collectief contract met een uitgebreid aanvullend pakket en herverzekering van het eigen risico en de meeste eigen bijdragen. Dit jaar is het aantal verzekerden, tegen de trend in, met 5 % gestegen. Nu zijn 50.000 inwoners verzekerd in deze collectieve verzekering bij Azivo of IZA Cura.

Schuldhelpverlening

Er wordt uitvoering gegeven aan het beleidsplan Schuldhelpverlening 2012 -2015 dat in september 2012 door de Raad is vastgesteld. Het aantal gehouden eerste gesprekken (financiële scangesprek) is in de eerste zes maanden uitgekomen op ongeveer 1800. Dit zijn ongeveer 200 gesprekken minder dan in dezelfde periode van 2012. Het aantal aanmeldingen dat behandeld wordt, vraagt om een strak werkproces. Tegelijkertijd worden de problemen van burgers steeds complexer en kost het veel tijd om een compleet beeld te krijgen van het schuldenpakket en om het inkomen stabiel te krijgen. Dit heeft te maken met beslagleggingen, al dan niet in combinatie met verrekeningen door bijvoorbeeld de Belastingdienst.

2.10 Jeugd en Gezin

Algemeen

Eind 2011 is het Programma Jeugd en Gezin 2011-2014 door de gemeenteraad vastgesteld. In dit programma is het jeugdbeleid in 31 concrete actiepunten vastgelegd. Alle actiepunten dragen bij aan de doelstelling Den Haag een jeugd- en gezinsvriendelijke stad te zijn. Het Programma valt uiteen in twee domeinen: participatie en ondersteuning. In de eerste helft van 2013 is voortvarend aan de slag gegaan met de uitvoering. De voortgangsrapportage 2013 zal eind dit jaar worden opgesteld. Voor 2011 tot en met 2014 moet de gemeente € 3,4 mln. bezuinigen op het jeugdbeleid. Daarnaast vallen ook een aantal rijks en provinciale middelen weg ter grote van € 3,2 mln. Het gaat daarbij vooral om middelen die momenteel worden ingezet voor risicojongeren en het voorkomen en tegengaan van jongerenoverlast. Daarom moeten ingrijpende keuzes gemaakt worden. Ontzien wordt de vrijwillige inzet op participatie. Ontzien wordt de professionele inzet gericht op participatie. Bij ondersteuning zal vooral worden bezuinigd op dubbelingen in werksoorten en coördinatie.

Participatie en spelen

Op het gebied van jeugdparticipatie zijn in de eerste helft van 2013 verschillende activiteiten uitgevoerd. Zo is mede met de Haagse jongerenambassadeurs en het JIP een jongerenapp genaamd WeHague ontwikkeld die in het voorjaar is gelanceerd. De app is ontwikkeld door studenten van The Hague Mobile Academy. Jongeren kunnen op deze manier actief deelnemen aan de culturele evenementen in Den Haag via hun smartphone. Daarnaast geeft de app antwoord op vragen die jongeren bezig houden en er zijn leuke weetjes over Den Haag te vinden.

In het kader van het Crownies project zijn verschillende klussen uitgevoerd. Zo heeft een groep kinderen in het kader van de Crownies lente-actie via klussen opbrengsten verzameld die verdeeld werden onder de huis- en zwerfdieren van Stichting Haags Dierencentrum en de Dierenbescherming Haaglanden. Tenslotte zijn ook de Haagse jeugdlintjes eind april weer uitgereikt aan 9 jongeren.

Eind 2012 is, in navolging van de pilots kindvriendelijke wijken in Kraayenstein en de Riverenbuurt, gestart met de inzet van de kindvriendelijke wijkaanpak in 6 gekozen gebieden. Kinderen maken in samenwerking en onder begeleiding van ouders en experts (zoals Jantje Beton, de Bakkerij en OBB) een actiekaart voor de wijk. Vanuit het actieprogramma 'Papa, mama, kom je buitenspelen' wordt buitenspelen en de betrokkenheid van ouders en vrijwilligers gestimuleerd. Zo werd op 12 juni op 35 locaties de Buitenspeeldag georganiseerd door ouders en vrijwilligers en is 17 juli de 'bouwspeelplaats karavaan' langs vier stadsdelen gestart. Hierbij zijn vele vrijwilligers, ouders en kinderen betrokken.

In de eerste helft van 2013 is een start gemaakt met een promotieplan voor scoutingorganisaties. Deze kunnen in de komende jaren werken aan het verbeteren van hun locaties. Scoutingorganisaties die aanspraak willen maken op een bijdrage, kunnen een aanvraag indienen bij de gemeente.

Ondersteuning en Transitie

Op het gebied van ondersteuning is in de eerste helft van 2013 veel begeleiding geboden aan jeugdigen en gezinnen. Er wordt gewerkt aan het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) zich verder te ontwikkelen in haar rol als spil van gemeentelijke jeugdzorg. Zeker ook in het licht van de aanstaande decentralisatie jeugdzorg.

Zo zijn in 2013 naar aanleiding van een succesvolle pilot de CJG teams in de stadsdelen gestart. In het CJG team wordt met de ouders en professionals invulling gegeven aan het principe 1 kind – 1gezin – 1 plan. Het aanbod vanuit Vroegtijdige Interventie Gezinnen (VIG) en de CJG gezinscoaches voor gezinnen wordt benut. Voor het JIT lijkt er een wachtlijst te ontstaan, waarvoor oplossingen worden gezocht. De straatcoaches zijn actief in de krachtwijken.

De voorbereiding van de decentralisatie van de jeugdzorg is in volle gang. Deze operatie, meestal kortweg aangeduid als 'de transitie', maakt de gemeente verantwoordelijk voor de gehele zorg voor jeugdigen en hun opvoeders. De transitie is een complex project met een hoog tempo, waar ook beslissingen op landelijk en regionaal niveau ingrijpen op het Haagse jeugdbeleid. In brieven aan de

Commissie Samenleving van 6 december 2012 (RIS 254820) en 21 mei 2013 (RIS 259260) zijn de stand van zaken en de plannen voor de toekomst uitgebreid weergegeven. In oktober zal in samenwerking met de andere Haaglanden gemeenten een regionaal zorgarrangement worden opgesteld voor de zwaardere vormen van zorg. Eind 2013 / begin 2014 zal een gemeentelijk Nota over het Haagse jeugdzorgstelsel gepresenteerd worden. Om deze twee stukken te schrijven wordt input verzameld zowel van professionals als cliënten. Zo hebben 5 juni tientallen jongeren hun tips gepresenteerd aan de gemeente en jeugdzorgprofessionals.

Speelvoorzieningen

De gemiddelde oplevertermijn bij de herinrichting van een speelplek bedraagt door de intensieve aanpak 1,5 tot 2 jaar. Met intensieve aanpak wordt bedoeld dat de herinrichting in samenspraak (participatie) met bewoners/kinderen, de buurt en/of andere belanghebbenden tot stand komt. Tijdens verschillende bewonersavonden worden de participanten actief betrokken. Tevens wordt bij de herinrichting van een speelvoorziening zoveel mogelijk rekening gehouden met andere plannen in de buurt (overlast door herinrichtingen beperken). In 2013 zijn 19 speelvoorzieningen aangemerkt voor een kwaliteitsimpuls (RIS 256348). De voorbereiding van deze projecten is gestart. De verwachting is dat ca. negentien speelvoorzieningen dit jaar opgeleverd worden.

2.11 Leefomgeving

Een schonere stad

Eind juni waren 50 buurtserviceteams actief. In het voorjaar is besloten om de veegdienst niet te verzelfstandigen. Op basis van onder andere kosten, aansturing en organisatie is gebleken dat een verzelfstandiging niet meer aanknopingspunten biedt dan binnen de huidige gemeentelijke kaders mogelijk is. Momenteel werken wij een eigen gemeentelijke business case uit. Het college rapporteert later dit jaar aan de raad.

De gemeente heeft orac's geplaatst rondom de energiecentrale en voorbereidingen getroffen voor de plaatsing van plaatst in de Schilderswijk, delen van Segbroek, Scheveningen en Haagse Hout. Voor alle wijken zijn plaatsingsplannen gepresenteerd tijdens inloopavonden voor bewoners. De bewoners van deze gebieden tonen grote betrokkenheid bij de locatiekeuzes van de orac's. Aanpassingen die het plan verbeteren, worden doorgevoerd.

Het Huishoudelijk Afvalplan is in uitvoering. De eerste positieve resultaten zijn al zichtbaar. De gescheiden afvalinzameling is toegenomen. Zo is onder andere op de stadsboerderijen gestart met de inzameling van (frituur)vetten en oliën. Hiernaast is het huidige aantal containers voor kunststof inzameling verdubbeld tot 80. Dit najaar wordt verder gegaan met de uitbreiding van voorzieningen voor onder andere glas, papier en textiel en wordt ingezet op verbeterde communicatie via bijvoorbeeld de Haagse website.

Investeren in de openbare ruimte

Ook in 2013 investeert het college op verschillende terreinen in de openbare ruimte. Verder is de herinrichting van de winkelstraat Theresiastraat afgerond. Voor een aantal winkelstraten is de voorbereiding gestart. Deze worden mede met een bijdrage uit de reserve Werk met Werk verbeterd. Het gaat bijvoorbeeld om de winkelstraten in het Zeeheldenkwartier. In het najaar wordt groot onderhoud gepleegd aan de Lozerlaan en de president Kennedylaan/Johan de Witlaan. De Stadsentree Utrechtsebaan / N44 is eind 2013 grotendeels afgerond.

In 2013 is voor € 5,4 mln. aan bijdragen uit de reserve Werk met werk uitgetrokken voor diverse projecten om de openbare ruimte op residentieniveau te brengen (RIS 257881). Inmiddels is gestart met de uitvoering van de herinrichting van de Hobbemastraat en binnenkort start de herinrichting van de omgeving van Sophia Revalidatie. Ook knappen we dit jaar het straatmeubilair op. De volgende wijken krijgen in 2013 een opknapbeurt: Mariahoeve, Stationsbuurt, Laakkwartier West, Morgenstond, Nieuw Waldeck, Belgisch Park, Westduinpark en de Singels. Dit programma loopt op schema. Daarnaast worden 15 km kabels, 200 lichtmasten, 1.600 armaturen en zes schakelkasten vervangen. In het kader van het versnellingsprogramma investeren we in het vervangen van oude armaturen door LED-armaturen. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 440.000.

In het eerste half jaar zijn in totaal 794 bomen herplant. We verwachten dit jaar nog eens 560 bomen te planten. Daarmee komt de totale herplant in 2013 uit op circa 1.350 bomen. Naar verwachting zullen dit jaar circa 1.100 bomen uitvallen. Het aantal openstaande standplaatsen neemt af van 1.130 begin dit jaar tot 880 openstaande standplaatsen aan het eind van het jaar. We investeren ook in wijkgroen. Samen met stadsdelen zijn de te verbeteren locaties bepaald. Voor 2013 gaat het om 28 projecten met een oppervlakte van 40.000m². De projecten zijn in voorbereiding en worden in het najaar van 2013 gerealiseerd. Voorbeelden zijn het Jozef Israëlplein, de Maastrichtsestraat en het Elandplein.

De passantenvoorziening Cruquiuskade is inmiddels in ere hersteld. Daarbij zijn nieuwe opstapplaatsen voor rondvaartondernemers gerealiseerd. De vervanging van de kade Om en Bij zal eind 2013 gereed zijn. De vervanging van de brug Laan van Nieuw Oost Indië start dit jaar. Afgelopen juni is gestart met de vervanging van de Leugenbrug, een belangrijke verbinding tussen Den Haag en het Westland. Naar verwachting is deze vervanging in 2013 afgerond. Voor de brug bij de Jan Thijssenweg is een aslastbeperking ingevoerd vanwege de slechte staat van onderhoud. De brug zal met spoed worden vervangen. Oplevering vindt naar verwachting plaats in het eerste kwartaal van

2014. De vele werkzaamheden in de stad vormen een uitdaging om de stad ook bereikbaar te houden. De werkzaamheden aan de Mauritsbrug en het doorvaarbaar maken van de dr. Kuypersdam zijn om die reden verplaatst naar het derde kwartaal van 2014. De realisatie van deze twee kunstwerken zal doorlopen tot in 2015.

Verder is de herstructurering van de Haagse Markt in volle gang. In 2013 is de nieuwe marktregelgeving ingegaan. Aanvullend is in juli 2013 besloten tot een investering in de marktinstallaties en het faciliteren van de realisatie van de droogloop. Het aanbestedingstraject is gestart.

Veilig

De samenwerking tussen de politie en gemeentelijke handhavers wordt versterkt. De politie gaat de handhavingsteams van Leefbaarheid en Toezicht operationeel aansturen. Doel is om op 1 januari 2014 te starten met de nieuwe manier van werken: basisteams onder aansturing van de politie en specialistische teams centraal onder gemeentelijke aansturing. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de inhoudelijke resultaten van de leefbaarheids-handhaving en blijft als werkgever verantwoordelijk. Om de gemeentelijke handhaving in de openbare ruimte nog verder te versterken werkt de gemeente aan een brede handhavingsorganisatie.

Het oordeel van bewoners over hoe 'leefbaar' de stad Den Haag is, is belangrijk. Het oordeel van de bewoners is stabiel. Bij de stadsdelen komen steeds meer positieve reacties binnen. Er wordt ook steeds meer met bewoners samen gewerkt. Zo is in Escamp gevraagd naar ergernissen in de wijk. Tijdens een bewonersbijeenkomst werd met de aanwezigen een top 5 van ergernissen samengesteld. Deze top vijf wordt aangepakt en alle partijen, dus ook bewoners krijgen daarbij een rol. Het eerste resultaat van deze samenwerking, de aanpak van te harden rijden en asociaal parkeergedrag van ouders die hun kinderen naar school brengen, was een succes. We willen deze samenwerking ook in de andere stadsdelen invoeren.

2.12 Economie

Algemeen

Over de voortgang van de acties uit het Actieprogramma van de Economische Visie is begin 2013 gerapporteerd. Op alle zeven speerpunten is vooruitgang geboekt. Dit voorjaar is een notitie uitgebracht over de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de stad, vooruitlopend op de monitor Werkgelegenheid die deze zomer wordt afgerond. De werkgelegenheidsontwikkeling geeft aanleiding geeft tot zorg. De ambitie voor langere termijn (15.000 banen in de komende tien jaar) wordt vooralsnog gehandhaafd. Momenteel heeft Den Haag meer dan andere steden last van de laagconjunctuur. Voorheen hadden overheid en non-profit sector een dempende werking op banenkrimp ("Haags zeeklimaat") maar die functie en de dominante rol van deze sectoren neemt naar verwachting af. In plaats daarvan komen wel andere, nieuwe en kansrijke maatschappelijke en economische sectoren op: Vrede en Recht, Security Delta, toerisme, ICT, kennisinstellingen en hoger onderwijs. Er speelt naast de huidige crisis daarom ook een meer structurele ontwikkeling. Men kan spreken van een transitie in de werkgelegenheidsstructuur in Den Haag, waarvoor in de afgelopen jaren de basis al is gelegd. Onze langetermijnstrategie gericht op versterking van de genoemde sectoren blijft daarom relevant. We besteden de komende tijd in algemene zin (nog) meer aandacht aan economische ontwikkeling en banengroei, met accountmanagement, businessmarketing, ontwikkeling veiligheidscluster, red tape, ruimte voor ondernemerschap, e.a.. In het ruimtelijk beleid prioriteren we de centrumstedelijke interactiegebieden. Den Haag vormt een aantrekkelijke vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven, met twee posities in de top5 van kantorenlocaties in Nederland. In de kantoorversterkingsgebieden rond het centrum en op de OV-knopen zetten we met gemeentelijke kantorenloodsen en accountmanagers, in samenwerking met eigenaren en kantoorgebruikers, in op een optimale invulling van de kantoren, verduurzaming van panden, realiseren van transformaties en gebiedsversterkende impulsen. Bereikbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte vormen ook bijzondere aandachtspunten. Om op de korte termijn een impuls aan de werkgelegenheid te geven, intensiveren we op sectoren en thema's die het meest kansrijk lijken in dat opzicht. Daarom gaan we op twee thema's extra inzet plegen in 2013: de 'kanskaart toerisme' (met bijzonder aandacht voor Scheveningen en Binnenstad) en een verduurzamingsoffensief bestaand vastgoed (waarmee ook een impuls wordt gegeven aan lokale bouw- en installatiebedrijven).

Kantoortransformatie

Den Haag is op de goede weg met haar inspanningen om kantoren te transformeren. In 2012 is voor meer dan 90.000 m² aan bouwvergunningen afgegeven en voor 2013 gaat het aantal m² aan bouwvergunningen al richting de 105.000 m². Voor 35.000 m² is in 2013 de daadwerkelijke (ver)bouw reeds gestart. Aansprekende voorbeelden van transformatie zijn de ontwikkelingen aan de Grote Markt, het Juno-pand op de Binckhorst, de Pionier op Laakhaven en het Easy-hotel in de Parkstraat.

The Hague Security Delta

The Hague Security Delta (HSD) is inmiddels zondermeer de nieuwe, meer commerciële pijler onder de Internationale Stad van Vrede, Recht en Veiligheid. Het zelfstandige kantoor HSD-Office is vol in bedrijf. In juli 2013 wordt de Stichting The Hague Security Delta opgericht, waarin 10 toonaangevende partijen gaan meebetalen en plaatsnemen in het stichtingsbestuur (de HSD-Board). Meer dan 130 bedrijven en organisaties willen zich bij HSD aansluiten en het aantal groeit gestaag. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie zich in 2013 volledig achter HSD en haar ambities heeft geschaard. Het Ministerie zal ook zitting nemen in de HSD-Board. In maart 2013 is het businessplan voor een Cyber Security Academy opgeleverd. Op basis daarvan is inmiddels een kwartiermaker aangesteld om deze bundeling van krachten in het onderwijs in de Haagse regio te realiseren. In de zomer van 2013 wordt het HSD-Fonds opengesteld en kunnen consortia met innovatieve projecten businesscases indienen om in aanmerking te komen voor co-financiering. Er wordt hard gewerkt aan de realisatie van de HSD-Campus, het landelijk centrum voor Veiligheid en Innovatie. Deze campus wordt een veiligheidshub met topfaciliteiten, zoals een Cyber Security Experience, een Serious Gaming Lab, een Real Time Intelligence Lab, een MKB-desk, de HSD-Office, klaslokalen en flexibele kantoorunits. Met de Campus krijgt HSD niet alleen een gezicht, maar kan er in Nederland

ook voor het eerst een structurele publiek-private samenwerking op het gebied van Veiligheid en Innovatie. Op het gebied van internationale profilering is een belangrijk succes geboekt met het binnenhalen van de ASIS Europe Conferentie, die van 1 tot 3 april 2014 zal plaatsvinden. Daarnaast is inmiddels een ook internationale acquisitiestrategie voor HSD opgeleverd, die de leidraad zal zijn voor het internationaal opereren van HSD in de komende jaren.

Binnenhalen (hoofd)kantoren

In samenwerking met de WFIA zijn goede resultaten behaald op het terrein van het binnenhalen van nieuwe hoofdkantoren. Zo heeft in maart 2013 Damco, onderdeel van de Maersk Moller Group zijn internationale hoofdkantoor geopend. Recentelijk is op het St Peterburg World Legal Forum een contract getekend met Russoft, de brancheorganisatie van Russische IT-bedrijven die binnenkort een kantoor zal openen in Den Haag. In samenwerking met de internationale bedrijven en organisaties in deze regio en het Rijk wordt verder gewerkt aan het versterken van het internationaal vestigingsklimaat, ook voor hun internationale medewerkers. Onderdeel daarvan is de verdere professionalisering van het The Hague International Center, o.a. door aansluiting van regiogemeenten en extra inzet op dienstverlening aan internationale bedrijven.

Positieve ontwikkeling is tevens dat een aantal (inter)nationale bedrijven met verhuisplannen heeft besloten voor Den Haag en de Haagse regio te blijven kiezen, o.a. CB&I, Nationale Nederlanden, AT&T, Total. Hier is door het gemeentelijk accountmanagement extra inzet op geleverd. Tot slot wordt binnen het recent opgerichte Platform Zakenstad samen gewerkt aan de promotie en marketing van Den Haag als zakenstad met partijen als VNO-NCW, MKB Den Haag, ICP, WFIA, Den Haag marketing, Rotterdam The Hague Airport, Stichting Den Haag Nieuw Centrum en WTC The Hague

Detailhandel

De detailhandel doet in landelijk perspectief in Den Haag nog goed. Dit komt met name door demografische ontwikkelingen en de toenemende populariteit van de grote steden. Binnen de detailhandelssector is sinds de economische crisis de werkgelegenheid nog steeds licht gestegen. Onlangs is het Voortgangsbericht Den Haag Winkelstad 2013 (RIS 257684) aangeboden de raad. Vanuit de markt is er veel vertrouwen in de Haagse winkelgebieden. Dit blijkt uit de vele nieuwe (lokale en internationale) retailers die zich in Den Haag (gaan) vestigen, uit de aansprekende winkelprojecten in de Grote Marktstraat en de herontwikkeling van bestaande winkelgebieden in de wijken en buurten. Opvallend is het aantal initiatieven voor schaalvergroting van supermarkten binnen de hoofdwinkelstructuur. De investeringsbereidheid is hiermee in wijken- en buurten groot

Industrieschappen

Met de andere gemeenten, Delft en Midden-Delftland, die bij de Harnaschpolder zijn betrokken, zijn in het voorjaar van 2013 gesprekken gestart over de toekomst van de gemeenschappelijke regeling.

2.13 Sport

Algemeen

De Haagse ambities zijn terug te zien in de streefwaarden van de topindicator uit de programmabegroting. Als richtpunt op de horizon is gekozen voor het streven naar een forse stijging van de sportdeelname in Den Haag tot 65% in 2014. De cijfers uit de Stadsenquête 2013 laten zien dat de sportdeelname met 57% gestegen is ten opzichte van het jaar van de nulmeting 2009, stabiel blijft ten opzichte van 2011 en 2012, maar niet in de buurt komt van de streefwaarde van 63%. Gedragsbeïnvloeding door de gemeente, landelijke en lokale partijen, vergt tijd en heeft slechts beperkt invloed op gedrag van volwassenen dat al verankerd is. Daarnaast staat bewegen en sport onder druk in dit digitale tijdperk. Deze tendens waarin de sportdeelnamecijfers eerder stabiliseren dan stijgen is ook landelijk waarneembaar. Met speciale programma's richten wij ons op die groepen uit de bevolking waarvoor sportdeelname kan worden bevorderd.

Topindicator	Realisatie 2013	Begroting 2013	Realisatie 2012	Nulmeting 2009
% Sportdeelname totaal Den Haag	57%	63 %	58 %	54 %

Bron: Stadsenquête, RSO

Combinatiefunctionarissen (Brede impuls combinatiefuncties)

De gemeente investeert in kennismaking met sport dicht bij huis voor kinderen en jongeren door de inzet van combinatiefuncties op scholen en sportverenigingen. Inmiddels zijn op 80 scholen in het primair onderwijs en zestien scholen in het voortgezet onderwijs schoolsportcoördinatoren aangesteld waardoor meer dan 23.000 scholieren per jaar (schooljaar 2011/2012, niet unieke deelnemers) deelnemen aan naschoolse sportaanbod. Bij 55 sportverenigingen zijn jeugdsportcoördinatoren aangesteld. Daarnaast zijn er vijftien buursportcoaches 'streetsport' aangesteld op de pleinen (meer dan 124.000 niet unieke deelnemers in 2012).

Sportief gezond (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen)

Den Haag doet met het plan 'Sportief gezond' mee aan het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen. Den Haag wil minimaal 18.000 Hagenaars die onvoldoende bewegen en daardoor gezondheidsrisico's lopen, stimuleren tot meer sportieve beweging. De gemeente zet in op zowel jeugd, volwassenen als senioren. Voor de jeugd zijn dit projecten voor kinderen met overgewicht (74 basisscholen, meer dan 16.000 leerlingen gewogen en 2.300 leerlingen doorstromen in een passend programma), naschoolse sport op VMBO-scholen (vijftien scholen, met 1.500 deelnemers), handicaps (zestien extra sportverenigingen met specifiek aanbod) en met motorische achterstanden (vijftien scholen met 400-500 deelnemers). Daarnaast stimuleert de gemeente haar eigen werknemers om meer te gaan sporten en bewegen en stimuleert de gemeente Haagse werkgevers om hun werknemers sportief te beïnvloeden via een samenwerkingsverband met negen Haagse organisaties (variërend van kleine organisaties met vijftien medewerkers tot organisaties met ieder 7.000 medewerkers). De Beweegcoach helpt 100 Hagenaars met een beperking per jaar aan een geschikte sportactiviteit. Ongeveer 300 cliënten van zorginstelling Middin sporten wekelijks. Met zes sportverenigingen en de Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen zijn er sportstimuleringsprogramma's voor senioren opgezet. Bij de zes sportverenigingen werken buurtsportcoaches die zorgen voor een passend aanbod voor deze doelgroep.

Maatschappelijke functie sportverenigingen

De sportvereniging is de ontmoetingsplek bij uitstek waar Hagenaars actief kunnen zijn en hun steentje kunnen bijdragen aan de samenleving. De gemeente Den Haag ziet graag dat sportverenigingen hun maatschappelijke functie verder uitbouwen en een bredere rol op zich nemen. Bij dit 'Buurthuis van de Toekomst' passen sportactiviteiten die zijn aangepast aan de wensen en behoeften van de wijkbewoner en maximaal benutte accommodaties waar je als buurtbewoner voor veel meer dan alleen sport terecht kan. De gemeente heeft vijftien sportverenigingen intensief ondersteund in het opstellen en uitvoeren van hun ambities voor zo'n Buurthuis van de Toekomst. In

deze begeleidingstrajecten wisselen sportverenigingen ervaringen en plannen met elkaar uit. Daarnaast ontvangen sportverenigingen subsidie om de sportaccommodaties te verbeteren. In de eerste helft van 2013 zijn 15 aanvragen toegekend. Aangezien het budget nog niet is uitgeput worden er nog aanvragen in behandeling genomen.

Topsport

Diverse internationale topsportevenementen hebben in het 1e halfjaar in Den Haag plaatsgevonden zoals het WK Cross Triathlon, WK Nacra en het Grand Slam beachvolleybal. Het Grand Slam beachvolleybal is een toernooi ter voorbereiding op het WK beachvolleybal in 2015. Daarnaast worden in 2013 de jaarlijks terugkerende topsportevenementen georganiseerd, waaronder de North Sea Regatta, Sport 1 Open, de City-Pier-City Loop en de Europese Beachsoccer Cup. Met de betrokken organisatoren en sportbonden worden de voorbereidingen getroffen voor de wereldkampioenschappen hockey (2014) en beachvolleybal (2015), die Den Haag in de afgelopen jaren wist binnen te halen. Om deze sporten te promoten, trekt de gemeente samen op met diverse partijen in de stad zoals sportverenigingen, scholen, bedrijven en wijkorganisaties. In januari 2013 is de samenwerking met de Nederlandse Volleybalbond gericht op het huisvesten en verder ontwikkelen van beachvolleybal als top- en breedtesport tot en met 2016 verlengd.

Sport- en spelaccommodaties

Sportcampus Zuiderpark: nadat het voorlopig ontwerp in juni 2012 was opgesteld heeft Vestia aangegeven te stoppen met de ontwikkeling van de Sportcampus Zuiderpark (Sportcampus). Het uitstappen van Vestia heeft de nodige consequenties voor het programmatische en financiële kader van de sportcampus tot gevolg. In overleg tussen gemeente en de Haagse Hogeschool is onderzocht welke programmaonderdelen noodzakelijk zijn voor het functioneren van de Sportcampus. Uitgangspunt hierbij was dat het functionele programma in overeenstemming werd gebracht met de beschikbare budgetten. Om de doorlopende leerlijn met het MBO te continueren is ook het programma van het ROC Mondriaan gehandhaafd. Naast het schrappen van de ondergrondse parkeergarage zijn verder de meeste door Vestia opgenomen functies vervallen. In opdracht van de twee partijen heeft de architect Faulkner Browns onderzocht of het gebouw omgevormd kon worden met het verkleinde programma. De architect is er goed in geslaagd het oorspronkelijke krachtige planconcept te behouden. Het schrappen van de ondergrondse parkeergarage onder het gebouw heeft gevolgen voor de directe omgeving. Hiervoor is een locatieonderzoek gedaan naar een mogelijke parkeervoorziening op maaiveld. Een parkeervoorziening nabij de ingang van de Melis Stokelaan op maaiveld is als meest reële mogelijkheid geadviseerd. De ontwerpen van het hoofdgebouw en van de openbare ruimte worden momenteel uitgewerkt en volgens planning in september 2013 vastgesteld.

Groene sportvelden en terreinen

De gemeente is gestart met de vervanging van zes kunstgrasvelden. Het gaat om hockeyvelden bij HCKZ, HBS, hdm en HGC en om twee korfbalvelden bij KVS. Daarnaast zijn multifunctionele sportaccommodaties gerealiseerd bij het Escampcarré (o.a. playground), Tesselsestraat (sporttuin Duindorp), Vlielandsestraat (o.a. Fit-plaats) en de Oostduinlaan (beachcourt Aloysius).

WK Hockey

In 2014 In Den Haag WK Hockey plaats. In de gemeentelijke risicoparagraaf is rekening gehouden met risico's. Een van de genoemde risico's is uitplaatsing ADO in geval van play off wedstrijden. Verder zou er een tent moeten worden geplaatst. Gezien het veiligheidsrisico van uitplaatsing, heeft het college in 2013 een oplossing gevonden. In het Kyocerastadion is een onderlaag voor kunstgras geplaatst en daarop een natuurgrasveld voor voetbal. Hierdoor is de aanlegtijd voor het aanleggen van een kunstgrasveld voor hockey volgend jaar sterk verkort. Verplaatsing van wedstrijden van ADO en ook de plaatsing van een tent zijn beide niet meer aan de orde.

2.14 Media/ICT in de stad, Monumenten en Archeologie

Mediabeleid

Samenwerking tussen de lokale omroep Den Haag FM/TV (Stichting Stadsomroep Den Haag) en de regionale omroep Omroep West heeft nog meer gestalte gekregen. Ook de jongerenzender FunX heeft dit jaar ondanks het aflopen van de structurele subsidie een éénmalige bijdrage voor 2013 ontvangen zodat de Haagse editie van de uitzendingen voor dit jaar gewaarborgd blijven. In het eerste half jaar van 2013 heeft de gemeente inhoudelijk en financieel bijgedragen aan een aantal grote evenementen. Op 11 april werd voor de vierde achtereenvolgende keer in de Koninklijke Schouwburg de jaarlijkse tegel uitgereikt, dé prijs voor de Nederlandse journalistiek.

Verder is in het voorjaar radio-studio B in de bibliotheek geopend. Daar komen uitzendingen vandaan van onder meer FunX, Den Haag FM/Omroep West maar ook wethouders/raadsleden kunnen van die verbinding gebruik maken als zij geïnterviewd worden door lokale/regionale/landelijke radiostations.

Monumentenzorg

Op het terrein van het cultuurwaardenonderzoek zijn in het eerste halfjaar van 2013 twee grote projecten afgerond middels een presentatie van het eindverslag (boek in de VOM-reeks) en een expositie in het Haags Informatiecentrum (Atrium). Over het funeraire erfgoed: 'Sta Stil, wandelaar. Cultuurdragers en monumenten op Haagse begraafplaatsen'. Over alle sporen in het Haagse stadsbeeld van onze band met Nederlands-Indië: 'Sporen van Smaragd. Indisch erfgoed in Den Haag 1853-1945. Op de TongTongFair werden de uitkomsten van dit onderzoek ook in een informatiestand, met een expositie en tijdens een drukbezocht symposium gepresenteerd.

Voor wat het objectbeheer betreft werden vier gesubsidieerde restauraties afgerond: de vm. H.B.S. (Bleijenburg 38), de Nieuwe Badkapel fase 1 (Nieuwe Parklaan 90), 't Hooftshofje (Assendelftstraat 53-89) en het Tolhek (Kerkhoflaan ongd.). Het kennisdelen en kennis uitdragen kreeg een flinke impuls met de lancering van de website www.monumentenzorgdenhaag.nl.

De uitvoering van het beschermingsbeleid leidde tot een nieuw gemeentelijk monument:

Wijndaelerweg 5-7-9. Het pand wordt beschermd om zijn hoge historische waarde vanwege de aan het gebouw verbonden geschiedkundige herinneringen (mei 1940: Slag om de Residentie).

Archeologie

De gemeente heeft in het eerste halfjaar van 2013 vier vooronderzoeken uitgevoerd, vier archeologische begeleidingen en zes opgravingen. De resultaten van archeologische onderzoeken worden gebruikt voor bewustwording en kennisvermeerdering over het verleden van onze stad.

De gemeente geeft in de tweede helft van het jaar zo'n 50 lessen voor basisscholen in het Cultuurmenu en heeft een expositie georganiseerd. Daarnaast is een publicatie uitgebracht over het onderzoek Bronovo en er zijn twee open dagen verzorgd: de Dag van de Haagse Geschiedenis op 6 april op het Plein met alle erfgoedinstellingen samen met honderden bezoekers en de Dag van de Architectuur op 22 juni. Er zijn ruim 200 bezoekers geweest.

2.15 Maatschappelijke Ondersteuning

Algemeen

De diverse trajecten in dit programma zijn gericht om van verzorgings- naar participatiemaatschappij te transformeren. Ze werpen vruchten af. Het aantal vrijwilligers stijgt fors, Buurthuizen van de Toekomst beginnen over de hele stad te ontstaan, het aantal overbelaste mantelzorgers dat geholpen wordt, neemt toe en het aantal gebruikers van de taxibus is gestegen.

Vrijwilligerswerk

Vanaf 2011 krijgen vrijwillige initiatieven voorrang boven door beroepskrachten georganiseerde activiteiten. In dit kader worden verschillende acties en projecten uitgevoerd gericht op bekendheid en deskundigheidsbevordering, behouden en uitbreiden van vrijwilligers en het aanboren van nieuw potentieel. Uit de stadsenquête 2013 blijkt dat ruim een kwart (27%) van de Hagenaars de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk heeft gedaan bij een sportvereniging, zorginstelling of een andere politieke of maatschappelijke organisatie. Het percentage vrijwilligers is verhoudingsgewijs groot onder hoger opgeleiden, de lage en hoge inkomensgroepen en autochtone Hagenaars. Het aandeel vrijwilligers is licht toegenomen.

Vanaf 2012 wordt het beeldmerk Haagse Helden gebruikt voor alles wat met vrijwilligerswerk te maken heeft. Dit beeldmerk kan door iedere organisatie gebruikt worden. Op www.haagsehelden.nl, dé portal voor al het Haagse vrijwilligerswerk, staat alle informatie over waar vrijwilligers worden gevraagd, welke trainingen een organisatie kan volgen en welke evenementen en acties er voor vrijwilligers zijn. Ook is er een prominente plek voor de Vacaturebank en kan een favoriete vrijwilliger voor de Haagse Helden Galerij worden aangemeld. Het reguliere beleid maakt het mogelijk dat veel verschillende organisaties met behulp van vrijwilligers activiteiten kunnen ontplooiën voor grote groepen Hagenaars. Dit varieert van diverse maatjesprojecten tot het organiseren van sportactiviteiten voor kinderen met een beperking. Om alle Haagse Helden te bedanken wordt er in ieder stadsdeel een vrijwilligersfeest georganiseerd.

Vanuit het Aanvalsplan Vrijwilligers is ingezet op een aantal nieuwe doelgroepen: studenten, young professionals en internationals. Deze laatste groep bestaat uit expats en leden van Internationale en migrantenkerken. Deze laatste krijgen gedurende een periode specifieke ondersteuning bij het ontwikkelen en op orde houden van hun vrijwilligersbeleid.

Maatschappelijk betrokken ondernemen is en blijft ook een speerpunt. Zowel via het motiveren van individuele werknemers om zich vrijwillig in te zetten tijdens maatschappelijke teamuitjes, als via de Investeringsmaatschappij. Hierbij maakt een aantal grote bedrijven in Den Haag zich gezamenlijk hard voor twee thema's: jeugdwerkloosheid en eenzaamheid onder ouderen. Een koplopergroep vanuit verschillende bedrijven is formeel gestart als stuurgroep van de Haagse Investeringsmaatschappij.

Buurthuis van de Toekomst

22 accommodaties in de stad zijn Buurthuizen van de Toekomst geworden. De Buurthuizen van de Toekomst zijn een bestaande centrale ontmoetingsplek in de wijk waar zoveel mogelijk activiteiten kunnen plaatsvinden. Hiermee wordt invulling gegeven aan één van de speerpunten van het college, namelijk het streven naar een samenleving waarin burgers volop participeren, zélf initiatieven nemen op het gebied van welzijn, actief zijn als vrijwilliger in sportverenigingen, zorginstellingen, buurt- en wijkcentra, kerken en andere maatschappelijke organisaties en daarbij efficiënt gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Het jaar 2013 staat in het teken van verdieping en verbreding van dit concept Buurthuis van de Toekomst. Verbreding vindt plaats door het betrekken van kleinschalige bedrijven op stadsdeelniveau. Verdieping komt tot stand door het uitvoeren van gebiedsscans. In 2013 zijn inmiddels twee stadsdeelavonden (Loosduinen en Scheveningen) met bedrijven en maatschappelijke organisaties georganiseerd en twee gebiedsscans uitgevoerd. Op deze avonden en uit deze scans zijn diverse verbindingen tussen maatschappelijke organisaties, instellingen en het bedrijfsleven tot stand gekomen. Daarnaast wordt de online Marktplaats Buurthuis van de Toekomst

steeds vaker een plek waar maatschappelijke organisaties elkaar ontmoeten. Er staan op dit moment 100 accommodaties en diverse activiteiten op de Marktplaats.

Emancipatie

Vrouwenemancipatie

Het participatiecentrum voor vrouwen van de stichting Yasmin heeft zich succesvol ontwikkeld tot een plek waar vrouwen worden begeleid naar vrijwilligerswerk, scholing en werk. Met behulp van een train de trainer programma worden vrouwen getraind om andere vrouwen te empoweren. Samen met het ROC Mondriaan heeft Yasmin een training ontwikkeld die vrouwen voorbereidt op studeren aan een MBO. In het kader van de Deal Schilderswijk is gestart met het Project geïsoleerde vrouwen. Op drie verschillende manieren worden vrouwen uit hun geïsoleerde positie gehaald om meer te participeren. De verschillende methoden worden aan het eind van projectperiode die tot 2015 loopt, geëvalueerd.

Mannenemancipatie

Via dialoog- en debatbijeenkomsten die worden georganiseerd door zelforganisaties, worden in het kader van de mannenemancipatie de traditionele rolpatronen ter discussie gesteld. Tijdens deze bijeenkomsten kwamen o.a. de rol van de man in de opvoeding van kinderen, de moderne (huis) man/vader, de taakverdeling in het gezin en het bieden van ruimte aan vrouwen aan de orde. Voor het organiseren van deze bijeenkomsten zijn de zelforganisaties gefaciliteerd.

Homo-emancipatie

Ook om de acceptatie van homoseksualiteit in de stad te bevorderen zijn de afgelopen periode dialoog- en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Om deze bijeenkomsten te organiseren zijn vadercentra Adam en zelforganisaties gefaciliteerd. Door het COC Haaglanden zijn in 2013 tot nu toe ca. 70 voorlichtingsbijeenkomsten op scholen georganiseerd. Om de sociale acceptatie in sportwereld te bevorderen hebben ADO Den Haag en Welzijnsorganisatie MOOI een aantal voorlichtingsbijeenkomsten/workshop bestemd voor jeugdigen en jongeren georganiseerd. In mei jl. hebben wij samen met het ministerie van OC&W in Den Haag de IDAHO conferentie gerealiseerd met als doel om de positie van LHBT's zowel nationaal als internationaal op de agenda te zetten. De conferentie is succesvol geweest met de deelname van acht ministers en 150 belangstellenden uit verschillende Europese landen.

Ouderen participatie

Doelstelling van beleid is het bevorderen van participatie van Haagse ouderen in de stedelijke samenleving. In 2013 zijn tot nu toe onder andere de volgende projecten en acties uit de nota "Oud is In" (2011-2014) uitgevoerd:

- de informatie voor ouderen over de ontmoeting- en participatiemogelijkheden op stadsdeelniveau is beter beschikbaar gekomen door o.a. deze informatie in taxibussen te plaatsen. Voorlichting en cursussen over ICT-toepassingen hebben bijgedragen aan de toegankelijkheid voor ouderen om de informatie ook via het internet te betrekken;
- mede door het versoepelen van de subsidieregeling ouderensociëteiten zijn er op dit moment 286 sociëteiten actief in Den Haag;
- we bieden ook in 2013 ouderen de mogelijkheid om begeleid theaters en concerten te bezoeken;
- in samenwerking met de bibliotheek start het erfgoedproject Verhalentafels (Nieuwe Haagse Herinneringen) om ouderen meer 'digivaardig' te maken;
- de inzet van fittesten is in 2013 geïntensiveerd om zoveel mogelijk ouderen te bereiken. In juni is in de Vlielandsestraat de 3e fitplaats voor ouderen geopend. Er zijn daarnaast afspraken gemaakt over de realisatie van een zogenaamd 'Olga Commandeurplein' en een 4^e fitplaats. Deze nieuwe fitplaats is specifiek gericht op de ondersteuning van evenwicht en voortbewegen van de meer kwetsbare ouderen;

- vanaf medio 2012 bieden buurtsportcoaches bij sportverenigingen begeleiding aan ouderen bij beweeg- en sportactiviteiten. De verwachting is dat we mede door het Senior Actief project het streefaantal van minimaal 4.000 meer sportief actieve Haagse senioren in vier jaar zullen halen;

Ouderen ondersteuning

Doelstelling van beleid is het adequaat *ondersteunen* van de meest kwetsbare ouderen in onze stad en het bieden van goede en verantwoorde *zorg* aan ouderen. In 2013 zijn tot nu toe onder andere de volgende projecten en acties uit de nota “Oud is In” (2011-2014) uitgevoerd:

- de evaluatie van de 3 pilots voor het Centrum voor Ouderen (CvO) in 3 stadsdelen is 1 juli afgerond. Uit deze pilots zullen de beste resultaten worden gebruikt voor de uitrol van het CVO over alle stadsdelen;
- alle 23 beoogde burenhulpcentrales (BHC) zijn operationeel. Daarmee is een dekkend netwerk gerealiseerd waarvan steeds meer mensen gebruik maken. Deze BHC's hebben ook een functie in het bereiken van ouderen voor andere projecten op het gebied van voeding en sport;
- in 2013 zijn de signalerende huisbezoeken aan 75-plussers onverminderd voortgezet. Dit huisbezoek heeft tot doel om in een vroeg stadium te bezien of en zo ja op welke wijze zelfstandig wonende ouderen ondersteuning geboden kan worden. Op grond van de huisbezoeken is per stadsdeel de groep kwetsbare ouderen in beeld gebracht. Speciale aandacht gaat uit naar die ouderen die mogelijk vanwege hun kwetsbaarheid risico's lopen en die geen gehoor geven aan een het verzoek voor een huisbezoek;
- de jaarlijkse uitreiking van het keurmerk *Gouden Bordje* heeft op 13 juni onder grote belangstelling plaatsgevonden waarbij twee gouden, zestien zilveren, vijftien bronzen en een loden bordje werden uitgereikt. Medio juli zal de gids 'Den Haag aan Tafel' met de nieuwe bordjes-vermelding uitkomen. Met de Loden Bordje-'winnaar' is gesproken over een verbetertraject. Zodra dit is ingezet zal na circa een half jaar opnieuw een toets plaatsvinden;
- de ervaringen met het project rond familie en maaltijden (WIJ-dagen) zijn aanleiding geweest om in 2013 te starten met een nieuw project '*Slim Oud*' waarin voeding en beweging centraal staan. Een uitgebreid programma in het kader van dit project wordt in de zomer gelanceerd;
- ook in 2013 is vanuit de *Tafel van Kwaliteit* door gemeente en de zorginstellingen gezamenlijk een aantal projecten en acties geïnitieerd. De volgende activiteiten zijn voorbereid of in uitvoering genomen: een versterkt communicatienetwerk, een personeels-APK, gastlessen voor middelbare scholieren, thema's voor een innovatiecarroussel, het omscholen van boventallige/ontslagen pedagogische medewerkers uit de kinderopvang naar verzorgende Vig (niveau 3), het juridisch onderzoeken van de mogelijkheden voor het opzetten van een gezamenlijke contractenpool, een vrijwilligersacademie waarbinnen vrijwilligerscoördinatoren gebruik maken van elkaars kennis, cursusaanbod 'op weg naar vrijwilligerswerk' voor EU-arbeidsmigranten i.s.m. PEP en IDHEM en is gestart met een drie pilots om te komen tot een probleemanalyse en oplossingsvarianten voor de gevolgen van scheiden wonen en zorg voor verzorgingshuizen;
- cultuursensitieve zorg beoogt de algemene voorzieningen – zowel AWBZ als WMO - meer toegankelijk te maken voor verschillende culturen binnen de Stedelijke Alliantie. Een van de acties is dat in het najaar de jaarlijkse prijs voor de meest cultuursensitieve medewerker, cultuursensitieve informatiebron en cultuursensitieve faciliteit zal worden uitgereikt;
- het platform Doodgewoon Den Haag waarin alle branches zijn vertegenwoordigd, is in 2013 opgericht. Dit platform wordt gecoördineerd door de stichting vrijwillige terminale thuiszorg. In het najaar zullen netwerkbijeenkomsten worden georganiseerd. De nazorg voor ex-mantelzorgers zal ter hand worden genomen en een communicatieplan is in voorbereiding.

Mantelzorg

Om overbelasting te voorkomen ondersteunen we mantelzorgers. Hiervoor is in de begroting vanaf 2012 structureel € 2,5 mln. beschikbaar gesteld. In Haag werken ca. 80.000 mantelzorgers. Tot en met medio 2013 zijn 5.200 zogenaamde 'PEP-passen' aan mantelzorgers verstrekt. Deze passen zijn bedoeld om de mantelzorgers te ontlasten. Verder heeft de Taskforce mantelzorg de 1.000^e mantelzorger bereikt en ondersteund. In 2013 is tot nu toe het volgende gerealiseerd in het kader van het *Haags Mantelzorgakkoord 2011-2014*:

- er zijn 5.200 *PEP-passen* uitgegeven aan mantelzorgers. In de eerste helft van 2013 zijn twee magazines 'Iedereen' met informatie uitgegeven; dit magazine geeft informatie aan vrijwilligers en mantelzorgers;
- de *lector mantelzorg* die is aangesteld bij De Haagse Hogeschool doet onderzoek naar de ervaringen van jongeren die mede zorg dragen voor een ziek familielid. Een tweede onderzoek is gericht op de relatie tussen ouderen, mantelzorgers en zorgprofessionals. Het lectoraat mantelzorg levert een belangrijke bijdrage aan de spreiding en ontwikkeling van kennis en expertise. Studenten van De Haagse Hogeschool zijn enthousiast over de plaats die mantelzorg in hun studie heeft gekregen;
- de toegankelijkheid en het aanbod van *respijtzorg* (vervangende zorg voor mantelzorgers) is vergroot. Zo is het aanbod van zorgvrijwilligers vergroot, is een dekkend netwerk van burenhulpcentrales gerealiseerd en zijn, verspreid over de stadsdelen, veertien ontmoetingscentra voor mensen met dementie opgericht;
- de *website www.respijtwijzerdenhaag.nl* wordt door 1.000 unieke bezoekers per maand geraadpleegd. Via deze website kunnen professionals en mantelzorgers direct respijtzorg in Den Haag aanvragen. Dit gaat om zowel de vrijwillige- als de professionele respijtzorg.
- de *Taskforce mantelzorg* heeft de 1.000^e mantelzorger bereikt en ondersteund. Binnen de Taskforce hebben professionals zoals wijkverpleegkundigen, zichtbare schakels in de wijk en ouderenconsulenten, de taak om (potentieel) overbelaste mantelzorgers te vinden en te helpen.

Maatschappelijk Werk

Het (A)MW is een eerstelijns voorziening voor hulpverlening bij psychosociale problemen. Het primaire doel van het (A)MW is klanten ondersteunen bij het herstellen van de greep op hun leven, zodat zij weer volwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. Een belangrijke functie van het (A)MW is het vroegtijdig signaleren van maatschappelijke tendensen en ontwikkelingen. Thans wordt geconstateerd dat een toenemend aantal cliënten met een hogere opleiding en hoger salaris door werkloosheid in de (financiële) problemen komt. Ook doen er meer failliete ZZP'ers een beroep op het AMW en is een toename te zien in hulpvragen in verband met Huiselijk Geweld.

Mede door deze gesignaleerde trends en veranderingen wordt nu ook hulp online geboden zodat mensen in hun eigen omgeving, op hun eigen tempo en op een eigen moment hulp kunnen zoeken en krijgen. Naast emailcontact is er de mogelijkheid om te chatten met de hulpverlener, overdag én 's avonds. Daarnaast kan men met algemene vragen terecht op een forum en kan zelfkennis worden vergroot met online trainingen.

Hulp bij het huishouden ouderen en gehandicapten

De nieuwe contracten voor de hulp bij het huishouden zijn 22 april 2013 ingegaan. De overgang naar de nieuwe contracten is vlekkeloos verlopen. Dit heeft deels ook te maken met het gegeven dat, naast zeventien nieuwe aanbieders, alle "oude" aanbieders weer een nieuw contract hebben gekregen. De klanten behouden hierdoor hun vertrouwde hulp. In totaal zijn er in het nieuwe contract 26 aanbieders die hulp bij het huishouden leveren. De uitvoering van de hulp bij het huishouden, met als doel het behoud van de continuïteit van de eigen huishouding voor mensen met functionele (ouderdoms-) beperkingen, verloopt ook na de ingang van de nieuwe contracten net zo soepel en voortvarend zoals in de laatste jaren van het vorige contract periode. De klanten zijn over het algemeen erg tevreden over de kwaliteit van de hulp en over het feit dat deze hulp in de meeste gevallen door een vaste hulp wordt geleverd.

Decentralisatie AWBZ

In de voorbereiding op de decentralisatie AWBZ zijn twee werkbijeenkomsten georganiseerd waaraan gemiddeld 200 deelnemers uit de zorg, welzijn en cliëntenorganisaties hebben deelgenomen. In mei 2013 hebben deskundigen uit hiervoor genoemde sectoren een onafhankelijk en lijvig adviesrapport opgesteld over de decentralisatie van de AWBZ naar de Haagse Wmo. Het adviesrapport is in een oplage van ruim 500 exemplaren verspreid in de stad. Het adviesrapport zal bij het opstellen van de kadernota decentralisatie AWBZ worden betrokken. De kadernota wordt in het najaar verwacht. Voor het betrekken van burgers bij de decentralisatie is een programma opgesteld, dat in het najaar van 2013 van start gaat.

2.16 Volksgezondheid en Zorg

Ambulancevervoer

In het coalitieakkoord is besloten tot een bezuiniging op de Ambulancedienst van € 0,8 mln. in 2011, oplopend tot € 2,2 mln. in 2014. Daarnaast zijn door het Rijk bezuinigingen opgelegd voor de jaren 2011 t/m 2013 die kunnen oplopen tot 9%. De GGD/Ambulancezorg treft maatregelen om de bezuinigingen op te kunnen vangen door gewijzigde paraatheid en een reorganisatie. De gewijzigde paraatheid wordt gefaseerd ingevoerd. De effecten op de aanrijtijden bij spoedvervoer worden gemeten om zo nodig tijdig bij te kunnen sturen. De reorganisatie wordt eind 2013 afgerond en zal naar verwachting leiden tot een formatievermindering. In de CAO Ambulancezorg (juni 2013) is vastgelegd dat bij een reorganisatie geen gedwongen ontslagen mogen plaatsvinden. Daarom moet worden bezien of er aanvullende maatregelen nodig zijn om de bezuiniging te realiseren. Vanaf 2014 wordt door VWS een wijziging in de bekostigingssystematiek doorgevoerd; het is nog niet duidelijk wat de consequenties hiervan zijn voor het regio-budget.

Per 1 januari 2013 is de Tijdelijke Wet Ambulancezorg (TWAZ) voor vijf jaar in werking getreden. De Regionale Ambulance Voorziening Haaglanden (RAVH) is aangewezen voor het verrichten van ambulancezorg in deze veiligheidsregio. In de RAVH werkt de gemeente Den Haag (GGD/Ambulancezorg) samen met Connexxion Ambulancezorg en Ambulancezorg Zoetermeer. Verder is in de programmarekening 2012 vermeld dat de leverancier van de ambulances, Amstra BV, failliet is gegaan. De gemeente heeft zich gemeld als schuldeiser. In mei 2013 is uit de rapportage van de curator gebleken dat er geen kans is dat de gemeente haar vordering zal terugkrijgen.

Infectieziektenbestrijding

De in 2012 geconstateerde stijging van TBC-gevallen is in 2013 gestabiliseerd. Landelijk wordt er een daling gezien. Het afgelopen half jaar zijn twee patiënten met een rechtelijke machtiging opgenomen voor behandeling. Er heeft één grootschalig contactonderzoek plaatsgevonden in een zorginstelling n.a.v. een melding van open TBC. De eerste zes maanden van 2013 werden in het Regionaal soa-centrum Den Haag 5.600 bezoekers getest op soa. In vergelijking met vorig jaar is het aantal bezoekers met 19% gestegen. Bij deze bezoekers werd 850 keer een soa-diagnose gesteld (voornamelijk chlamydia en gonorroe).

Medische Milieukunde

De GGD adviseert burgers, instellingen en gemeente over zaken in de leefomgeving die van invloed kunnen zijn op de gezondheid. Naast de basistaken is in het afgelopen half jaar inzet geleverd op de onderwerpen luchtkwaliteit en gevoelige bestemmingen, gezondheid in planvorming, advisering over binnenmilieu op scholen en de aanpak koolmonoxide/gezond wonen. Nieuw is dat de GGD is aangehaakt op een project van het Haags Economisch Interventie Team waarbij alle Haagse SHISHA lounges (waterpijpcafe's) worden gecontroleerd. Hierbij wordt extra gelet op mogelijke koolmonoxideproblemen. Ook nieuw is de leermodule voor docenten, ter verbetering van het binnenmilieu in klaslokalen. Deze is het afgelopen half jaar getest en zal in het najaar uitgerold worden. Het afgelopen half jaar is veel aandacht uitgegaan naar de zorgen van omwonenden over mogelijke risico's van voormalige stortplaatsen in het Westduinpark. Ook is geadviseerd over een voor de mens schadelijk type botulisme in water in de wijk Wateringse Veld.

Gezondheidsbevordering

Psychische gezondheid

In het schooljaar 2011/2012 is Happyles, een online aanbod voor jongeren tussen de 13-25 jaar ter bevordering van psychische gezondheid en ter voorkoming van depressie, aangeboden aan VMBO-leerlingen in de krachtwijk Zuidwest. De effectiviteit van dit aanbod is onderzocht onder 373 deelnemende leerlingen. De resultaten zijn in 2013 bekend geworden: na afloop van de lessen bleek er bij meisjes een significante toename van welbevinden en afname van depressieklachten te zijn, bij jongens werd geen verschil gevonden. De Happylestest werd als input gebruikt voor een persoonlijk adviesgesprek tussen elke leerling en een preventiewerker van De Jutters. Tien procent van de leerlingen werd op basis hiervan doorverwezen naar hulp binnen de jeugdzorgketen.

Gezonde voeding en bewegen

Bij ruim 95% van de mensen met overgewicht wordt dit veroorzaakt door een ongezonde leefstijl. In sommige wijken in Den Haag is bij 30% van de kinderen sprake van overgewicht. Zij lopen hierdoor meer risico op ziektes als hart- en vaatziekten en diabetes. De gemeente is daarom in 2010 de Haagse Aanpak Gezond Gewicht (HAGG; de Haagse vertaling van JOGG) gestart. Begin 2013 is een campagne gestart gericht op het voorkomen en de bestrijding van overgewicht (Gezond is vet. De campagne spoort kinderen en ouders aan om gezonder te eten en meer te bewegen en wil door allerlei activiteiten een gezonde leefstijl extra promoten.

Gezondheid en genotmiddelen

Het toezicht en de handhaving van de Drank- en Horecawet zijn per 1 januari 2013 bij de gemeente ondergebracht. Door deze nieuwe bevoegdheden kan Den Haag gericht toezien op horeca, supermarkten, slijters en sportverenigingen zich aan de wet houden. Door verhoging van de minimumleeftijd voor verkoop (per 1 januari 2014 vanaf 18 jaar) en door strengere handhaving in de horeca en supermarkten wordt de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren beperkt. Dit blijkt een effectieve preventiemaatregel: beperking van aanbod leidt tot een lagere consumptie.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties

In mei 2013 is, na twee positief verlopen pilots in Den Haag en Zoetermeer, gestart met de aanpak in Veilig Verderteams in de hele regio Den Haag (incl. Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer). Op 20 juni 2013 is de nieuwe visie op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling van de G4 in Den Haag landelijk gepresenteerd. Op basis hiervan wordt in 2014 de regiovisie opgesteld. Verder is in juli 2013 de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. Professionals die werken onder verschillende wetten moeten met een meldcode gaan werken. De verwachting is dat hierdoor het aantal meldingen bij het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) toeneemt. Dit wordt via maandelijkse rapportages gemonitord.

Den Haag Onder Dak

In fase 2 van dit programma is de doelstelling verhoogd naar het tegengaan van dakloosheid door meer nadruk op preventie en herstel te leggen. In het eerste halfjaar van 2013 is daarbij op de volgende activiteiten voortgang geboekt:

- Verdere versterking van de beleidsregie op de uitvoering van het plan van aanpak: in navolging van de onderzoeken van de Gemeentelijke Accountantsdienst zijn er praktijkinspecties uitgevoerd, er zijn normtarieven voor de kernfuncties ontwikkeld en de documenten, nodig om in 2014 over te gaan naar budgetsubsidies met heldere resultaat afspraken per functie, zijn klaar.
- De afbouw van de subsidierelatie met zes organisaties is afgerond. Met twee organisaties zijn nog gesprekken gaande.
- De regierol van het CCP is versterkt: de toegang tot de nachtopvang, de extramurale begeleiding en de dagbesteding verlopen nu ook via het CCP.
- De winterregeling nieuwe vorm is geëvalueerd en de aanbesteding van 20 opvangplekken voor gezinnen buiten de maatschappelijke opvangvoorzieningen (ingande januari 2014) is in gang gezet.
- Het terugkeerbeleid voor EU-arbeidsmigranten met OGGz problematiek (Project Perspektywa) is geëvalueerd. Het positieve resultaat heeft geleid tot een verlenging van het project tot eind 2014.
- Het aantal deelnemers aan het project Housing First is gestegen van 25 (begin 2013) naar 38 per 1 juli 2013. Daarmee loopt het project op schema met het streefdoel van 50 deelnemers per eind 2013.

Beleid voor mensen met een beperking

Om meer aandacht te krijgen voor het beleid voor mensen met een beperking is in maart 2013 de algemeen directeur Stadsbeheer benoemd als gemeentelijk 'ambassadeur inclusief beleid'. Ook is € 0,15 mln. beschikbaar gesteld om een functionaris aan te stellen die gemeentebreed gaat adviseren over fysieke toegankelijkheid en inrichting van de openbare ruimte en die de ambassadeur inclusief beleid zal ondersteunen.

Met behulp van het bewezen instrument 'Agenda 22' is de gemeentelijke 'scan Agenda 22' ontwikkeld. Agenda 22 is een handvat voor lokale overheden om inclusie voor mensen met een beperking in de samenleving beter te bewerkstelligen. De Haagse scan is vanaf voorjaar 2013 geïmplementeerd. De scan geeft aan in welke mate (de kerndiensten van) de gemeente Den Haag inclusief beleid voert. Met de resultaten daarvan wordt vorm gegeven aan het uitvoeringskader voor mensen met een beperking. In mei 2013 is besloten om een extra impuls te geven aan de brede toegankelijkheid voor mensen met een beperking. De uitvoering, waarvoor € 0,2 mln. beschikbaar is, vindt in het najaar van 2013 plaats.

2.17 Verkeer

Algemeen

Het vorige en het huidige kabinet hebben zich voorgenomen om de overheid kleiner te maken. Een van de maatregelen is het opheffen van de zogenaamde WGR-plusregio's. Er is gewerkt aan het oprichten van een nieuw samenwerkingsverband op het gebied van verkeer en vervoer. Deze Vervoerautoriteit Zuidvleugel moet de rechtsopvolger worden van de op te heffen WGR-plusregio's stadregio Rotterdam en stadsgewest Haaglanden.

Betaalbare en voldoende parkeerplaatsen

Mede naar aanleiding van klachten over het parkeren van busjes in woonwijken is het eerste half jaar gewerkt aan het beschikbaar stellen van speciale parkeerplaatsen waar busjes veilig kunnen worden geparkeerd, zonder overlast voor bewoners te veroorzaken. De verwachting is om dit jaar een eerste parkeerplaats voor busjes te openen. In veel Haagse woongebieden is sprake van een te hoge parkeerdruk en/of is er een tekort aan parkeercapaciteit. P2500 is een programma gericht op het toevoegen van parkeercapaciteit in woongebieden met een structureel tekort. Het afgelopen halfjaar is gewerkt aan het toevoegen van parkeerplaatsen in de Heesterbuurt, Laakkwartier-Oost, Oud-Leyenburg, Oud-Scheveningen en de Vruchtenbuurt. In het eerste halfjaar van 2013 zijn de werkzaamheden in Oud Scheveningen afgerond en werd betaald parkeren ingevoerd. Voorts zijn projecten in Laakkwartier-Oost, de Vruchtenbuurt en Oud-Leyenburg op stoom gekomen. De opgave is helder en de eerste herinrichtingen van woonstraten zijn gestart. In Laakkwartier-Oost is de haalbaarheidsstudie naar parkeergarage(s) op de Allard Piersonlaan afgerond. Ook in andere woongebieden – zoals Moerwijk-Noord, de Notenbuurt, de Noordpolderbuurt en Schilderswijk-West – wordt gewerkt aan extra parkeerplaatsen. Tenslotte zijn verkenningen uitgevoerd naar parkeerproblemen en oplossingen in Duindorp, Geuzenkwartier, Bloemenbuurt en Bezuidenhout-Oost. Op dit moment zijn er deze collegeperiode reeds 768 nieuwe parkeerplaatsen gerealiseerd en zijn er nog eens minimaal 1.710 in voorbereiding.

Een beter en veiliger wegennetwerk

Het afgelopen halfjaar is de verkenning Internationale Ring West afgerond. Voor de N211/Lozerlaan is gekozen voor aanleg van enkele ongelijkvloerse kruisingen na 2020. Voor de Noordwestelijke Hoofdroute is gekozen voor de zogenaamde knelpuntenoplossing, te realiseren voor 2020. Momenteel wordt deze planstudie gestart. Daarnaast worden er dit jaar ontwerpstudies verricht naar de afrit A12/Voorburg en de aansluiting A4/Voorburg. Het komend halfjaar worden voorontwerpen opgesteld. Voor de Rotterdamsebaan is de afgelopen maanden gewerkt aan verschillende producten, zoals de Milieu Effect Rapportage, het bestemmingsplan, de MKBA, de verkeerskundige onderbouwing bij de subsidieaanvraag en de toetsing van het ontwerp. In juni dit jaar is de subsidiebeschikking door de minister van I&M afgegeven. M.b.t. Dynamisch Verkeersmanagement is het regelscenario strandverkeer Scheveningen uitgewerkt. Bij drukke stranddagen worden de bezoekers met behulp van dynamische routeinformatiepanelen tijdig naar de meest geschikte routes verwezen.

Het afgelopen half jaar is in het kader van het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid gewerkt aan de herinrichting van de Hobbemastraat en wordt de uitvoering voorbereid van de projecten Nieboerweg-Duivelandsestraat, Nieboerweg-Duindorpdam en Beeklaan. Deze worden alle uitgevoerd in de 2de helft 2013. Daarnaast worden ontwerpen gemaakt voor de Willem de Zwijgerlaan, de Kempstraat (parkeersituatie in relatie tot aanleg fietspad) en de Fahrenheitstraat. Ook is het eerste halfjaar van 2013 gewerkt aan het oplossen van black spots: er zijn drie verkeersongevallen analyses gereed en er is er één in voorbereiding. Verder is de voetgangersoversteekplaats Burgemeester Patijnlaan gereed gekomen en zijn diverse kleine verkeers(veiligheids)maatregelen voorbereid in de Waldorpstraat, de Noordwest Buitensingel en de Laan van Eik en Duinen. Tenslotte zijn er eind vorig jaar twintig extra mobiele snelheidsdisplays aangeschaft die begin 2013 in gebruik zijn genomen.

Verbetering fietsvoorzieningen

Het afgelopen jaar is een uitvoeringsprogramma Fiets 2013-2014 opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. Dit programma zet de intensivering van de inspanningen van het college op het gebied van de rijdende

en gestalde fiets voort. Er is voortgang geboekt met de uitwerking van de stertroutes van de Binnenstad naar Scheveningen Haven en naar Leidschenveen. Daarnaast is gewerkt aan de uitvoering danwel voorontwerpen van de vrijliggende fietspaden langs de Groot Hertoginnelaan, de Laan van Meerdervoort, het Finnenburg en de Boekweitkamp, de Zuiderparklaan en de 'kleine' Weimarstraat.

Naast voorzieningen voor de rijdende fiets is er gewerkt aan nieuwe fietsenstallingen bij de Bijenkorf, onder het Stadhuis en bij Den Haag Hollands Spoor. Er zijn ook vorderingen gemaakt met de stallingsvoorzieningen bij Den Haag Centraal. Tenslotte wordt aandacht besteed aan stallingsvoorzieningen bij openbaar vervoer-haltes (288 fietsbeugels bij 29 OV-haltes), buurtstallingen (tot nu toe 20 buurtstallingen met in totaal 1.300 plekken gerealiseerd) en fietstrommels. Verder is er een pilot gestart met handhaving van fietsparkeren op de Grote Markt.

Groei aandeel openbaar vervoer

In het kader van het programma Netwerk RandstadRail (NRR) worden verschillende tramtracés geschikt gemaakt voor het rijden met nieuwe tramvoertuigen. Daarmee wordt de voorziene groei van het openbaar vervoer gefaciliteerd. De nieuwe trams zullen vanaf het 3e kwartaal van 2014 op het Haagse tramnet worden ingezet; Het eerst op de lijnen 9, 11, 15 en 17 (Centrum-Wateringen). De trams zijn breder en zwaarder dan de huidige trams en daarom worden spoorconstructies, haltes, bruggen en andere zaken aangepast. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe tramverbinding naar het Norfolkterrein in Scheveningen.

2.18 Wonen

Algemeen

De markt voor (nieuwbouw)woningen staat nog steeds onder druk. Het aantal opgeleverde en in aanbouw genomen woningen daalt nog. Evenals het aantal afgegeven vergunningen. Evengoed zijn er door het inzetten van een andere aanpak ook successen te melden.

Woningbouwproductie

Nederland bevindt zich in een periode van economisch laagtij. Dit kenmerkt zich door bezuinigingen, toenemende werkloosheid, terughoudendheid bij banken, strengere hypotheekregels en discussies over hervormingen op de woningmarkt. De verwachting is dat deze laagconjunctuur nog wel even aanhoudt. De economische situatie heeft een negatieve doorwerking op de woningmarkt. De verwachtingen voor de verkoopprijs en de verkoopaantallen van woningen blijven voorlopig ongunstig. Om de Haags bouwproductie op gang te houden, wordt ingezet op die segmenten waar vraag naar is, zoals studentenwoningen/eenheden en markthuurnwoningen. Daarnaast is er meer ruimte voor initiatieven vanuit de markt en kleinschalig opdrachtgeverschap. Voor grotere projecten wordt een actief beleid gevoerd richting binnen- en buitenlandse beleggers. Inmiddels zijn contracten gesloten met Syntrus Achmea (250 woningen per jaar voor een periode van vijf jaar w.o. Spui-Lamgroen), Hanson (Sigma-locatie) en Vesteda (100 woningen per jaar voor een periode van vijf jaar). Deze andere aanpak begint zijn vruchten af te werpen. In de eerste helft van 2013 zijn 920 woningen opgeleverd, waaronder de projecten Waldorpstraat (DUWO-torens), Wijndaelerplantsoen, GIT/kavel A Zamenhofstraat, Transvaal/Morgenzonlaan, Gevers Deynootweg en Schenkweg 5. Circa 673 woningen zijn in aanbouw genomen. Het betreft onder andere start bouw van de projecten: Amadeus, De Reder en Transvaal fase 4a.

Transformatie kantoren naar woningen

De kern van de Taskforce Transformatie Kantoren bestaat uit twee gemeentelijke Kantorenloodsen. Hierbij is het uitgangspunt dat de gemeente niet het probleem van de markt overneemt, maar de markt enthousiasmeert en faciliteert om op bepaalde locaties te transformeren. De ambitie is ingaande 2013 verhoogd naar het transformeren van 50.000 m² per jaar, voor een aanzienlijk deel naar woonfuncties. Voor 2013 is de verwachting dat voor ruim 100.000 m² vergunning wordt aangevraagd en 34.000 m² wordt gestart met de bouw. Op 30 mei 2013 is de samenwerkingsovereenkomst met het rijk getekend. De doelstelling van de overeenkomst is partijen te binden aan afspraken over de samenwerking rond de herbestemming en afstoot van de rijks panden in Den Haag, met het oogmerk economische vitaliteit, stedelijke kwaliteit, marktconformiteit en beperking van financiële verliezen.

Haagse Pandbrigade

De Haagse Pandbrigade pakt alle overtredingen met betrekking tot de bestaande woningvoorraad aan. Het gaat hierbij om de staat van bouwwerken (illegale bouw en woningonderhoud) en het gebruik van bouwwerken (illegale kamerbewoning, ander illegaal gebruik, vergunningvoorschriften en woonoverlast). In de eerste helft van 2013 heeft de Haagse Pandbrigade, naast de gebruikelijke werkzaamheden, in samenwerking met de politie en belastingdienst bijgedragen aan de aanpak van een malafide tussenpersoon, die structureel wet- en regelgeving overtrad bij de exploitatie van onroerend goed (voornamelijk hennepkwekerijen). Daarnaast is een integrale actie in Laak (Centraal) georganiseerd door de Haagse Pandbrigade en uitgevoerd in samenwerking met de politie, stichting IDHEM, het Huurteam en Stedin. De buurt heeft de actie opgemerkt en werd gewaardeerd. Er zijn veel overtredingen en misstanden opgespoord (onvergunde kamerverhuur, diefstal energie, gevaarlijke situaties, te hoge huren) door gebruik te maken van een aangepaste risico-analyse van gegevens.

Dak- en vloerisolatie en Groene Daken

De gemeente Den Haag stelt 1 miljoen euro extra beschikbaar voor de subsidie op dak- en vloerisolatie. Met dit extra bedrag wordt het mogelijk om nog eens 600 dak- en vloersubsidies te verstrekken. Tot nu toe is er voor totaal 88.800 vierkante meter isolatie subsidie aangevraagd voor 1.330 woningen.

Kleinschalig opdrachtgeverschap

Dit voorjaar stonden weer mensen in de rij (en in de kou) voor kluswoningen en kavels. Binnen enkele uren waren alle klushuizen en 60% van de kavels in optie genomen. Het was een groot succes dat ook veel media aandacht heeft gegenereerd. Inmiddels is voor de meeste locaties ten minste tweederde van de beschikbare kavels in optie genomen. Afwijkend is de locatie Uithofslaan waar uiteindelijk geen enkele kavel in optie is genomen. Gezien het grote succes zal in maart 2014 een derde tranche volgen met kavels en kluswoningen.

2.19 Ruimtelijke Ordening en Gebiedsontwikkeling

Den Haag Nieuw Centraal e.o.

De verbouwing van het Centraal station verloopt op schema en oplevering staat (nog steeds) gepland voor de 1^e helft van 2014. De NS is gestart met de verbouwing van het gedeelte van het complex Stichtage binnen de stationshal. De verbouwing vindt in 3 fasen plaats, waarbij eind 2013 de eerste fase met nieuwe winkels geopend wordt. In het winkelcentrum New Babylon zijn er inmiddels enkele winkels geopend. De officiële opening is verschoven naar september 2013. Het Anna van Burengebouw is opgeleverd ten behoeve van de Leidse Universiteit, gecombineerd met 400 studentenwoningen. Vanaf augustus wordt dit gefaseerd in gebruik genomen. Als onderdeel van de Haagse Loper is voor de herinrichting van het Anna van Buerenplein door het college van B&W een nieuw schetsontwerp vastgesteld dat in vormgeving en uitstraling aansluit bij het gedeelte richting Spuiplein.

Binnenstad

In 2013 is gestart met de nieuwbouw van het project de Markies in de Grote Marktstraat en Amadeus op de hoek Spui/Kalvermarkt. Voor de renovatie van het Sijthoff City complex in de Grote Marktstraat is een omgevingsvergunning aangevraagd. Samen met de al in gang gezette bouw van de Nieuwe Haagse Passage wordt hiermee ca. 45.000 m² winkeloppervlakte, een hotel met 118 kamers en zes woningen toegevoegd aan het winkelareaal in de Grote Marktstraat en directe omgeving. Het bestemmingsplan voor de nieuwbouw Hoge Raad aan het Korte Voorhout is in 2013 definitief vastgesteld. Voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de sloop/nieuwbouw vinden nu plaats. Met het goedkeuren van de begroting voor 2013 door het congres van de VS is ook de nieuwbouw en daaraan gekoppeld de verkoop van het oude gebouw van de ambassade een stap dichterbij gekomen. Naar verwachting komt de ambassade op de hoek van het Lange en Korte Voorhout eind 2016 beschikbaar voor herontwikkeling. Door het college zijn voor een parkeergarage onder het Tournooiveld en de herontwikkeling van Scheveningse Veer (parkeren gecombineerd met woningen) de planuitwerkingskaders (PUK's) vastgesteld. Voor het Wijnhavenkwartier fase 2 is in 2013 de aanbestedingsprocedure afgerond. Met de betrokken ontwikkelaar zijn afspraken gemaakt over de renovatie en exploitatie van de betrokken gebouwen. Onderdeel van de herontwikkeling is de uitbreiding van de Leidse Universiteit en de realisatie van 170 woningen.

Spuiforum

De raad heeft op 18 juli 2013 een belangrijk besluit genomen over de realisatie van de gezamenlijke huisvesting van het Residentie Orkest, het Nederlands Danstheater, het Koninklijk Conservatorium en stichting Dans- en Muziekcentrum op het Spuiplein ter hoogte van maximaal € 181,1 mln. Momenteel wordt op verzoek van de raad een nadere studie gedaan naar het alternatief van de werkgroep Dooievaar+ door Neutelings Riedijk Architecten. Indien uit de studie blijkt dat het alternatief van Dooievaar+ leidt tot een significant beter en goedkoper voorstel dan het Spuiforum is dat de basis voor de realisatie.

Internationale Zone

Het afgelopen half jaar is gewerkt aan de Visie voor de Internationale zone. In de 2de helft 2013 zal, na afronding van het participatietraject, hier over besluitvorming over plaatsvinden.

Als gevolg van het faillissement van TCN is het World Forum Convention Centre door de gemeente verworven. De komende tijd zal in het gebouw worden geïnvesteerd, zodat het de komende decennia

kan functioneren als de congreslocatie voor Den Haag. De tweede fase van de herinrichting openbare ruimte World Forum is gestart, deze fase wordt naar verwachting eind 2013 opgeleverd.

Het bestemmingsplan voor Eurojust is onherroepelijk, de bouwvergunning wordt in de 2de helft van 2013 aangevraagd. De sloop- en bouwrijpmaak-werkzaamheden zijn gestart. De eerste helft van 2014 wordt met de bouw gestart. De bouw van het Internationaal Strafhof is gestart en de oplevering is in 2016 voorzien. De herinrichting van het Carnegieplein is gerealiseerd, zodat het Vredespaleis tijdens de viering van het 100 jarige jubileum een nieuw voorplein heeft.

Voor het verzorgingshuis Deo Gratias is, na een intensief participatietraject met de wijk, het bestemmingsplan vastgesteld, Naar verwachting zal de bouw begin 2014 starten.

Haagse Hout / Mariahoeve

Begin 2013 zijn de kavels ter plaatse van de voormalige sportvelden aan het Isabellaland in verkoop gegaan. Inmiddels zijn ca. 60% van de kavels in optie genomen. Het bouwrijp maken is gestart, zodat begin 2014 de eerste kavels te kunnen worden uitgeven. In het Benoordenhout is voor het de serviceflat Arendsdorp een nieuw bestemmingsplan vastgesteld. Nu er voldoende appartementen zijn verkocht kan de bouw van het appartementencomplex aan de Elsemauhslaan eind van het jaar starten. De eigenaar van het winkelcentrum aan het Willem Royaardsplein heeft nog geen uitsluitsel gegeven over een eventuele vernieuwing van het winkelcentrum.

In het Beatrixkwartier vordert de bouw van de Monarch II gestaag. Voor fase 3 en 4 is het bestemmingsplan vastgesteld. In samenwerking met het Rijk wordt de openbare ruimte rondom het ministerie van ELI aan de Bezuidenhoutseweg heringericht. De eerste fase is opgeleverd, de Prins Clauslaan zal in de 2de helft van 2013 worden uitgevoerd. De 62 studentenwoningen aan de Schenkweg in Bezuidenhout-West zijn opgeleverd. Als gevolg van een noodzakelijke sanering is de uitvoering van de oplevering van de Natuurbelevingstuin in Mariahoeve verschoven naar 2014. De gemeente heeft in juni met het Rijk een samenwerkingsovereenkomst gesloten over de gefaseerde afstoot van de overvloedige rijkskantoren. Het komende half jaar zal in dat kader de verkoopprocedure voor het kantoor aan het Willem Witsenplein worden gestart. De inzet is om dit kantoor te transformeren tot voornamelijk woningen.

Kijkduin

Met de initiatiefnemers voor het Deltaplein en het Atlantic Hotel wordt gewerkt aan het opstellen van de planuitwerkingskaders. Voor het nieuwe bestemmingsplan is een besluit MER noodzakelijk. Deze procedure start met het opstellen van een Nota Reikwijdte en Detaillering. Deze is op 9 juli jl. door het college vrijgegeven voor inspraak. De initiatiefnemer voor het Schapenatjesduin ziet van verdere betrokkenheid bij de ontwikkeling van het gebied af als gevolg van de gewijzigde regelgeving voor woningcorporaties.

Scheveningen

Voor zowel Scheveningen Haven als Scheveningen Bad heeft het college op 11 juni jl. ontwerp bestemmingsplannen vrijgegeven voor tervisielegging. Het bestemmingsplan Haven is enerzijds conserverend voor het Havenkwartier Noord en andere bebouwde delen van het plangebied, anderzijds maakt het de uitvoering van het vastgestelde stedenbouwkundig plan voor het Norfolkterrein en het Noordelijk Havenhoofd mogelijk. Door het Viscluster is op 3 juli 2013 een voorstel voor de verdere intensivering van het gebruik van het Noordelijk Havenhoofd overhandigd aan het college. Waar mogelijk is dit plan al in het ontwerp bestemmingsplan verwerkt. Tevens is op 11 juni het beeldkwaliteitsplan Scheveningen Haven vrijgegeven voor consultatie. Met betrokken instellingen (Delfland en Ministerie van I&M) is overlegd over de condities waaronder initiatiefnemers voor projecten op de boulevard een onderkelderd gebouw kunnen realiseren. Dit heeft begin mei geleid tot een positieve brief van de minister van I&M. Hierdoor kan het initiatief voor de Noord-Boulevard verder worden uitgewerkt. De door de raad aangenomen motie over dit gebied wordt hierbij betrokken.

Transvaal

De tenderprocedure voor het Multicultureel Vrijtijds Centrum (MVC) is afgesloten en in de eerste helft van 2013 is een vervolgtraject met 2 veelbelovende partijen gestart. In het college is besloten om met één van deze partijen de contract-onderhandelingen in te gaan.

Op de Uitenhagestraat zijn de kleinschalige bedrijfsruimten van MEAC gereed en is de nieuwbouw van Wilcohaag gestart. In juli start de bouw van de IQ-woningen aan de Steijnlaan.

In Transvaal Fase 4A is de bouw van 110 woningen, waarvan 70 koop, gestart. De gemeente zal; aansluitend de openbare ruimte realiseren. Staedion heeft een Visiedocument voor de vervolgfasen b t/m d opgesteld.

Schilderswijk

Voor het deelgebied Nutswoningen in de Schilderswijk is heroverweging van de herstructurering gaande. Als gevolg van het rijksbeleid moet Haag Wonen haar sloop-/nieuwbouwplannen deels herzien. De Deal Schilderswijk is uitgewerkt in een concreet actieplan uitvoering. Er zijn extra impulsmiddelen toegekend voor de versnelling van de herinrichting van de openbare ruimte en realisatie kluswoningen in de Schilderswijk.

Stationsbuurt

Rondom Station Hollands Spoor is een veelheid aan plannen in ontwikkeling. De raad heeft ingestemd met het voorontwerp voor de openbare ruimte HS. De Stationsweg 2e fase is vergund, de bouw is gestart en de omgevingsvergunning voor de inhuizing van Albert Heijn in het grote belastingkantoor is ingediend. De omgevingsvergunning voor de renovatie/verbouw van het Van Limburg Stirumhuis is afgegeven, na de zomer start de herontwikkeling tot studentenhotel. De renovatie van het Rode Dorp vordert gestaag, eind 2013 wordt de eerste fase opgeleverd. Het college heeft begin juli het projectdocument Sigma-locatie vastgesteld. Voor de doortrekking van de centrale hal van het station Hollands Spoor naar de Laakzijde wordt een schetsontwerp opgesteld en worden gesprekken gevoerd over de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente, NS en ProRail.

Rivierenbuurt

De omgevingsvergunning voor het Stadsbaken Spui Lamgroen is afgegeven, de grond is uitgegeven en direct na de zomer start de bouw. De Christoffel Plantijnstraat is in aanbouw. Van de 14 woningen zijn er dertien verkocht. De bouw van 36 sociale eengezinswoningen van Maasstraat 1e fase is in vergevorderd stadium, oplevering volgt gefaseerd vanaf september 2014. Voor de realisatie van de overige fasen is Haag Wonen in onderhandeling met een belegger.

Leidschenveen-Ypenburg

Na de winterperiode zijn eind februari 2013 in de A12-zone de werkzaamheden voor de 1e fase opwaardering van de Hoofdplanstructuur Ypenburg in uitvoering genomen. Na afronding in september 2013 zijn de deelplannen 19, 24 en 26 op een veilige manier aangesloten op het hoofwegennet. De uitvoering van de 2e fase bij deelplan 20 wordt dit jaar verder voorbereid.

Vlakbij het station Ypenburg is begonnen met de bouw van een 80 meter lange loopbrug over de Laan van Leidschenveen. Deze moet het Prinses Maximaplein verbinden met de kantoorgebouwen van KPMG en de Hartstichting. Het geheel zal naar verwachting in september 2013 worden opgeleverd. Het bestemmingsplan voor een deel van de Fregatsingel (deelplan 19 Ypenburg) is na een lange Raad van State procedure in juni 2013 onherroepelijk geworden. In mei 2013 is de winnaar van de Europese aanbesteding van de 'RWS-kavel' in het Forepark bekend gemaakt.

Laakhaven West

De uitspraak van de Raad van State over bestemmingsplan voor Laakhaven West wordt in de tweede helft van 2013 verwacht. De aanvragen voor omgevingsvergunningen voor diverse bouwprojecten in Laakhaven West zijn in voorbereiding. De tweede lichting KO (kleinschalig opdrachtgeverschap) was wederom succesvol. Inmiddels is gestart met de transformatie van kantoorgebouw De Pionier naar studentenhuysvesting. De mandirs vorderen met de uitwerking. Eén van de mandirs wil nog in 2013 beginnen met de bouw. De anderen zullen in 2014 starten.

Binckhorst

Eén van de autodemontagebedrijven heeft inmiddels een omgevingsvergunning en de grond geleverd gekregen op Pijnacker-Nootdorp. De andere twee bedrijven zijn hun aanvraag van de omgevingsvergunning aan het voorbereiden. De verhuurde grond wordt eind 2013 aan de gemeente terug geleverd. De nieuwe parkeergarage van KPN is inmiddels in gebruik. De voorbereiding van de besluitvorming over de transformatie van het Junopand (AZC) ten behoeve van woningbouw vordert.

Escamp / Den Haag Zuidwest

Het bestemmingsplan Florence Nightingalepark is in juni vastgesteld door de Raad. Het bestemmingsplan Uithofslaan is in juni vastgesteld door de Raad. Dit bestemmingsplan speelt in op de wens een deel van het plangebied in het kader van Kleinschalig Opdrachtgeverschap te kunnen ontwikkelen. Voor de ontsluiting van het gebied Uithofslaan is gestart met de aanleg van de nieuwe Adriana van Roonlaan die aansluit op de Poeldijkseweg. Het bestemmingsplan Wateringseveld zesde herziening Esdo Locatie is in februari vastgesteld. Dit bestemmingsplan maakt het mogelijk dat het voormalig sportterrein van Esdo als locatie voor Kleinschalig Opdrachtgeverschap ontwikkeld kan worden. Nadat het voormalig sportcomplex door Esdo was verlaten, is direct gestart met de sloop en het bouwrijp maken.

Met de vereniging Ahi Evran zijn programmatische en financiële afspraken gemaakt over de grondtransactie en de ontwikkeling van een gebedsruimte en maatschappelijke voorzieningen ter plaatse van hun huidige (tijdelijke) accommodatie aan het Vredenoord 4. Ahi Evran zal nog in 2013 een bouwaanvraag indienen.

De pleinen aan de Drapeniersgaarde en Beresteinlaan Laagveen zijn heringericht. Daarbij is intensief ingespeeld op het bewonersinitiatief “Kunstroute” vanuit Bouwlust.

Ook het speelterrein bij de gebiedsontwikkeling Gaarden Noord Oost Wolweversgaarde is opgeleverd. In juni is gestart met de aanleg van fase 2a, herinrichting openbare ruimte Kerkentuinen Zichtenburg.

Wijkontwikkelingsmaatschappij Den Haag Zuidwest

In juni 2013 is de Raamovereenkomst tussen gemeente en Vestia getekend met prestatieafspraken voor de periode tot 2023. Naast afspraken over renovatie en nieuwbouw is er overeenstemming over de verkoop van maximaal 3.000 woningen door Vestia in Den Haag. Tenslotte hebben gemeente en Vestia voor de nieuwbouwprojecten die Vestia niet meer kan realiseren goede afspraken met elkaar gemaakt. Voorts zijn voor de verschillende krachtwijkprojecten uit de portefeuille van Vestia afspraken gemaakt over de wijze waarop de projecten alsnog doorgang kunnen vinden. De projecten die een doorstart kunnen maken zijn: Sportcampus Zuiderpark, Naarderstraat (Thomashuis en Herbergier), Locatie Escamplaan (gaat verder als ontwikkeling Kleinschalig Opdrachtgeverschap) en Brede Buurtschool Moerwijk. In het eerste halfjaar van 2013 is gestart met de bouw van twaalf woningen op de Wolweversgaarde. De projecten Middachtenweg en Zuidlarenstraat fase 3b en Hoek Meppelweg/Dedemsvaartweg zijn opgeleverd.

Bestemmingsplannen

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten om voor het gehele grondgebied van de gemeente een bestemmingsplan vast te stellen. Bestemmingsplannen mogen niet ouder zijn dan tien jaar. Ter actualisering van oude plannen wordt een bestemmingsplan danwel een beheersverordening opgesteld. Daarnaast stellen we bestemmingsplannen op om nieuwe ontwikkelingen in de stad mogelijk te maken. In de eerste helft van 2013 zijn 16 bestemmingsplannen en 3 beheersverordeningen vastgesteld.

Omgevingsvergunning

In het eerste halfjaar van 2013 is gebleken dat de ingediende omgevingsvergunningaanvragen met de bouwactiviteit qua aantal en qua legesopbrengsten achterblijven bij de begroting. Met name de kleine en middelgrote plannen (< bouwsom van € 6 mln.) zijn lager dan de afgelopen jaren. Om de kosten te reduceren worden vijf formatieplaatsen in 2013 niet ingevuld. Met de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is een overeenkomst gesloten die tot een kostenreductie ten gunste van bouwleges moet leiden.

Afgesproken is dat bouwplannen met een lage risico-klasse niet meer aan de brandweer worden voorgelegd. In de komende maanden zal duidelijk worden hoe groot de kostenbesparing zal zijn. Verder is in de eerste helft van 2013 de pilots "extern bouwtoezicht" die met de woningcorporaties zijn gehouden, afgerond. De pilots hadden ten doel ervaring op te doen met privaat toezicht, zoals dat naar verwachting in 2015 zal worden ingevoerd. In 2013 is de werkwijze van het versneld afgeven van vergunningen uitgebreid. Verder is de procesoptimalisatie in volle gang en is de verwachting dat eind 2013 het LEAN- principe is doorgevoerd. Tenslotte is het VNG-model "kostenonderbouwing leges omgevingsvergunning" voor 2013 toegepast. In het laatste half jaar van 2013 wordt ingezet om het VNG-model ook toe te passen voor 2014.

Erfpacht

De gemeente Den Haag heeft 55.000 rechten van erfpacht, die door het Erfpachtbedrijf in juridische, financiële en commerciële zin worden beheerd. De gemeente bevordert, daar waar mogelijk, de omzetting van bestaande rechten van erfpacht in vol eigendom. In de eerste helft van 2013 is het project afgesloten, waarbij ca. 1.750 in het jaar 2015 expirerende rechten van erfpacht in m.n. Bohemen een vervroegde aanbieding tot heruitgifte hebben ontvangen. Ca. 600 erfpachters hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Gegeven de economische situatie is dit een goed aantal. De overige erfpachters krijgen medio 2015 de zgn. eindaanbieding. De woningcorporaties Staedion en Vestia hebben het splitsen van woningwetcomplexen ten behoeve van verkoop voortgezet. In het kader van het stimuleren van de omzetting van erfpacht naar vol eigendom zijn in m.n. Houtwijk projectmatig concrete aanbiedingen gedaan.

Kernregistraties

De Dienst Stedelijke Ontwikkeling beheert een aantal (wettelijk verplichte) basis- en kernregistraties. In de eerste helft van 2013 is het vooronderzoek t.b.v. de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) afgerond. Het beheer van de wettelijke Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) heeft verder vorm gekregen en er is een inspanning geleverd voor een kwaliteitsverbetering van de data. Daarnaast is gewerkt aan de verbreding en versterking van geo-gerelateerde dienstverlening en is gestart met het inrichten van een centraal loket voor geo-gerelateerde dienstverlening: de geo servicedesk. Het beheer van het gemeentebrede WebGIS is verder geprofessionaliseerd en WebGIS is op meer processen aangesloten zodat deze onder meer gebruik kunnen maken van de bovengenoemde kernregistraties. De ontsluiting van WebGIS informatie via www.denhaag.nl is bijna gerealiseerd. Daarnaast is een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de metropoolregio atlas.

2.20 Milieu en Duurzaamheid.

Algemeen

Op het gebied van duurzame ontwikkeling wil Den Haag een actieve ontwikkeling. Den Haag wil in 2014 klimaatneutraal zijn. De gemeente heeft extra middelen begroot voor initiatieven uit de stad.

Duurzaamheidscentrum

Op 6 mei jl. is het Duurzaamheidscentrum Den Haag geopend. Bij het duurzaamheidscentrum aan de Brouwersgracht 2 kunnen bewoners, bedrijven en instellingen terecht met al hun vragen over duurzaam wonen, werken en leven in Den Haag. Met de komst van het centrum en de bijbehorende website www.duurzaamdenhaag.nl wordt het voor Hagenaars makkelijker om zelf een bijdrage te leveren aan een duurzame toekomst. De opening was meteen het startsein voor de campagne 'Haagse Krâch', die zich richt op energie besparen en duurzame energie opwekken. De stichting Duurzaam Den Haag is een gezamenlijk initiatief van de gemeente Den Haag en partners Siemens, Rabobank Den Haag, Staedion, BAM Woningbouw, Eneco en MKB Den Haag. Door het oprichten van een duurzaamheidscentrum en bijbehorend online portaal willen we gezamenlijk het duurzamer maken van de stad versnellen.

Energieverbruik, initiatieven vanuit de stad

In tegenstelling tot andere bekende regelingen waar vooral producten als zonnepanelen worden gesubsidieerd, is ervoor gekozen om m.i.v. 2013 alleen het proces te subsidiëren dat gaat leiden tot duurzame projecten. De gemeente faciliteert en helpt burgerinitiatieven op het niveau van hun eigen wijk om hun plan of project tot realisatie te brengen. De investering voor het project zelf ligt dan bij het initiatief waarmee dus ook investeringen vanuit overige partijen worden aangejaagd. In het najaar wordt een evaluatie van de regeling aan de commissie Leefomgeving toegezonden

In het kader van de subsidieregeling zonnepanelen zijn er dit jaar al 255 aanvragen ingediend. Dat is 17% meer dan vorig jaar. De aanvragen worden deze zomer beoordeeld en in de komende maanden afgehandeld.

Met ingang van 1 juli is de nieuwe sloopregeling (demontage - en vervangingsregeling) van start gegaan. De regeling richt zich op de demontage van benzineauto's van vóór 1991 en dieselauto's van vóór 2005. Deze auto's stoten namelijk relatief veel stikstof(di)oxiden uit. Zowel de demontage van personenauto's als bestelauto's komt in aanmerking voor subsidie.

Verder zijn in juni de eerste laadpalen voor elektrische auto's in de stad geplaatst. In de loop van dit jaar en 2014 worden uiteindelijk circa 300 laadpalen geplaatst.

2.21 Citymarketing en Internationale Stad

Internationale Stad

Zowel de gemeente als het Rijk investeren gericht in het versterken van de positie van Den Haag als vestigingsplaats voor internationale organisaties, kennisinstellingen, ambassades, internationale scholen en NGO's. Dit moet leiden tot positieve effecten op de werkgelegenheid, de verdien capaciteit en de internationale impact van de stad. Deze ambitie vraagt om bestuurlijke regie en een samenhangende aanpak vanuit de gemeente organisatie. Het Bureau Internationale Zaken, het investeringsprogramma Den Haag Internationale Stad en de Haagse Brug spelen hierin een centrale rol. Zij onderscheiden in het thema Internationale Stad van vrede en Recht een zestal hoofddoelstellingen:

- Het bestendigen en uitbreiden van het aantal in Den Haag gevestigde intergouvernementele organisaties, ambassades, NGO's en kennisinstellingen op het gebied van vrede en recht;
- Het versterken van de kennisinfrastructuur en het cluster van kennisorganisaties ten behoeve van Den Haag internationale stad van vrede en recht;
- Het zorgen voor een gunstig vestigingsklimaat voor intergouvernementele organisaties, ambassades, NGO's en kennisinstellingen - en voor hun leden, medewerkers en bestuurders;
- Het behartigen van de belangen van Den Haag in het buitenland en in internationale gremia;
- Het versterken van het draagvlak in de stad voor Den Haag als Internationale Stad van vrede en recht;
- Het versterken van de internationale en Europese professionaliteit van Haagse ambtenaren en de gemeentelijke organisatie.

Internationale Organisaties

Het aantrekken en vasthouden van internationale organisaties is geen eenvoudige opgave. Den Haag heeft vanuit haar historie een goede startpositie, maar de concurrentie is hevig en de economische crisis is voelbaar. Daarom zijn de inspanningen voor acquisitie geïntensiveerd, zowel in bestuurlijke contacten met internationale organisaties en het Rijk als in de ambtelijke coördinatie. Tenminste één internationale organisatie, twee NGO's en één ambassade zullen zich dit jaar in Den Haag huisvesten. Met de reeds in de stad gevestigde gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties worden zowel bestuurlijk als ambtelijk goede contacten onderhouden. Het College bracht dit voorjaar een bezoek aan Europol. In het najaar is een bezoek aan het ICC voorzien.

Kennis-infrastructuur

In de strategische samenwerking tussen de universiteiten van Leiden, Delft en Rotterdam, de zogenaamde *LDE-alliantie*, heeft de gemeente mede bevorderd dat voorstellen voor leerstoelen op de domeinen security, governance en sustainability zijn ontwikkeld. Inmiddels heeft het college besloten tot een investeringsimpuls. Zoveel mogelijk worden bij de invulling van deze leerstoelen ook andere Haagse kennisinstellingen betrokken, met name TNO, NFI en de Haagse Hogeschool. Dit voorjaar is Abiodun Williams aangetreden als president van het *The Hague Institute for Global Justice*. Het instituut ontwikkelt o.a. een The Hague Approach voor het versterken van de rechtsorde in transitie gebieden. Deze aanpak wordt in het kader van de viering van 100 Jaar Vredespaleis gepresenteerd aan de Verenigde Naties. Na de presentatie volgt nadere uitwerking en promotie onder internationale donoren. Eerste verkenningen met betrekkingen tot financiële steun vanuit de EU en de ministeries zijn uitgevoerd.

Ook zijn verkenningen gestart voor samenwerking met initiatieven die zijn voortgekomen uit Haagse innovatieprojecten in het kader van Pieken in de Delta. Bijvoorbeeld met het nieuwe initiatief ACCESS. Dit is een samenwerkingsverband met Harvard University en de Wereldbank, gericht op een innovatieve kennis- en adviesfunctie op het gebied van arbitrage bij wereldwijde geschillen tussen bedrijven en burgers op het gebied van mensenrechten, arbeid en milieu (corporate social responsibility). Op het gebied van veiligheid ontwikkelt *The Hague Security Delta* (HSD) zich gestaag. Bij het pas opgerichte HSD Stimuleringsfonds zijn ruim vijftig innovatievoorstellen ingediend.

In Europees verband zijn drie projectvoorstellen gehonoreerd. Met een bescheiden investering van de gemeente is een multiplier van circa 10 behaald. Regionale kennispartners als TNO en NFI en daarnaast het Ministerie van Veiligheid en Justitie hebben in deze projecten een trekkersrol. Maar ook een MKB als E-semble en de Veiligheidsregio Haaglanden zijn actief deelnemer. Twee van deze projecten zijn inmiddels gestart. Zij beogen het creëren van Centres of Excellence op het gebied van beveiliging tegen (aanslagen met) chemische, biologische, radiologische en nucleaire middelen en geïmproviseerde explosieven. Hierin wordt ook samenwerking gezocht met het OPCW. Het derde project is een grootschalig Europees demonstratieproject op het gebied van crisis management. De Veiligheidsregio Haaglanden werkt hierin met o.a. TNO scenario's uit voor een grootschalige rampenroefening waarin top innovatieve kennis en veiligheidsoplossingen worden toegepast. Beoogde start is 2014.

Vestigingsklimaat

Het in het atrium van het stadhuis gevestigde *The Hague International Centre* heeft zich in samenwerking met het Rijk en een aantal gemeenten ontwikkeld tot “eerste overheid” voor expats en diplomaten die wonen en werken in de Haagse regio. Zij kunnen hier in één bezoek terecht voor het regelen van een verblijfsvergunning, de inschrijving in het bevolkingsregister en het verkrijgen van informatie over de stad Den Haag. De ‘Welcome to The Hague Programmes’ worden door de internationale gemeenschap zeer gewaardeerd.

Internationale belangenbehartiging

Europese wet- en regelgeving hebben invloed op lokaal bestuur. Deze ontwikkelingen worden gevolgd en daar waar nodig wordt gelobbyd. Hiertoe is een Haagse EU-agenda opgesteld. Ingezet wordt op het creëren en benutten van Europese subsidiemogelijkheden, het beïnvloeden van Europese regelgeving die ons raakt, en het – ook in Europees verband – versterken van het profiel van Den Haag als internationale stad van Vrede en Recht. Dankzij het grote aantal hier gevestigde internationale organisaties kunnen de internationale belangen van Den Haag tevens hier ter plaatse worden behartigd. De conferenties en andere evenementen die zij in Den Haag organiseren bieden mogelijkheden voor internationale contacten op hoog niveau. Daarom speelt de gemeente actief in op dergelijke evenementen, zoals de viering van 100 jaar Vredespaleis en de NSS2014.

Draagvlak in de stad

Middels de *Haagse Brug* wordt in alle stadsdelen geïnvesteerd in manieren om Hagenaars en expats met elkaar in contact te brengen en trots te zijn op de internationale stad van Vrede en Recht. De initiatieven komen dit jaar vooral uit de stadsdelen. Daarnaast zal op 11 september in de Koninklijke Schouwburg de musical *Vrede en Recht* in première gaan. Op 29 september is er de Haagse Internationale Dag, waarbij een aantal intergouvernementele en niet-gouvernementele organisaties open huis zal houden.

2.22 Financiën

Algemeen

De gemeentebegroting is meerjarig in evenwicht. De ingezette bezuinigingen en intensiveringen worden gemonitord. Voor wat betreft de bezuinigingen rapporteert het college aan de raad over de wijze waarop deze bezuinigingen zijn gerealiseerd. We verwachten een nadeel in de jaarrekening in 2012 met name doordat het Rijk een lager Gemeentefonds uitkeert dan we hebben begroot. We staan nog steeds in de top 3 van grote gemeenten met de laagste lasten.

Informatievoorziening

Bij de raadsbehandeling van de gemeentelijke begroting 2013 heeft het college van B&W toegezegd de gemeenteraad jaarlijks te informeren over het gemeentelijk financieringsprogramma en de onderbouwing daarvan. Op grond van deze toezegging is het Treasurystatuut en het Uitvoeringsbesluit Treasurybeheer aangepast. In december 2012 heeft het college de raad reeds geïnformeerd over de gemeentelijke financiering in de dagelijkse praktijk, liquiditeitsprognose en de op te nemen langlopende- en kortlopende financieringsmiddelen voor het jaar 2013. Op deze wijze gaat het college de raad jaarlijks informeren.

Schatkistbankieren

Op 18 januari 2013 heeft het kabinet een akkoord bereikt met provincies, gemeenten en waterschappen, waarin de gevolgen van schatkistbankieren voor de lagere overheden zijn verzacht. Onder bepaalde voorwaarden mogen lagere overheden hun tegoeden ook aan elkaar uitlenen en is afgesproken dat kleine tegoeden worden vrijgesteld van verplicht schatkistbankieren. In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) met betrekking tot schatkistbankieren' bij de Tweede Kamer ingediend. Op 4 juli 2013 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aanvaard. Dit wetsvoorstel dient nog door de Eerste Kamer te worden goedgekeurd (vermoedelijk oktober 2013). Het streven van het traject is nog steeds om schatkistbankieren op 1 januari 2014 in te voeren.

Balansverkorting

Het college heeft vorig jaar in de beantwoording van de brief van de Rekenkamer van 31 mei 2012 (BSD/2012.975) de wens gedeeld met de Rekenkamer om te komen tot een kortere en zo flexibel mogelijke balans. Een kortere balans, door aflossing van langlopende leningen, zorgt voor structureel lagere rentelasten. Voorwaarde voor balansverkorting is wel dat het financieel gunstig moet zijn. De gemeente heeft de mogelijkheid om twee langlopende leningen vervroegd af te lossen en hiermee de balans te verkorten en het liquiditeitsoverschot te reduceren. Het betreft een totaalbedrag van € 105 mln. Deze vervroegde aflossing levert de gemeente structureel € 4,3 mln. op. Wel dient er ineens een afkooprente te worden betaald. Doordat de rente dagelijks fluctueert, bedraagt de afkoop nu tussen de € 23 mln. en € 26 mln. De afkooprente dient in één keer betaald te worden. De timing voor deze vervroegde aflossing is van zeer groot belang. Een relatief kleine stijging van de kapitaalmarktrente met 0,1% betekent een daling van de afkooprente met ongeveer € 2 mln. We vinden een afkooprente van € 20 mln. acceptabel. Dat wil zeggen: bij een afkooprente van € 20 mln. gaan we over tot vervroegde aflossing. Dit bedrag aan afkooprente wordt bereikt bij een rentestijging van ongeveer 0,2%. De ontwikkelingen op de kapitaalmarkt worden continue gevolgd. De benodigde afkoopsom van € 20 mln. is te vinden binnen de bestaande reserve financiering, die mede voor dit doel is gevormd.

Aanbesteding betalingsverkeer

Het betalingsverkeer van de gemeente Den Haag wordt momenteel door verschillende banken uitgevoerd, te weten Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), The Royal Bank of Scotland (RBS) en ING Bank. Volgens de huidige Europese aanbestedingsregels dient het betalingsverkeer van de gemeente Den Haag Europees aanbesteed te worden. Op 16 oktober 2012 heeft het college ingestemd met het aanbesteden van het gemeentelijk betalingsverkeer door middel van openbare Europese aanbesteding. Uit de aanbesteding is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) als beste bank uitgekomen. Het college heeft op 23 april 2013 (BSD/2013.392) ingestemd om de BNG een

voorlopige gunning af te geven voor het huisbankierschap. Het afgeven van de definitieve gunning dient nog plaats te vinden. De gemeente Den Haag is inmiddels gestart met het afbouwen van de RBS en ING bankrekeningen.

Liquiditeitenprognose

In 2013 is het proces van de liquiditeitsprognose pro-actiever vormgegeven en centraal opgesteld. Uitgangspunten voor de raming is de realisatie van het jaar ervoor, rekening houdend met de trendmatige verhoging op de inkomsten en uitgaven van de afgelopen jaren en nieuwe ontwikkelingen op grote projecten en investeringen. De centrale Treasury voert gesprekken met diensten over de aannames in de prognose, de inkomsten en uitgaven op grote investeringsprojecten, de omvangrijke grondexploitaties en daaraan gerelateerde grote bouwprojecten. In 2013 heeft de gemeente naast de reguliere zaken € 74 mln. uitgegeven voor de aankoop van de grond en gebouwen in het Wijnhavenkwartier. De verwachting is dat voor 2013 een liquiditeitstekort ontstaat, maar nog binnen het kasgeldlimiet. Bij een balansverkorting (aflossen van leningen) is het moment van afkopen ook van invloed op de kasgeldlimiet. De wet Fido regelt dat als het liquiditeitstekort onder de kasgeldlimiet zich drie achtereenvolgende kwartalen aanhoudt, de gemeente de toezichthouder op de hoogte brengt met daarbij een plan om weer te voldoen aan het kasgeldlimiet. Als dit nodig is, zullen we contact zoeken met de Provincie. Als de Treasury in 2013 ook de balans verkort met € 105 mln. (zie ook de paragraaf Treasury in de Programmabegroting 2014), dan neemt het liquiditeitstekort verder toe. Afhankelijk van het rentepercentage zal dit tekort gefinancierd worden uit rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten of door het aantrekken van kortlopende leningen bij financiële instellingen en andere gemeenten totdat we weer op nul staan in 2014.

Derivaten

Op basis van de herfinanciering van de bestaande leningenportefeuille is geconstateerd dat er op dit moment in 2031 een lagere financieringsbehoefte bestaat ten opzichte van de afgesloten renteswap van € 15,6 mln. Deze lagere financieringsbehoefte zal zich gedurende de eerste 2 jaren – 2031 en 2032 – voordoen. De ervaring leert dat de gemeente jaarlijks ruim €100 mln. uitgeeft aan reguliere investeringen. Dit zijn investeringen die via het meerjarig investeringsplan lopen. Dit zal zich jaarlijks blijven voordoen op nieuwbouw en vervanging van kapitaalgoederen (gebouwen in de sectoren onderwijs, welzijn, cultuur, sport en huisvesting ambtenaren). Er staan naast de reguliere MIP investeringen ook enkele grote investeringen gepland zoals de Rotterdamsebaan en het Spuiforum. Hierdoor zal het toekomstig volume van nog op te nemen langlopende leningen toenemen waardoor de feitelijke gemeentelijke langlopende schuldpositie per 2031 aanzienlijk hoger zal liggen dan de € 150 mln.

Onroerendezaakbelasting

De OZB op woningen is tijdens deze collegeperiode volgens afspraak structureel met 10% ten opzichte van 2009 verlaagd. Deze daling is in stappen gerealiseerd. In 2012 is ten opzichte van 2009 een structurele daling van de OZB op woningen bereikt van 10%. In 2013 en daarna blijft de OZB-lastendruk op woningen in de rest van de collegeperiode gelijk.

Versnellingsimpuls

Voor 2013 zijn middelen beschikbaar gesteld om een extra impuls te geven aan buurten en wijken. Deze 'impulsgelden' zijn voor projecten waarbij op korte termijn een zicht- en merkbaar resultaat kan worden gerealiseerd, die bijdragen aan de (lokale) economie en die aansluiten bij de behoeften van burgers en ondernemers. Bewoners en MKB profiteren hier beide van. Hiermee worden knelpunten in de wijken op een ontkokerde manier aangepakt.

2.23 Overige beleidsvoornemens

Trend

Op basis van de Macro Economische Verkenning begroten we een gemiddelde prijsontwikkeling van 2%. Voor wat betreft de bezuinigingen op arbeidsvoorwaarden loopt de gemeente voor op schema. Tot nu toe is bezuinigd op medezeggenschap, werkkostenregeling en de Goede vrijdag als vrije dag. Vanaf 2014 volgen aanvullende maatregelen, zie ook de toelichting in het hoofdstuk Financiële prognose.

Cofinanciering

Het Cofinancieringsfonds wordt ingezet om externe financiering voor projecten te verwerven en te cofinancieren, zoals subsidies uit Europese fondsen en van het Rijk. Naast de bijdragen uit subsidies en het Cofinancieringsfonds dragen ook de gemeentelijke diensten en private partijen bij. Daarmee wordt het bedrag aan externe financiering ruim verdrievoudigd. Het Cofinancieringsfonds is hiermee een belangrijk financieel vliegwiel voor investeringen in de stad.

In de eerste helft van 2013 werd aan de volgende gemeentelijke projecten een bijdrage uit het Cofinancieringsfonds verstrekt:

- The Hague Security Delta (cofinanciering van een EFRO-subsidie) gericht op de ontwikkeling van de veiligheidssector.
- REEnovate (cofinanciering van een bijdrage uit het EU subsidieprogramma IEE), een Europees project dat gaat over het duurzaam renoveren van particuliere woningen in de stad.
- WK Hockey (cofinanciering van een Rijkssubsidie) voor de organisatie van het WK Hockey 2014 in Den Haag.
- GoWes (cofinanciering van een bijdrage uit het EU subsidieprogramma LIFE), een Europees project om oppervlaktewater als duurzame energiebron te gebruiken.

2.24 Interne dienstverlening

Algemeen

In programma 24 is de interne dienstverlening van de gemeente ondergebracht. Het Intern Diensten Centrum (IDC) is verantwoordelijk voor de facilitaire dienstverlening. De baten en lasten van het IDC worden geadmistreerd op de producten Basiswerkplekken en Plusproducten. Het IDC heeft geen topindicatoren.

Basiswerkplekken en Plusproducten

De interne dienstverlening vindt plaats op basis van een klant-leverancier relatie. Het standaardniveau van dienstverlening is vastgelegd in een interne dienstverleningsovereenkomst, die wordt verrekend via het gemeentelijk werkplektarief, het zogeheten basiswerkplekpakket. Hierin zijn zoveel mogelijk kosten opgenomen van de faciliteiten voor een kantoorwerkplek. Op dit moment zijn de kosten voor huisvesting, werkplekautomatisering, HR-services en nog een aantal in dit tarief verdisconteerd; die worden niet meer apart in rekening gebracht. Het basispakket is in 2012 uitgebreid met de kosten van bedrijfsmaatschappelijk werk. Het uitgangspunt is dat het basispakket zo efficiënt mogelijk wordt samengesteld en daarom wordt dit pakket de komende jaren verder uitgebreid.

Collectieve huisvesting en Overige huisvesting

Voor uitzonderingen op het basispakket (de plusproducten) worden aparte interne afspraken gemaakt. Dit pluspakket wordt rechtstreeks door de afnemende diensten betaald. De bezuinigingen bij de diensten leiden tot een teruglopende omzet bij het IDC doordat diensten minder producten afnemen. In de IDC-jaarrekeningen van 2011 en 2012 werd deze omzetsdaling goed zichtbaar. Het vinden van oplossingen om de financiële gevolgen van de omzetsdaling op te vangen is reeds in gang gezet en blijft in de komende periode een belangrijke opgave. De teruggang in de omzet kan gedeeltelijk worden opgevangen als de diensten de werkzaamheden, die nu nog naar externe partijen gaan maar die het IDC ook kan uitvoeren, in het vervolg door het IDC laten verrichten.

Bedrijfsvoering

Met ingang van 1 januari 2013 is de administratie van de dienst IDC op een andere wijze ingericht waardoor er meer inzicht in de kostprijzen van de producten verkregen wordt. Ook wordt het vergelijken van deze kostprijzen met de kostprijzen bij soortgelijke organisaties beter mogelijk. Het invoeren van het kostprijsmodel heeft veel invloed op de werkbegrotingen van de clusters. Om een juiste toerekening van kosten mogelijk te maken hebben alle clusters de aannames waarop de werkbegroting gebaseerd is opnieuw moeten beschrijven zodat een indeling in basis en plusproducten mogelijk wordt. Aan deze operatie wordt nu de laatste hand gelegd.

Eind 2012 is de uitvoering van het strategisch huisvestingsplan gestart. In de komende jaren worden vijftien panden die momenteel in gebruik zijn voor ambtelijke huisvesting afgestoten. De medewerkers worden gehuisvest in de strategische kernvoorraad.

3 Voortgang projectreserves

Programma 6 Onderwijs

Duurzame huisvesting primaire en speciaal onderwijs.

Door de Raad is op basis van RV 146 uit 2011 en RIS 181330 besloten om de regeling binnenmilieu scholen met 5 jaar te verlengen. Voorts heeft de Raad besloten met hetzelfde raadsvoorstel om de regeling verbetering hygiëne toiletten schoolgebouwen in te stellen voor een periode van 5 jaar. Ter dekking van deze regelingen is door de Raad de reserve duurzame huisvesting in 2011 ingesteld. Medio 2013 is door de Raad op basis van RV 60 (RIS 258859_130604) de tijdelijke regeling verwijdering asbest uit schoolgebouwen voor basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs vastgesteld. De doelstelling van de reserve duurzame huisvesting is met RV 60 verruimd voor de asbestregeling.

In 2012 is op basis van de verlengde regeling binnenmilieu scholen voor 62 schoolgebouwen een aanvraag ingediend. Voor deze 62 gebouwen zijn beschikkingen uitgegaan tot een totaalbedrag van € 39 mln. Schoolbesturen hebben drie jaar de tijd om af te rekenen. De eindafrekening en de hiermee samenhangende onttrekking aan de reserve vindt voor de maatregelen binnenmilieu hierdoor veelal pas na drie jaar plaats nadat de beschikking is verstuurd. Voor de regeling verbetering hygiëne toiletten schoolgebouwen zijn voor 62 schoolgebouwen beschikkingen uitgegaan voor een totaalbedrag van € 0,7 mln. Voor de regeling kunnen tot met 2016 aanvragen worden ingediend door schoolbesturen. Omdat de asbestregeling pas medio 2013 is vastgesteld, zullen de middelen nog beschikt worden.

Multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen

Met het collegebesluit van 20 december 2011 is het Beleidskader multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen (BOW/2011.787) vastgesteld. Op grond van dit beleidskader kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor bekostiging van ruimten voor multifunctioneel gebruik bij schoolgebouwen in het jaar 2012 tot en met 2017. De totale reserve voor de periode van 5 jaar bedraagt € 18 mln. Inmiddels zijn er voor € 15,5 mln. kansrijke aanvragen ingediend en is schriftelijk voor een bedrag van € 7,2 mln. aan middelen beschikbaar gesteld. In totaal is een bedrag van circa € 3 mln. aan voorschotten betaald. De overige aanvragen zijn nog in behandeling en zullen in dit jaar moeten worden beoordeeld. Bij het verstrekken van de subsidie wordt niet het gehele bedrag bevoorschot waardoor een deel van de onttrekking aan de reserve pas in latere jaren plaatsvindt bij de subsidievaststelling na ontvangst van de eindafrekening van het schoolbestuur.

Programma 7 Integratie en Krachtwijken

Verantwoorde afbouw inburgering

Als gevolg van het per 1 januari 2013 verleggen van de verantwoordelijkheid voor de inburgering van de gemeenten naar DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) wordt inburgering bij de gemeente afgebouwd. Deze afbouw loopt door tot en met 2015 omdat trajecten die in 2012 starten nog drie jaar kunnen doorlopen. Gedurende deze tijd moet de gemeente de inburgeringsplicht handhaven en (samen met de taalaanbieders) trajectbegeleiding bieden. Het Rijk heeft voor deze afbouw geen geld ter beschikking gesteld. Met de nog geplande uitgaven voor 2013-2015 wordt de € 2,7 mln. die nog in de reserve zit volledig onttrokken.

Programma 8 Werk en Inkomen

Werkgelegenheid

De uitputting van deze reserve loopt conform planning door tot 2020. In het Sociaal Plan WIW op hoofdlijnen (RIS180837) en het daarbij behorende uitvoeringsplan zijn maatregelen getroffen om de WIW doelgroep zo goed mogelijk op te vangen. Onderdeel van deze maatregelen is dat personen van 55 jaar in de gelegenheid worden gesteld om tot hun 62^e jaar door te werken. Dit onderdeel is met zeven jaar de langst lopende activiteit waardoor de bestemmingsreserve tot 2020 door zal lopen.

Jeugdwerkloosheid Haaglanden

Als gevolg van de toenemende werkloosheid in Nederland en Den Haag komt er vanuit het Rijk in 2013 € 1,3 mln. ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid in de regio Haaglanden. In het Actieplan Jeugdwerkloosheid (RIS 257689) zijn twaalf concrete acties geformuleerd om invulling te geven aan de preventie en bestrijding van Jeugdwerkloosheid. Daarnaast wordt in de begroting van 2014-2017 voorgesteld om in de periode 2014 tot en met 2017 € 1,7 mln. per jaar in te zetten om jongeren actief te begeleiden en flankerende voorzieningen in te zetten.

Programma 9 Sociale voorzieningen en Armoedebestrijding

Chronische ziekten

In 2011 zijn door het college middelen ter beschikking gesteld voor een bijdrage aan chronisch zieken en gehandicapten voor 2012 tot en met 2014. Hiervoor is de Reserve Bestemmingsreserve Chronisch zieken incl. ouderen gevormd. De tegemoetkoming chronische ziekten incl. ouderen wordt verstrekt aan chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum én een Wmo-beschikking (Wet maatschappelijke ondersteuning) of een indicatiebesluit van het Centrum Indicatiestelling Zorg. De uitputting van de reserve chronische ziekten incl. ouderen loopt conform de begroting.

Programma 10 Jeugd en Gezin

Actieprogramma Jeugd

Doel van de reserve is om de samenhang in het jeugdbeleid te realiseren en daarmee te voorkomen dat jongeren buiten de boot vallen. De middelen vanuit deze reserve worden in 2013 voornamelijk besteed aan de doorontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin in het kader van de transitie jeugdzorg: Opvoeden in de Buurt, extra Gezinsbegeleiding. En het bevorderen van de samenhang rondom het thema Kindvriendelijke Wijken en het actieprogramma spelen. De uitputting van de middelen van de reserve met het oog op deze doelen ligt op schema.

Programma 11 Leefomgeving

Reserve Entree van de Stad

Bij de begroting 2012-2015 is de reserve Entrees van de Stad ingesteld (€ 2,5 mln.) ten behoeve van de herinrichting van de Entree Utrechtsebaan / N44 en de toegangswegen naar Scheveningen (RIS 181195). Hiervan is € 2 mln. bedoeld voor de Utrechtsebaan / N44 en € 0,5 mln. voor de toegangswegen naar Scheveningen. De Entree Utrechtsebaan / N44 is naar verwachting eind 2013 afgerond. In verband met de complexe voorbereiding van de Entree Scheveningen loopt de realisatie door in 2014. Bij begrotingsretraite heeft het College stelt voor de reserve te verlengen tot eind 2014. Dit is opgenomen in het raadsvoorstel bij de begroting 2014-2017.

Werk met werk

De reserve werk-met-werk (€ 15 mln.) is ingesteld bij begroting 2013-2016 (RIS 251740) en loopt tot en met 2015. De reserve heeft tot doel vorm te geven aan het in de Kadernota Openbare Ruimte 2012 opgenomen beleid om via 'werk met werk maken' de gewenste residentiekwaliteit en hofstadkwaliteit te realiseren. Dit wordt gedaan door werkzaamheden aan bijvoorbeeld de riolering, het wegonderhoud, P 2500, het plaatsen van orac's, het verbeteren van openbaar groen en herinrichtingen zoveel mogelijk

te combineren. Met een bijdrage uit de reserve kan de openbare ruimte op residentie-/hofstadkwaliteit worden gebracht. De projecten die in 2013 een bijdrage krijgen uit de reserve zijn opgenomen in de bijlage bij de afdoening van de motie M16 (RIS 257881).

Programma 12 Economie

Reserve pieken in de Delta

In de eerste vijf maanden van 2013 hebben drie projecten in de sfeer van het Pieken in de Delta-programma verdere voorschotten ontvangen. Het gaat om de projecten Catch, Impec en Raebll. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de verdere versterking van het Veiligheidscluster via The Hague Security Delta, onder andere voor de kwartiermaker en huisvesting van het HSD-Office.

Reserve Cofinanciering Economische projecten

Het gaat in deze reserve om de middelen die beschikbaar zijn voor (een deel van) de gemeentelijke co-financiering van projecten die een Kansen voor West-subsidie ontvangen. Het gaat om projecten die de gemeente in eigen beheer uitvoert, zoals Den Haag Creatieve Stad, de aanpak van de openbare ruimte in winkelstraten en de eerste fase van de revitalisering van bedrijventgebied Zichtenburg, Kerketuinen, Dekkershoek. Deze middelen worden verrekend na afronding van het project op basis van de vaststellingsbeschikkingen vanuit Kansen voor West. Gedurende het eerste halfjaar van 2013 zijn geen middelen onttrokken aan de reserve.

Programma 13 Sport

Combinatiefuncties, brede school, sport en cultuur

De gemeente investeert in kennismaking met sport dicht bij huis voor kinderen en jongeren door de inzet van combinatiefuncties op scholen en sportverenigingen. De combinatiefunctionarissen organiseren een dagelijks sportaanbod na schooltijd en versterken de sportverenigingen op het gebied van jeugd. Het betreft een co-financieringsregeling met het rijk. Inmiddels zijn op 80 scholen in het primair onderwijs en 16 scholen in het voortgezet onderwijs schoolsportcoördinatoren aangesteld. Tevens zijn bij 55 sportverenigingen jeugdsportcoördinatoren aangesteld. Ook zijn vijftien buursportcoaches 'streetsport' aangesteld op de pleinen. In 2013 worden pilots voorbereid ten behoeve van uitbreiding van de regeling gericht op volwassenen en het realiseren van meer sport in de buurt. De verwachting is dat het budget van ruim € 4,0 mln. benut zal worden.

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (Sportief Gezond!)

De gemeente voert de impuls-regeling NASB uit via het uitvoeringsplan 'Sportief Gezond!'. Te weinig actieve Hagenaars worden gestimuleerd tot een sportievere levensstijl in nauwe samenwerking met sportorganisaties, schoolbesturen, werkgevers, gezondheids-, zorg- en buurtorganisaties. Het betreft een co-financieringsregeling met het rijk. De uitgaven ten laste van de reserve voor 2013 verlopen conform de planning. In 2013 worden o.a. projecten uitgevoerd bij vijftien VMBO-scholen, op 74 basisscholen, de Stichting Middin, Stichting VTV Zuid-Holland Noord, bij tien sportverenigingen, gemeente Den Haag en acht andere Haagse werkgevers.

Topsport

In de periode 2012 tot en met 2014 investeert de stad in topsport via de uitvoering van een plan van aanpak, dat bestaat uit vier pijlers. Het plan zorgt voor ondersteuning van een brede infrastructurele ontwikkeling van zowel talenten, sporters als organisaties. Daarnaast worden extra mogelijkheden geboden aan een zevental speerpuntsporten die logisch passen bij de stad, zoals de ondersteuning van de nationale trainingscentra voor beachvolleybal, beachsoccer en zeilen. Hoogwaardige lokale, nationale en internationale sportevenementen bieden aan de in Den Haag trainende topsporters en talenten een prachtig podium om voor eigen publiek hun krachten te meten met de internationale concurrenten. De uitgaven voor 2013 verlopen conform planning. Zo organiseert Den Haag dit jaar o.a. de wereldkampioenschappen Nacra zeilen (catamaran) en Cross Triathlon en een Grand Slam Beach Volleybal.

Programma 15 Maatschappelijke ondersteuning

Emancipatieadviseur

De besteding is ten behoeve van de inzet van twee emancipatieadviseurs. Het doel is uiterlijk in 2014 Gendermainstreaming te implementeren. De voortgang verloopt volgens planning. Verder bekostigt de gemeente de middelen voor 'Eigen Kracht'. Conform afspraak met het Rijk worden middelen beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen en uitvoeren van trajecten om laagopgeleide vrouwen naar werk te geleiden. De trajecten worden door verschillende instellingen en zelforganisaties uitgevoerd en lopen volgens afspraak.

Aanvalsplan Vrijwilligers

Om de vrijwillige inzet van Hagenaars te stimuleren is het aanvalsplan vrijwilligers gestart. Dit plan omvat maatregelen en activiteiten om de civil society te stimuleren en het aantal vrijwilligers in de stad te laten stijgen. De kosten van de maatregelen en activiteiten uit dit aanvalsplan worden uit deze reserve gefinancierd. Conform het projectplan 2013 'Aanvalsplan Vrijwilligers' zijn de meeste projecten in 2013 uitgezet zoals:

- Vrijwilligers in de Zorg
- Young Professionals
- Haagse Helden
- Vrijwilligersfeesten.

Het project vrijwilligers bij WK Hockey start in 2014.

Programma 16 Volksgezondheid en Zorg

Reserves Thuislozen, Verslavingszorg en Den Haag onder Dak

Met het vaststellen van het plan van aanpak Den Haag Onder Dak "Voltooien, bestendigen en verdiepen"(2010-2014) in juni 2011 (RIS 180714) zijn eveneens de afspraken met het Rijk en de financiering van het plan vastgesteld t/m 2014. De drie bestemmingsreserves hiervoor vormen één geheel en maken onderdeel uit van de totale financiering van dit plan.

Bestemmingsreserve Thuislozen

De bestemmingsreserve zal voor 2013 conform planning worden besteed:
€ 1,5 mln. subsidie instelling DHOD, € 0,8 mln. CCP en € 0,2 mln. rendabel personele kosten.

Bestemmingsreserve Verslavingszorg

De middelen zijn bestemd voor de exploitatiekosten Om en Bij (direct gekoppeld aan het realiseren van permanente locaties DHOD I (zie ook bestemmingsreserve Voorzieningen Den Haag Onder Dak), prostitutie en activiteiten DHOD. De uitgaven bedragen € 0,4 mln. voor exploitatiekosten Om en Bij en € 0,2 mln. voor pilot dienstencentrum en kwartiermaker t.b.v. het optimaliseren van de ketenzorg prostitutie. De nog niet bestede middelen dienen beschikbaar te blijven voor de ontwikkeling van een reëel alternatief voor de sluiting van het Zieken. De sluiting van het Zieken is besloten in het College in 2011.

Bestemmingsreserve Voorzieningen Den Haag Onder Dak

De middelen zijn bestemd voor het realiseren van permanente locaties DHOD I en voor de ontwikkeling van een reëel alternatief voor de sluiting van het OVHG/Zieken. De Leyweg is aangewezen als permanente locatie voor de doorstroomvoorziening van Limor. Deze locatie wordt naar verwachting ultimo 2013 opgeleverd en in gebruik genomen.

Programma 17 Verkeer

Openbaar vervoer Hoger Plan

De reserve is ingesteld bij het Concernbericht 2007. Het doel van de reserve is, in het kader van het regionale actieprogramma openbaar vervoer, het realiseren van capaciteitsverhoging, doorstroommaatregelen en frequentieverhoging van lijn 2 en lijn 9 alsmede infra-aanpassingen aan het stationsplein HS. Het actieprogramma is vastgelegd in een overeenkomst met Haaglanden, het Rijk en enkele andere gemeenten en is vastgesteld door het College van B&W (RIS 161600). Het streven is om in 2014 werkzaamheden uit te voeren aan traject CS-HS, Hollands Spoor, lijn 9, 11, 16 en 17.

Programma 18 Wonen

Reserve handhaving

De Haagse Pand Brigade heeft een reserve "Inhaalslag handhaving" van € 1,9 mln. Voor 2013 is hier een bedrag van € 1,0 mln. opgenomen in de stuu-begroting en dit wordt naar verwachting uitgeput. Het project behelst een intensieve inzet op handhaving in de volgende gebieden: Schilderswijk, Transvaalkwartier Zuid, Rustenbroek / Oostbroek, Laakkwartier / Spoorwijk en grootscheepse acties in Den Haag Zuid-West. Voor deze intensieve handhaving is externe capaciteit ingehuurd die middels het "hot spot team" gericht wordt ingezet.

Daarnaast heeft de Haagse Pand Brigade een reserve "handhaving ISV" van € 0,6 mln. Dit budget zal in 2013 en 2014 worden uitgeput. Deze middelen zullen worden aangewend voor het project "Rotte Kiezen en Brandpanden" en voor de borging van de (handhavings) resultaten op de Paul Krugerlaan (voor dit laatste zijn prestatie afspraken met PMDH gemaakt). Aanvullend zal nog een VH reserve (looptijd tot 1 januari 2014) van € 0,6 mln. worden toegevoegd aan het project.

Reserve Flankerende maatregelen huisvesting arbeidsmigranten

De gemeente heeft een faciliterende en aanjagende rol naar marktpartijen voor realisatie van nieuwe huisvesting voor arbeidsmigranten. Qua grootschalige huisvesting is in 2013 het Rieff-project in Laakhaven (190 plaatsen) geopend en is het complex van Jobcenter op het voormalige tenniscomplex aan de Jaap Edenweg (324 plaatsen) in aanbouw genomen. Beide complexen zijn een tijdelijke voorziening, waarvoor de gemeente grond beschikbaar heeft gesteld. De grond aan de Jaap Edenweg is door de gemeente bouwrijp gemaakt. Corporaties hebben in 2012 en 2013 een aantal van 200 kamers via kamergewijze verhuur tot stand gebracht. In regionaal verband is in april 2013 afgesproken dat er in de regio 6.000 aanvullende short stay plaatsen door de gemeenten worden gefaciliteerd in de periode 2013/2016 (met uitloop naar 2018). Den Haag zal hiervan 2.000 plaatsen realiseren.

Reserve ruimtelijke Ordening

Op 18 januari 2012 werd de Haagse verhuisdoos gelanceerd. Een stimuleringspakket samengesteld met woningcorporaties en marktpartijen om de lokale woningmarkt in Den Haag in beweging te brengen. De middelen die onderdeel uitmaakten van de RRO worden aangewend voor De verhuisdoos, het convenant doorstroming, stimuleren van studentenhuusvesting en de omzet van kantoren naar woningen, voor de aanpak van scheefwonen, de doorstroompremie en de verhuiskostenpremie, voor Skaeve Huse en Collectief particulier opdrachtgeverschap. In samenspraak met corporaties heeft het college in juli besloten het experiment doorstroming en scheefwonen te verlengen tot eind 2014 (looptijd prestatieafspraken met corporaties) of zolang het subsidiebudget toereikend is. De Reserve Ruimtelijke Ordening (RRO) is overigens per 1-1-2013 opgeheven en de middelen zijn overgeheveld naar de Reserve Stedelijke Ontwikkeling (RSO).

Programma 19 Ruimtelijke ordening en Gebiedsontwikkeling

Reserve Binnenstad

De onttrekking aan deze reserve met ongeveer € 0,1 mln. verhoogd voor 2013. Een eerder toegezegde bijdrage voor de Grote Marktstraat van € 0,4 mln. uit deze reserve is daarmee in de administratie opgenomen. Daarnaast zal de uitvoering van de Lichtvisie het zwaartepunt in 2014 hebben, na de voorbereidingen in 2013. De onttrekking van het budget hiervoor is daarom grotendeels doorgeschoven naar 2014. Andere uitgaven in 2013 betreffen de stimulering van wonen boven winkels.

Reserve Scheveningen Haven

Deze reserve is bestemd voor Scheveningen Haven en wordt gevoed met afkoopsommen erfpacht van dit gebied. De reserve dient ter dekking van initiatieven die verbonden zijn aan de financiering van particuliere ontwikkelingsactiviteiten voor Scheveningen Haven. De middelen in de reserve zijn bestemd voor twee leefbaarheidspleinen (€ 1,2 mln), een bijdrage aan het behoud van de Rokerij op het Middenblok (€ 1,5 mln) en overige projecten waaraan door de gemeente een bijdrage wordt verleend overeenkomstig de doelstelling van de reserve. Voor de tweede helft van 2013 staat de subsidievaststelling en eindafrekening van de bijdrage aan het behoud van de Rokerij op het Middenblok geraamd van € 1,5 mln. Daarnaast vinden de uitvoerende werkzaamheden plaats voor de aanleg van één van de twee leefbaarheidspleinen, te weten die bij het voormalig zeemuseum. Tenslotte vindt momenteel de begeleiding voor het project aanbesteding oeververbinding plaats.

Reserve World Forum Convention Center

Op 4 april 2013 heeft de raad besloten om van de BR The Hague World Forum een bedrag van € 25 mln. af te splitsen ten behoeve van de renovatie en uitbreiding van het World Forum Convention Center. Doel van de investering is om het gebouw, na verwerving, in een staat te brengen die passend is bij een internationaal congresgebouw van dit niveau. Vooruitlopend op de verwerving heeft een Due Diligence plaatsgevonden, is er onderhandeld met diverse partijen die betrokken zijn bij het betreffende vastgoed (curatoren, huurder, medegebruikers) en zijn er vooruitlopend op de verwerving onderzoeken gestart naar de opstart van de benodigde werkzaamheden aan het gebouw en de installaties. Tevens is externe juridische bijstand aangetrokken ter ondersteuning van de verwervings- en de huuronderhandelingen.

De middelen die hiervoor benodigd waren zijn op basis van projectopdrachten ter beschikking gesteld. De dekking daarvan is voorzien door de door raad en college daarvoor bestemde middelen.

Tot en met juni 2013 is hiervan ca. € 0,5 mln. besteed.

Reserve Stedelijke Ontwikkeling (RSO)

Met de Rekeningencommissie is afgesproken dat de diverse reserves voor ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling worden samengevoegd tot één brede reserve (een uitvoeringsreserve). Dit is de Reserve Stedelijke ontwikkeling (RSO). Hiermee is in één oogopslag duidelijk hoeveel middelen beschikbaar zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. Het proces om te komen tot één brede uitvoeringsreserves verloopt in fases omdat achter de verschillende oude reserves diverse afspraken en verantwoordingsregimes zitten. Het IpsO gaat in op de projecten die mede uit de RSO gedekt worden. Bij de jaarrekening bieden we inzicht in de daadwerkelijke aanwending van de reserve.

In 2013 hebben we alle projecten beoordeeld op het realiteitsgehalte van de fasering van de uitvoering. Deze 'zero bases' benadering heeft geleid tot een nieuwe reële fasering van de projecten. Om de woningbouwproductie op gang te houden is de WOM Den Haag Zuidwest opgericht. Om de risico's van de WOM voor de gemeente af te dekken is bij het halfjaarbericht € 9,8 mln. aan de RSO toegevoegd. Zodra de activiteiten starten en de gemeente een risico begint te lopen, wordt vanuit dit bedrag een risicovoorziening gevormd. Jaarlijks wordt op basis van de werkelijk ontwikkeling van de WOM dit risico herzien.

Programma 20 Milieu en Duurzaamheid

Bodem

De gemeente Den Haag ontvangt van het rijk ISV middelen om in de komende jaren taken op het gebied van bodemsanering (uit het bodemconvenant met het Rijk) uit te kunnen voeren. Het merendeel van de middelen is bestemd voor aanpak van de gasfabrieken (Binkhorst en Gaslaan). Naast de kosten van sanering van de grond op de locaties van de gasfabrieken zijn er nog middelen nodig voor de uitvoering van overige saneringswerkzaamheden voortvloeiend uit de uitvoering van het bodemconvenant.

Programma 21 Citymarketing en internationale Stad

Institute of Global Justice

Dit jaar is het laatste jaar van de reserve The Hague Institute for Global Justice. De reserve is dit jaar ingezet om de gemeentelijke cofinanciering te realiseren bij de FES-aanvraag van het instituut. Dit jaar is er veel ingezet op het ontwikkelen van de The Hague Approach. Een aanpak die zich richt op het versterken van de rechtsorde in transitie gebieden. Deze approach zal de komende periode worden gepresenteerd aan de Verenigde Naties.

4 Financiële prognose

4.1 Overzicht verwacht financieel resultaat 2013

FINANCIEEL RESULTAAT 2013 PER PROGRAMMA * € 1.000			
1 Gemeenteraad	450 V	13 Sport	99 V
Voordeel werkkostenregeling en overig apparaat	360 V	Inhuur derden ivm aanleg kunstgrasvelden	1.050 N
Diversen	90 V	Aanhouden flexibele schil	800 V
2 College & Bestuur	0	Diversen	349 V
Toename aantal bezwaarschiffen	150 V	14 Media, Monumenten en Archeologie	98 N
Diversen	150 N	Diversen	98 N
3 Dienstverlening en Stadsdelen	400 N	15 Maatschappelijke ondersteuning	351 V
Vrijval reserve verkiezingen	1.100 V	Diverse subsidievoordelen	351 V
Lagere baten rijbewijzen en reisdocumenten	1.100 N	16 Volksgezondheid en Zorg	130 V
Hogere apparaatslasten	400 N	Diverse subsidievoordelen	500 V
4 Openbare orde en Veiligheid	0	Voorziening aanloopkosten regionalisering GGD	500 N
5 Cultuur	150 V	Functioneel Leefijdsontslag	300 V
Diversen	150 V	Diversen	170 N
6 Onderwijs	0	17 Verkeer	155 V
Diverse subsidievoordelen	3.600 V	Nadeel Bedrijfsonderdeel Parkeren	300 N
Investering universiteit Leiden	3.600 N	Vertraging project Netwerk Randstadrail	300 V
7 Integratie en Krachtwijken	4.222 V	Diversen	155 V
Afwikkeling Wet Inburgering Nieuwkomers	6.771 V	18 Wonen	40 N
Afrekening participatiebudget 2011	1.372 N	Splitsing legesverordening	400 N
Extra uitgaven taal	750 N	Apparaatslasten Pandbrigade	340 N
Diversen	427 N	Voorrangsverklaring en huisvestingsvergunningen	200 V
8 Werk en Inkomen	500 N	Diversen	500 V
Reorganisatie Haeghe Groep	500 N	19 Ruimtelijke ordening en Gebiedsontwikkeling	36 V
9 Sociale voorzieningen en Armoedebestrijding	109 N	Frictiekosten en apparaatslasten	4.003 N
Diversen	109 N	Erfpacht	2.464 V
10 Jeugd en Gezin	168 V	Vrijval kapitaalalsten door afboeking maatsch. nut	555 V
Diversen	168 V	Vrijval reserve ICT	400 V
11 Leefomgeving	461 N	Diversen	620 V
Voordeel buurtserviceteams	1.100 V	20 Milieu & Duurzaamheid	113 V
Gladheidsbestrijding	1.000 N	Diversen	113 V
Externe inhuur markten	970 N	21 Citymarketing en Internationale stad	0
Vooruitlopen op bezuiniging	700 V	22 Financiën	19.842 N
Diversen	291 N	Algemene uitkering Gemeentefonds	20.000 N
12 Economie	89 N	Voordelen diverse belastingen	310 V
Voorziening Harnaschpolder	1.000 N	Diversen	152 N
Lagere kosten initiatieven bedrijfsruimte	600 V	23 Overige beleidsvoornemens	12.925 V
Diversen	311 V	Vrijval kapitaalalsten door afboeking maatsch. nut	12.800 V
		Diversen	125 V
		24 Interne dienstverlening	0
Financieel resultaat 2013		2.740 N	

4.2 Toelichting verwacht financieelresultaat2013

Programma Gemeenteraad

Voordeel werkkostenregeling en overig apparaat € 0,4 mln. V

De gemeente Den Haag maakt met ingang van 2012 gebruik van de werkkostenregeling. Hierdoor wordt de onkostenvergoeding voor raadsleden niet meer bruto uitgekeerd, onder inhouding van loonheffing, maar er is nu structureel sprake van een onbelaste netto-vergoeding. Daarnaast is de vergoeding aan raadsleden in 2012 niet verhoogd, terwijl het budget in dat jaar wel trendmatig is gestegen. De werkkostenregeling en de vergoeding salderen tot een voordeel van € 0,2 mln. Verder realiseert de gemeente in 2013 een voordeel van € 0,15 mln. door het niet opvullen van vacatures en door detacheringen. Totaal een voordeel van € 0,4 mln.

Programma College & Bestuur

Toename aantal bezwaarschriften

€ 0,2 mln. V

Door toename van het aantal bezwaar- en beroepszaken stijgen de inkomsten van de afdeling Juridische Zaken. In het uurtarief dat aan de afnemers wordt berekend, is ook een opslag voor overheadkosten opgenomen. Stijging van het aantal zaken maakt uitbreiding van de ondersteunende afdelingen echter niet direct noodzakelijk.

Programma Dienstverlening en Stadsdelen

Vrijval reserve verkiezingen

€ 1,1 mln. V

In 2013 worden geen verkiezingen gehouden. Het jaarlijks budget wordt niet aangesproken en dotatie van het overschot aan de reserve is niet mogelijk aangezien deze de maximumstand heeft bereikt. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 1,1 miljoen.

Lagere baten rijbewijzen en reisdocumenten

€ 1,1 mln. N

Evenals vorig jaar is ook dit jaar sprake van een daling van het aantal verkochte rijbewijzen en reisdocumenten. Er wordt nader onderzocht wat hiervan de oorzaak is en in hoeverre dit structureel is. Als de trend zich op deze wijze doorzet, is de verwachting dat er een nadeel van € 1,1 miljoen ontstaat eind 2013.

Hogere apparaatslasten

€ 0,4 mln. N

Op het apparaat wordt een tekort van € 0,4 mln. verwacht. Dit tekort wordt nauwkeurig gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

Programma Onderwijs

Investerings universiteit Leiden

€ 3,6 mln. N

De raad stemde medio 2013 in met de subsidiëring van de uitbreiding van Universiteit Leiden (zie RIS 260525). Het universiteitsbestuur heeft een doorontwikkelingsplan Campus Den Haag voor de komende tien jaar gemaakt. In het academische jaar 2016-2017 kunnen we in de Campus Den Haag 3.500 studenten hebben, 2.300 deelnemers aan professionele leergangen en cursussen en 230 fte. Den Haag subsidieert € 9,6 mln. Hiervan komt € 3,6 mln. ten laste van het programma Onderwijs. Dit betreffen subsidievoordelen oude jaren en lopend jaar (zie diverse subsidievoordelen).

Diverse subsidievoordelen

€ 3,6 mln. V

Subsidies aan diverse instellingen zijn lager vastgesteld dan beschikt. Dat komt doordat de definitieve financiële afrekening met de schoolbesturen achteraf plaats vindt. Het voordeel is gebruikt ter dekking van een deel van de subsidiëring van Universiteit Leiden, zie ook investering in universiteit Leiden.

Programma Integratie en Krachtwijken

Afwikkeling Wet Inburgering Nieuwkomers

€ 6,8 mln. V

Het bij de Jaarrekening 2012 vermelde hoger beroep bij de Raad van State, betreffende de afwikkeling van de Wet Inburgering Nieuwkomers, heeft een goede afloop gekend waardoor een voordeel van € 6,8 mln. ontstaat. Het betreft inburgeringstrajecten die in 2005 zijn gestart.

Afrekening participatiebudget 2011

€ 1,4 mln. V

Als gevolg van de afrekening van het participatiebudget 2011 door het Rijk bestaat de mogelijkheid dat €1,3 mln. wordt teruggevorderd. Indien het bezwaar dat de gemeente Den Haag hierop maakt niet slaagt, resulteert dit in een nadeel in 2013.

Extra uitgaven Taal

€ 0,8 mln. N

Taal blijft een belangrijk middel voor participatie. De gemeente Den Haag blijft zich inzetten om WWB-ers met een taalachterstand te ondersteunen met een passend taaltraject. De gemeente Den Haag verwacht een extra uitgave op taal.

Programma Werk en Inkomen

Reorganisatie Haeghe Groep

€ 0,5 mln. N

In verband met te verwachten extra kosten door nadelige effecten van de reorganisatie binnen de Haeghe groep wordt een nadeel verwacht in 2013.

Programma Leefomgeving

Voordeel Buurtserviceteams

€ 1,1 mln. V

Voor 2013 geldt dat het aantal buurtserviceteams niet het hele jaar volledig bezet zijn, vanwege niet voldoende instroom. In 2014 zal de bezetting volledig ingevuld.

Gladheidsbestrijding

€ 1,0 mln. N

Het budget voor gladheidsbestrijding is gebaseerd op 12 strooibeurten per jaar. In de wintermaanden januari t/m maart van dit jaar waren echter 53 strooibeurten nodig. Dit heeft tot een overschrijding van de kosten van gladheidsbestrijding geleid. Rekening houdend met nog zes strooibeurten in de maanden november en december, leidt dit tot een tekort van € 1 mln. in 2013.

Externe inhuur markten

€ 1,0 mln. N

Op de exploitatie van de markten in de stad wordt dit jaar een nadeel verwacht van € 0,9 mln. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door meer externe inhuur. De inhuur is het gevolg van de implementatie van nieuwe regelgeving, herziening van de vergunningsuitgifte, doorgevoerde branchering en door vervanging van langdurig zieken.

Voorlopen op bezuiniging

€ 0,7 mln. V

Met ingang van 2013 zijn de reorganisaties Financiële Functie geïmplementeerd. De bijbehorende structurele bezuinigingen zijn al in 2013 gerealiseerd in plaats van in 2014. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 0,7 mln. in 2013

Programma Economie

Voorziening Harnaschpolder € 1,0 mln. N

In verband met het verwachte tekort inzake het bedrijvenschap Harnaschpolder in het product Industrieschappen wordt in het product Economisch beleid € 1 mln. vrijgemaakt om dit tekort op te vangen. Het tekort wordt veroorzaakt door een verwachte dotatie aan de voorziening Harnaschpolder ten behoeve van de per 1 januari 2014 nieuw vorm te geven gemeenschappelijke regeling.

Lagere kosten initiatieven bedrijfsruimte € 0,6 mln. V

Dit betreft een taakstelling om de kosten van de voorziening Harnaschpolder op te vangen.

Programma Sport

Inhuur derden voor aanleg kunstgrasvelden € 1,1 mln. N

Naast de gebruikelijke flexibele schil leidt de aanleg van nieuwe kunstgrasvelden dit jaar in eerste instantie tot extra werk, waarvoor capaciteit wordt ingehuurd. De investering leidt op korte termijn tot een nadeel van € 1,1 mln. maar de velden vergen minder onderhoud wat tot lagere bedrijfsvoeringskosten leidt.

Aanhouden flexibele schil € 0,8 mln. V

Er wordt bij Sport een grote vacatureruimte aangehouden, waar tegenover staat dat personeel van derden wordt ingehuurd. De zogenoemde flexibele schil dient om flexibel op knelpunten te kunnen inspelen, zie ook de toelichting bij inhuur van derden.

Programma Maatschappelijke ondersteuning

Diverse subsidievoordelen € 0,4 mln. V

Subsidies aan diverse instellingen zijn lager vastgesteld dan beschikt.

Programma Volksgezondheid en Zorg

Diverse subsidievoordelen € 0,5 mln. V

Subsidies aan diverse instellingen zijn lager vastgesteld dan beschikt. Betreft onder andere de Hof, Limor, De Jutters en Dalmar.

Voorziening aanloopkosten regionalisering GGD € 0,5 mln. N

Het Rijk schrijft voor dat er één GGD actief is per veiligheidsregio. In de veiligheidsregio zijn GGD Den Haag en GGD Zuid Holland West actief. Per 1 januari 2014 gaan deze instellingen verder als GGD Haaglanden. We verwachten frictiekosten waar € 0,5 mln. voor wordt voorzien.

Functioneel Leeftijdsontslag € 0,3 mln. V

Het Functioneel Leeftijdsontslag wordt voor 95% vergoed door de Nederlandse Zorgautoriteit. De gemeentelijke middelen vallen daarom vrij.

Programma Verkeer

Nadeel Bedrijfsonderdeel Parkeren

€ 0,3 mln. N

De begrote baten voor parkeerbaten en boetes is € 41,7 mln. De prognose 2013 is dat de parkeerbaten in 2013 € 1,3 mln. achterblijven. Hiertegenover staat een voordeel op de afdelingskosten van € 1 mln. Het overschot wordt veroorzaakt doordat, vooruitlopend op de invoering van scanauto's en de vorming van een brede handhavingsorganisatie, terughoudend wordt omgegaan met het invullen van vacatures.

Vertraging Netwerk randstadrail

€ 0,3 mln. V

In het eerste half jaar van 2013 is er een intensievere inzet gepleegd op het actieprogramma en breed materieel projecten van Netwerk Randstadrail. Deze projecten bekostigen we uit externe middelen. De inzet voor de langere termijn projecten loopt hierdoor wel achter. De inzet voor de langere termijn projecten bevinden zich in een beleidsstadium, welke uit gemeentelijke middelen worden bekostigd. In de tweede helft van 2013 worden de lange termijn projecten opgepakt, maar zal in 2013 niet meer worden ingelopen. Hierdoor wordt een voordeel van € 0,3 mln. euro verwacht.

Programma Wonen

Splitsing legesverordeningen

€ 0,4 mln. N

Voor de woningonttrekking worden lagere baten van € 0,4 mln. verwacht door het hanteren van een niet kostendekkend tarief als gevolg van splitsing van de legesverordening. Het nadeel is structureel. Een plan van aanpak om dit nadeel op te lossen wordt opgesteld. Hierbij kijken we naar de hoogte van het tarief en alternatieve oplossingen.

Apparaatslasten Pandbrigade

€ 0,3 mln. N

Diverse vacatures zijn extern vervuld wegens het ontbreken van geschikte interne kandidaten. Dit leidt tot een nadeel van € 0,3 mln. in 2013.

Voorrangsverklaring en huisvestingsvergunningen

€ 0,2 mln. V

De apparaatslasten zijn lager dan begroot doordat we minder aanvragen voorrangsverklaringen en huisvestingsvergunningen hebben ontvangen.

Programma Ruimtelijke ordening en Gebiedsontwikkeling

Frictiekosten en apparaatslasten

€ 4,0 mln. N

De apparaatslasten zijn hoger dan begroot deels doordat er minder productieve uren zijn gerealiseerd dan begroot. Verder hebben we te maken met SBK gerelateerde frictiekosten van re-integratie kandidaten.

Erfpacht

€ 2,5 mln. V

Op erfpacht verwachten we een voordeel doordat er minder mutaties in bestaande rechten zijn geweest als gevolg van de economische crisis. Verder zijn afspraken gemaakt met coöperaties over verkoop van sociale huurwoningen met als gevolg splitsingen en meerwaarde.

Vrijval kapitaallasten door afboeking maatschappelijk nut

€ 0,6 mln. V

Op de balans staan geactiveerde investeringen met een maatschappelijk nut. Doordat de activa versneld is afgeboekt, komen rente- en afschrijvingskosten vrij. Deze zijn in het budgettaire kader meegenomen vanaf 2014. In 2013 valt € 0,6 mln. vrij.

Vrijval reserve ICT

€ 0,4 mln. V

Op de reserve ICT wordt een vrijval verwacht van € 0,4 mln. omdat de middelen niet worden besteed in 2013 en op 31-12-2013 de looptijd van de reserve is verstreken.

Programma Financiën

Algemene uitkering Gemeentefonds

€ 20,0 mln. N

Bij de jaarrekening 2012 is uitgegaan van een negatief accres van -2,05%. Dit is uiteindelijk -2,56% geworden. Daarnaast is voor 2013 uitgegaan van een accres van 0%. De meicirculaire geeft een accres van -0,8%. Verder leidt de ontwikkeling van het accres en de Haagse aantallen leiden tot een nadeel van € 15 mln. Hier komt nog bij de afrekening van de onderuitputting in 2013. We schatten dit effect op € 5 mln. nadelig. In totaal prognosticeren we een nadeel van € 20 mln. in 2013 op de uitkering Gemeentefonds.

Resultaat diverse belastingen

€ 0,3 mln. V

Op Onroerendezaakbelasting haalt de gemeente een voordeel omdat de waardedaling van woningen meevalt. Het resultaat wordt verrekend met de hiervoor ingestelde systeemreserve OZB en leidt daarom niet tot vrij besteedbaar resultaat. Door verrekeningen voorgaande jaren realiseert de gemeente meer baten precariobelasting en afvalstoffenheffing. Verder verwachten we een voordeel op toeristenbelasting en een nadeel op parkeerbelasting. Per saldo verwachten we een incidenteel voordeel van € 0,3 mln. in 2013.

Programma Overige beleidsvoornemens

Vrijval kapitaallasten door afboeking maatschappelijk nut

€ 12,8 mln. V

Op de balans staan geactiveerde investeringen met een maatschappelijk nut. Doordat de activa versneld is afgeboekt, komen rente- en afschrijvingskosten vrij. Deze zijn in het budgettaire kader meegenomen vanaf 2014. In 2013 valt € 12,8 mln. vrij.

5 Stadsdelen

5.1 Inleiding

Een fors deel van de collectieve dienstverlening wordt uitgevoerd op stadsdeelniveau. Het gaat om dienstverlening op de terreinen van Leefbaarheid, Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd en Integratie/Burgerschap in de wijk. Door Stadsdeelgericht te werken worden Hagenaars meer direct betrokken en verbonden bij hun buurt, wijk en stadsdeel. Zo hebben bewoners onder meer invloed op de totstandkoming van het vierjaarlijkse Stadsdeelplan en het jaarlijkse Activiteitenprogramma. Daarnaast kunnen bewoners door middel van het budget / regeling Leefbaarheid en bewonersinitiatieven initiatieven (laten) uitvoeren.

Per jaar wordt een activiteitenplan opgesteld waarin concreet wordt aangegeven welke acties uit het stadsdeelplan in dat jaar uitgevoerd worden. De uitvoering van de stadsdeelplannen ligt op schema.

	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Stadsdelen algemeen	5.152	2.337
Loosduinen	7.347	3.951
Escamp	16.381	10.135
Segbroek	7.432	4.871
Scheveningen	8.001	4.899
Centrum	19.911	13.287
Laak	7.169	4.980
Haagse Hout	8.719	4.458
Leidschenveen-Ypenburg	7.626	3.764
Totaal	87.738	52.682

In de paragraaf worden per stadsdeel, per product de begrotingsbedragen gesaldeerd (uitgaven/inkomsten) weergegeven. Daar waar een min voor een bedrag staat, gaat het om inkomsten. Het realisatiepercentage is relatief hoog als gevolg van de welzijnssubsidies welke aan het begin van het jaar volledig worden verantwoord.

5.2 Stadsdelen Algemeen

Naast budgetten specifiek bedoeld voor het stadsdeel beheren de stadsdelen een aantal stadsbrede budgetten. Het gaat om zaken als Den Haag Regeringsstad (tbv bijv. Prinsjesdag, Veteranendag etc.), budget voor openbare toiletten, Iepziekte, klein onderhoud asfalt en elementen, piketregelingen en dergelijke. De budgetten behorende bij deze stadsbrede taken staan hieronder apart vermeld. Uitzondering hierop vormen de stadsbrede budgetten voor het Fietsdepot en Graffitibestrijding. Deze budgetten zijn duidelijk herkenbaar bij het Stadsdeel Haagse Hout opgenomen.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	468	160
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	-179	-179
Openbare orde en Veiligheid	Bestrijding onveiligheid (oa BIT teams)	377	263
	Bestrijding onveiligheid (BIT teams)	-275	-340
Jeugd	Speelvoorzieningen	405	96
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	3.444	1.230
	Beheer groengebieden	1.394	1.107
	Gebruik openbare ruimte	19	0
	Baten precariobelasting	-514	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	13	0
Totaal		5.152	2.337

5.3 Stadsdeel Loosduinen

Coördinerend portefeuillehouder: Karsten Klein

Dienstverlening en stadsdelen

Binnen het stadsdeel Loosduinen wordt de dienstverlening op de terreinen van leefbaarheid, welzijn, jeugd en participatie expliciet afgestemd op de wensen die daarover binnen het stadsdeel bij de bewoners leven. Inmiddels werken bewoners en gemeente nauw samen bij het beheer en onderhoud van het groen in Nieuw Waldeck (snoei- en bloeiacties), Houtwijk en Meer en Bos. Verder is het e-participatietraject voor de Wijndaelerweg (speelplek Ockenburg) een groot succes geweest. Bezien wordt in hoeverre e-participatie ook kan worden ingezet voor de herinrichting van het Rossiniplein. Hiervoor zijn middelen ter beschikking gekomen in het kader van de versnellingsimpuls. Met de werkgroep Mecklenburgplein e.o. wordt gekeken naar de mogelijkheden van herinrichting van de openbare omgeving op het plein e.o.

Leefomgeving

De taken op het gebied van onderhoud van de leefomgeving gaan steeds meer omvatten in omvang als gevolg van vergroting van het werkgebied. Samenwerking van het stadsdeel met partners is daarom gewenst. Met het succesvolle crownies project helpen jongeren bij het schoonhouden van het strand. In overleg met het wijkberaad Nieuw Waldeck en de werkgroep Mecklenburgplein worden thans de mogelijkheden geïnventariseerd die structureel kunnen bijdragen aan een verbeterde leefomgeving. Met diverse partijen wordt nauw samengewerkt om ook de ondernemers in het stadsdeel optimaal te kunnen bedienen. Deze samenwerking heeft onder meer geleid tot de toekenning van de 'blauwe vlag' voor het strand van Kijkduin (keurmerk schoon strand).

Maatschappelijke ondersteuning

Er is de afgelopen periode verder invulling gegeven aan de projecten 'Buurthuis van de Toekomst' en 'Kindvriendelijke Wijken'. Inmiddels zijn er 11 actieve buurthuizen van het de toekomst in het stadsdeel. In het kader van het project 'Kindvriendelijke wijken' is een samenwerkingsovereenkomst getekend. Verder is aan de slag gegaan met de 'Jeugd aan Zet' in Loosduinen. Ruim 70 kinderen en tieners hebben door middel van een interactief parcours gesprekken gevoerd met de stadsdeelwethouder, stadsdeel, jongerenwerk, bedrijven, politie en sportverenigingen. Uit de gesprekken kwam onder meer naar voren het verzoek om een nieuw basketbalveld. In overleg met alle betrokken partijen wordt dit basketbalveld dit jaar nog gerealiseerd zodat jongeren op een goede gezonde manier invulling kunnen geven aan hun vrije tijd.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.160	554
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	641	261
	Impuls economie en leefbaarheid	450	0
	Commissie Loosduinen	63	27
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	445	470
	Speelvoorzieningen	281	17
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	144	11
	Beheer groengebieden	1.719	322
	Straatreiniging	60	34
	Gebruik openbare ruimte	18	-12
	Grachten en vaarten	18	0
	Waterkering	54	45
	Recreatieve voorzieningen	32	17
	Ongediertebestrijding	36	11
	Wijkleefbaarheid	54	1
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	30	11
	Verkeersregeling	38	19
Welzijn	Bejaardenzorg	299	315
	Algemeen maatschappelijk werk	443	410
	Club & buurthuiswerk	1.289	1.361
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	73	77
Totaal		7.347	3.951

5.4 Stadsdeel Escamp

Coördinerend portefeuillehouder: Rabin Baldewsingh

Dienstverlening en stadsdelen

Er is in het eerste half jaar gewerkt aan het verder versterken van de sociale samenhang in de Escampse wijken. Enerzijds via subsidieaanvragen van bewonersorganisaties en groepen, anderzijds via de stadsdeelgesprekken. Er zijn inmiddels drie gesprekken, bedoeld voor bewoners, ondernemers en instellingen in Escamp, gevoerd. De onderwerpen waren gezondheid/leefstijl, jongereninitiatieven en Escamp, smeltkroes van culturen. Aan iedere sessie hebben ruim honderd bewoners deelgenomen. Van de ruim één miljoen euro die in het eerste half jaar is beschikt aan diverse bewonersinitiatieven is bijna 75% besteed aan initiatieven die de participatie van buurtbewoners tot doel had en ruim 20% aan projecten die tot doel hadden de sociale cohesie te versterken. De businessclub Escamp begint steeds meer vorm (en leden) te krijgen en op lokaal niveau wordt intensiever samenwerking gezocht met de winkeliersverenigingen. Voor de derde keer is de ondernemersbeurs georganiseerd.

Leefomgeving

Er is ingezet op het verkrijgen van meer vrijwilligers die actief zijn in de openbare ruimte. Op sommige speelplekken zijn tieners en jongeren actief geworden in het beheer. Ook in het openbaar groen zijn initiatieven waarbij buurtbewoners actief meehelpen in het onderhoud en het schoonhouden. Het project Buurt Bestuurt, gericht op het versterken van de positie van buurtbewoners op het gebied van (sociale) veiligheid en handhaving, in de Dreven is verder uitgebouwd. Na de zomerperiode zullen vergelijkbare projecten worden gestart in Rustenburg/Oostbroek, de Oorden en Moerwijk.

Maatschappelijke ondersteuning

Er zijn activiteiten ontplooid om mensen aansluiting te laten vinden bij vrijwilligersorganisaties en andere netwerken, met als doel zelfstandig functioneren. Daar waar nodig zijn nieuwe coalities en samenwerkingsverbanden ontstaan. Uiteraard hebben ook de zogeheten ‘gouden projecten’ de nodige aandacht gekregen. Zo hebben de partners rond het Escamp Carré samen activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd en is de samenwerkingsovereenkomst tussen alle partners Baambruggestraat ondertekend. De activiteiten m.b.t. kindvriendelijke buurten zijn gestart in Vrederust, er zijn al diverse sessies met kinderen georganiseerd. De activiteiten rond de Brede Buurtscholen zijn verder uitgebouwd en versterkt en er zijn weer nieuwe vrijwilligers actief geworden in de diverse wijken. Ook de sportverenigingen zijn actief. Zo is bijvoorbeeld een vakantieprogramma ontwikkeld. Er zijn ook de nodige activiteiten in het kader van de campagne “gezond is vet, vet cool” ontwikkeld en deels al in uitvoering genomen. Er is verder gewerkt aan het versterken van het zelforganiserend vermogen van tieners/jongeren, volwassenen en ouderen in het stadsdeel.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.882	1.010
	Impuls economie en leefbaarheid	905	0
	Aanpak Escamp	50	-551
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	1.893	1.016
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	1.576	1.662
	Speelvoorzieningen	364	73
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	255	114
	Beheer groengebieden	2.967	720
	Straatreiniging	255	10
	Gebruik openbare ruimte	-173	-47
	Recreatieve voorzieningen	29	0
	Ongediertebestrijding	48	22
	Wijkleefbaarheid	403	200
	Grachten en vaarten	121	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	43	40
	Verkeersregeling	55	29
Welzijn	Bejaardenzorg	844	890
	Algemeen maatschappelijk werk	1.439	1.331
	Club & buurtwerk	3.032	3.198
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	393	418
Totaal		16.381	10.135

5.5 Stadsdeel Segbroek

Coördinerend portefeuillehouder: Boudewijn Revis

Dienstverlening en stadsdelen

Om de betrokkenheid met het groen en de leefbaarheid in de straten te verhogen, worden door stadsdeel Segbroek op verzoek van bewoners gevel- en boomspiegeltuintjes aangelegd en bloembakken geplaatst. Het onderhoud hiervan is in handen van de bewoners. Er zijn 23 geveltuintjes en 8 boomspiegeltuintjes gemaakt en 12 bloembakken geplaatst.

Leefomgeving

Wekelijks worden projectmatig handhavingsacties gepland om de overlast van hondenpoep aan te pakken. Op de Valkenboskade is hierin samengewerkt met bewoners. De speelplekken op het Koningsplein, Kamerlingh Onnesplein en de Vlindertuin zijn vernieuwd. Deze locaties worden na de opknabbeurt intensief gebruikt door de buurt. Het digitaal spel dat ontwikkeld wordt zal na de zomervakantie getest worden. Een speelplek in het Regentessekwartier wordt naar aanleiding van het ontwerp van kinderen in het laatste kwartaal opgeknapt. In het tweede kwartaal zijn in het Regentessekwartier ondergrondse restafvalcontainers geplaatst en in gebruik genomen. Dit jaar zijn de locaties waar kunststof ingezameld kan worden, uitgebreid van twee naar vijf locaties. De nieuwe locaties waar plastic containers ingezameld kan worden zijn; Conradkade/Laan van Meerdervoort, Laan van Poot/Tjalie Robinsonduin en Fahrenheitstraat/Valkenboslaan.

Het natuurherstel in het Westduinpark wordt door beheerder en boswachters gevolgd. Het is goed om te zien dat de beschermde rugstreeppad, net als vorig jaar, is te vinden in de natte pan. Door de oostenwind in het voorjaar is de overlast van zand op de paden wel groot. Om de paden begaanbaar te houden zijn aanzienlijke kosten gemaakt. Het maaiwerk in de ecologische hoofdstructuur van het Rode Kruisplantsoen is dit jaar later uitgevoerd dan gebruikelijk. Reden hiervoor was het koude voorjaar. Hierdoor zijn planten later tot ontwikkeling gekomen. Zaadvorming van de aanwezige planten is belangrijk in ecologische gebieden, daar is op gewacht.

Maatschappelijke ondersteuning

Er is actief ingezet op het werven van nieuwe vrijwilligers. Deze vrijwilligers organiseren zelfstandig activiteiten die in het verleden door medewerkers van de welzijnsorganisatie georganiseerd werden. Voor de overlast gevende jongeren in de Heesterbuurt is het programma 'Guppies, Gasten en Geteisem' van start gegaan. In dit project worden de jongeren sociale vaardigheden bijgebracht, krijgen zij thematische voorlichting en wordt er gewerkt aan talentontwikkeling. Met een zorginstelling is een samenwerking aangegaan, meer bewegen voor ouderen en het samenbrengen van oud en jong maken onderdeel uit van de te maken plannen. Het intercultureel platform (IPS) is aan een 'hervorming' begonnen, het uitbreiden van het platform en het aangaan van dwarsverbanden staan hierin centraal. Het IPS wil zich in de toekomst tevens meer focussen op de jeugd. "Gezond is Vet Cool" heeft binnen Segbroek vorm gekregen middels drie projecten. Het project "Segbroek maakt werk van Armoede" is gezien de recessie actueler dan ooit en het "armoede-boekje" bestemd voor de bewoners van Segbroek beleeft zijn derde druk.

Programma	Product	Begroting 2013	Realisatie 30-6-2013
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.237	662
	Impuls economie en leefbaarheid	550	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	937	546
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	577	609
	Speelvoorzieningen	159	25
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	129	14
	Beheer groengebieden	1.078	247
	Straatreiniging	17	9
	Gebruik openbare ruimte	-82	-24
	Ongediertebestrijding	11	3
	Wijkleefbaarheid	70	2
	Grachten en vaarten	2	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	30	5
	Verkeersregeling	34	12
Welzijn	Bejaardenzorg	325	343
	Algemeen maatschappelijk werk	555	514
	Club- & buurtwerk	1.578	1.665
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	225	239
Totaal		7.432	4.871

5.6 Stadsdeel Scheveningen

Coördinerend portefeuillehouder: Marnix Norder

Leefbaarheid

Het eerste half jaar heeft in het teken gestaan van kleine vergroening en opruimacties in samenwerking met bewoners en kinderen. De handhaving richt zich op de bijna structurele hondenpoepoverlast en in samenwerking met politie op stoepfietsen op verschillende locaties. De nieuwe boulevard is nu in haar geheel in gebruik. Na een e-participatietraject heeft herinrichting plaatsgevonden van de speelplaats aan de Vlielandsestraat in Duindorp. Er is een fitplaats voor senioren gerealiseerd. De speelplek aan de Brusselsestraat is heringericht. Deze plek in het bos is ingericht op klimmen en klauteren en is inmiddels weer een gewaardeerde speelplek. De herinrichting van de speelplek aan de Abbenbroekweg vordert gestaag. Ouders hebben fondsen geworven voor een groen schoolplein. Ook worden werkzaamheden deels door ouders en kinderen uitgevoerd. Kinderen van OBS Het Volle Leven hebben meegedaan aan een ontwerpwedstrijd voor het schoolplein. De beste tekening met het beste verhaal kon worden uitgevoerd. Zo is er met hulp van de kinderen een fantastische boomhut gebouwd op het terrein. Op het Frederik Hendrikplein is op verzoek van een bewoner een schommel voor gehandicapte kinderen geïnstalleerd.

Maatschappelijke ondersteuning

De inzet van de trajectbegeleiders gaat onverminderd voort. Ouderen vanaf 75 jaar worden geregeld bezocht door ouderenadviseurs of vrijwilligers. Doel is ouderen te ondersteunen bij het zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Ook de ondersteunende diensten voor ouderen vinden voortgang. Initiatieven vanuit individuen of groepen burgers op het gebied van leefbaarheid en sociale cohesie worden met gebruikmaking van het budget Leefbaarheid en Bewonersparticipatie gesteund.

Participatie

Er hebben twee e-participatietrajecten plaatsgevonden. Eén enquête onder Duindorpers over het wel en wee rond honden. Deze enquête had een grote respons. Daarnaast is er een onderzoek gehouden naar speelbehoeften in het Havenkwartier. Deze enquête was geplaatst op de website van de bewonersorganisatie.

Programma	Product	Begroting 2013	Realisatie 30-6-2013
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.426	676
	Impuls economie en leefbaarheid	500	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	780	387
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	794	838
	Speelvoorzieningen	261	26
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	265	39
	Beheer groengebieden	1.237	331
	Straatreiniging	21	4
	Gebruik openbare ruimte	-63	-42
	Recreatieve voorzieningen	32	12
	Ongediertebestrijding	8	-1
	Wijkleefbaarheid	38	8
	Grachten en vaarten	18	0
	Waterkering	85	21
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	42	7
	Verkeersregeling	67	21
Welzijn	Bejaardenzorg	362	381
	Algemeen maatschappelijk werk	423	392
	Club- & buurthuiswerk	1.632	1.722
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	73	77
Totaal		8.001	4.899

5.7 Stadsdeel Centrum

Coördinerend portefeuillehouder Marjolein de Jong

Leefbaarheid

Het beheer van de pleinen en de betrokkenheid van bewoners bij activiteiten op deze pleinen heeft extra aandacht gekregen. De voorbereiding van de herinrichting van het Deltaplantsoen en de Dora Tamarstraat is gestart. Het onderhoud van het nieuw aangelegde van der Vennepark is een punt van aandacht. De herinrichting van de speelplekken in het wijkpark Transvaal wordt voorbereid. Het stringent handhaven op illegale bij plaatsingen bij ondergrondse containers blijft onverminderd van belang. In de Grote Markstraat worden verscheidene grote bouwprojecten gerealiseerd. Samen met de verschillende partners worden deze werkzaamheden in goede banen geleid. De (fiets)verkeersveiligheid rondom de AH in de Elandstraat wordt aangepakt. Waar dat mogelijk was zijn extra bomen in het stadsdeel geplaatst.

Maatschappelijke ondersteuning

Via welzijnswerk, bewonersorganisaties en sociaal-culturele organisaties zijn meer vrijwilligers geworven. De samenwerking tussen deze actoren is daarbij verbeterd. Twee initiatieven voor een buurthuis van de toekomst zijn ondersteund. Deze plannen worden de komende maanden verder uitgewerkt. De aanpak van verscheidene hinderlijke en overlastgevende groepen jongeren had prioriteit. O.a. het Kaapseplein vergt echter onverminderd inzet. De jaarwisseling is, in nauwe samenwerking met bewoners, politie, welzijn en andere partners, goed verlopen. Deze werkwijze wordt in de zomerperiode in verscheidene wijken voortgezet. Actiehoudersoverleggen zijn opgezet, hierin worden jongeren die hinder dan wel overlast veroorzaken besproken en worden acties uitgezet. De aanpak van gezinnen met meervoudige problemen is in de Schilderswijk gestart. In de Rivierenbuurt is een kindvriendelijke wijk gerealiseerd. In Kortenbos is dit in voorbereiding.

Participatie

Tientallen initiatieven van bewoners, bedrijven en instellingen betreffende leefbaarheid, sociale samenhang en veiligheid zijn financieel ondersteund. Bewoners(organisaties) en sociaal-culturele organisaties moeten meer fungeren als aanjagers van en ondersteuners voor participatie vanuit de wijken. Initiatieven van vrijwilligers hebben prioriteit gekregen. Ruim 15 groepen/ wijkbewoners waar voorheen geen contact mee is geweest zijn de afgelopen periode met initiatieven aan de slag gegaan in hun wijk. De Zeeheldentuin en van Grauw naar Groen in Kortenbos moeten in dat verband zeker worden genoemd naast de ontwikkeling van de Nieuwe Kronkel naar een Buurthuis van de Toekomst in zelfbeheer.

Programma	Product	Begroting 2013	Realisatie 30-6-2013
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	2.274	1.199
	Impuls economie en leefbaarheid	1.625	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	1.763	1.005
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	1.195	1.283
	Speelvoorzieningen	424	29
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	2.447	352
	Beheer groengebieden	1.365	303
	Wijkleefbaarheid	49	0
	Straatreiniging	84	21
	Gebruik openbare ruimte	-244	-110
	Ongediertebestrijding	15	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	41	1
	Verkeersregeling	92	38
Welzijn	Bejaardenzorg	493	519
	Algemeen maatschappelijk werk	1.979	2.086
	Club- & buurtwerk	5.876	6.100
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	433	461
Totaal		19.911	13.287

5.8 Stadsdeel Laak

Coördinerend portefeuillehouder: Henk Kool

Dienstverlening en stadsdelen

Het budget leefbaarheid en bewonersparticipatie wordt ingezet om bewoners en (zelf)organisaties te stimuleren om met activiteiten en initiatieven te komen op het gebied van sociale samenhang, leefbaarheid en veiligheid, waarbij de activiteiten zoveel mogelijk door de bewoners zelf worden georganiseerd en uitgevoerd. Ruim de helft van het budget is aan deze initiatieven besteed. Belangrijk is dat ook nieuwe (groepen) bewoners aan de slag gaan, zo is in Laak Noord een nieuwe vrouwengroep opgericht en is in Laak Centraal een zomerprogramma voor ouderen georganiseerd.

Leefomgeving

Het leefbaar en veilig houden van Laak is ook dit jaar een belangrijk speerpunt, dat samen met bewoners en partners wordt aangepakt. Naast de bestaande preventieteams, zijn in verschillende wijken (Spoorwijk, Laakhavens en Laak Noord) nieuwe bewonersinitiatieven in oprichting.

Ook het bereikbaar houden tijdens grootschalige projecten is belangrijk. De herinrichting van de Goeverneurlaan verloopt volgens planning, evenals de vervanging van de riolering in Laak Noord. Daarnaast zijn diverse fietsroutes (o.a. Leeghwaterplein) vernieuwd. Het speel- en groencomplex aan het Puntpark is inmiddels, met inspraak van bewoners, opnieuw ingericht. Bewoners van de Laakweg zijn d.m.v. E-participatie betrokken bij de herinrichting van de speelplekken. De uitbreiding van de Orac's in Spoorwijk loopt volgens plan. In Schipperskwartier is nader onderzoek nodig i.v.m. het grote aantal ondergrondse leidingen en kabels, die het plaatsen van Orac's bemoeilijken. De integrale gebiedshandhaving (schoon en veilig) loopt succesvol door. In het kader van de versnellingsimpuls, heeft het stadsdeel verschillende plannen opgesteld ter verbetering van de openbare ruimte, zoals het opknappen van de winkelgebieden bij het Goeverneurplein en het Lorentzplein.

Maatschappelijke ondersteuning en jeugd

Projecten die veel aandacht krijgen zijn het Aanvalsplan Vrijwilligers, Buurthuis van de Toekomst, Kindvriendelijke wijken en het Centrum voor Ouderen. Er ligt een plan voor de doorontwikkeling van het Buurthuis van de Toekomst en in Laak Noord is samen met de kinderen een plan voor een meer kindvriendelijke wijk opgesteld. Er wordt (actief) gebruik gemaakt van buurtcentrum Vliethage door bewoners en zelforganisaties uit Schipperskwartier en Laak Noord. Het jongerenwerk in Laak is uitgebreid, daarmee wordt vooral ingezet op de individuele aanpak. Voor Spoorwijk is met maatschappelijke partners een plan opgesteld voor de aanpak van kinderen 12- en de ouders. Verder is in het kader van de wijkaanpak extra budget toegewezen voor de verbetering van het woon- en vestigingsklimaat in de wijk. Voor de aanpak is een plan opgesteld, met een looptijd van 3 jaar.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.165	577
	Impuls economie en leefbaarheid	755	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	693	370
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	564	596
	Speelvoorzieningen	79	1
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	125	12
	Beheer groengebieden	456	100
	Straatreiniging	69	19
	Gebruik openbare ruimte	-84	-69
	Ongediertebestrijding	9	4
	Wijkleefbaarheid	43	9
	Grachten en vaarten	3	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	23	2
	Verkeersregeling	24	10
Welzijn	Bejaardenzorg	280	295
	Algemeen maatschappelijk werk	588	544
	Club- & buurtwerk	2.207	2.329
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	170	181
Totaal		7.169	4.980

5.9 Stadsdeel Leidschenveen – Ypenburg

Coördinerend portefeuillehouder: Peter Smit

Dienstverlening en stadsdelen

Om de sociale cohesie te bevorderen organiseren bewoners bewonersinitiatieven waarmee zij verantwoordelijkheid voor hun wijk nemen. In het eerste half jaar van 2013 hebben wij 51 bewonersinitiatieven gesubsidieerd vanuit het budget leefbaarheid en bewonersparticipatie. Dit is een vergelijkbaar aantal in dezelfde periode van vorig jaar.

Leefomgeving

In het eerste halfjaar zijn zes buurten met de rode bus bezocht. Hierbij wordt samengewerkt met de bewonersorganisatie, buurtpreventieteam (indien aanwezig), politie en het handhavingsteam. De bezoekers zijn positief over deze actie en waarderen dat de diverse partners hen te woord staan om hun vragen te beantwoorden. Indien er signalen van handhavingproblemen naar voren kwamen werd hier in de maand na het bezoek intensief op ingezet door het handhavingsteam. Aan de Tiber wordt een nieuwe speelvoorziening aangelegd. De bewoners zijn gevraagd om via e-participatie een samengesteld ontwerp te maken via een moodboard. Er hebben 138 bewoners van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Aan de Zoetermeerse rijweg is de eerste paal geslagen en een start gemaakt met het bouwen van het jongeren centrum met een multifunctionele buitenruimte. Voor eind van het jaar is dit project gerealiseerd en kan het in gebruik genomen worden. In het begin van het jaar zijn 10 strooikarretjes aangevraagd om de voetpaden sneeuw- en ijsvrij te maken. Het aanvragen van strooikarretjes neemt elk jaar toe. Verder zijn er 5 papierknijpers verstrekt aan bewoners die de buurt schoon willen houden. In het stadsdeel zijn tot nu toe 5 crownies projecten uitgevoerd door jongeren.

Per project zijn er ca 5 jongeren bezig met het schoonmaken van zitbanken en het ruimen van zwerfvuil. Met ondernemers wordt regulier overleg gevoerd in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Op verzoek van de winkelcentra wordt ook in het weekend papier geprikt. Bij het bedrijventerrein Plaspoelpolder in de Vliegeniersbuurt is sinds kort als pilot parkmanagement ingevoerd op verzoek van de omliggende gemeenten en de bedrijven. Het doel is het bedrijventerrein in z'n geheel kwalitatief in stand te houden danwel te verbeteren. De pilot wordt hiervoor nader uitgewerkt. De Veenweg tussen de Kostverlorenweg en Zoetermeerse rijweg is omgevormd tot fietsstraat met auto's te gast. Dit is de eerste fase van het project Veenweg. Aan het Bitterzoetpad is het betegelde fietspad over een lengte van 1200 meter omgevormd tot rood asfalt. Dit verbetert de doorstroming van de centrale fietsverbinding Ypenburg.

Maatschappelijke ondersteuning

Op het gebied van 'kindvriendelijke wijken' heeft in juni een wandeling plaats gevonden met kinderen en de ouders (apart) van de Steenuillaan e.o. in de buurt Morgenweide. De resultaten van deze wandeling worden momenteel uitgewerkt en zullen resulteren in het kindvriendelijker maken van deze buurt. Het BPY heeft de taak op zich genomen om een vervolg te geven aan de bijeenkomst 'Buurthuis van de Toekomst' van vorig jaar, te weten 'Hart van Ypenburg'. De eerste bijeenkomst was zeer succesvol, met een opkomst van ongeveer 30 bewoners die in zes groepen thema's hebben besproken. In de afgelopen periode is er weinig tot geen overlast door jongeren geconstateerd in het stadsdeel. Daar waar er een melding van bewoners komt wordt daar direct door de politie en het jongerenwerk op gereageerd waardoor de overlast beperkt blijft. Dit is een duidelijk succes van de integrale aanpak jongerenoverlast. De burenruzies worden in de zomermaanden heviger en blijven een probleem wat betreft de aanpak. De middelen ontbreken om dit soort problemen op te lossen. In het tweede kwartaal is gebleken dat het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) zo veel aanmeldingen van multi-problematiek krijgt, dat er een wachttijd van 2 maanden voor het houden van een intakegesprek is ontstaan. Dit is onwenselijk en inmiddels vinden gesprekken plaats om deze situatie op te lossen.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.421	654
	Impuls economie en leefbaarheid	560	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	604	216
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	83	89
	Speelvoorzieningen	403	45
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	242	12
	Beheer groengebieden	1.916	360
	Straatreiniging	21	10
	Gebruik openbare ruimte	5	0
	Ongediertebestrijding	6	5
	Wijkleefbaarheid	23	3
	Grachten en vaarten	10	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	23	16
	Verkeersregeling	61	19
Welzijn	Algemeen maatschappelijk werk	324	299
	Club- & buurtwerk	1.851	1.959
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	73	77
Totaal		7.626	3.764

5.10 Stadsdeel Haagse Hout

Coördinerend portefeuillehouder: Ingrid van Engelshoven

Leefomgeving

De viering van 100 jaar Japanse tuin is groots aangepakt met een officiële opening in het Instituut Clingendael, op het festival zijn naar schatting 10.000 mensen af gekomen. Het project Groene Schoolpleinen loopt goed op schema. De vergroening van de schoolpleinen van de Lidwinaschool, de Leeuwerikhoeve en de Kennedyschool is gerealiseerd. Doel is de pleinen te vergroenen, voor publiek open te stellen en leefbaarder te maken, naast het geven van groen- en milieueducatie op de school. De herinrichting van de Theresiastraat is afgerond. Het BIZ speelt een actieve rol bij het verder op orde houden van de openbare ruimte. Door de aanleg van een fietspad is de fietsverbinding Finnenburg en Boekweikamp verbeterd. Ook is de onveilige fietsoversteek bij de IJscubweg aangepakt. In het gebied rondom het Centraal Station zijn nog steeds volop bouwactiviteiten. Het startpunt van de Erasmuslijn is inmiddels in uitvoering. De nadruk ligt momenteel bij het omleggen van kabels en leidingen. Daadwerkelijke uitvoering en constructie van de aanlanding volgt half 2014. Het aantal Buurt Service Teams is verder uitgerold. Dit impliceert dat, behoudens incidenten, de residentie-kwaliteit gegarandeerd wordt, extra aandacht is er voor het winkelcentrum Van Hoytemastraat. Voorbereidingen zijn gestart voor een herinrichting van het Willem Royaardsplein. Dit in overleg met bewoners en winkeliersvereniging. In het voorjaar zijn weer gratis gele zakken ter voorkoming van meeuwenoverlast verstrekt. Ten opzichte van vorig jaar is hier meer gebruik van gemaakt. In Mariahoeve is een buurtpreventieteam van start gegaan.

Jeugd en Gezin

In Bezuidenhout wordt door de jeugd in een zgn. ‘denktank’ nagedacht hoe in de wijk, in het kader van het project Kindvriendelijke wijken, verbeteringen kunnen worden aangebracht. De bedoeling is dat een activiteitenkaart wordt uitgewerkt. Ter stimulering van een gezonde leefstijl zullen op 11 september diverse organisaties tijdens een kick-off moment hun ‘gezonde’ initiatieven en activiteiten presenteren. In samenwerking met partners uit het stadsdeel worden initiatieven met aandacht voor gezond eten gestart. Ook worden laagdrempelige sport en bewegingscursussen in de wijken georganiseerd. In Mariahoeve zijn twee Brede Basisscholen die zichzelf profileren als integrale voorziening voor kinderen: de Vuurvlinder en de Leeuwerikhoeve. Vanuit het welzijnswork wordt hier een peuterspeelzaal, oudereneducatie, de Zomerschool en het LKP (LeerKansenProfiel) verzorgd.

Maatschappelijke ondersteuning

De pilot Publieke regie in het kader van Centrum voor Ouderen (CvO) in Haagse Hout is inmiddels formeel afgerond. Na beslissing door de raad zal per 1 januari 2014 de uitrol in de stad plaatsvinden. In nagenoeg alle wijken in het stadsdeel zijn signalerende huisbezoeken aan 75-plussers door vrijwilligers gebracht. Het aantal vrijwilligers dat in het wijkcentrum Bezuidenhout actief is neemt toe, ruim 24 vrijwilligers begeleiden de bewoners bij activiteiten en draaien het buffet.

Participatie

Het aantal bewoners dat zich inzet voor zowel de buurt als voor de medebewoners is opnieuw toegenomen. Vrijwilligers zetten zich in bij de ondersteuning van dagbestedingen voor ouderen in de wijkcentra, klussendienst of voor het geven van taallessen. Daarnaast draaien de twee buurtpreventieteams (Bezuidenhout en Mariahoeve) naar tevredenheid. Er zijn verschillende groepen actief in het wijkcentrum Bezuidenhout West, waaronder buitenlandse vrouwen die onder begeleiding van een vrijwilliger deelnemen aan sportactiviteiten. Voor het Josef Israëlsplein zal binnenkort een start gemaakt worden met de facebook app, terwijl in Haverkamp begonnen is met het instrument van budgetschuif. In Benoordenhout is in het eerste kwartaal de speeltuin in Arendsdorp gerealiseerd die via e-participatie tot stand is gekomen.

<i>Programma</i>	<i>Product</i>	<i>Begroting 2013</i>	<i>Realisatie 30-6-2013</i>
Dienstverlening en stadsdelen	Apparaatskosten stadsdelen en wijken	1.365	829
	Impuls economie en leefbaarheid	650	0
	Budget leefbaarheid en bewonersparticipatie	648	295
Jeugd	Jeugd- en jongerenwerk	483	510
	Speelvoorzieningen	165	98
Leefomgeving	Onderhoud straten, wegen, pleinen	479	58
	Beheer groengebieden	1.555	465
	Straatreiniging	334	31
	Onderhoud bruggen, viaducten en tunnels	61	0
	Gebruik openbare ruimte	-127	-34
	Recreatieve voorzieningen	182	90
	Ongediertebestrijding	42	21
	Wijkleefbaarheid	79	27
	Fietsendepot lasten	796	31
	Fietsendepot baten	-573	-46
	Grachten en vaarten	30	0
Verkeer	Aanleg straten, wegen, pleinen	30	2
	Verkeersregeling	42	19
Wonen	Grafittibestrijding	659	172
Welzijn	Bejaardenzorg	277	292
	Algemeen maatschappelijk werk	226	209
	Club- & buurtwerk	1.203	1.269
	Samenlevingsopbouw (opbouwwerk m.n. Boog)	113	120
Totaal		8.719	4.458

6 Krachtwijken

De Haagse Wijkaanpak richt zich op het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken Transvaal, Schilderswijk, Zuidwest en Stations-/ Rivierenbuurt, zodat zij binnen maximaal tien jaar (2008 t/m 2017) op het niveau van het 'Haags gemiddelde' gebracht en gehouden kunnen worden. In oktober 2012 stemde het College in met de Deal Schilderswijk (RIS 253192), die uitvoering geeft aan een nieuwe fase van de wijkaanpak (RIS 181395). In juli 2013 volgde het uitvoeringsprogramma 2013 en 2014. Dit biedt een concrete uitwerking van de interventies, zoals beschreven in de Deal Schilderswijk.

In aanloop naar het collegebesluit Deal Schilderswijk vonden gesprekken plaats met partijen in de wijk. En in overleg met alle betrokkenen is het uitvoeringsprogramma Schilderswijk opgesteld. In dit kader is ook een Denktank opgezet met als doel om de kennis, kunde en creativiteit van bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers van zelforganisaties te benutten en tegelijkertijd draagvlak te creëren voor het uitvoeringsprogramma Deal Schilderswijk. De inbreng van de Denktank is dan ook hierin meegenomen. De gepubliceerde Haagse Wijkenmonitor 2012 (RIS 260364) en de voortgangsrapportage 2012 (RIS 260364) gaven een beeld van de voortgang van de wijkaanpak en de stand van zaken in de betreffende wijken. De Haagse Wijkenmonitor bood daarbij een goede onderbouwing voor de extra aandacht die de Schilderswijk in het bijzonder nog behoeft. De business cases, zoals deze bij aanvang van de wijkaanpak van kracht waren, zijn deels afgesloten, deels opgegaan in beleid en deels doorvertaald in projecten. Aan de hand van de vijf pijlers van de Deal Schilderswijk is de voortgang van deze projecten hieronder inzichtelijk gemaakt.

Prioriteit 1: schoon en handhaving: bewoners aan zet

Er zijn in de eerste helft van 2013 in Schilderswijk West ca. 180 en in Schilderswijk Noord ca. 135 ondergrondse restafval containers (orac's) geplaatst. Een striktere handhaving is één van de oplossingen om bewoners meer initiatief te laten nemen hun omgeving schoon te houden. Maar er is ook een gedragsverandering nodig. Bewoners moeten betrokken zijn bij hun woonomgeving en daarop aangesproken worden zodat het initiatief niet bij de gemeente blijft. Daarom wordt ingezet op het vergroten van hun bijdrage aan het schoonhouden van de wijken.

In de wijk Zuidwest is als eerste ingezet op de gedragsverandering. Vanaf begin 2013 worden in Escamp extra Medewerkers Openbare Ruimte (MOR's) ingezet, om – voornamelijk via handhaving - te komen tot de gewenste gedragsverandering. MOR's hebben gecontroleerd op bijplaatsing van afval bij orac's en op verkeerd aangeboden huisvuil.

In het eerste kwartaal heeft deze inzet geleid tot het traceren van bijplaatsingen van afval op circa 80 locaties. Daar waar adressen konden worden getraceerd, zijn rapportages opgemaakt / bestuursdwang toegepast. Daarnaast zijn in Escamp in het eerste kwartaal ruim 900 verkeerd aangeboden huisvuilzakken geconstateerd, waarvoor in de helft van de gevallen rapportages zijn opgemaakt/ bestuursdwang is toegepast.

In Transvaal zijn in de eerste helft 2013 samen met de bewoners- en ondernemersorganisaties intensieve wijkscouwen gehouden, om de staat van de openbare ruimte aan te kunnen pakken. Bijplaatsing van vuil bij de orac's, door passanten, ondernemers en bewoners, blijft ook hier vaak plaatsvinden. Tenslotte loopt in Centrum, in de omgeving van het Van der Vennepark, een pilot op het gebied van Participatie op Schoon. De buurt is gevraagd zich in te zetten voor het park. Stichting Boog en stagiaires hielden enquêtes in de wijk. Daaruit bleek dat er veel bereidheid was te participeren/ helpen om het Van der Vennepark netjes te houden. Dit wordt nu verder uitgewerkt.

Prioriteit 2: Jongeren en onderwijs: brede buurtschoolprogramma (24/7)

In de krachtwijken wordt gewerkt aan zes verschillende brede buurtscholen en een brede buurtzone. Het brede schoolconcept is een aanknopingspunt om een goede zorgstructuur rondom de kinderen te bouwen en hierdoor problemen vroegtijdig te signaleren en op te vangen. Ter aansturing hiervan is in de centrumkrachtwijken een afstemmingsoverleg tussen allerlei betrokken instanties opgestart.

In Zuidwest is voor de Brede Buurtschool+ in Vrederust en Moerwijk de planontwikkeling afgerond en is de buurt geïnformeerd over de nieuwbouwplannen. De start van de sloop van de school in Vrederust start in de zomer 2013, waarna de bouw zo spoedig mogelijk start. De start van de bouw in Moerwijk zal begin 2014 plaatsvinden.

Op de basisschool P. Oosterleeschool in Moerwijk is in mei gestart met de aanleg van een Zoneparc (beweegstimulerend schoolplein). In mei is ook de stedelijke campagne Gezond is Vet van start gegaan. 'Happylessen', lessen die in het kader van depressiepreventie op drie VMBO-scholen in Zuidwest worden gegeven, zijn in het voorjaar positief geëvalueerd. Het project wordt daarom nog een jaar gecontinueerd.

In juni 2013 is de Raamovereenkomst gemeente-Vestia getekend. De raamovereenkomst omvat prestatieafspraken tussen de gemeente Den Haag en Vestia voor de periode tot 2023. Hiermee is een doorstart gemaakt voor de Sportcampus Zuiderpark en de Brede Buurtschool Moerwijk.

In de Van Ostadestraat van stadsdeel Centrum verloopt de opstart van een praktijkcentrum voor risicjongeren succesvol. In het werkgebied van politiebureau Heemstraat is sinds het tweede kwartaal 2013 de Sociaal Makelaar actief. Deze richt zich op sociale en veiligheidsacties die nodig zijn bij de aanpak van jeugdgroepen en andere veiligheidskwesties.

Prioriteit 3: Multiprobleemgezinnen: huis aan huis aan het werk

Om de overdracht van armoede van generatie op generatie te doorbreken, loopt een pilot 'huis aan huis aan het werk'. Voor de wijken Moerwijk en Bouwlust zijn de eerste multi-probleemgezinnen aangemeld bij het Centrum voor Jeugd en Gezin-team. In het project Huis aan huis aan het werk zijn 150 huishoudens in de Schilderswijk bezocht. Met elk van de huishoudens is een plan van aanpak opgesteld. Van de 150 huishoudens zijn er inmiddels 33 op een hogere trede gaan participeren. Het gaat om mensen die vanuit een geïsoleerde situatie zijn gaan deelnemen aan georganiseerde activiteiten, vrijwilligerswerk zijn gaan doen of gestart zijn met een traject naar werk. In het kader van de aanpak Schilderswijk is de pilot inmiddels uitgebreid naar 500 gezinnen. Ook in de wijken Moerwijk en Bouwlust is veel aandacht voor multi-probleemgezinnen. Hier zijn de eerste multi-probleemgezinnen aangemeld bij het Centrum voor Jeugd en Gezin-team.

Prioriteit 4: Economie en werk: ruimte voor ondernemers en jongeren

In de begroting is aangegeven dat de wijk economie op drie manieren zal worden ondersteund:

1. Door het bieden van bedrijfsruimte
2. Door de versterking van winkelstraten
3. Door het sluiten van de keten arbeid-arbeidsmarkt op regionaal niveau ten behoeve van (potentiële) werknemers in de krachtwijken

Een onderzoek wordt op dit moment verricht onder (startende) ondernemers in de Schilderswijk om de vraag naar een bedrijfsverzamelgebouw inzichtelijk te maken. Gedacht wordt aan het vrijgeven van leegstaande gemeentelijke panden hiervoor. In juni heeft een succesvolle ondernemersbijeenkomst plaatsgevonden met ruim 200 ondernemers, georganiseerd door Businessclub Escamp en de gemeente. Deze businessclub Escamp organiseert ook iedere maand themabijeenkomsten, die goed worden bezocht door ondernemers uit het stadsdeel. Wijk aanpak heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het opstarten van deze businessclub. Voorbereidingen worden getroffen om ook in Schilderswijk een

businessclub op te richten. Lancering hiervan staat gepland voor januari 2014. Momenteel wordt dit met de verschillende betrokken partijen voorbereid.

Aan de Hobbemastraat is inmiddels gestart met het verhogen van de organisatiegraad van de ondernemers. In het eerste half jaar van 2013 is de programmatische afweging gemaakt voor de herinrichting van de openbare ruimte in het gebied Leyweg, tussen Steenwijklaan en het winkelcentrum Leyweg. Verder komt een tophalte Openbaar Vervoer in Escamp.

Wat betreft de versterking van de winkelstraten, is op de Stationsweg de samenwerking tussen de ondernemers gestimuleerd. Dat heeft geleid tot oprichting van de ondernemersvereniging “Stationswerk”. Als laatste wordt er in breder kader gestreefd naar het sluiten van de keten arbeid-arbeidsmarkt op regionaal niveau ten behoeve van (potentiële) werknemers in de krachtwijken als doel van het arbeidsmarktbeleid. In het kader van de wijkaanpak wordt een deel daarvan aangepakt, onder meer door het creëren van stageplaatsen en leerbanen, waardoor de kansen op instroming in en afronding van opleidingen door jongeren uit de vier wijken worden vergroot. Hier wordt gemikt op werkgelegenheidsprojecten die arbeidsmarktoeleidend zijn. In het eerste halfjaar van 2013 is gestart met de voorbereiding van een project in samenwerking met Boer & Croon om jongeren in contact te brengen met ondernemers. De betreffende ondernemers spelen hierbij de rol van coach en helpen hen bij het vinden van een geschikte stageplaats. In de tweede helft van 2013 wordt het project gerealiseerd.

Prioriteit 5: Leefbaar wonen: Schilderswijk

De in de begroting aangekondigde nieuwe aanpak voor de Schilderwijk, om de wijk vooruit te stuwten is inmiddels gereed. De eerste concrete resultaten uit het Uitvoeringsprogramma zijn reeds geboekt: Het ondernemershuis op de Vaillantlaan is geopend. Verder zijn onder andere de Van Damstraat, Snijderstraat, Zegerstraat, omgeving Terwesterpad, omgeving Frans Halsstraat de Hobbemastraat, Jacobastraat, Stortenbekerstraat en Van Der Neerstraat opgeknapt. Het initiatief Stadslandbouw binnentuin MOC is gestart, wat bewoners de kans geeft om zelf hun groen te verbouwen in de binnentuin van het MOC. Verder is er ook overleg gevoerd met Haag Wonen over woningtoewijzing in de Schilderswijk en kleinschalig opdrachtgeverschap. Deze acties zouden ook ander soort bewoners naar de Schilderswijk moeten brengen. In de omgeving Vermeerstraat is gestart met werkzaamheden in het kader van de rioolvervanging. Tot slot, is de plaatsing van orac's uitvoeringsgereed gemaakt.

7 Bedrijfsvoering

7.1 Personeelsmanagement

1. Formatie en bezetting

De formatie is in de eerste helft van 2013 met 110 fte gedaald. Medio 2013 is de stand van de formatie 6.609 fte¹. De bezetting daalde in de eerste helft van 2013 ten opzichte van 31 december 2012 met 143 fte (van 6.328 fte naar 6.185 fte)². Over de voortgang van de bezuiniging op apparaatskosten wordt de raad twee maal per jaar geïnformeerd.

2. Inhuur externen

In het eerste half jaar van 2013 bedroegen de kosten voor de inhuur van externen ruim € 29 mln. Dit is hoger dan de kosten voor inhuur van het eerste half jaar 2012 - ruim € 22 mln. Sinds 2009 is de inhuur sterk gedaald door een combinatie van terugloop van begrotingsmiddelen en het treffen van een aantal maatregelen. Deze maatregelen richten zich op het optimaal benutten en ontwikkelen van onze interne capaciteit en scheppen de voorwaarden gemeentebreed te kunnen sturen op inhuur. Hierdoor blijven de kosten inhuur externen sinds 2011 onder de gestelde norm van 15% van de loonsom. Voor het eerste half jaar van 2013 is het percentage inhuur 12,7% van de loonsom.

3. Verzuim

Het verzuim bij de gemeente Den Haag eind juni 2013 is 4,48%³. Dit is exclusief verzuim langer dan 1 jaar. Ten opzichte van dezelfde periode in 2012 is het verzuim nagenoeg hetzelfde gebleven (gemiddeld verzuim juni 2012 was 4,45%).

4. Diversiteit

In november 2011 heeft de raad ingestemd met de motie ‘streefcijfers vrouwen in hogere functies’. Om deze streefcijfers te realiseren, nemen we een aantal maatregelen. De maatregelen zijn vanaf medio 2012 geëffectueerd. Voor de salarisschalen 9 tot en met 13 en 14 tot en met 18 zijn de streefcijfers voor 2014 respectievelijk 50% en 40%; medio 2013 bedragen deze percentages 44,1% en 26,1%. Het totale aandeel vrouwen is eind juni 2013 47,8 %. Ten opzichte van 2012 is dit aandeel licht gestegen met 0,6%.

¹ Dit is inclusief de formatieuitbreiding als gevolg van nieuw beleid in de huidige collegeperiode.

² Bezetting is uitgedrukt in fte; niet in personen.

³ Voortschrijdend jaargemiddelde.

7.2 Klachten

Een klacht is een uiting van ongenoegen van burgers en ondernemers over het optreden door of namens de Gemeente. Bij de behandeling van een klacht wordt bekeken of de gemeente zich behoorlijk gedragen heeft tegenover de klager. Het gaat bijvoorbeeld om klachten over onzorgvuldig handelen of bejegening door of namens de bestuursorganen van de gemeente Den Haag. Bij de beoordeling van 'gegronde' klachten komt altijd de vraag aan bod welke klachtnorm is geschonden. Schending van een of meer klachtnormen kan dan aanleiding zijn om zowel de dienstverlening als de interne processen aan te passen. De geschonden klachtnorm wordt bij de afdoening via de (in)formele klachtbehandeling aan de hand van de klachtinhoud en de feiten beoordeeld. De klacht wordt getoetst aan de behoorlijkheidsnormen waaraan de gemeente zich te houden heeft. Sinds 1 januari 2013 hanteert de gemeente nieuwe behoorlijkheidsnormen. Deze behoorlijkheidsnormen zijn: 'Open en duidelijk', 'Respectvol', 'Betrokken en oplossingsgericht' en 'Eerlijk en betrouwbaar'. De normen zijn onderverdeeld in 22 klachtelementen. Op basis van die klachtelementen wordt de geschonden behoorlijkheidsnorm bepaald.

Voorbeelden van deze klachtelementen zijn:

- Een goede informatieverstrekking -> norm: Open en duidelijk
- Fatsoenlijke bejegening -> norm: Respectvol
- Slagvaardigheid -> norm: Betrokken en oplossingsgericht
- Integer handelen -> norm: Eerlijk en betrouwbaar.

Niet iedere klacht is ook een klacht in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Voorbeeld: wanneer een bewoner of ondernemer 'klaagt' over bijvoorbeeld de (gescheiden) inzameling van huishoudelijk afval, gebrekkig onderhoud openbare ruimte of een te veel overhangende tak, wordt zo'n klacht als 'melding' gezien. Typerend voor een melding is dat deze in principe binnen drie werkdagen wordt opgelost. Een derde melding over eenzelfde situatie wordt overigens wel als een klacht aangemerkt.

Kerncijfers

Totaal aantal afgehandelde klachten van alle diensten: 647 (2012: 710). Bij de diensten BSD en DOB zijn er in deze verslagperiode geen klachten binnengekomen.

Meeste klachten zijn ontvangen bij de diensten: SZW 414 (53%), DPZ 234 (30%) en DSB 101 (13%)
Gemiddeld afgehandeld binnen wettelijke termijn: 88 % (2012: 90%)

(Gedeeltelijk) gegronde klachten: 44% (2012: 47%), hierbij zijn de volgende behoorlijkheidsnormen geschonden: Open en duidelijk: 21% , Respectvol: 16% , Betrokken en Oplossingsgericht: 31% en Eerlijk en betrouwbaar 32%.

Aantal geregistreerde klachten

In de eerste helft van 2013 werden er in totaal 787 klachten (2012: 792) geregistreerd. Dit is een vrijwel gelijk aantal ten opzichte van het eerste halfjaar 2012. Van de in totaal 647 afgehandelde klachten is de afhandelingstermijn bepaald. Hiervan zijn 293 afgehandelde klachten geanalyseerd op (gedeeltelijk) gegrond, en 238 ongegrond. De overige 116 klachten zijn de ingetrokken klachten (58) of doorgestuurd naar andere diensten (58).

Ontvangen klachten per dienst

De meeste klachten werden ontvangen door de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten ⁴ (53%), de Dienst Publiekszaken (30%) en de Dienst Stadsbeheer (13%). Dit zijn diensten die de frontlijn en front-Office van de Gemeente vormen en dus veel contacten hebben met bewoners en ondernemers. Vanwege de geringe aantallen is de Haeghe groep niet in het overzicht verwerkt.

⁴ Bij SZW is sprake van een stijging van het aantal klachten met 40%. Dit hangt samen met een even grote stijging van het aantal aanvragen voor een uitkering en met een ingrijpende verandering van de werkprocessen die in 2013 is doorgevoerd.

Dienst	saldo 1/1/2013	ontvangen	Totaal	in behandeling	afgehandeld
BSD	0	0	0	0	0
DOB	0	0	0	0	0
HGR	0	0	0	0	0
DPZ	24	234	258	28	230
DSB	5	101	106	19	87
DSO	4	17	21	4	17
IDC	1	9	10	1	9
OCW	2	12	14	4	10
SZW	67	414	481	187	294
Totaal	103	787	890	243	647

Tabel 1 ontvangen en afgehandelde klachten

Daling aantal afgehandelde klachten

Ten opzichte van de eerste helft van 2012 is er een daling van 9% in het aantal afgehandelde klachten (nu 647 afgehandelde klachten, vorig jaar 710). De daling doet zich vooral voor bij de Dienst Publiekszaken. Deze daling is veroorzaakt vanwege een verminderd klachtenaanbod en langere afhandelingstermijnen. Begin vorig jaar zijn klachten vanwege een systeemfout tijdelijk zoekgeraakt en daarna met extra inspanning alsnog geregistreerd en afgehandeld.

Dienst	Eerste helft 2013	Eerste helft 2012	Verschil	Verschil %
BSD	0	1	-1	0%
DOB	0	2	-2	0%
HGR	0	1	-1	0%
DPZ	230	337	-107	-32%
DSB	87	96	-9	-9%
DSO	17	17	0	0%
IDC	9	7	+2	+28%
OCW	10	5	0	+50%
SZW	294	245	+49	+20%
Totaal	647	710	-63	-9%

Tabel 2 afgehandelde klachten

Afhandelingstermijnen

De wettelijke termijn voor het afhandelen van een klacht is zes weken. Alleen voor de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten en voor de bejegeningssklachten van de Dienst Stadsbeheer geldt in verband met de afhandeling via een klachtencommissie een langere wettelijke termijn van maximaal tien weken. Binnen de wettelijke termijn is 88% van de klachten afgehandeld. Dit is gemiddeld 2 % lager dan in de eerste helft van 2012 (90%). De dalende tendens wordt veroorzaakt door de lagere afdoeningspercentages van de diensten DPZ, DSO en SZW. Een tijdige afhandeling bleek niet altijd haalbaar. Sommige klachten bleken ingewikkeld, andere vergden veel afstemming met andere diensten of externe partijen. In een enkel geval is de afhandeling van een klacht op verzoek van klager uitgesteld. De klagers zijn geïnformeerd over de vertraging in de afhandeling.

Dienst	afgehandeld	aantal weken				< wettelijke termijn
		Max 4	5 - 6	7 - 10	> 10	
BSD	0	0	0	0	0	Nvt
DOB	0	0	0	0	0	Nvt
HGR	0	0	0	0	0	Nvt
DPZ	230	160	37	24	9	86%
DSB	87	63	12	8	4	89%
DSO	17	1	10	2	4	65%
IDC	9	9	0	0	0	100%
OCW	10	7	3	0	0	100%
SZW ⁵	294	52	104	97	41	86%
Totaal	647	0	0	0	0	88%

Tabel 3 afhandelingstermijnen

Ingetrokken en doorgestuurde klachten per dienst

Van de 647 afgehandelde klachten werden 531 klachten beoordeeld, 58 klachten ingetrokken en 58 klachten ter behandeling doorgestuurd. Deze laatste categorie heeft veelal betrekking op het doorsturen van een klacht naar een andere dienst (en werden daar geteld) danwel betreffen doorgestuurde meldingen of bezwaarschriften.

Dienst	afgehandeld	ingetrokken	Overig	beoordeeld
BSD	0	0	0	0
DOB	0	0	0	0
HGR	0	0	0	0
DPZ	230	1	26	203
DSB	87	0	22	65
DSO	17	0	0	17
IDC	9	2	2	5
OCW	10	0	0	10
SZW	294	55	8	231
Totaal	647	58	58	531

Tabel 4 ingetrokken en doorgestuurde klachten

(Gedeeltelijk) gegrond of ongegrond per dienst

⁵ SZW: Inclusief 66 afgehandelde klachten ingekomen in 2012

Van alle beoordeelde klachten was 44% (gedeeltelijk) gegrond en 56% ongegrond. In vergelijking met het eerste halfjaar 2012 is het aantal gegronde klachten met 3% afgenomen (2012:302 en 2013:293).

Dienst	beoordeeld	gegrond	ongegrond	gegrond %	ongegrond %
BSD	0	0	0	0%	0%
DOB	0	0	0	0%	0%
HGR	0	0	0	0%	0%
DPZ	203	103	100	51%	49%
DSB	65	28	37	43%	57%
DSO	17	4	13	24%	76%
IDC	5	2	3	40%	60%
OCW	10	4	6	40%	60%
SZW	231	152	79	66%	34%
Totaal	531	293	238	44%	56%

Tabel 5 (Gedeeltelijk)gegronde en ongegronde klachten

Aard van de (gedeeltelijk)gegronde klachten per dienst

Alle gegronde klachten worden door de diensten beoordeeld naar de geschonden behoorlijkheidsnorm:
A) Open en duidelijk B) Respectvol C) Betrokken en oplossingsgericht D) Eerlijk en betrouwbaar.

Dienst	Gegronde klachten	Open en duidelijk	Respectvol	Betrokken en oplossingsgericht	Eerlijk en Betrouwbaar
BSD	0	0	0	0	0
DOB	0	0	0	0	0
HGR	0	0	0	0	0
DPZ	103	30	16	26	31
DSB	28	11	5	5	7
DSO	4	1	1	2	0
IDC	2	2	0	0	0
OCW	4	0	2	1	1
SZW	152	19	22	56	55
Totaal	293	63	46	90	94
	100%	21%	16%	31%	32%

Tabel 6 geschonden behoorlijkheidsnormen van alle gegronde klachten

Van de gegronde klachten (293) behaalde de categorie “Eerlijk en betrouwbaar” de hoogste score te weten: 32%. Daarna volgden 31% in de categorie “Betrokken en oplossingsgericht”, 21% in de categorie “Open en duidelijk” en tenslotte 16% in de categorie “Respectvol”.

Om tot een behoorlijkheidsnorm te komen worden de klachten beoordeeld op de aanwezigheid van klachtelementen. Als er bijvoorbeeld sprake is van niet fatsoenlijk bejegenen en de actieve deelname van een burger wordt niet bevorderd, dan leidt dat tot schending van de behoorlijkheidsnorm “Respectvol”.

Vanwege de verandering van de klachtnormen in de behoorlijkheidsnormen, kan een vergelijking met eerdere jaren niet gemaakt worden. In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt welke klachtelementen bij de gegronde klachten geleid hebben tot de vaststelling van een geschonden behoorlijkheidsnorm.

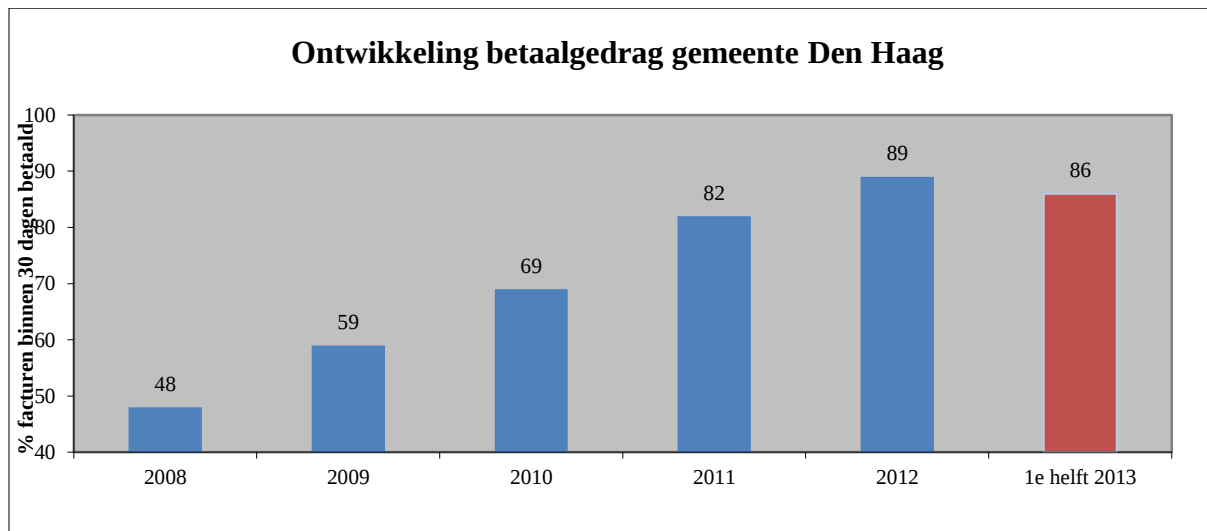
Klachtelementen behoorlijkheidsnormen	Eerste helft 2013
A01. Transparant	2
A02. Goede informatieverstrekking	50
A03. Luisteren naar de burger	7
A04. Goede motivering	4
B01. Respecteren van grondrechten	3
B02. Bevorderen actieve deelname burger	0
B03. Fatsoenlijke bejegening	40
B04. Fair play	0
B05. Evenredigheid	0
B06. Bijzondere zorg	3
C01. Maatwerk	5
C02. Samenwerking	3
C03. Coulante opstelling	6
C04. Voortvarendheid	73
C05. De-escalatie	3
D01. Integriteit	1
D02. Betrouwbaarheid	12
D03. Onpartijdigheid	1
D04. Redelijkheid	3
D05. Goede voorbereiding	1
D06. Goede organisatie	63
D07. Professionaliteit	13
Totaal	293

Tabel 7 Aantallen geschonden klachtelementen

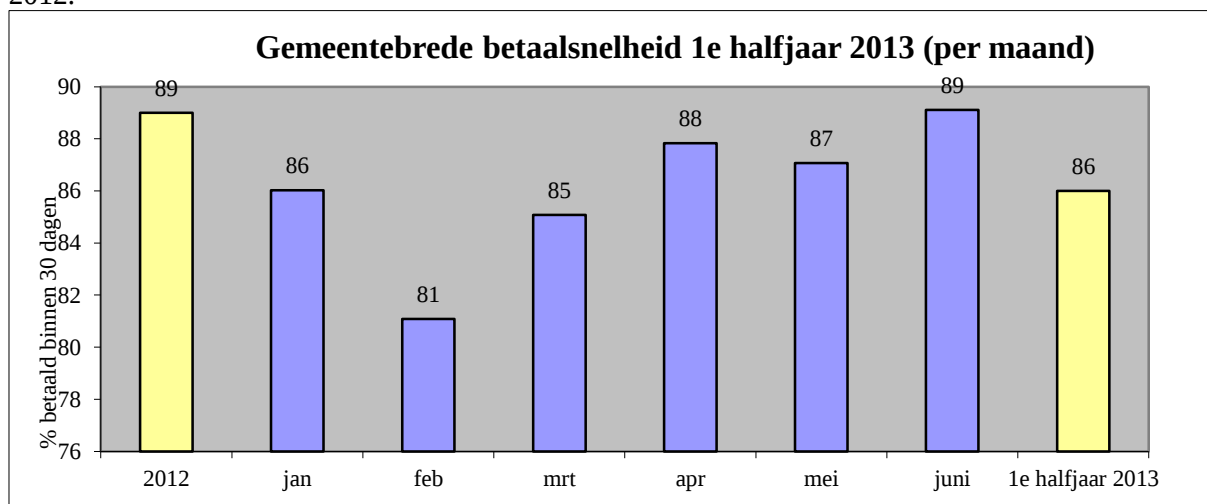
Op basis van tabel 7 kan het volgende geconcludeerd worden. Er zijn een viertal klachtelementen die er uitspringen. Het blijkt dat er regelmatig onvoldoende informatie (juist, volledig en duidelijk) verstrekt wordt, de wijze van bejegening van de burger verbeterd kan worden, besluiten niet voortvarend (snel en slagvaardig) genoeg genomen worden en het (administratieve) proces niet goed georganiseerd hebben.

7.3 Betaaltermijn facturen

De betaalsnelheid is in de afgelopen jaren sterk verbeterd. Net als in 2012 heeft de gemeente ook in 2013 de doelstelling om 90 procent van de facturen binnen 30 dagen te betalen. In het eerste halfjaar van 2013 is het met 86 procent niet gelukt hieraan te voldoen. In onderstaande grafiek ziet u het verloop van de betaalsnelheid in de afgelopen jaren.

Wanneer we de betaalsnelheid in de eerste helft van 2013 op maandbasis bekijken, valt in het bijzonder de maand februari op. In deze maand werd 81 procent van de facturen binnen 30 dagen betaald. Belangrijkste veroorzaker van deze daling is een herverdeling van taken in de financiële functie bij Dienst Stadsbeheer (goed voor een kwart van de gemeentelijke facturen). Door deze herverdeling van taken zijn in januari en februari 2013 achterstanden ontstaan. Deze achterstanden zijn in juni 2013 weer ingelopen. Door de dip in februari is ook de gemeentebrede betaalsnelheid gedaald. Verder is de Centrale Vastgoedorganisatie Den Haag opgericht in 2013. Door opstartproblemen is hier de betaalsnelheid in de eerste zes maanden nog niet op het gewenste niveau. In de volgende grafiek is aangegeven hoe de gemeentelijke betaalsnelheid in de eerste helft van 2013 verliep ten opzichte van 2012.

Voor de tweede helft van 2013 vertrouwen erop dat de betaalsnelheid weer verbetert.

Voor de betaalsnelheid van facturen wordt 2014 een interessant jaar. De gemeente gaat in januari 2014 namelijk over op een hogere versie van het gemeentelijke bedrijfsvoeringssysteem Oracle Financials. Deze upgrade biedt de mogelijkheid het inkoop- en betaalproces verder te automatiseren. Het is mogelijk het betaalproces van facturen dagelijks volledig geautomatiseerd te laten plaats vinden. Verder wordt de mogelijkheid om digitale inkoopfacturen te verwerken, nu alleen nog in gebruik bij Dienst Stadsbeheer, verder binnen de gemeente uitgerold. Al deze maatregelen moeten bijdragen aan het verder verbeteren van de betaalsnelheid van facturen.

7.4 Voortgang bezuinigingen

In het coalitieakkoord is een pakket aan bezuinigingen vastgesteld van in totaal €152,7 mln. om enerzijds het huishoudboekje op orde te krijgen en anderzijds te investeren in de stad. De bezuinigingen zijn verdeeld in drie categorieën:

- Minder subsidies
- Minder uitgaven op beleid/optimaliseren taken
- Bezuiniging apparaatskosten

Uiterlijk 2014 dienen de bezuinigingen volledig gerealiseerd te zijn. De bezuinigingen zijn doorgevoerd op diverse programma's. Echter, zijn deze op de afzonderlijke programma's en producten niet te volgen, omdat de invloeden van taakmutaties, bijstellingen van prijs en looncomponenten, rijksbezuinigingen en effecten van het nieuwe beleid de zichtbaarheid van de taakstelling uit het coalitieakkoord op het zelfde product bemoeilijken. Om een stand van zaken op de bezuinigingen uit het coalitieakkoord weer te geven, treft u in deze paragraaf de realisatie van de bezuinigingen voorzien van een korte toelichting.

Minder subsidies

In de onderstaande tabel staan de subsidie-bezuinigingen uit het coalitieakkoord in de jaren 2011-2014 genoteerd. De bezuinigingen zoals voorgesteld in het coalitieakkoord per programma/product zijn op enkele punten gewijzigd door nadere portefeuille-indeling. In de kolom realisatie staan de bedragen die zijn ingevuld.

	2011	2012	2013	2014	Realisatie	%*
Cultuur	5.100	5.100	13.500	13.500	13.400	
Maatschappelijke ondersteuning	3.083	5.658	7.826	8.305	11.285	
Volksgesondheid en zorg	2.367	4.742	6.474	7.095	4.805	
Onderwijs	1.000	1.500	2.000	2.200	2.200	
Burgerschap	1.450	2.200	3.200	2.700	2.110	
Bundeling kleine regelingen	0	0	0	900	900	
Jeugd en gezin	1.400	2.000	3.000	3.400	3.400	
Economie en marketing	500	500	800	800	800	
Subtotaal minder subsidies	14.900	21.700	36.800	38.900	38.900	94%

*Het percentage van de bezuinigingen die tot en met halverwege 2013 is behaald

Bezuiniging subsidies Cultuur

De taakstelling voor 2011-2012 heeft geleid tot een tussentijdse aanpassing van het Kunstenplan 2009-2012 door een korting van 7,69% toe te passen op de toegekende subsidiebedragen voor elke instelling. De taakstelling voor 2013 en verder is gerealiseerd door het budget van het Kunstenplan 2013-2016 te verlagen. In het kunstenplan hebben we keuzes gemaakt in welke activiteiten we blijven ondersteunen, welke minder geld krijgen en welke helemaal stoppen. Met het maken van keuzes behouden we een kwalitatief goed aanbod. Dit leidt tot een structurele bezuiniging van € 13,4 mln.

Bezuiniging Maatschappelijke ondersteuning

De taakstelling van € 8,3 mln. is gewijzigd door nadere portefeuille-indeling en verhoogd naar € 11,3 mln. na besluitvorming van de raad. Deze bezuiniging is ingevuld door het afstoten van welzijnspannen en het op een andere manier inzetten van professioneel personeel.

Bezuiniging Volksgezondheid en zorg

De taakstelling van € 7 mln. is gewijzigd door nadere portefeuille-indeling en verlaagd naar € 4,8 mln. na besluitvorming van de raad. Deze bezuiniging is ingevuld door het toepassen van een generieke korting van 10 % van de subsidies in 2012 oplopend naar 12% in 2014 voor de niet Den Haag Onder Dak instellingen. Daarnaast zijn de bijdragen aan landelijk werkende organisaties voor gehandicapten beëindigd.

Bezuiniging Onderwijs

In het coalitieakkoord heeft het college besloten in de periode 2011 tot en met 2014 € 2,2 miljoen te bezuinigen op de gemeentelijke middelen voor onderwijssubsidies in programma Onderwijs. De verlaging van de onderwijsmiddelen in 2011 en 2012 is €1,5 mln. geweest. In 2013 wordt door het budget voor de activiteiten (€0,6 mln.) te verminderen, het restant van de € 2,2 mln. bezuiniging zal in 2014 worden ingevuld.

Bezuiniging Burgerschap

De taakstelling van € 2,7 mln. is gewijzigd door nadere portefeuille-indeling. € 0,6 mln. wordt gevonden door een bezuiniging op BOOG en € 0,6 mln. wordt bespaard op bewonersorganisaties.

Bezuiniging Jeugd en gezin

De taakstelling van € 3,4 mln. is ingevuld in programma Jeugd en Gezin door verlaging van subsidies aan organisaties, stopzetten van projecten en het inkrimpen van Jongerenwerk.

Economie en Marketing

De taakstelling van € 0,8 mln. is ingevuld in programma Economie door verlaging van subsidies WFIA (€ 0,16 mln. oplopend tot 2014) en Subsidie Den Haag Marketing (€ 0,64 mln. oplopend tot 2014).

Minder uitgaven op beleid

In de onderstaande tabel staan de beleidsbezuinigingen uit het coalitieakkoord in de jaren 2011-2014 genoteerd. In het kolom Realisatie staan de bedragen die structureel zijn ingevuld.

	2011	2012	2013	2014	Realisatie	%*
Ruimtelijke ordening	3.910	5.730	7.030	10.000	10.000	
Armoede	1.955	2.865	3.515	5.000	5.000	
Loketfuncties stadsdelen	1.564	2.292	2.812	4.000	4.000	
Communicatie	1.173	1.719	2.109	3.000	300	
Verkeer	978	1.433	1.758	2.500	2.500	
Ambulancevervoer	782	1.146	1.406	2.000	2.000	
Beheer openbaar groen	782	1.146	1.406	2.000	2.000	
Samenvoeging bibliotheekfilialen	782	1.146	1.406	2.000	2.000	
Milieu en Duurzaamheid	587	860	1.055	1.500	1.500	
Onderhoud openbare ruimte	587	860	1.055	1500	1.500	
Sociale werkvoorziening	469	688	844	1.200	1.200	
Wonen	469	688	844	1.200	1.200	
Gemeenschappelijke regelingen	100	300	703	1.000	1.000	
Sport	391	573	703	1.000	1.000	
Versobering taken Griffie, ROR en fractieondersteuning	75	150	300	300	300	
Kinderopvang	78	115	141	200	200	
Subtotaal minder uitgaven beleid	14.682	21.711	27.087	38.400	38.400	70%

*Het percentage van de bezuinigingen die tot en met halverwege 2013 is behaald.

Ruimtelijke ordening

Bij de start van de coalitie is er afgesproken dat er € 10 mln. structureel op het ruimtelijke ordening beleid moest worden bezuinigd, dit betrof echter het gehele budget. In de praktijk kwam al jaarlijks de bespaarde rente incidenteel ten gunste van ruimtelijke ordening. In het IpSO 2011 is de afspraak gemaakt dat 90% van de bezuiniging jaarlijks wordt gecompenseerd via bespaarde rente, deze afspraak was van kracht tot 2014. In de begrotingsretraite 2013 is er afgesproken dat voor 2014 er incidenteel € 9 mln. uit de bespaarde rente wordt toegevoegd aan het programma Ruimtelijke Ordening. De resterende € 1 mln. is ingevuld door afname van de afdeling onderzoek met 5 fte, 1,5 fte minder inzet op boven stedelijk schaalniveau en een beperking tot wettelijke taken bij Landmeten en Vastgoed waardoor een daling van 2,8 fte kon worden doorgevoerd.

Armoede (RIS 176937)

De taakstelling is zoveel mogelijk in één keer vanaf 2011 doorgevoerd onder programma sociale voorziening en armoedebestrijding. De uitvoering van het armoedebelief wordt efficiënter ingericht zodat met minder mensen dezelfde hoeveelheid werk wordt gedaan. Hiervoor zullen taken op andere plekken worden neergelegd en de werkinstructies. Daarnaast is er een maatregel ingevoerd om werken lonender te maken. In het collegeakkoord is namelijk afgesproken om voor de inkomensvoorzieningen geleidelijk toe te werken van 130% naar 110% van het wettelijk sociaal minimum als inkomensgrens.

Loketfunctie stadsdelen

De bezuiniging op loketten is verdeeld over de onderdelen click, call, face en bundeling publieke functies. Dit is ingevuld door op onderdelen shared service incasso, meer ambtenaren Leyweg, optimalisatie stadsdelen en op ambtelijke huisvesting te bezuinigen. De taakstelling van €4 mln. is dit jaar in zijn geheel ingevuld.

Communicatie

De taakstelling van € 3 mln. structureel vanaf 2014 is verdeeld over alle programma's. De bezuiniging is gerealiseerd door herstructurering van de communicatie- en voorlichtingsactiviteiten binnen de gemeentelijke organisatie.

Verkeer

De taakstelling van € 2,5 mln. structureel vanaf 2014 bestaat uit bezuinigingen op opdrachtgeving en verkeersmanagement/openbare verlichting. Van deze bezuiniging is € 1,7 mln. gerealiseerd met het doorlichten van de programma- en projectplanningen, door het beperken van de mogelijkheid om projectrisico's op te vangen en door oneigenlijke beleidsondersteunende werkzaamheden ten aanzien van verkeersveiligheid te staken. De overige € 0,8 mln. is gerealiseerd door het aanpassen van de bedrijfstijden van verkeerslichten, het opheffen en/of vereenvoudigen verkeerslichten door andere kruispunt- c.q. verkeersoplossingen, het partieel vervangen en/of hergebruik van materialen en het verwijderen van enkele panelen.

Ambulancevervoer

De taakstelling van € 2 mln. structureel vanaf 2014 wordt gedekt uit de vrijgevallen middelen van het functioneel leeftijdsontslag (FLO). Het FLO wordt namelijk voor 95% vergoed door het rijk waardoor de gemeentelijke bijdrage (€ 1,7 mln.) gefaseerd wordt afgebouwd en is ingezet voor deze bezuiniging.

Beheer openbaar groen

De taakstelling van €2 mln. structureel vanaf 2014 wordt gerealiseerd door diverse maatregelen, zoals het goedkoper en efficiënter beteren van groen, het bundelen van het verstrekken van opdrachten (korting en/of goedkoper werken door niet per stadsdeel opdrachten te verstrekken), het herinrichten van de directie- en toezichtactiviteiten (efficiënter werken), een bezuiniging op *Miljoen voor groen* en het temporiseren van investeringen in ecologische zone's.

Samenvoeging bibliotheekfilialen

In het coalitieakkoord is een taakstelling opgenomen van € 2,0 mln. op de wijkbibliotheken oplopend van € 0,8 mln. in 2011 naar € 2,0 mln. in 2014. Voor de volledige invulling zijn ultimo 2012 zes wijkbibliotheken gesloten met daarvoor in de plaats in 2013 de opening van zes buurtbibliotheken en heeft een reorganisatie plaats gevonden. Ondanks deze bezuiniging wonen Hagenaars nog altijd op minder dan 2 km van een bibliotheek. Uiteindelijk zijn alle medewerkers geplaatst en zijn er geen gedwongen ontslagen gevallen. De financiële ruimte die ontstaat doordat de taakstelling eerder volledig is ingevuld dan strikt noodzakelijk wordt benut voor incidentele dekking van de ondersteunende maatregelen, de nog niet gerealiseerde afbouw van de personele bezetting en sluitingskosten.

Milieu en Duurzaamheid

Van de taakstelling van €1,5 mln. structureel vanaf 2014 is € 0,8 mln. grotendeels gerealiseerd door het verzelfstandigen van twee stadsboerderijen en een bezuiniging op Milieu educatie (w.o. het opheffen van enkele tuincomplexen). De overige € 0,8 mln. van deze bezuiniging is gerealiseerd door het efficiënter onderhouden van werkzaamheden.

Onderhoud openbare ruimte

Van de taakstelling van €1,5 mln. is € 0,9 mln. gerealiseerd op wegonderhoud door inzet van diverse maatregelen, zoals het realiseren van een korting op het raamcontract asfalt, een betere regie op uitvoering werken (projecten combineren / efficiënter werken), de aanbestedingen zoveel mogelijk

openbaar te doen (gebruik maken van marktomstandigheden), kosten waar mogelijk door te berekenen aan derden en door gelabelde budgetten zoveel mogelijk onder te brengen in planmatig onderhoud. € 0,6 mln. van deze bezuiniging (2013 en 2014) wordt gerealiseerd in het kader van de aanbevelingen uit het Doelmatigheidsonderzoek Schoon en de inrichting/reorganisatie van het nieuwe veegbedrijf.

Sociale werkvoorziening

De taakstelling van € 1,2 mln. structureel vanaf 2014 is dat HGR een hogere toegevoegde waarde moet realiseren. HGR heeft aanvullend op de bezuiniging uit het coalitieakkoord een reorganisatie doorgevoerd om toekomstbestendig te zijn. In 2012 heeft de HGR € 2 mln. meer omzet behaald dan begroot.

Wonen

De taakstelling van € 1,2 mln. structureel vanaf 2014 is doorgevoerd door de volgende wijzigingen toe te passen: afbouw subsidie IKW (€ 0,3 mln.), bezuiniging handhaving stadsdelen (€0,2 mln.), leefbaarheidssubsidies (€ 0,4 mln.) en besparing van 3,5 fte (€ 0,3 mln.).

Gemeenschappelijke regeling

De taakstelling gaat hier om de Haagse bijdragen aan de apparaatslasten van de Veiligheidsregio (€ 0,68 mln.), de Gemeenschappelijke Regeling Haaglanden (€ 0,27 mln.) en VNG (€ 0,02 mln.).

Sport: optimalisering exploitaties sportaccommodaties

De taakstelling van €1 mln. structureel vanaf 2014 is doorgevoerd door onderhouds- en vervangingstermijnen te verlengen, daarnaast worden vervangingen kritischer beoordeeld en vinden niet meer preventief plaats, tot slot worden de onderhoudswerken efficiënter gepland.

Kinderopvang

De taakstelling van € 0,2 mln. structureel vanaf 2014 is door de rijksmaatregelen op kinderopvang en een hogere eigen bijdrage voor de ouders gerealiseerd. Deze maatregelen hebben een invloed gehad op de vraag naar deze voorziening waardoor de taakstelling is behaald.

Bezuiniging apparaatslasten

In de onderstaande tabel staan de apparaatsbezuinigen uit het coalitieakkoord in de jaren 2011-2014 genoteerd.

	2011	2012	2013	2014	%*
Doelmatigheid apparaat	8.900	14.000	28.000	48.000	82%
Versobering gemeentelijke arbeidsvoorwaarden		1.000	2.000	4.500	66%
Minder ondersteuning burgerschap		100	200	400	100%
Totaal	8,9	15,1	30,2	52,9	

*Het percentage van de bezuinigen die tot en met halverwege 2013 is behaald

De gemeenteraad wordt sinds 2012 periodiek middels de apparaatskosten monitor over de voortgang, ontwikkelingen en frictiekosten op de 1.050 fte bezuiniging geïnformeerd. Onderdeel hiervan is deze €48 mln.

De gemeente Den Haag bezuinigt € 48 mln. structureel vanaf 2015 door vergroting van de doelmatigheid op de volgende onderdelen:

- Vergroting efficiency primair proces en afslanking staf, beleidsvoorbereiding en management
- Externe inhuur
- Lagere kosten centrale dienstverlening IDC

Vergroting efficiency primair proces

Als gevolg van de bezuiniging (apparaatskostenbezuiniging en aanvullende bezuinigingen) bedraagt de totale formatiedaling per 1-1-2014 circa 1.050 fte. Per 1 april 2013 bedraagt de formatie van de gemeente Den Haag 6.647 fte. Ten opzichte van 1 januari 2010, het ijkpunt waartegen de formatiedaling wordt afgezet, is de formatie met 871 fte afgenomen. We hebben hiermee 82% van de geprognosticeerde formatiedaling bereikt. Uit de 5^e voortgangsrapportage apparaatskostenbezuiniging kan er worden geconcludeerd dat we op koers zijn met de te realiseren krimp van onze organisatie en dus de beoogde formatiedaling van circa 1.050 fte zal worden behaald. Bij de bezuinigingen op de apparaatslasten hebben wij rekening gehouden met weglek rendabelen. In het kort betekent dit dat door de bezuinigingen de apparaatslasten dalen, maar dit niet tot een besparing leidt aangezien er eveneens minder baten binnenkomen. Het gaat bijvoorbeeld om tarieven. Deze mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit houdt in dat bij lagere kosten ook lagere tarieven volgen. In de programmabegroting 2011-2014 hebben we hiervoor structureel € 10 mln. beschikbaar gesteld.

Externe inhuur

Inhuur is gemaximaliseerd tot 15% van de loonsom, de kosten voor het inhuren van externen bedroegen in 2012 € 56,3 mln. en bedragen hiermee 12,1% van de loonsom. De kosten inhuur externen zijn ten opzichte van 2010 met € 37,4 mln. gedaald.

Lagere kosten centrale dienstverlening IDC

Op de centrale dienstverlening van het IDC is er per 1 januari 2013 een structurele bezuiniging van €6 mln. gerealiseerd. Dit is gerealiseerd door het flexibiliseren van huisvesting, desksharen en het afstoten van panden buiten het stadhuis en de Leyweg. De taakstelling is €10,5 mln. structureel na 2014, wat dus betekent dat er nog € 4,5 mln. moet worden bezuinigd in 2014. Dit zal worden gedaan door voort te borduren op het flexibiliseren van huisvesting, desksharen en het afstoten van panden buiten stadhuis en Leyweg.

Versoering gemeentelijke arbeidsvoorwaarden

De taakstelling op versoering gemeentelijke arbeidsvoorwaarden betreft een bedrag €1,0 mln. in 2012 oplopend tot €4,5 mln. in 2014. Daarvan is inmiddels circa € 3 mln. gerealiseerd. De resterende €1,5 mln. wordt getracht om die uiterlijk in 2014 te halen.. Verschillende maatregelen zijn genomen om deze bezuiniging te realiseren:

- Schrappen Goede Vrijdag als vrije dag
- Vermindering van de budgetten van de medezeggenschap
- Tegemoetkoming ziektekosten onder de werkkostenregeling (fiscaal voordeel).

Budgettaire maatregelen

	2011	2012	2013	2014	%*
Productiviteitsstijging	25.000	25.000	25.000	25.000	100%

*Het percentage van de bezuinigingen die tot en met halverwege 2013 is behaald

De taakstelling op productiviteitsstijging betreft een generieke korting van 1,65 % op de lastentotaal van kapitaallasten, wettelijke beperkingen aan kostendekkendheid tarieven en de rijksbijdrage sociale werkvoorziening en bijdrage aan de Veiligheidsregio. De korting is op diverse programma's en producten ingevuld.

Conclusie

Gemeente Den Haag heeft langs drie wegen de bezuinigingen doorgevoerd:

- *Subsidies:* Op subsidies wordt structureel vanaf 2014 € 38,9 mln. gekort door verlaging van het budget. Door de instellingen efficiënter en goedkoper te laten werken en ze te laten samenwerken met andere gesubsidieerde instellingen wordt deze taakstelling gerealiseerd. De bezuiniging op subsidies is voor 94% gerealiseerd, de maatregelen die zijn genomen kennen een oploop vanaf 2011 en worden uiteindelijk in 2014 gerealiseerd.
- *Beleid:* Naast de korting op subsidies moest er ook op beleid worden bezuinigd. Op gemeentelijke taken en programma's wordt vanaf 2014 € 38,4 mln. structureel minder uitgegeven. De bezuiniging op beleid is voor 70% gerealiseerd, de maatregelen die zijn genomen kennen een oploop vanaf 2011 en worden uiteindelijk in 2014 gerealiseerd.
- *Apparaat:* De gemeente Den Haag bezuinigt € 48 mln. structureel vanaf 2014 door vergroting van de doelmatigheid op verlaging van externe inhuur personeel, lagere kosten centrale dienstverlening IDC en op vergroting efficiency primair proces en afslanking staf, beleidsvoorbereiding en management. De bezuiniging op doelmatigheid is voor 82% gerealiseerd en de verwachting is dat de beoogde taakstelling zal worden behaald. Daarnaast is er ook een bezuiniging van € 4,5 mln. doorgevoerd op de gemeentelijke arbeidsvoorwaarden waarvan reeds €3 mln. is gerealiseerd, € 1,5 mln. moet nog worden ingevuld.
- *Budgettaire maatregelen:* De taakstelling op productiviteitsstijging betreft een generieke korting van 1,65% op de lastentotaal van kapitaallasten, wettelijke beperkingen aan kostendekkendheid tarieven en de rijksbijdrage sociale werkvoorziening en bijdrage aan de Veiligheidsregio.

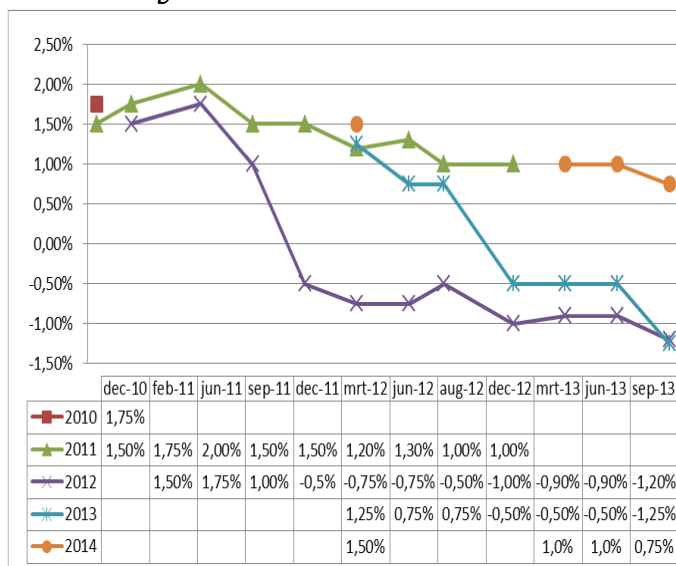
De bezuinigingen uit het coalitieakkoord waren noodzakelijk om een gezond financiële huishouding te houden. Nu halverwege 2013 hebben we het grootste deel, 86%, van de bezuinigingen gerealiseerd. De resterende bezuiniging zal in 2014 gehaald worden. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, zijn bekend en worden doorgevoerd. Alleen de invulling van de versobering arbeidsvoorwaarden van € 1,5 mln. zal eind 2013 inhoudelijk worden ingevuld om in het jaar 2014 te worden gerealiseerd.

Bijlage 1 Haagse Financieel economische monitor – augustus 2013

Deze monitor geeft zowel prognoses als gerealiseerde cijfers weer. Het vaststellen van gerealiseerde cijfers kost tijd, maar worden, zodra deze bekend zijn, in de monitor opgenomen. Ook kan de set indicatoren iets verschillen ten opzichte van de vorige versie van de monitor. Door voortschrijdend inzicht, maar ook de mate waarin betrouwbare en/of actuele cijfers beschikbaar zijn speelt een rol.

Landelijke economische ontwikkelingen

1. Economische groei

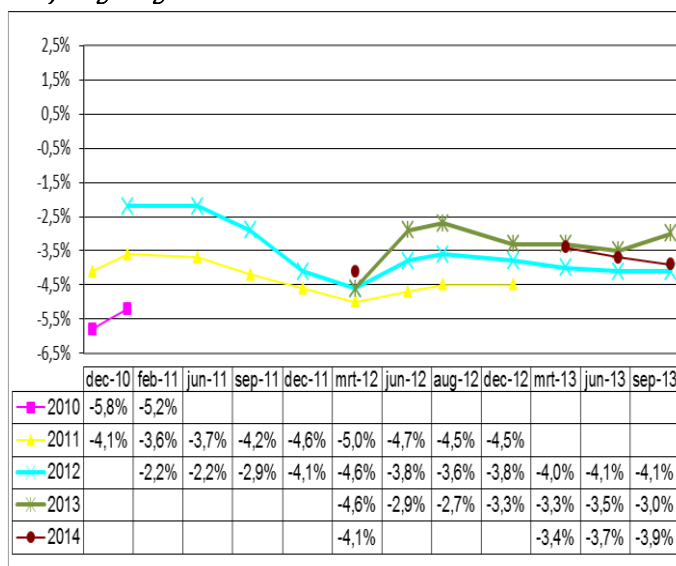

Bruto binnenlands product

Volgens de kortetermijnraming in juni 2013 groeit de economie in 2014 naar verwachting weer met 1%. De meest recente (voorlopige) cijfers van het MEV (op 17 september worden definitieve cijfers gepubliceerd) voorspellen in 2014 echter een lagere groei (0,75%). Ook voor de jaren 2012 en 2013 zijn de cijfers bijgesteld. In 2013 bijvoorbeeld krimpt de Nederlandse economie volgens de raming in september met -1,25% terwijl in juni nog -0,5% geraamd werd.

Bron: CPB, Kortetermijnraming juni 2013, Concept MEV 2014

2. Rijksbegroting

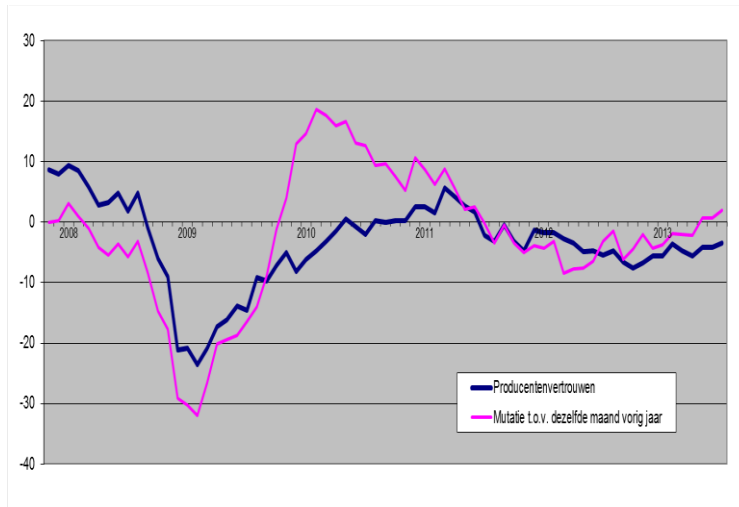
EMU-saldo

De krimp van de economie werkt ook door op de overheidsfinanciën. Volgens de laatste (voorlopige) cijfers van het MEV (september 2013) komt in 2012 het EMU-saldo (uitgedrukt in % bbp) naar verwachting uit op -4,1%. In 2013 wordt deze geraamd op -3,0% en in 2014 op -3,9%.

Bron: CPB, Kortetermijnraming juni 2013, Concept MEV 2014

3. Vertrouwen in de economie

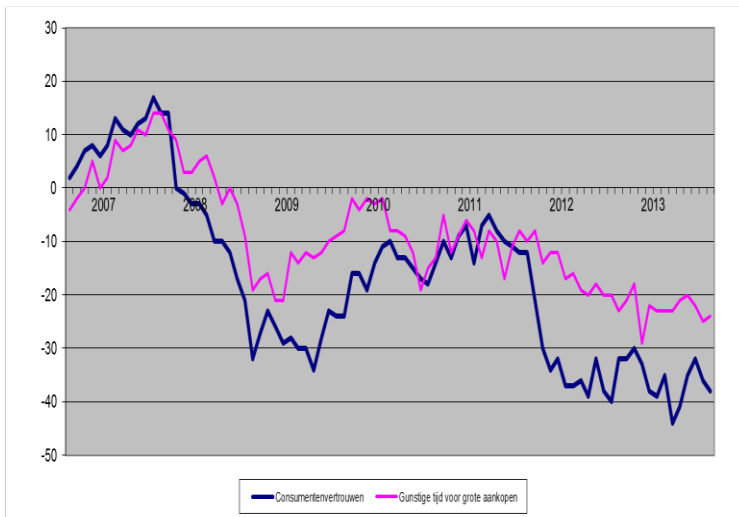
3.1 Producentenvertrouwen

Produceantenvertrouwen

Na een scherpe daling van het produceantenvertrouwen eind 2008 was er een langzaam herstel van het vertrouwen. In de eerste maanden van 2011 was het produceantenvertrouwen zelfs licht positief. Vanaf juli 2011 echter is het weer licht negatief en dat is het halverwege 2013 nog steeds.

Bron: CBS, bewerking DSO/Onderzoek

Consumentenvertrouwen*

Na de sterke terugval van het consumentenvertrouwen in 2008 leek het zich langzaam te herstellen. Vanaf mei 2011 neemt het vertrouwen iedere maand verder af. In 2012 en 2013 wisselt dat beeld.

Vanaf 2008 geeft de consument - ondanks een opleving in 2009 en een korte opleving na de zomer van 2010 - nog steeds aan dat het een relatief ongunstige tijd is voor grote aankopen. In 2012 zagen we een dalende trend, die zich in 2013 enigszins stabiliseert.

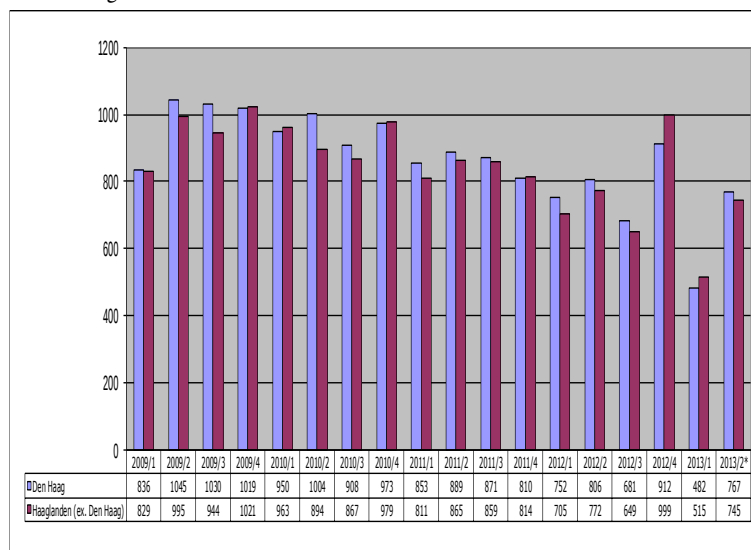
Bron: CBS, bewerking DSO/ Onderzoek

*De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoensinvloeden

Haagse en regionale ontwikkelingen

4. Woning- en kantorenmarkt

4.1 Woningtransacties

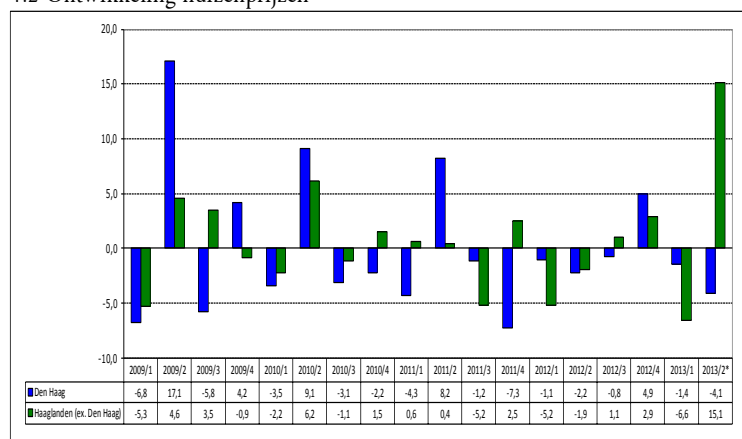

Aantal verkochte bestaande woningen in Den Haag en Haaglanden, 2009 - 2^e kwartaal 2013

Ten opzichte van het 2^e kwartaal 2012 is het aantal verkochte bestaande woningen in Den Haag in het 2^e kwartaal van 2013⁶ gedaald van 806 naar 767 woningen, een daling van 4,8%. In Haaglanden⁷ is het aantal verkochte woningen in de bestaande voorraad gedaald van 772 verkopen in het 2^e kwartaal van 2012 naar 745 woningverkoppen in het 2^e kwartaal van 2013^{*1}, een daling van 3,4%.

Ten opzichte van het 1^e kwartaal 2013 stijgt het aantal verkopen in Den Haag en Haaglanden. In Den Haag stijgt het aantal verkopen met 59,1% en in Haaglanden met 44,7%. De sterke stijging in dit kwartaal volgt op een qua volume zeer slecht 1^e kwartaal. Het 1^e kwartaal 2013 is qua verkoopaantallen het slechtste kwartaal tot nu toe.

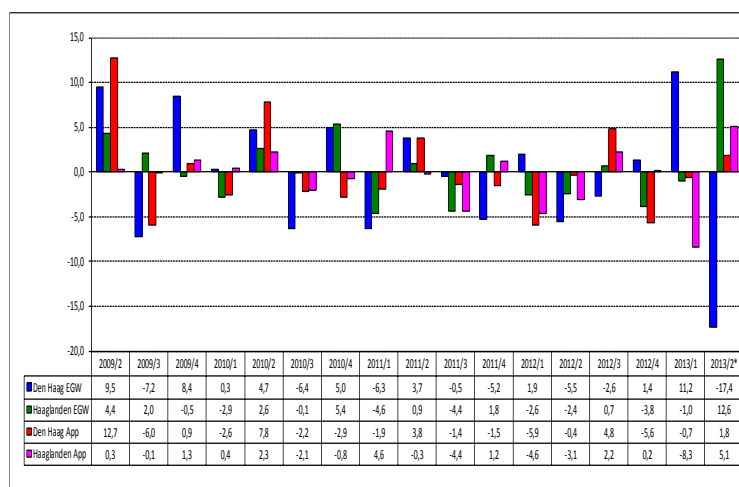
4.2 Ontwikkeling huizenprijzen

Ontwikkeling huizenprijzen

Ten opzichte van het 2^e kwartaal 2012 is de verkoopprijs in Den Haag met 1,6% gedaald tot een verkoopprijs van € 226.500. In Haaglanden is de verkoopprijs met 11,8% gestegen tot een verkoopprijs van € 272.500.

Ten opzichte van het 1^e kwartaal 2013 is de verkoopprijs in Den Haag in het 2^e kwartaal van 2013⁸, met 4,1% gedaald, in Haaglanden is de verkoopprijs met 15,1% gestegen.

Ontwikkeling huizenprijzen

In Haaglanden is in het 2^e kwartaal 2013 de verkoopprijs van appartementen met 5,1% gestegen. In Den Haag is de verkoopprijs van dit woningtype met 1,8% gestegen. De verkoopprijs van verkochte eengezinswoningen is in Haaglanden met 12,6% gestegen, en in Den Haag met 17,4% gedaald. Voor een appartement wordt in Den Haag in het 2^e kwartaal van 2013 € 175.000 betaald en in Haaglanden € 158.000. Voor een eengezinswoning wordt in het 2^e kwartaal van 2013 in Den Haag € 368.000 betaald en in Haaglanden € 342.000.

Bron: NVM, bewerking DSO/PSO

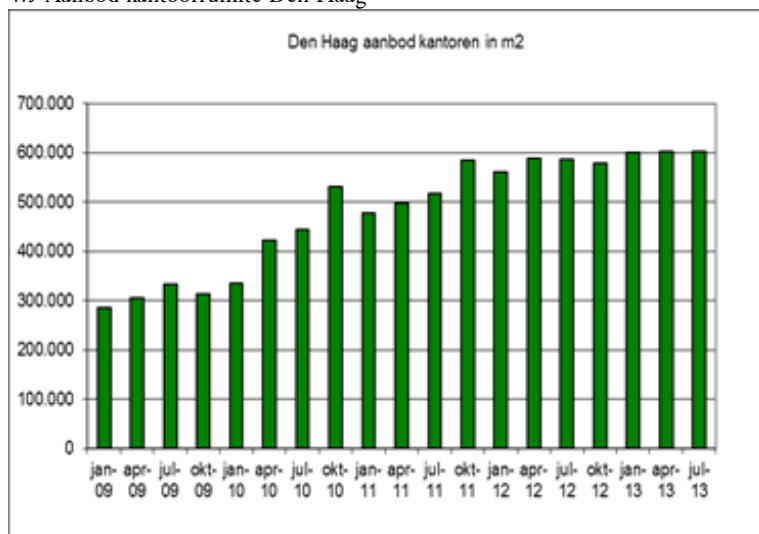
*2e kwartaal 2013 op basis van voorlopige cijfers

⁶ 2e kwartaal 2013 geschat aantal op basis van voorlopige cijfers

⁷ Onder Haaglanden wordt hier verstaan alle gemeenten die deel uitmaken van het stadsgewest Haaglanden, exclusief de gemeente Den Haag.

⁸ 2e kwartaal 2013 op basis van voorlopige cijfers.

4.3 Aanbod kantoorruimte Den Haag

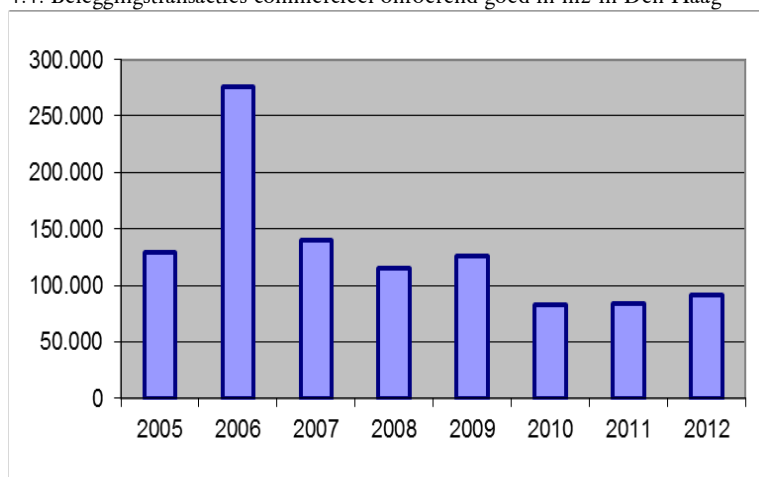

Aanbod kantoorruimte

Het betreft het op de markt aangeboden volume aan kantoorruimte in de bestaande voorraad. De laatste 6 kwartalen is dit aanbod ca. 600.000 m2 groot. Dat is ongeveer 12,5% van de totale voorraad

Bron: Steenworp Haaglanden, bewerking DSO/PSO

4.4. Beleggingstransacties commercieel onroerend goed in m2 in Den Haag

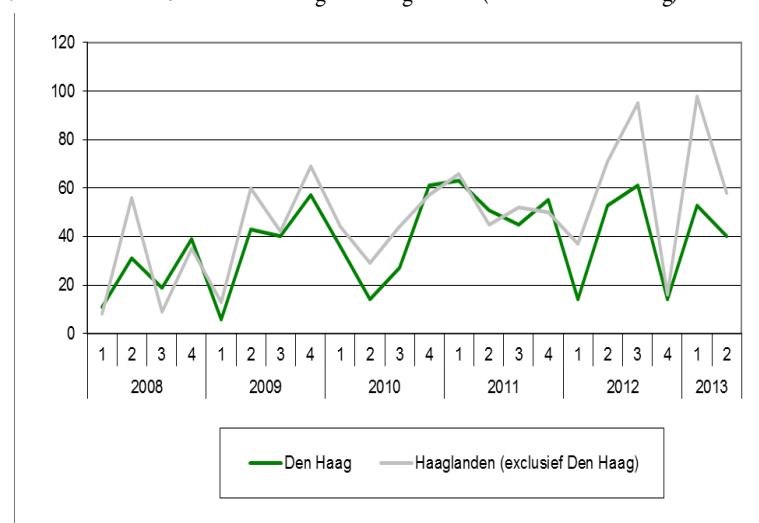
Beleggingstransacties onroerend goed

Dit is de som van het aantal (bruto) vierkante meters van kantoren, detailhandel, horeca en vrijetijdsvoorzieningen dat van eigenaar is gewisseld. Transacties van minder dan 500m2 zijn niet meegerekend. Na 2006 is er sprake van een dalende trend. In 2012 is het volume vergelijkbaar met dat van 2011 en 2010.

Bron: Property.nl bewerking DSO/ Onderzoek

5. Financiering van ondernemers

5.1. Faillissementen in Den Haag en Haaglanden (exclusief Den Haag) PM

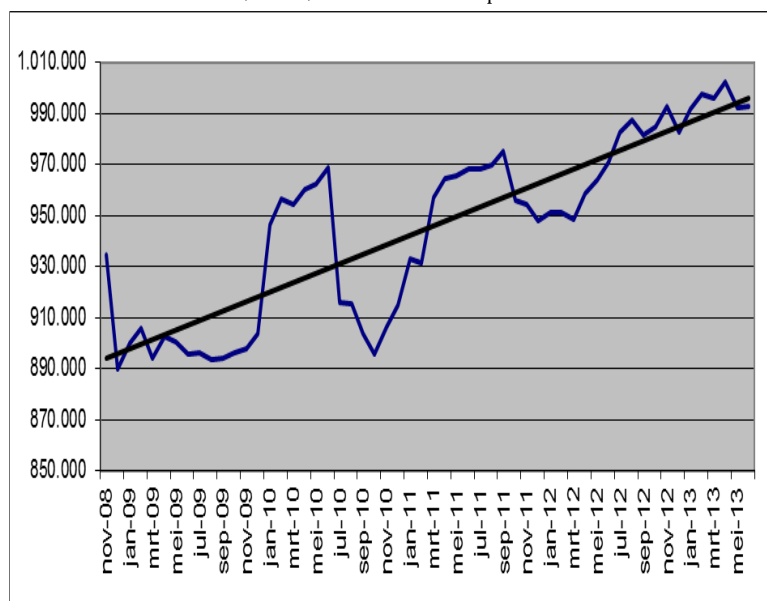
Faillissementen

Het aantal faillissementen per kwartaal vertoont in Den Haag een grillig verloop. Tot 2011 was sprake van een stijgende trend. Vanaf 2011 is een licht dalende trend waarneembaar. In de overige gemeenten binnen het Stadsgewest Haaglanden is het aantal faillissementen per kwartaal daarentegen ook in 2012 verder gestegen.

In het derde kwartaal van 2012 zien we in Den Haag meer faillissementen dan de kwartalen ervoor en erna. In de overige Haaglanden-gemeenten is ook in het eerste kwartaal van 2013 een hoge piek zichtbaar.

Bron: Kamer van Koophandel, bewerking DSO/PSO

5.2 Verleende kredieten (in mln) door banken aan private sector in Nederland

Verleende kredieten door banken

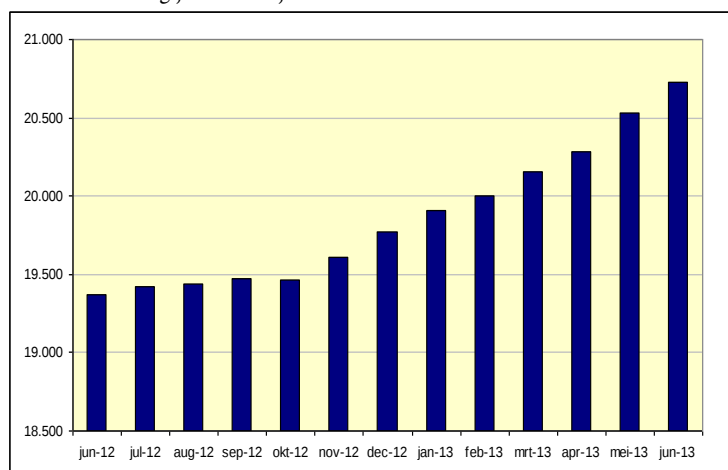
Weergegeven wordt geleend geld van monetaire financiële instellingen in Nederland aan de private sector.

Het totale bedrag aan verleende kredieten vertoont, na de scherpe terugval eind 2008, een licht stijgende trend. Alleen de perioden mei – september 2010 en oktober – december 2011 maken hierop een uitzondering.

Bron: De Nederlandse Bank, bewerking DSO/PSO

6. Bijstandsuitkeringen

WWB Den Haag juni 2012- juni 2013

WWB

Na een lichte daling in oktober 2012 is het aantal WWB-uitkeringen tussen oktober en juni 2013 gestegen. Eind juni 2013 zijn er 20.723 WWB uitkeringen in Den Haag verstrekt.

Bron: SZW

Bijlage 2 Begrotingswijzigingen 2013 (bedragen * € 1.000)

1 Gemeenteraad	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalculatie Trend 2013	001.2.01	16	-	-	-	
	001.4.01	3	-	-	-	
	006.0.01	14	-	-	-	
	006.0.02	11	-	-	-	
	006.0.03	4	-	-	-	
Overschot 2012 Rekenkamer	006.0.03	45	-	-	-	
Overdracht budget Onderhoud Audio	006.0.02	24	-	-	-	
Opkomstbevorderende maatregelen verkiezingen	001.2.01	60-	-	-	-	
	006.0.02	60	-	-	-	
IDC Tarieven operatie 2013	001.2.01	10-	-	-	-	
	001.4.01	2-	-	-	-	
	006.0.01	30-	-	-	-	
	006.0.03	4-	-	-	-	
Totaal programma 1		71	-	-	-	

2 College & Bestuur	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Correctie trend 2013 voor SODH	002.1.01	2-	-	-	-	
	002.1.02	2-	-	-	-	
	002.1.04	1-	-	-	-	
Diverse kleine (technische) wijzigingen	002.1.04	1-	1-	-	-	
Salarisbudget Integriteitscoördinator	002.1.01	4	-	-	-	
	002.1.02	19-	-	-	-	
	002.1.03	1	-	-	-	
	002.1.04	5	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten MIP	002.1.02	110	-	-	-	
	002.1.04	10	-	-	-	
Overheveling budget CVDH	002.1.04	450-	-	-	-	

2 College & Bestuur	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Overheveling salarisbudget bedrijfsbureau CB	002.1.01	12	-	-	-	
	002.1.02	12-	-	-	-	
	002.1.03	2	-	-	-	
	002.1.04	26-	-	-	-	
Overheveling personeelsbudget naar DPZ	002.1.01	2-	-	-	-	
	002.1.02	4-	-	-	-	
	002.1.04	41-	-	-	-	
Cofinanciering project Agressie en Geweld	002.1.02	30	-	-	-	
Bijdrage Rijk voor Project Agressie en Geweld	002.1.02	30	30	-	-	
Bijdrage van het AO-fonds voor 2013	002.1.02	50	50	-	-	
Bijdrage dienst DSO voor re- integratiekandidaten	002.1.01	7	-	-	-	
Actualiseren uitgaven uit de BR DHIS	002.1.01	585	-	-	-	
Actualiseren BR Standbeelden Thorbecke en Juliana	002.1.06	150	-	-	-	
		-	-	-	150	BR Standbeelden Thorbecke en Juliana
Programmadirecteur Duurzaamheid	002.1.01	29	-	-	-	
	002.1.02	9-	-	-	-	
	002.1.03	1-	-	-	-	
	002.1.04	5-	-	-	-	
Actualisatie budgetten COR	002.1.02	2	-	-	-	
	002.1.04	1-	-	-	-	
Afdracht overhead HGA loketfunctie	002.1.01	2	-	-	-	
	002.1.02	2	-	-	-	
	002.1.03	1	-	-	-	
	002.1.04	2	-	-	-	
Overdracht 1 FTE DPZ tbv loketfunctie HGA	002.1.01	2	-	-	-	
	002.1.02	2	-	-	-	
	002.1.04	2	-	-	-	

2 College & Bestuur	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Budget crisismanagement naar dir. Communicatie	002.1.02	75	-	-	-	
Actualiseren Personeelsvoorzieningen	002.1.01	9	9	-	-	
Nacalculatietrend 2013	001.1.01	19	-	-	-	
	002.1.01	52	-	-	-	
	002.1.02	76	-	-	-	
	002.1.03	12	-	-	-	
	002.1.04	34	-	-	-	
	005.0.01	18	-	-	-	
Overdracht middelen 200 jr Koninkrijk naar DSO	002.1.01	340-	-	-	-	
Overheveling vrijval afschrijvingslasten CIS	002.1.02	497	-	-	-	
Coordinator HBO trainees	002.1.01	2	-	-	-	
	002.1.02	9-	-	-	-	
	002.1.04	2	-	-	-	
Actualisatie Onrendable Activa	002.1.02	4-	-	-	-	
	002.1.04	18-	-	-	-	
Extra middelen in programma 2	002.1.01	300	-	-	-	
	002.1.04	100	-	-	-	
Nieuwe Huisstijl	002.1.02	250	-	-	-	
WIA-budget	002.1.01	57	-	-	-	
Vooronderzoek realisatie besparing op inkoop	002.1.02	250	-	-	-	
Aandeel DPZ in loketbezuiniging BSD (Call)	002.1.02	25	-	-	-	
IDC Tarieven operatie 2013	002.1.01	184-	-	-	-	
	002.1.02	85	-	-	-	
	002.1.03	10	-	-	-	
	002.1.04	28-	-	-	-	
	002.1.06	7-	-	-	-	
Inbreng begroting BSD 2013-2017 bij CVDH	002.1.15	450	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	002.1.15	450-	-	-	-	
Totaal programma 2		1.747	88	-	150	

3 Dienstverlening en Stadsdelen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
technische correctie nav jaarrekening 2012	002.1.08	824	-	-	-	
	003.0.01	1.949-	2.468-	-	-	
		-	-	-	-	Bestemmingreserve verkiezingen
	004.0.01	500	706	-	-	
	630.9.01	44	-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	002.1.08	65	-	-	-	
	003.0.01	134	-	-	-	
	630.9.01	14	-	-	-	
Overheveling subsidies van DPZ naar OCW	630.9.01	288-	-	-	-	
Overheveling trend van OCW naar DPZ	630.9.01	31	-	-	-	
WIA bijdrage van het concern	002.1.08	36	-	-	-	
	003.0.01	83	-	-	-	
Kapitaallasten CIS investeringen	003.0.01	164	-	-	-	
Herfasering project zelfbedieningsconcept	003.0.01	1.256-	-	-	-	
Dotatie reserve verkiezingen verlagen	003.0.01	450	-	-	-	
		-	-	450-	-	Bestemmingreserve verkiezingen
Overdracht medewerker van DPZ naar HGA	003.0.01	48-	-	-	-	

3 Dienstverlening en Stadsdelen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalculatie Trend 2013	630.2.01	18	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	630.2.01	18	-	-	-	
Verdeling centrale overhead	630.2.01	77	-	-	-	
Universiteit Leiden	630.2.01	4-	-	-	-	
Nacalc.trend 2013 Bund.Kleine Regeling DPZ	630.2.01	18-	-	-	-	
Wijzig./Aanpass. n.a.v. Bestedingsoverzicht 2014	630.2.01	148-	-	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	630.2.01	2	-	-	-	
maatregelen zie retraitsnota 2013	004.0.01	-	500	-	-	
nieuw beleid zie retraitsnota 2013	210.8.01	5.995	-	-	-	
neutrale correctie IDC-tarieven	002.1.08	227	-	-	-	
	003.0.01	520	-	-	-	
overgang taken van BSD naar DPZ	003.0.01	25-	-	-	-	
Wijkmanager i.h.k.v. Aanpak Escamp	630.9.01	50	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	630.2.01	3-	-	-	-	
overheveling personeelsbudget van BSD naar DPZ	003.0.01	52	-	-	-	
Totaal programma 3		5.565	1.262-	450-	-	

4 Openbare orde en Veiligheid	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Correctie trend 2013 voor SODH	140.1.01	2-	-	-	-	-
Salarisbudget Integriteitscoördinator	140.1.01	5	-	-	-	-
Correctie salarisbudget Directie Bestuurszaken	140.1.01	100-	-	-	-	-
Overheveling salarisbudget bedrijfsbureau CB	140.1.01	14	-	-	-	-
Overheveling personeelsbudget naar DPZ	140.1.01	2-	-	-	-	-
Bijdrage dienst DSO voor re-integratiekandidaten	140.1.01	2	-	-	-	-
Programmadirecteur Duurzaamheid	140.1.01	7-	-	-	-	-
Actualisatie budgetten COR	140.1.01	1-	-	-	-	-
Afdracht overhead HGA loketfunctie	140.1.01	3	-	-	-	-
Overdracht 1 FTE DPZ tbv loketfunctie HGA	140.1.01	3	-	-	-	-
Budget crisismanagement naar dir. Communicatie	140.1.01	75-	-	-	-	-
Actualisatie begroting RIEC	140.1.01	42	42	-	-	-
Actualiseren begroting Openbare Orde en Veiligheid	140.1.01	1.200	1.200	-	-	-

4 Openbare orde en Veiligheid	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualiseren BR Veiligheidsfonds	140.1.01	25	-	-	-	
		-	-	-	25	BR Veiligheidsfonds
Ramen Krachtwijken Leefbaar wonen Schilderswijk	140.1.01	170	-	-	-	
Nacalculatietrend 2013	120.0.01	12	-	-	-	
	140.1.01	51	-	-	-	
Coordinator HBO trainees	140.1.01	2	-	-	-	
technische correctie nav jaarrekening 2012	140.1.02	-	-	-	-	
Extra middelen in programma 2	140.1.01	-	-	400-	-	BR Veiligheidsfonds
Veiligheidsfonds: Inzet VRH voordeel 2012	140.1.01	128	-	-	-	
		-	-	-	128	BR Veiligheidsfonds
Vrijval BR Afwikkeling Ontvechting Brandweer	120.0.01	-	-	-	1.920	BR Afwikkeling Ontvechting Brandweer
Resultaat VRH 2012	120.0.01	-	1.438	-	-	
Inzet resultaat VRH 2012	140.1.01	-	-	1.438	-	BR Veiligheidsfonds
Actualiseren BR Afwikkeling Ontvechting Brandweer	120.0.01	150-	-	-	-	
		-	-	-	150-	BR Afwikkeling Ontvechting Brandweer
Vrijval middelen Doubletstraat	140.1.01	1.548-	-	-	-	
IDC Tarieven operatie 2013	140.1.01	86-	-	-	-	
Totaal programma 4		314-	2.680	1.038	1.923	
5 Cultuur	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
		831	352-	50	-	
Totaal programma 5		831	352-	50	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Verwerking nacalculatie trend 2013	510.0.01	98	-	-	-	
Bijstelling lasten/baten	510.0.01	9-	9-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	421.0.01	3	-	-	-	
	423.0.01	6	-	-	-	
	431.0.01	1	-	-	-	
	441.0.01	2	-	-	-	
	443.0.01	4	-	-	-	
	480.2.01	60	-	-	-	
	480.2.02	27	-	-	-	
	480.3.01	8	-	-	-	
	480.4.01	11	-	-	-	
	480.5.01	45	-	-	-	
	480.6.01	55	-	-	-	
	623.0.01	6	-	-	-	
	650.0.01	7	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	421.0.01	11	-	-	-	
	423.0.01	43	-	-	-	
	431.0.01	-	-	-	-	
	433.0.01	1	-	-	-	
	441.0.01	4	-	-	-	
	443.0.01	16	-	-	-	
	480.2.01	1.540-	-	-	-	
	480.2.02	1	-	-	-	
	480.5.01	138	-	-	-	
	480.6.01	1.561	-	-	-	
	623.0.01	217-	-	-	-	
	650.0.01	13	-	-	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Verdeling centrale overhead	421.0.01	93-	-	-	-	
	423.0.01	276-	-	-	-	
	431.0.01	28-	-	-	-	
	433.0.01	27-	-	-	-	
	441.0.01	54-	-	-	-	
	443.0.01	90-	-	-	-	
	480.2.01	332-	-	-	-	
	480.2.02	307-	-	-	-	
	480.5.01	277-	-	-	-	
	480.6.01	708-	-	-	-	
	623.0.01	50-	-	-	-	
	650.0.01	22-	-	-	-	
Universiteit Leiden	421.0.01	9-	-	-	-	
	423.0.01	18-	-	-	-	
	431.0.01	2-	-	-	-	
	433.0.01	2-	-	-	-	
	441.0.01	3-	-	-	-	
	443.0.01	8-	-	-	-	
	480.2.01	1.478-	-	-	-	
	480.2.02	6-	-	-	-	
	480.5.01	18-	-	-	-	
	480.6.01	1.053-	-	-	-	
	623.0.01	2-	-	-	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Herverdeling personeelsbegroting 2013 binnen VG&Z	650.0.01	3	-	-	-	
Correctie salarissen 2013 OCW Sport	480.8.01	2	-	-	-	
Actualisering begroting Onderwijshuisvesting 2013	421.0.01	102-	-	-	-	
	423.0.01	1.005-	-	-	-	
	431.0.01	268-	-	-	-	
	433.0.01	14-	-	-	-	
	441.0.01	978	-	-	-	
	443.0.01	68	-	-	-	
	480.6.01	343	-	-	-	
Uitlichting Balansoverheveling OCW/VG naar CVDH	421.0.01	5.555-	-	-	-	
	423.0.01	9.133-	-	-	-	
	431.0.01	469-	-	-	-	
	433.0.01	1.456-	-	-	-	
	441.0.01	3.008-	-	-	-	
	443.0.01	5.168-	17-	-	-	
	480.2.01	-	-	-	-	
	480.5.01	-	-	-	-	
	480.6.01	1.029-	-	-	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualiseren reserve 03175 Onderwijs	480.6.01	180	-	-	-	
		-	-	-	180	Reserve Activiteiten/projecten stedelijk onderwijsbeleid
Actualiseren reserve 06271 Onderwijs	480.6.01	941-	-	-	-	
		-	-	-	941-	Reserve Duurzame Huisvesting Onderwijs
Actualiseren reserve 06276 Onderwijs	480.6.01	89	-	-	-	
		-	-	-	89	Reserve Multifunctioneel gebruik schoolgebouwen
Verruimen doelstelling reserve 06271 Onderwijs	480.6.01	1.500-	-	-	-	
		-	-	1.500	-	Reserve Duurzame Huisvesting Onderwijs
Rijksbijdrage onderwijsachterstanden	480.2.01	3.000	3.000	-	-	
Leerstoel Rule of Law	480.6.01	125	-	-	-	
Reductie budget volwasseneneducatie	623.0.01	2.353-	2.353-	-	-	
Begroting baten bestuurlijke boetes 2013	650.0.01	65	65	-	-	
Ontvangen beschikking RMC	480.2.01	2.162	2.162	-	-	
Correctie Voorcalculatie trend OB13	480.2.01	22-	-	-	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Inbreng begroting OCW 2013-2017 bij CVDH	421.0.02	63	-	-	-	
	441.0.02	23	-	-	-	
	431.0.02	13	-	-	-	
	480.6.02	108	-	-	-	
	423.0.02	112	-	-	-	
	443.0.02	62	17	-	-	
	433.0.02	9	-	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	421.0.01	4	-	-	-	
	423.0.01	8	-	-	-	
	433.0.01	1	-	-	-	
	441.0.01	1	-	-	-	
	443.0.01	3	-	-	-	
	480.2.01	12	-	-	-	
	480.2.02	3	-	-	-	
	480.5.01	8	-	-	-	
	480.6.01	1.677-	-	-	-	
		-	-	-	1.800	Reserve Duurzame Huisvesting Onderwijs
Technische correcties oud VG	623.0.01	1	-	-	-	
	480.2.01	2-	-	-	-	
	480.5.01	1-	-	-	-	
Vervallen interne facturering(compensatie Haagnet)	480.6.01	3	-	-	-	
	510.0.01	329-	-	-	-	
Mutatie strategisch huisvestingsplan IDC	510.0.01	68	-	-	-	
Verwerking IDC-tarieven 2013	510.0.01	640-	-	-	-	

6 Onderwijs	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Herverdeling apparaatslasten CVDH	421.0.02	11	-	-	-	
	441.0.02	15	-	-	-	
	431.0.02	8-	-	-	-	
	480.6.02	97	-	-	-	
	423.0.02	8	-	-	-	
	443.0.02	29	-	-	-	
	433.0.02	17	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	421.0.02	5.492	-	-	-	
	441.0.02	2.985	-	-	-	
	431.0.02	456	-	-	-	
	480.6.02	921	-	-	-	
	423.0.02	9.021	-	-	-	
	443.0.02	5.106	-	-	-	
	433.0.02	1.447	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	421.0.01	100-	-	-	-	
	423.0.01	172-	-	-	-	
	431.0.01	15-	-	-	-	
	433.0.01	13-	-	-	-	
	441.0.01	170-	-	-	-	
	443.0.01	71-	-	-	-	
	480.2.01	22-	-	-	-	
	480.2.02	5-	-	-	-	
	480.5.01	14-	-	-	-	
	480.6.01	41-	-	-	-	
	623.0.01	1-	-	-	-	
Actualiseren huurbaten/lasten	443.0.02	1	1	-	-	
Kapitaallasten OCW 2013 - 2017	421.0.01	58	-	-	-	
	423.0.01	406	-	-	-	
	431.0.01	52-	-	-	-	
	433.0.01	37	-	-	-	
	441.0.01	223	-	-	-	
	443.0.01	589	-	-	-	
	480.6.01	299	-	-	-	
Totaal programma 6		5.132-	2.866	1.500	1.128	

Integratie en Krachtwijken	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Diverse kleine (technische) wijzigingen	002.1.05	13	13	-	-	
Deal Schilderswijk	002.1.05	1.071	-	-	-	
Vrijgevallen middelen uit BR Bewonersparticipatie	620.0.04	228	-	-	-	
Nacalculatietrend 2013	002.1.05	1	-	-	-	
Overdr. budget BSD pijler 5 2e fase wijkaanpak DSB	002.1.05	830-	-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	620.0.03	33	-	-	-	
	623.0.02	7	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	620.0.03	86-	-	-	-	
	623.0.02	31-	-	-	-	
Verdeling centrale overhead	620.0.03	37-	-	-	-	
	623.0.02	55-	-	-	-	
Universiteit Leiden	620.0.03	4-	-	-	-	
	623.0.02	3-	-	-	-	
Vorming sector Participatie, Zorg en Jeugd	620.0.03	15	-	-	-	
Structurele overheveling overhead Burgerschap	620.0.03	66-	-	-	-	
Overzetten budget Anti-discriminatie	620.0.03	484	-	-	-	

Integratie en Krachtwijken	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalc.trend 2013 Bund.Kleine Regeling DPZ	620.0.03	5-	-	-	-	
Ontwikkeling Inburgering	623.2.01	741-	699	-	-	
		-	-	-	1.440-	Bestemmingsreserve Risico's Inburgering en verantwoorde afbouw
Vergoeding voor begeleiding statushouders	621.2.01	272	272	-	-	
Aanpassing begroting Taaltrajecten	623.2.01	500-	-	-	-	
Actualisatie kostenverdeling 2013-2017	623.2.01	1.445	-	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	620.0.03	2	-	-	-	
	623.0.02	1	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	620.0.03	3-	-	-	-	
	623.0.02	2-	-	-	-	
Totaal programma 7		1.209	984	-	1.440-	

Integratie en Krachtwijken	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalc.trend 2013 Bund.Kleine Regeling DPZ	620.0.03	5-	-	-	-	
Ontwikkeling Inburgering	623.2.01	741-	699	-	-	
		-	-	-	1.440-	Bestemmingsreserve Risico's Inburgering en verantwoorde afbouw
Vergoeding voor begeleiding statushouders	621.2.01	272	272	-	-	
Aanpassing begroting Taaltrajecten	623.2.01	500-	-	-	-	
Actualisatie kostenverdeling 2013-2017	623.2.01	1.445	-	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	620.0.03	2	-	-	-	
	623.0.02	1	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	620.0.03	3-	-	-	-	
	623.0.02	2-	-	-	-	
Totaal programma 7		1.209	984	-	1.440-	

8 Werk en Inkomen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Trend nacalculatie 2013	611.1.01	232	-	-	-	
Product 611.3A vervalt	611.1.01	4.237	-	-	-	
	611.3.01	4.237-	-	-	-	
Product 611.3A vervalt batencorrectie	611.1.01	-	3.257	-	-	
	611.3.01	-	3.257-	-	-	
Lagere rijksbijdrage Haeghe Groep	611.1.01	2.193-	2.193-	-	-	
Doorbelasting Bedrijfsbureau Werk & Inkomen	610.0.01	631	-	-	-	
	623.1.01	631-	-	-	-	
Hogere rijksbijdrage en hogere lasten bijstandverlening	610.0.01	24.765	24.765	-	-	
		-	-	-	-	Egalisatiereserve Inkomensvoorzieningen (voorheen WWB I-deel)
Handhaving RCF	610.0.01	450	450	-	-	
Aanpassing begroting kinderopvang	623.1.01	200	-	-	-	
	650.0.02	200-	-	-	-	
Aanpassing begroting Taaltrajecten	623.1.01	584	784	-	-	
Aanpassing begroting huis aan huis aan het werk	623.1.01	30	30	-	-	
Haeghe Groep	611.1.03	761-	761-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	610.0.01	577	-	-	-	

8 Werk en Inkomen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualisatie kostenverdeling 2013-2017	610.0.01	998	-	-	-	
	611.1.03	-	-	-	-	
	623.1.01	1.617-	-	-	-	
	650.0.02	261-	-	-	-	
Aanpassing begroting Werkgelegenheid	623.1.01	3.642-	67-	-	-	
		-	-	-	3.574-	Bestemmingsreserve afbouw ID-banen
Retraite VJN Afroming reserve inkomensvoorzieninge	610.0.01	-	-	-	2.800	Egalisatiereserve Inkomensvoorzieningen (voorheen WWB I-deel)
Incidentele bijdrage 2013 HGR	611.1.01	1.000	-	-	-	
Aanpak jeugdwerkeloosheid Retraite en Intensiverin	623.1.01	-	-	1.331	-	Bestemmingsreserve Jeugdwerkeloosheid Haaglanden
Retraite Sept.circ. 2012 Kinderop. doelgroepouders	650.0.02	1.953-	-	-	-	
Actualisatie WWB raming 2013-2017	610.0.01	4.645	13.670	-	-	
		-	-	9.025	-	Egalisatiereserve Inkomensvoorzieningen (voorheen WWB I-deel)
Retraite VJN WIA	610.0.01	240	-	-	-	
Actualisatie IDC-tarieven 2013	610.0.01	1.203-	-	-	-	

8 Werk en Inkomen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Retraite Maatreg Kinderopvang Bijstandsgerechtigde	623.1.01	200-	-	-	-	
Retraite Reserve WWB	610.0.01	-	-	3.000	-	Egalisatiereserve Inkomensvoorzieningen (voorheen WWB I-deel)
Herverdeling apparaatslasten CVDH	611.1.02	162	-	-	-	
Inbreng begroting HGR 2013-2017 bij CVDH	611.1.02	-	-	-	-	
IDC TARIEVEN	611.1.01	49	-	-	-	
Totaal programma 8		21.903	36.678	13.356	774-	

9 Sociale voorzieningen en Armoedebestrijding	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Bijstelling apparaatslasten / ICT hulpverlening	620.3.01	1.642	1.642	-	-	
Bijstelling raming gemeentelijk minimabeleid nav 2012	614.0.01	596-	596-	-	-	
Actualisatie kostenverdeling 2013- 2017	310.3.01	1.008-	-	-	-	
	614.0.01	169-	-	-	-	
	620.3.01	1.648	-	-	-	
	620.4.01	7-	-	-	-	
	724.1.01	12-	-	-	-	
Inzet vrijval veiligoverschotten	310.3.01	412	412	-	-	
Overheveling budget naar DPZ	614.0.01	400-	-	-	-	
Financiële hulpverlening	310.3.01	400-	-	-	-	
Retraite Langdurigheidstoelage	614.0.01	800	-	-	-	
Totaal programma 9		1.909	1.457	-	-	

10 Jeud en Gezin	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Invulling reorganisatie DSB	560.2.02	45-	-	-	-	
Oprichting Omgevingsdienst Haaglanden	560.2.02	5-	-	-	-	
Herijking Doorbelasting 2013 ev.	560.2.02	23	-	-	-	
Tariefdalings IBDH 2011 en 2013 verwerken	560.2.02	28	30	-	-	
Aanvullende claim weglek tariefdaling IBDH 2013	560.2.02	-	6-	-	-	
Trend voor- en nacalculatie	560.2.02	4	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit oude activa	560.2.02	1	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit gereal. act. 2012	560.2.02	183	-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	630.4.01	57	-	-	-	
	630.7.01	60	-	-	-	
	715.0.01	103	-	-	-	
	716.0.01	8	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	630.4.01	13-	-	-	-	
	630.7.01	112-	-	-	-	
	715.0.01	77	-	-	-	
	716.0.01	11	-	-	-	
	716.1.01	55	-	-	-	

10 Jeud en Gezin	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Verdeling centrale overhead	630.4.01	113-	-	-	-	
	630.7.01	10-	-	-	-	
	715.0.01	2.185	-	-	-	
	716.0.01	752	-	-	-	
	716.1.01	139	-	-	-	
Universiteit Leiden	630.4.01	8-	-	-	-	
	630.7.01	4-	-	-	-	
	715.0.01	80-	-	-	-	
	716.0.01	2-	-	-	-	
	716.1.01	5-	-	-	-	
Rijksvaccinatieprogramma Jeugdgezondheidszorg	715.0.01	40	40	-	-	
Individueel contactmoment adolescenten	715.0.01	498	-	-	-	
Rijksvaccinatieprogramma Jeugdgezondheidszorg	715.0.01	22	22	-	-	
Opleiden artsen publieke gezondheidszorg	715.0.01	181	181	-	-	
Gezondheidsbevordering en epidemiologie	715.0.01	162	-	-	-	

10 Jeud en Gezin	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Herverdeling personeelsbegroting 2013 binnen VG&Z	715.0.01	453	-	-	-	
	716.0.01	22-	-	-	-	
Vorming sector Participatie, Zorg en Jeugd	715.0.01	9-	-	-	-	
	716.0.01	1	-	-	-	
Herfasering Reserves 2013 en evt. volgende jaren	630.7.01	134-	-	-	-	
		-	-	-	134-	Reserve actieprogramma jeugd
	716.1.01	1.342	-	-	-	
		-	-	-	1.342	Reserve actieprogramma jeugd
Budgetoverheveling 10 voor Toekomst	630.7.01	166	-	-	-	
Extra Middelen Deal Schilderswijk	630.7.01	530	-	-	-	
Aanpassing huren en inkomsten CJG's 2013	716.1.01	238	238	-	-	
Aanpassing DU-middelen 2013 CJG's	715.0.01	355	-	-	-	
	716.0.01	110	-	-	-	
	716.1.01	465-	-	-	-	
Invoeringskosten Jeugdzorg 2013	716.1.01	326	-	-	-	
Overzetten budget Haagse Verwijs Index	630.7.01	176-	-	-	-	
	716.1.01	176	-	-	-	
Scoutingfonds	630.7.01	100	-	-	-	
		-	-	-	100	Reserve Exploitatie rendabele panden
Uitlichting Balansoverheveling OCW/VG naar CVDH	715.0.01	-	-	-	-	
Correctie projectleider CVO	715.0.01	2-	-	-	-	
	716.0.01	2-	-	-	-	
Technische aanpassingen MZV	715.0.01	1	-	-	-	

10 Jeud en Gezin	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	630.4.01	4	-	-	-	
	630.7.01	2	-	-	-	
	715.0.01	35	-	-	-	
	716.0.01	1	-	-	-	
	716.1.01	2	-	-	-	
Technische correcties oud VG	715.0.01	4-	-	-	-	
Begrotingsmutaties conform IDC tariefnotitie 2013	560.2.02	24-	-	-	-	
Verv. budget nav versneld afschr (vs 4 retraite)	560.2.02	3.791	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	630.4.01	6-	-	-	-	
	630.7.01	3-	-	-	-	
	715.0.01	62-	-	-	-	
	716.0.01	1-	-	-	-	
	716.1.01	4-	-	-	-	
Totaal programma 10		10.911	505	-	1.308	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Inbreng begroting DSB 2013-2017 bij CVDH	210.6.02	372	1.632	-	-	
	560.1.02	85	-	-	-	
	560.2.03	28	405	-	-	
technische correctie nav jaarrekening 2012	210.7.01	-	-	-	-	
Beschikking subsidie Fietsdepot 2013	210.7.01	573	573	-	-	
Invulling reorganisatie DSB	140.2.01	8-	-	-	-	
	210.1.01	7-	-	-	-	
	210.2.01	19-	-	-	-	
	210.3.01	75	-	-	-	
	210.4.01	17-	-	-	-	
	210.5.01	21-	-	-	-	
	210.6.01	84-	-	-	-	
	220.0.01	36-	-	-	-	
	221.1.01	1-	-	-	-	
	221.2.01	21-	-	-	-	
	240.0.01	3-	-	-	-	
	310.1.01	48	-	-	-	
	480.1.02	155-	-	-	-	
	560.1.01	25-	-	-	-	
	560.2.01	39-	-	-	-	
	723.6.01	149	-	-	-	
	723.7.01	7-	-	-	-	
	724.3.01	42	-	-	-	
	731.1.01	3-	-	-	-	
	913.0.02	11-	-	-	-	
	922.0.01	1.003	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Oprichting Omgevingsdienst Haaglanden	140.2.01	39-	-	-	-	
	210.1.01	36-	-	-	-	
	210.2.01	17-	-	-	-	
	210.3.01	176-	-	-	-	
	210.4.01	5-	-	-	-	
	210.5.01	8-	-	-	-	
	210.6.01	456-	-	-	-	
	220.0.01	8-	-	-	-	
	221.2.01	6-	-	-	-	
	240.0.01	1-	-	-	-	
	310.1.01	6-	-	-	-	
	480.1.02	767-	-	-	-	
	560.1.01	78-	-	-	-	
	560.2.01	1-	-	-	-	
	723.6.01	42-	-	-	-	
	723.7.01	35-	-	-	-	
	731.1.01	1-	-	-	-	
	913.0.02	52-	-	-	-	
	922.0.01	51-	-	-	-	
Uitbreiding back-office M&V	140.2.01	1	-	-	-	
	210.6.01	5	-	-	-	
	480.1.02	8	-	-	-	
	723.6.01	81-	-	-	-	
	913.0.02	1	-	-	-	
	922.0.01	29	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Aanpassing bepalingen arbeidsgerelateerde voorz.	922.0.01	182	-	-	-	
Herijking Doorbelasting 2013 ev.	140.2.01	38-	-	-	-	
	210.1.01	22-	-	-	-	
	210.2.01	229	-	-	-	
	210.3.01	253	-	-	-	
	210.4.01	21	-	-	-	
	210.5.01	132-	-	-	-	
	210.6.01	578	-	-	-	
	220.0.01	17-	-	-	-	
	221.1.01	53	-	-	-	
	221.2.01	106	-	-	-	
	240.0.01	81-	-	-	-	
	310.1.01	45	-	-	-	
	480.1.02	1.033	-	-	-	
	560.1.01	249-	-	-	-	
	560.2.01	139	-	-	-	
	721.0.01	116	-	-	-	
	722.0.01	131	-	-	-	
	723.6.01	79	-	-	-	
	723.7.01	38	-	-	-	
	731.1.01	39-	-	-	-	
	913.0.02	8-	-	-	-	
	922.0.01	20	-	-	-	
Verdeling waterschapslasten	210.2.01	62-	-	-	-	
	221.2.01	11	-	-	-	
	560.1.01	36	-	-	-	
	560.2.01	15	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Tariefdalings IBDH 2011 en 2013 verwerken	210.2.01	28	27	-	-	
	210.4.01	14	16	-	-	
	210.5.01	12	22	-	-	
	210.6.01	1-	-	-	-	
	220.0.01	11-	3	-	-	
	221.1.01	1-	2	-	-	
	221.2.01	10	21	-	-	
	240.0.01	-	2	-	-	
	310.1.01	-	3	-	-	
	480.1.02	2-	-	-	-	
	560.1.01	33	36	-	-	
	560.2.01	9	10	-	-	
	721.0.01	16	-	-	-	
	722.0.01	29	-	-	-	
	723.6.01	11-	-	-	-	
	731.1.01	1-	-	-	-	
Aanvullende claim weglek tariefdaling IBDH 2013	210.2.01	-	6-	-	-	
	210.4.01	-	3-	-	-	
	210.5.01	-	4-	-	-	
	221.2.01	-	3-	-	-	
	560.1.01	-	7-	-	-	
	560.2.01	-	2-	-	-	
Krachtw. Pijler 1 Leefb. wonen (deal schilderswijk	210.2.01	1.500	-	-	-	
	210.3.01	750	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Trend voor- en nacalculatie	210.1.01	1	-	-	-	
	210.2.01	14	-	-	-	
	210.3.01	62	-	-	-	
	210.4.01	10	-	-	-	
	210.5.01	10	-	-	-	
	210.6.01	14	-	-	-	
	220.0.01	17	-	-	-	
	221.1.01	1	-	-	-	
	221.2.01	12	-	-	-	
	310.1.01	1	-	-	-	
	480.1.02	26	-	-	-	
	560.1.01	21	-	-	-	
	560.2.01	2	-	-	-	
	723.6.01	92	-	-	-	
	723.7.01	1	-	-	-	
	731.1.01	1	-	-	-	
	913.0.02	1	-	-	-	
	922.0.01	36	-	-	-	
Herfasering reserves DSB	922.0.01	1.326	-	-	-	
		-	-	-	1.326	Reserve compensatie cs
Gemeentebrede uitvoeringsreserves DSB	310.1.01	555	-	-	-	
Actualiseren beschikkingen DSB 2013	210.5.01	17	17	-	-	
	560.1.01	2.532	2.532	-	-	
Dekking nieuwe hondenborden uit Produkt 922	210.2.01	200	-	-	-	
	922.0.01	200-	-	-	-	
Overheveling budgetten van DSB naar CVDH	210.6.01	372-	1.632-	-	-	
	560.1.01	85-	-	-	-	
	560.2.01	28-	405-	-	-	
Mutatie Reserve Entree vd Stad	210.2.01	537-	-	-	-	
		-	-	-	537-	Reserve Entree van de Stad

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Mutatie Reserve Bomen	560.1.01	32	-	-	-	
		-	-	-		32 Reserve Bomen
Incidentele middelen Kuypersdam van 2013 nr 2015	210.5.01	1.200-	-	-	-	
Technische mutatie heemtuinen	210.1.01	1-	-	-	-	
	210.3.01	3-	-	-	-	
	210.6.01	14-	-	-	-	
	480.1.02	28-	-	-	-	
	723.7.01	1-	-	-	-	
	913.0.02	1-	-	-	-	
Correctieboekingen Voorstel 49 begrotingsretraite	210.2.01	61-	-	-	-	
	210.3.01	132-	-	-	-	
	210.4.01	37-	-	-	-	
	221.2.01	73-	-	-	-	
	560.1.01	342	-	-	-	
Omzetting terrashuur naar precario m.i.v. 2013	210.6.01	18	496-	-	-	
	939.0.03	-	514	-	-	
personele voorzieningen DSB	210.2.01	11-	-	-	-	
	210.3.01	11-	-	-	-	
	220.0.01	5-	-	-	-	
	560.1.01	11-	-	-	-	
	922.0.01	102	-	-	-	
Verhogen Kwijtscheldingen ivm aanpassen regeling	614.0.02	315	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Onderhoud OPenbare ruimte CS, OV BeatrixQ(nr49)	210.2.01	222-	-	-	-	
	210.3.01	152	-	-	-	
	210.4.01	37	-	-	-	
	210.5.01	2-	-	-	-	
	221.2.01	6	-	-	-	
	560.1.01	12	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit oude activa	210.4.01	53-	-	-	-	
	210.6.01	45	-	-	-	
	220.0.01	1-	-	-	-	
	310.1.01	1-	-	-	-	
	560.1.01	1-	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit gereal. act. 2012	210.4.01	134	-	-	-	
	210.5.01	168	-	-	-	
	220.0.01	59	-	-	-	
	560.1.01	3	-	-	-	
	721.0.01	70	-	-	-	
aansluiting met GBD	614.0.02	150-	-	-	-	
	721.0.01	150	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Begrotingsmutaties conform IDC tariefnotitie 2013	140.2.01	1-	-	-	-	
	210.1.01	1-	-	-	-	
	210.2.01	60-	-	-	-	
	210.3.01	102-	-	-	-	
	210.4.01	29-	-	-	-	
	210.5.01	24-	-	-	-	
	210.6.01	46-	-	-	-	
	220.0.01	26-	-	-	-	
	221.1.01	1-	-	-	-	
	221.2.01	26-	-	-	-	
	240.0.01	1-	-	-	-	
	310.1.01	22-	-	-	-	
	480.1.02	58-	-	-	-	
	560.1.01	99-	-	-	-	
	560.2.01	12-	-	-	-	
	723.6.01	123-	-	-	-	
	723.7.01	2-	-	-	-	
	731.1.01	1-	-	-	-	
	913.0.02	2-	-	-	-	
	922.0.01	128	-	-	-	
Verv. budget nav versneld afschr (vs 4 retraite)	210.4.01	9.652	-	-	-	
	210.5.01	1.138	-	-	-	
	220.0.01	500	-	-	-	
	560.1.01	721	-	-	-	
Opknapactie OR besluit 53 retraite 2013	210.2.01	110	-	-	-	
	560.1.01	300	-	-	-	

11 Leefomgeving	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Vervanging armaturen door LED nr 57 retraite 2013	210.4.01	440	-	-	-	
bijdrage ORAC's woningbouwverenigingen	721.0.01	822	822	-	-	
Elektr. bekendmaking verkeersbesluiten (TM1 5.2.2)	210.6.01	10-	-	-	-	
Publicatievoordelen vergunningen retraite vs 7	210.6.01	100-	-	-	-	
Verlaging afvalstoffenheffing (vs 104 retr 2013)	721.0.01	350-	-	-	-	
	725.0.01	-	350-	-	-	
Energievoordelen DSB voorstel 6 retraite 2013	210.4.01	100-	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	210.6.02	232-	-	-	-	
	560.1.02	66	-	-	-	
	560.2.03	18	-	-	-	
	721.0.02	94	-	-	-	
	480.1.04	51	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	560.2.03	-	-	-	-	
	480.1.04	136	-	-	-	
Trendmatig tariefstijging (vs 105 retraite 2013)	722.0.01	795	-	-	-	
	726.0.01	-	795	-	-	
Totaal programma 11		21.805	4.524	-	821	

12 Economie	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Aanpassen Productenraming aan Stuurbegroting 2013	310.4.01	186	-	-	-	
	320.0.01	656	842	-	-	
Actualisatie begrotingskader 320.0.01	320.0.01	65	65	-	-	
BR Cofinc. Kansen v West Econ.Proj./Evenementen	310.4.01	-	-	-	200	BR Cofinanciering Economische Projecten
BR Stadseconomie/ VZ Neg. Plannen MPG	310.4.01	-	-	-	250	BR Stadseconomie
Compensatieregeling OZB startende ondernemers	310.4.01	450-	-	-	-	
Concernres. Cofinanciering tbv Pieken in de Delta	310.4.01	5.114	-	-	-	
Verschuiven Incidenteel Nieuw Beleid jaarschijven	310.4.01	112-	-	-	-	
Concernreserve Krachtwijken	310.4.01	296	-	-	-	
Actualisatie begrotingskader product 310.4.01	310.4.01	1.305	1.305	-	-	
BR Stadseconomie tbv overhevelen nr DSB/ZKD	310.4.01	-	-	-	1.000	BR Stadseconomie

12 Economie	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualisatie dotaties/onttrekking reserves 310401	310.4.01	1.860	208	-	-	
		-	-	-	440	BR Cofinanciering Economische Projecten
		-	-	-	351-	BR Economie in de wijken
		-	-	-	859	BR Pieken in de Delta
		-	-	208	1.076	BR Stadseconomie
		-	-	-	164-	Res. Startersfonds co-fin gemeentelijk deel
Nacalculatie trend 2013-2017	310.4.01	25	-	-	-	
	320.0.01	1	-	-	-	
E. Voorjaarsnota 2013 Overig	310.4.01	50-	-	-	-	
BR THWF/BR World Forum Convention Center; Vastgoed	310.4.01	4.098	-	-	-	
		-	-	10.000	4.098	BR World Forum Convention Center
Correctie lasten/baten jaarschijf product 310.4.01	310.4.01	2.000	2.000	-	-	
Correctie hoogtelasten/baten product 310.4.01	310.4.01	1.747	1.747	-	-	
Totaal programma 12		16.742	6.168	10.208	7.408	

13 Sport	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalculatie Trend 2013	530.1.01	95	-	-	-	
	530.2.01	55	-	-	-	
	531.0.01	36	-	-	-	
Verdeling centrale overhead	530.1.01	333	-	-	-	
	530.2.01	498	-	-	-	
	531.0.01	362	-	-	-	
Universiteit Leiden	530.1.01	99-	-	-	-	
	530.2.01	62-	-	-	-	
	531.0.01	69-	-	-	-	
Topsport, verlengen tot 31.12.2016 (reserve 06215)	530.2.01	65	-	-	-	
		-	-	-	65	Reserve Topsport
Middelen tbv sporttuin Duindorp	530.2.01	13-	-	-	-	
	531.0.01	13	-	-	-	
C2000 en bijdrage Skybox tbv ADO Stadion	530.2.01	8	-	-	-	
	531.0.01	-	8	-	-	
Correctie salarissen 2013 OCW Sport	530.1.01	619	-	-	-	
	530.2.01	193	-	-	-	
	531.0.01	814-	-	-	-	
Financiering combifunctionarissen 2013-2015 (06230)	530.2.01	3-	-	-	-	
		-	-	-	3-	Reserve combifuncties brede school, sport en cultuur
Herfasering olympisch fonds (06255)	530.2.01	1.440	-	-	-	
		-	-	-	1.440	Reserve olympisch fonds
Herfasering reserve NABS (06261)	530.2.01	12-	-	-	-	
		-	-	-	12-	Reserve Nationaal actieplan sport en bewegen
Herfasering reserve krachtwijken (06266)	530.2.01	257-	-	-	-	
		-	-	-	257-	Reserve krachtwijken sport
Rijksbijdrage 2013 Comfunctionarissen (06230)	530.2.01	-	-	526	-	Reserve combifuncties brede school, sport en cultuur

13 Sport	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Overhevelen investeringsbudget van 2013 naar 2014	530.2.01	500-	-	-	-	
Overkapping Beachstadion	530.2.01	60-	-	-	-	
Uitlichting Balansoverheveling OCW/VG naar CVDH	530.1.01	8.161-	95-	-	-	
	530.2.01	-	-	-	-	
	531.0.01	6.193-	836-	-	-	
Inbreng begroting OCW 2013-2017 bij CVDH	530.1.02	1.954	95	-	-	
	531.0.02	746	836	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	530.1.01	241	-	-	-	
	530.2.01	27	-	-	-	
	531.0.01	140	-	-	-	
Technische correcties oud VG	530.1.01	3	-	-	-	
	530.2.01	3-	-	-	-	
Mutaties inzake tarieven en verzekeringen IDC	530.1.02	39-	-	-	-	
	531.0.02	6-	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	530.1.02	823	-	-	-	
	531.0.02	376	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	530.1.02	6.207	-	-	-	
	531.0.02	5.447	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	530.1.01	78-	-	-	-	
	530.2.01	48-	-	-	-	
	531.0.01	54-	-	-	-	
Actualiseren huurbaten/lasten	530.1.02	9	9	-	-	
	531.0.02	145	145	-	-	
Kapitaallasten OCW 2013 - 2017	530.1.01	1.252	-	-	-	
	531.0.01	37	-	-	-	
Totaal programma 13		4.653	162	526	1.233	

14 Media/ICT in de stad, monumenten en archeologie	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Correctie trend 2013 voor SODH	002.1.07	8	-	-	-	
Overheveling salarisbudget bedrijfsbureau CB	002.1.07	2-	-	-	-	
Nacalculatietrend 2013	002.1.07	6	-	-	-	
Invulling reorganisatie DSB	541.4.01	5	-	-	-	
Oprichting Omgevingsdienst Haaglanden	541.4.01	5-	-	-	-	
Herijking Doorbelasting 2013 ev.	541.4.01	22	-	-	-	
Trend voor- en nacalculatie	541.4.01	12	-	-	-	
Nacalculatie trend 2013-2017	541.3.01	4	-	-	-	
Infrastructuur Lokale Media	002.1.07	150	-	-	-	
IDC Tarieven operatie 2013	002.1.07	6-	-	-	-	
Begrotingsmutaties conform IDC tariefnotitie 2013	541.4.01	28-	-	-	-	
Totaal programma 14		166	-	-	-	

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalculatie Trend 2013	620.1.01	70	-	-	-	
	620.5.01	16	-	-	-	
	620.5.02	33	-	-	-	
	620.5.03	22	-	-	-	
	620.9.01	27	-	-	-	
	630.1.01	151	-	-	-	
	630.1.02	12	-	-	-	
	630.3.01	2	-	-	-	
	630.5.01	5	-	-	-	
	630.6.01	6	-	-	-	
	630.8.01	16	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	620.1.01	88	-	-	-	
	620.5.01	5-	-	-	-	
	620.5.02	33	-	-	-	
	620.5.03	22	-	-	-	
	620.9.01	23-	-	-	-	
	630.1.01	262-	-	-	-	
	630.3.01	11-	-	-	-	
	630.5.01	2	-	-	-	
	630.8.01	39-	-	-	-	
Huisv.budget Westeinde van centr. o/vh naar dec. ov	960.1.03	1.724-	-	-	-	
Overhead omzetting rend. formatie naar onrend	960.1.03	100-	-	-	-	
Verdeling centrale overhead	620.1.01	647-	-	-	-	
	620.5.01	95-	-	-	-	
	620.5.02	165-	-	-	-	
	620.5.03	315-	-	-	-	
	620.9.01	58-	-	-	-	
	630.1.01	187-	-	-	-	
	630.1.02	5-	-	-	-	
	630.3.01	22-	-	-	-	
	630.5.01	17	-	-	-	
	630.6.01	3.026-	-	-	-	
	630.8.01	29-	-	-	-	
	960.1.03	2.283	-	-	-	

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Secretariele ondersteuning OIV naar Centrale overh	630.1.01	31	-	-	-	
	960.1.03	31-	-	-	-	
Herfasering Reserve 06175	960.1.03	6	-	-	-	
		-	-	-		6 Reserve frictiekosten shared services OCW
Universiteit Leiden	620.1.01	9-	-	-	-	
	620.5.01	2-	-	-	-	
	620.5.02	4-	-	-	-	
	620.5.03	2-	-	-	-	
	620.9.01	4-	-	-	-	
	630.1.01	25-	-	-	-	
	630.1.02	2-	-	-	-	
	630.5.01	2-	-	-	-	
	630.8.01	2-	-	-	-	
Herverdeling personeelsbegroting 2013 binnen VG&Z	620.1.01	200-	-	-	-	
	620.5.01	27-	-	-	-	
	620.5.02	54-	-	-	-	
	620.5.03	79-	-	-	-	
	620.9.01	10-	-	-	-	
Vorming sector Participatie, Zorg en Jeugd	620.1.01	8-	-	-	-	
	620.5.01	19	-	-	-	
	620.5.02	49	-	-	-	
	620.5.03	3	-	-	-	
	620.9.01	2-	-	-	-	
Herfasering Reserves 2013 en evt. volgende jaren	620.9.01	59	-	-	-	
		-	-	-		59 Reserve Aanvalsplan vrijwilligers
	630.1.02	83	-	-	-	
		-	-	-		83 Reserve Emancipatiezaken
	960.1.03	79	-	-	-	
		-	-	-		79 Reserve Diverse ICT-kosten

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Budgetoverheveling 10 voor Toekomst	620.1.01	166-	-	-	-	
Structurele overheveling overhead Burgerschap	960.1.03	66	-	-	-	
Overheveling Stedelijke SCO's	620.9.01	288	-	-	-	
Extra Middelen Deal Schilderswijk	620.1.01	200	-	-	-	
	630.1.01	300	-	-	-	
	630.1.02	250	-	-	-	
EFRO Laak Noord	630.1.01	23	23	-	-	
EFRO Mariahoeve	630.1.01	106	106	-	-	
Technische aanpassingen WJB	620.5.01	2-	-	-	-	
	620.9.01	2	-	-	-	
Overzetten budget Anti-discriminatie	620.9.01	484-	-	-	-	
Extra middelen Impuls Buurthuis van de Toekomst	630.1.01	400	-	-	-	
		-	-	-	400	Reserve Exploitatie rendabele panden
Nacalc.trend 2013 Bund.Kleine Regeling DPZ	620.9.01	4-	-	-	-	
	630.1.01	3-	-	-	-	
	630.1.02	1-	-	-	-	
Wijzig./Aanpass. n.a.v. Bestedingsoverzicht 2014	630.1.01	148	-	-	-	
Co-financiering EFRO project. Laak-Noord	630.1.01	152	-	-	-	
Co-financiering EFRO project Royaal Mariahoeve	630.1.01	37	-	-	-	
Uitlichting Balansoverheveling OCW/VG naar CVDH	620.1.01	-	-	-	-	
	630.1.01	-	-	-	-	
	630.6.01	12.758-	12.719-	-	-	
		-	-	-	99-	Reserve Exploitatie rendabele panden
	960.1.03	-	-	-	-	

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualiseren reserve 03106 Onderwijs	630.6.01	-	2.500	-	-	
		-	-	2.500	-	Reserve Exploitatie rendabele panden
Bestuursopdracht 2B 2013	620.1.01	719-	-	-	-	
	620.5.01	445	-	-	-	
	620.5.02	274	-	-	-	
Correctie projectleider CVO	620.1.01	2-	-	-	-	
	620.5.01	7-	-	-	-	
	620.5.02	77	-	-	-	
	620.5.03	3-	-	-	-	
	620.9.01	1-	-	-	-	
Correctie overheveling t.b.v. HPM	620.5.02	96	-	-	-	
	620.5.03	114	-	-	-	
	620.9.01	210-	-	-	-	
Correctie Beleidskeuzes AWBZ comp. maatregelen	620.1.01	-	-	-	-	
Technische aanpassingen MZV	620.1.01	7-	-	-	-	
Herfasering Reserves MZV	620.5.01	6	-	-	-	
		-	-	-	-	6 Reserve Stimuleringsfonds wonen, welzijn en zorg
Overhev. voorcalculatorische trend 2013 tbv HPM	620.5.02	8-	-	-	-	
	620.5.03	9-	-	-	-	
	620.9.01	17	-	-	-	
Corr.boek. B4833 omzetten van Incident. n. Struct	620.1.01	-	-	-	-	
	620.5.01	-	-	-	-	
	620.9.01	-	-	-	-	

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Baat intergemeentelijke dienstverlening huurteam	620.2.01	300-	300-	-	-	
Aanpassing begroting Hulp bij het Huishouden en Ge	622.0.01	1.700	1.200	-	-	
	652.0.01	456-	45	-	-	
Actualisatie kostenverdeling 2013-2017	620.2.01	375-	-	-	-	
	622.0.01	431-	-	-	-	
	652.0.01	154-	-	-	-	
	652.1.01	57-	-	-	-	
Inbreng begroting OCW 2013-2017 bij CVDH	630.6.02	11.629	12.719	-	-	
		-	-	-		99 Reserve 630.6.02.01 Exploitatie rendabele panden
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	620.1.01	4	-	-	-	
	620.5.02	1	-	-	-	
	620.5.03	1	-	-	-	
	620.9.01	2	-	-	-	
	630.1.01	11	-	-	-	
	630.1.02	1	-	-	-	
	630.8.01	1	-	-	-	
Technische correcties oud VG	620.1.01	1-	-	-	-	
	630.1.01	2-	-	-	-	
	630.6.01	497	-	-	-	
	960.1.03	494-	-	-	-	

15 Maatschappelijke ondersteuning	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Mutaties inzake tarieven en verzekeringen IDC	630.6.02	132-	-	-	-	
Retraite Decembercirc.2012 Extra Muraliseren ZZP	622.0.01	446	-	-	-	
Retraite VJN Afr. Res. Ind. Voorz. WMO	622.0.01	-	-	-	2.000	Egalisatiereserve Individuele voorzieningen WMO
Doorschuiven budget Transitiekosten AWBZ naar 2014	622.0.01	600-	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	630.6.02	642-	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	630.6.02	1.129	-	-	-	
		-	-	-	-	Reserve 630.6.02.01 Exploitatie rendabele panden
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	620.1.01	7-	-	-	-	
	620.5.01	1-	-	-	-	
	620.5.02	3-	-	-	-	
	620.5.03	2-	-	-	-	
	620.9.01	4-	-	-	-	
	630.1.01	19-	-	-	-	
	630.1.02	1-	-	-	-	
	630.5.01	1-	-	-	-	
	630.8.01	2-	-	-	-	
	960.1.03	-	-	-	-	
Actualiseren huurbaten/lasten	630.6.02	1.369-	1.369-	-	-	
Kapitaallasten OCW 2013 - 2017	630.6.01	374-	-	-	-	
Totaal programma 15		5.430-	2.205	2.500	2.633	

16 Volksgezondheid en Zorg	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Nacalculatie Trend 2013	620.0.02	5	-	-	-	
	620.7.01	50	-	-	-	
	620.8.01	137	-	-	-	
	714.0.01	120	-	-	-	
	714.1.01	56	-	-	-	
	724.2.01	3	-	-	-	
UBU-(her)verdeling bij OB14	620.7.01	66	-	-	-	
	620.8.01	154	-	-	-	
	714.0.01	22	-	-	-	
	714.1.01	66	-	-	-	
Huisv.budget Westeinde van centr. ovh naar dec. ov	714.0.01	1.724	-	-	-	
Overhead omzetting rend. formatie naar onrend	714.0.01	100	-	-	-	
Verdeling centrale overhead	620.0.02	44-	-	-	-	
	620.7.01	461-	-	-	-	
	620.8.01	1.177-	-	-	-	
	714.0.01	3.024	-	-	-	
	714.1.01	548-	-	-	-	
	724.2.01	535	-	-	-	
Universiteit Leiden	620.7.01	7-	-	-	-	
	620.8.01	16-	-	-	-	
	714.0.01	131-	-	-	-	
	714.1.01	5-	-	-	-	
	724.2.01	20-	-	-	-	

16 Volksgezondheid en Zorg	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Forensische Geneeskunde	724.2.01	67-	67-	-	-	
Reizigersvaccinatie	714.0.01	200-	200-	-	-	
Sociaal medische advisering	714.0.01	200-	200-	-	-	
Functioneel leeftijdsontslag ambulancedienst	711.0.01	-	-	-	-	
Ambulancedienst	711.0.01	788	788	-	-	
Medische milieukunde en technische hygiënezorg	714.0.01	62	62	-	-	
Inzet Mobiele Röntgen Unit	714.0.01	650	650	-	-	
Preventieve TBC bestrijding gevangenen	714.0.01	30	30	-	-	
RIVM middelen SOA	714.0.01	10-	10-	-	-	
Fona- en klachtencommissie	714.0.01	57	57	-	-	
Geneeskundige Hulpverlening Ongevallen en Rampen	714.0.01	15	15	-	-	
Werkzaamheden m.b.t. Ambulancezorg	714.0.01	55	55	-	-	
RIVM middelen Hepatitis B	714.0.01	60	60	-	-	
Leefomgeving Zwembadcontrole	714.0.01	62-	62-	-	-	
Opleiden artsen publieke gezondheidszorg	714.0.01	234	234	-	-	
Gezondheidsbevordering en epidemiologie	714.0.01	162-	-	-	-	
Herverdeling personeelsbegroting 2013 binnen VG&Z	620.0.02	10-	-	-	-	
	620.7.01	136-	-	-	-	
	620.8.01	331-	-	-	-	
	714.0.01	405	-	-	-	
	714.1.01	149-	-	-	-	
	724.2.01	94	-	-	-	

16 Volksgezondheid en Zorg	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Trend GGD tarieven 2013	714.0.01	29	29	-	-	
Vorming sector Participatie, Zorg en Jeugd	620.0.02	37-	-	-	-	
	620.8.01	16-	-	-	-	
	714.0.01	8	-	-	-	
	714.1.01	23-	-	-	-	
Herfasering van 17310 t.b.v. EFRO Laak-Noord	714.0.01	50	50	-	-	
Uitlichting Balansoverheveling OCW/VG naar CVDH	620.8.01	-	-	-	-	
	711.0.01	402-	83-	-	-	
	714.0.01	-	-	-	-	
	724.2.01	-	-	-	-	
Correctie Task force vanaf 2013	620.8.01	150-	-	-	-	
	714.0.01	200	-	-	-	
	714.1.01	50-	-	-	-	
Correctie projectleider CVO	620.0.02	7-	-	-	-	
	620.7.01	6-	-	-	-	
	620.8.01	13-	-	-	-	
	714.0.01	24-	-	-	-	
	714.1.01	10-	-	-	-	
We Can Young 2012-2014	620.7.01	40	-	-	-	
Bernard van Leer Foundation 2013	620.7.01	50	50	-	-	
Korting rijk op Zichtbare Schakels	714.0.01	50-	-	-	-	
Correctie Beleidskeuzes AWBZ comp. maatregelen	620.0.02	-	-	-	-	
Technische aanpassingen MZV	620.8.01	6	-	-	-	
	714.0.01	1-	1-	-	-	

16 Volksgezondheid en Zorg	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Aanpassing budget Heroineregeling Verslavingszorg	714.1.01	74-	74-	-	-	
OVA heroine Verslavingszorg	714.1.01	35	35	-	-	
Overhev.budget tbv Stadsbrede aanpak Overgewicht	620.8.01	1.500-	-	-	-	
	714.0.01	1.500	-	-	-	
Herfaseren Reserves MZV	620.0.02	60	-	-	-	
		-	-	-	60	Reserve Wet voorzieningen Gehandicapten
	620.8.01	29	-	-	-	
		-	-	-	1.529	Reserve thuislozenzorg DHOD
		-	-	-	1.500-	Reserve Voorzieningen Den Haag Onder Dak
	714.0.01	362	-	-	-	
		-	-	-	362	Reserve krachtwijken volksgezondheid
	714.1.01	377-	-	-	-	
		-	-	-	377-	Reserve verslavingszorg DHOD
Krachtwijkengeld BSD Herfaseren	714.0.01	61	-	-	-	
Aanpassing bijdrage randgemeenten Huiselijk Geweld	620.7.01	25	25	-	-	
Corr.boek. B4833 omzetten van Incident. n. Struct	620.0.02	-	-	-	-	
	620.7.01	-	-	-	-	
	620.8.01	-	-	-	-	
	714.0.01	-	-	-	-	
	714.1.01	-	-	-	-	

16 Volksgezondheid en Zorg	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Inbreng begroting OCW 2013-2017 bij CVDH	711.0.02	104	83	-	-	
Retraite-onderdelen bij OB14 Dienst OCW	620.7.01	3	-	-	-	
	620.8.01	7	-	-	-	
	714.0.01	56	-	-	-	
	714.1.01	2	-	-	-	
	724.2.01	9	-	-	-	
Technische correcties oud VG	620.8.01	1-	-	-	-	
	711.0.01	15	-	-	-	
	714.0.01	8-	-	-	-	
	724.2.01	2-	-	-	-	
Corr. foutieve begrotingsmutatie OCW kaplst ambu	711.0.02	86	86	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	711.0.02	7	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	711.0.02	298	-	-	-	
Nieuwe Tariefstructuur van IDC vanaf 2013	620.7.01	5-	-	-	-	
	620.8.01	12-	-	-	-	
	714.0.01	102-	-	-	-	
	714.1.01	4-	-	-	-	
	724.2.01	16-	-	-	-	
Actualiseren huurbaten/lasten	711.0.02	4	4	-	-	
Res. 06229 Voorzieningen Onderdak	620.8.01	-	-	1.000	-	Reserve Voorzieningen Den Haag Onder Dak
Kapitaallasten OCW 2013 - 2017	711.0.01	55	90	-	-	
	714.0.01	14	-	-	-	

17 Verkeer	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Invulling reorganisatie DSB	210.2.02	40-	-	-	-	
	211.1.01	20-	-	-	-	
	214.0.01	96-	-	-	-	
Oprichting Omgevingsdienst Haaglanden	210.2.02	26-	-	-	-	
	211.1.01	7-	-	-	-	
	214.0.01	105-	-	-	-	
Wijziging Verordening Parkeerbelasting 1-1-2013	214.0.01	220	-	-	-	
	215.0.01	-	220	-	-	
Betaald Parkeren Bezuidenhout Oost va 1 dec 2012	214.0.01	197	-	-	-	
	215.0.01	-	197	-	-	
RV 42 invoering betaald parkeren voor gehandicapte	214.0.01	180	-	-	-	
	215.0.01	-	180	-	-	
Herijking Doorbelasting 2013 ev.	210.2.02	102-	-	-	-	
	211.1.01	21-	-	-	-	
	214.0.01	245	-	-	-	
Tariefdalings IBDH 2011 en 2013 verwerken	210.2.02	211	185	-	-	
	211.1.01	11	13	-	-	
	214.0.01	60	68	-	-	
Aanvullende claim weglek tariefdaling IBDH 2013	210.2.02	-	44-	-	-	
	211.1.01	-	2-	-	-	
	214.0.01	-	13-	-	-	

17 Verkeer	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Uitbreiding parkeren Scheveningen dorp 2013	214.0.01	226	-	-	-	
	215.0.01	-	226	-	-	
Uitbreiding parkeren Leyenburg 2013	214.0.01	204	-	-	-	
	215.0.01	-	204	-	-	
Uitbreiding parkeren Bloemenbuurt 2013	214.0.01	66	-	-	-	
	215.0.01	-	66	-	-	
Pilot handhaving Grote Markt	214.0.01	375	-	-	-	
		-	-	-	375	Reserve Parkeren
Trend voor- en nacalculatie	210.2.02	13	-	-	-	
	211.1.01	12	-	-	-	
	214.0.01	25	-	-	-	
Herfasering reserves DSB	210.2.02	3.700-	-	-	-	
		-	-	-	3.700-	Reserve Openbaar Vervoer Hoger Plan
	214.1.01	287-	-	-	-	
		-	-	-	287-	Reserve Parkeren
Gemeentebrede uitvoeringsreserves DSB	210.2.02	1.752	-	-	-	
Overheveling Revitalisering Z/K/D van DSO naar DSB	210.2.02	1.000	-	-	-	
Aanpassing verdeling amendement Verkeersveiligheid	210.2.02	210-	-	-	-	
Subsidies verkeersprojecten	210.2.02	37.712	37.712	-	-	
Correctieboekingen Voorstel 49 begrotingsretraite	214.0.01	39-	-	-	-	
personele voorzieningen DSB	210.2.02	5-	-	-	-	
	214.0.01	5-	-	-	-	

17 Verkeer	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
middelen hsl shuttle en grote markt van DSO nr DSB	210.2.02	-	-	2.300	-	Reserve Haags Startstation Erasmuslijn (HSE)
Onderhoud OPENbare ruimte CS, OV BeatrixQ(nr49)	214.0.01	17	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit oude activa	210.2.02	221	-	-	-	
	214.1.01	89-	-	-	-	
Actualisatie kapitaallasten uit gereal. act. 2012	210.2.02	2.045	-	-	-	
	214.0.01	392	-	-	-	
	214.1.01	9	-	-	-	
extra inv. tijdelijke garage nieuwsluisstraat	214.0.01	-	-	-	540	Reserve Parkeren
Aanpassen Productenraming aan Stuurbegroting 2013	211.2.01	351-	-	-	-	
	212.0.01	441	-	-	-	
		-	-	-	90	BR Aanleg transferia
Aanp. produktenraming aan SB2013; Rotterdamsebaan	211.2.01	7.256	7.256	-	-	
Aanp. produktenraming aan SB2013; Neherkade	211.2.01	1.621	1.621	-	-	
Aanp. produktenraming aan SB2013; Bijdr derden/OVP	211.2.01	2.543	2.543	-	-	
	212.0.01	4.141	4.141	-	-	
BR Transferia	212.0.01	10	-	-	-	
		-	-	-	10	BR Aanleg transferia
BR HSL Shuttle overhevelen naar BSD	212.0.01	-	-	-	-	
		-	-	-	2.300	Res. HSL
BR VHV Den Haag ZuidWest	211.2.01	33-	-	-	-	
		-	-	-	33-	BR VHV DHZW (programma 17)

17 Verkeer	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualisatie begrotingskader programma 17 Verkeer	211.2.01	540	827	-	-	
	212.0.01	294	6	-	-	
Overhevelen middelen nr BSD; Rotterdamsebaan	211.2.01	14.200-	-	-	-	
Samenvoeging-/clustering reserves	211.2.01	-	-	-	104	BR Stedelijke Ontwikkeling (P17/211)
		-	-	-	2.500	BR VHV DHZW (programma 17)
Nacalculatie trend 2013-2017	211.2.01	20	-	-	-	
	212.0.01	10	-	-	-	
B. Voorjaarsnota 2013 Maatregelen Incidenteel	211.2.01	8.030-	-	-	-	
C. VJN2013GehonoreerdeKnelpnt/intensiv Incidenteel	212.0.01	700	-	-	-	
BR Stedelijke Ontwikkeling (P17/211)	211.2.01	4.270-	-	-	-	
		-	-	4.270	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P17/211)
Begrotingsmutaties conform IDC tariefnotitie 2013	210.2.02	143-	-	-	-	
	211.1.01	37-	-	-	-	
	214.0.01	179-	-	-	-	
Verv. budget nav versneld afschr (vs 4 retraite)	210.2.02	53.973	-	-	-	
	211.1.01	1.972	-	-	-	
BR Stedelijke Ontwikkeling (P17/211)	211.2.01	270	-	-	-	
		-	-	-	270	BR Stedelijke Ontwikkeling (P17/211)
Meeropbrengsten parkeren retraite 2013 (vs 10)	215.0.01	-	1.000	-	-	
Kruising fruitweg/viaductweg 2013 naar 2014	210.2.02	800-	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	214.0.02	85	-	-	-	
Totaal programma 17		86.272	56.406	6.570	2.169	

18 Wonen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
technische correctie nav jaarrekening 2012	723.8.01	-	-	-	-	
Aanpassen Productenraming aan Stuurbegroting 2013	723.5.02	34	-	-	-	
	820.0.01	486-	536	-	-	
		-	-	-		2 Reserve Ruimtelijke Ordening
	821.0.02	187	-	-	-	
	822.1.01	187-	-	-	-	
Actualisatie begrotingskader 822.5.01	822.5.01	668-	668-	-	-	
BR Intensivering Handhaving	822.5.01	52-	-	-	-	
		-	-	-		52- Res. Handhaving en ongediertebestrijding
Actualisatie begrotingskader product 822.3.01	822.3.01	18	18	-	-	
Actualisatie begrotingskader; verschuiving product	821.0.02	120	-	-	-	
	822.1.01	120-	-	-	-	
Actualisatie begrotingskader product 821.0.02	821.0.02	2.298	2.298	-	-	
BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/821)	821.0.02	1.209	-	-	-	
		-	-	-		1.209 BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/ 821)
Samenvoeging-/clustering reserves	821.0.02	-	-	799	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/ 821)
	822.5.01	-	-	-		505 BR VHV DHZW (programma 18)
Actualisatie begrotingskader product 820.0.01	820.0.01	706	706	-	-	

18 Wonen	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualisatie begrotingskader product 820.0.01	820.0.01	1.861-	-	-	-	
		-	-	-	186	BR Flankerende maatregelen huisvesting arbeidsmigranten
		-	-	13.203	1.105	BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/820)
		-	-	13.203-	3.152-	Reserve Ruimtelijke Ordening
Protocol van Overdracht CVDH	822.3.01	318-	318-	-	-	
Nacalculatie trend 2013-2017	723.5.02	1	-	-	-	
	821.0.02	3	-	-	-	
	822.1.01	5	-	-	-	
	822.5.01	15	-	-	-	
Bouwleges	822.1.01	1.205	1.205	-	-	
B. Voorjaarsnota 2013 Maatregelen Incidenteel	820.0.01	-	-	-	990	BR Kredietcrisis (050.0.02)
		-	-	-	6.830	BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/820)
Inbreng begroting DSO 2013-2017 bij CVDH	822.3.02	318	318	-	-	
BR SO P18/820;RGB; corr baten erfpacht/dotatie	820.0.01	-	-	75-	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/820)
BR Stadsvernieuwing/BR Stadsvernieuwing (P18/821)	821.0.02	656-	6.935-	-	-	
		-	-	19.610	6.279	BR Stadsvernieuwing (P18/821)
Correctie lasten/baten jaarschijf product 821.0.02	821.0.02	617	617	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	822.3.02	-	-	-	-	
Starterslening Woningmarkt	821.0.02	500-		500		Reserve Stedelijke ontwikkeling
Starterslening Woningmarkt	821.0.02	30			30	Reserve Stedelijke ontwikkeling
Groene Daken; Incid. Midd. Nieuw Beleid	821.0.02	150	-	-	-	
Totaal programma 18		2.068	2.222-	20.834	13.932	

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Aanpassen Productenraming aan Stuurbegroting 2013	003.0.03	233	17	-	-	
	810.3.01	465-	-	-	-	
	821.0.01	1.451	-	-	-	
	822.0.01	286-	17-	-	-	
	939.0.02	-	255-	-	-	
	940.0.03	198-	-	-	-	
Concernres.Grote Projecten;PD Scheveningen Haven	821.0.01	268	-	-	-	
Concernres.Grote Projecten; HOR Transvaal Noord	821.0.01	500	-	-	-	
Aanp. produktenraming aan SB2013; Bijdrage derden	003.0.03	851	851	-	-	
Samenvoeging-/clustering reserves	810.3.01	-	-	-	82	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/810)
	821.0.01	-	-	987	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
		-	-	1.405	-	BR VHV DHZW (programma 19)
BR Stadseconomie/ VZ Neg. Plannen MPG	830.0.01	250	-	-	-	
BR StratAankBinckh; BR SO(P19/821); AZC Juno	310.4.04	-	-	5.400-	-	Res sa binckhorst
	821.0.01	-	-	5.400	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
Actualiseren begrotingskader functie 820.0.03	310.4.04	66	-	-	-	
		-	-	-	377-	Res. Vastgoedexploitatie
	820.0.03	729-	353-	-	-	
	821.0.01	66-	-	-	-	
Protocol van Overdracht CVDH	310.4.04	8.586-	8.586-	-	-	
	821.0.01	280-	280-	-	-	
	830.0.01	1.103-	1.103-	-	-	
	830.1.01	33-	33-	-	-	
Concernres.C.I.S;kapitaallst geactiveerde systemen	003.0.03	48-	-	-	-	

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Aanpassen bijdragen derden in de begroting	003.0.03	23-	23-	-	-	
Overhevelen structurele lasten beheer Digi-As	003.0.03	17-	17-	-	-	
Nacalculatie trend 2013-2017	003.0.03	10	-	-	-	
	810.3.01	5	-	-	-	
	821.0.01	73	-	-	-	
Concernres.C.I.S.;herfasering kapitaallst.systemen	003.0.03	64-	-	-	-	
BR VHV DHZW; rentedotatie 2013	821.0.01	-	10	-	-	
		-	-	10	-	BR VHV DHZW (programma 19)
BR SO; overhevelen budget 2013/2014 ISV3 nr DSB	821.0.01	-	-	-	5.300	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
Incid. Bijdr. DSO aan DSB; salarisverschil functie	821.0.01	7-	-	-	-	
Bouwleges	822.0.01	3.690-	-	-	-	
	823.0.01	-	3.690-	-	-	
BR ICT projecten; BR Beroep- en Bezwaarschriften	822.0.01	44	-	-	-	
		-	-	-	356-	BR Beroep en bezwaar
		-	-	-	400	BR ICT projecten
Samenvoegen en clusteren reserves o.b.v.RV 93/2012	821.0.01	15.000-	-	-	-	
		-	-	1.360	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
		-	-	35.473-	15.000-	Res isv
		-	-	35.473	-	Res sv
	830.0.01	1.360-	-	-	-	
B. Voorjaarsnota 2013 Maatregelen Incidenteel	821.0.01	-	9.500	-	-	
		-	-	-	1.200	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
		-	-	-	2.100	BR VHV DHZW (programma 19)
	830.0.01	-	-	-	8.200	Res grondbedrijf gb

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
C. VJN2013GehonoreerdeKneipnt/intensiv Incidenteel	310.4.04	14.551	-	-	-	
	821.0.01	2.674	-	-	-	
	822.0.01	1.300	-	-	-	
	830.0.01	10.774	-	-	-	
Meerjaren herfasering Vastgoed a.g.v. IpSO 2014	310.4.04	4.112	-	-	-	
		-	-	-	2.660	Res sa binckhorst
		-	-	-	1.296	Res. Vastgoedexploitatie
		-	-	-	156	Reserve Strategische aankopen Structuurvisie
	830.0.01	35	35	-	-	
Concernres.GroteProjecten;Vastgoed Rotterdamsebaan	821.0.01	24.834	16.527	-	-	
BR HAGA	821.0.01	-	290	-	-	
		-	-	290	-	BR Haga pr 19 821.0.01
BR SO(P19/821)en (P19/830)/VZ neg pl MPG; PD Sigma	821.0.01	2.919-	-	-	-	
		-	-	2.814-	2.814-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
	830.0.01	7.507	4.588	-	-	
		-	-	2.814	2.814	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/830)
Actualiseren grondexploitaties/VZ negatieve PL MPG	830.0.01	62.924	63.981	-	-	
		-	-	1.057	-	Res grondbedrijf gb
BR VHV DHZW; dotatie meerwaarde grondwaardesuppl	821.0.01	-	-	248	-	BR VHV DHZW (programma 19)
	830.1.01	-	248	-	-	
A. Voorjaarsnota 2013 Structureel	821.0.01	46	-	-	-	
Inbreng begroting DSO 2013-2017 bij CVDH	830.0.02	1.103	1.103	-	-	
	830.1.02	33	33	-	-	
	310.4.05	8.586	8.586	-	-	
	821.0.03	270	270	-	-	

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
BR SO P18/820;RGB; corr baten erfpacht/dotatie	830.0.01	-	-	75-	79-	Res grondbedrijf gb
	830.1.01	-	71-	-	-	
Concernres. Grote Projecten; Internationale Zone	821.0.01	834	-	-	-	
Concernres. Grote Projecten; Vlietzone	821.0.01	33-	-	-	-	
Concernres. Grote projecten; Spui Muziekforum	821.0.01	182-	-	-	-	
DienstCompensatieReserve (DCR); Pilot iPads	821.0.01	89	-	-	-	
		-	-	-	89	Reserve compensatie cs
Concernres Grote Projecten; onderzoekskst. Vestia	821.0.01	263	-	-	-	
BR Anticiperende Werkzaamheden MPG	830.0.01	-	100	-	-	
		-	-	100	-	Res anticip wzh mpg
IncidenteelNieuwBeleid; verschuiven jaarschijven	821.0.01	100-	-	-	-	
Actualisatie lasten en baten product 821.0.01	821.0.01	31.390-	31.390-	-	-	
Concernres. Krachtwijken; Fakonahof	821.0.01	112	-	-	-	
A. Voorjaarsnota 2013 Incidenteel	821.0.01	3.879	-	-	-	
BR SO(P19/821+830)/VZnegplMPG;PD TopspZuiderpark	821.0.01	-	-	6.500-	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
	830.0.01	6.500	-	-	-	
		-	-	6.500	6.500	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/830)
Concernres. GroteProjecten; MP Binckh fase 1	821.0.01	103	-	-	-	
Concernres. GroteProjecten; PD Scheveningen Haven	821.0.01	98	-	-	-	
Concernres. Grote Projecten; Transvaal	821.0.01	150-	-	-	-	
BR SO (P19/821/Res.Grondbedrijf; KO Junoblok	821.0.01	-	-	630-	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
	830.0.01	-	-	630	-	Res grondbedrijf gb

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Actualiseren FinVasteActivaErfpacht; budget nr DSO	830.1.01	27-	-	-	-	
Tarieven IDC	821.0.01	633	-	-	-	
dienstspect.applicaties; budget va IDC						
Tarieven IDC bezuiniging; budget nr IDC	821.0.01	170-	-	-	-	
BR Stadsvernieuwing/BR Stadsvernieuwing (P18/821)	821.0.01	-	-	-	19.610	Res sv
Meerjaren herfasering agv IpSO2014	830.0.02	35-	35-	-	-	
	310.4.05	711	711	-	-	
	821.0.03	174-	174-	-	-	
Nieuw Beleid dotaties 2013	310.4.04	14.551-	-	-	-	
		-	-	9.751	-	Res sa binckhorst
		-	-	4.800	-	Res. Vastgoedexploitatie
	821.0.01	-	-	2.674	2.674	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
	830.0.01	-	-	10.284	10.284	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/830)
VZ Negatieve plannen MPG; BR SO P19/830; BR SV	821.0.01	-	-	300-	-	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
		-	-	10.883-	-	Res sv
	830.0.01	9.683	-	-	-	
		-	-	11.183	9.683	BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/830)
BR Universiteit Leiden (LUC)	821.0.01	2.250-	2.000	-	-	
		-	-	8.850	-	Reserve Universiteit Leiden Pr 19 821.0.01
BR THWF/BR World Forum Convention Center; Vastgoed	821.0.01	-	-	-	10.000	BR. The Hague World Form
RGB; dotatie baat liquidatie OCWV	821.0.01	11.000-	-	-	-	
	830.0.01	-	-	11.000	-	Res grondbedrijf gb

19 Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Protocol van Overdracht CVDH; mbt Grondbanken	821.0.01	10	10	-	-	
BR Volkshuisvestingsfonds Den Haag Zuid West	821.0.01	-	100-	-	-	
		-	-	100-	-	BR VHV DHZW (programma 19)
Herverdeling apparaatslasten CVDH	830.0.02	23	-	-	-	
	310.4.05	92	-	-	-	
	821.0.03	18	-	-	-	
Onderzoekskosten Dooievaar	821.0.01	440				
Actual dotaties/onttrekkingen Reserves 821.0.01	821.0.01	14.295-	-	-	-	
		-	-	-		11.772- BR Stedelijke Ontwikkeling (P19/821)
		-	-	-		3.622- BR. The Hague World Form
		-	-	-		1.957 Res sv
		-	-	-		433- BR VHV DHZW (programma 19)
		-	-	-		273 BR Haga pr 19 821.0.01
		-	-	-		4.046- Reserve Universiteit Leiden Pr 19 821.0.01
		-	-	-		459 BR Internationale Zone
		-	-	-		617- Res schev haven
		-	-	-		3.411 Reserve DSO centraal station
		-	-	-		110 Res binnenstad
		-	-	-		15- BR Campus Den Haag
Totaal programma 19		56.757	62.734	51.281	48.767	

20 Milieu & Duurzaamheid	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Inbreng begroting DSB 2013-2017 bij CVDH	480.1.03	146	-	-	-	
Overheveling budget Climate Alliance van DSO	723.1.01	250	-	-	-	
Invulling reorganisatie DSB	480.1.01	106-	-	-	-	
	723.1.01	130-	-	-	-	
	723.2.01	56-	-	-	-	
	723.3.01	205-	-	-	-	
	723.4.01	167-	-	-	-	
Invulling bezuiniging progr. 20 n.a.v. de ODH	480.1.01	-	35	-	-	
	723.1.01	235	-	-	-	
Oprichting Omgevingsdienst Haaglanden	480.1.01	528-	-	-	-	
	723.1.01	4.894	-	-	-	
	723.2.01	391-	-	-	-	
	723.3.01	1.021-	-	-	-	
	723.4.01	1.021-	-	-	-	
Uitbreiding back-office M&V	480.1.01	6	-	-	-	
	723.1.01	7	-	-	-	
	723.2.01	4	-	-	-	
	723.3.01	11	-	-	-	
	723.4.01	9	-	-	-	
Herijking Doorbelasting 2013 ev.	480.1.01	926	-	-	-	
	723.1.01	464	-	-	-	
	723.2.01	393-	-	-	-	
	723.3.01	2.083-	-	-	-	
	723.4.01	1.336-	-	-	-	

20 Milieu & Duurzaamheid	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Tariefdalings IBDH 2011 en 2013 verwerken	480.1.01	1-	-	-	-	
	723.1.01	48	42	-	-	
	723.4.01	28	29	-	-	
Aanvullende claim weglek tariefdaling IBDH 2013	723.1.01	-	10-	-	-	
	723.4.01	-	6-	-	-	
Trend voor- en nacalculatie	480.1.01	20	-	-	-	
	723.1.01	20	-	-	-	
	723.2.01	2	-	-	-	
	723.3.01	1	-	-	-	
	723.4.01	5	-	-	-	
Herfasering reserves DSB	723.1.01	1.024-	-	-	-	
		-	-	-	1.410-	Reserve luchtkwaliteit
		-	-	-	401	Reserve SLOK
		-	-	-	15-	Reserve Vulpunten voor aardgas en NaturalHy
	723.3.01	20	-	-	-	
		-	-	-	20	Reserve Omgevingsdienst Haaglanden
Subsidie luchtkwaliteit	723.1.01	5.176	5.176	-	-	
Overheveling budgetten van DSB naar CVDH	480.1.01	146-	-	-	-	
Technische mutatie heemtuinen	480.1.01	76	-	-	-	
	723.1.01	19-	-	-	-	
	723.2.01	2-	-	-	-	
	723.3.01	2-	-	-	-	
	723.4.01	5-	-	-	-	
personele voorzieningen DSB	480.1.01	44-	-	-	-	
	723.1.01	5-	-	-	-	
	723.3.01	5-	-	-	-	
ISV3 2013/2014 van DSO naar DSB	723.1.01	645	-	-	-	
	723.2.01	400	-	-	-	
		-	-	831	-	Reserve Geluid
	723.4.01	594	-	-	-	
		-	-	2.830	-	Reserve Bodem

20 Milieu & Duurzaamheid	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Bezuiniging programma 20.	723.9.01	200-	-	-	-	
Herschikking Incidenteel Nieuw Beleid jaarschijven	723.9.01	322	-	-	-	
Nacalculatie trend 2013-2017	723.9.01	5	-	-	-	
NieuwBeleid Climate Alliantie overhevelen nr DSB	723.9.01	250-	-	-	-	
Begrotingsmutaties conform IDC tariefnotitie 2013	480.1.01	46-	-	-	-	
	723.1.01	70-	-	-	-	
	723.2.01	5-	-	-	-	
	723.3.01	3-	-	-	-	
	723.4.01	27-	-	-	-	
Bodemsanering (uitruiming begr. retraite TM2 6.10)	723.4.01	267-	-	-	-	
Overheveling budget duurzaamheidscentrum	723.1.01	400	-	-	-	
Nieuw Beleid Struct.Midd.Duurzaamheid; nrDSB	723.9.01	400-	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	480.1.03	136-	-	-	-	
Groene Daken; Incid. Midd. Nieuw Beleid	723.9.01	100-	-	-	-	
Overdracht middelen CO2 neutrale organisatie	723.1.01	175	-	-	-	
Totaal programma 20		4.695	5.266	3.661	1.004-	

21 Citymarketing en Internationale stad	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Salarisbudget Integriteitscoordinator	310.4.02	1	-	-	-	
Correctie salarisbudget Directie Bestuurszaken	310.4.02	100	-	-	-	
Overheveling salarisbudget bedrijfsbureau CB	310.4.02	3	-	-	-	
Overheveling personeelsbudget naar DPZ	310.4.02	1-	-	-	-	
Actualiseren uitgaven uit de BR DHIS	310.4.02	1.777	-	-	-	
Programmadirecteur Duurzaamheid	310.4.02	2-	-	-	-	
Afdracht overhead HGA loketfunctie	310.4.02	1	-	-	-	
Overdracht 1 FTE DPZ tbv loketfunctie HGA	310.4.02	1	-	-	-	
Huisvesting NCIA tlv BR Wervingsfonds	310.4.02	1.250	-	-	-	
		-	-	-	1.250	BR Wervingsfonds 3273
Actualiseren BR The Hague Inst. for Global Justice	310.4.02	1.258	-	-	-	
		-	-	-	1.258	BR Institute of Global Justice
Nacalculatietrend 2013	310.4.02	16	-	-	-	
Coordinator HBO trainees	310.4.02	1	-	-	-	
BR Cofinc. Kansen v West Econ.Proj./Evenementen	310.4.03	-	-	200	-	BR Co-financiering Kansen voor West Evenementen
Herschikking Incidenteel Nieuw Beleid jaarschijven	310.4.03	422-	-	-	-	
Aanpassen budget Citymarketing en Internationale stad	310.4.03	2.369	2.369	-	-	
BR Citymarketing	310.5.01	27-	-	-	-	
		-	-	-	27-	BR Citymarketing
Overhevelen incid.midd. BSD;Citymarketing2013-2015	310.5.01	340	-	-	-	
Uirvoeren gemeentebrede marketingactiviteiten	310.5.01	810	810	-	-	
Nacalculatie trend 2013-2017	310.4.03	30	-	-	-	
IDC Tarieven operatie 2013	310.4.02	50-	-	-	-	
Totaal programma 21		7.455	3.179	200	2.481	

22 Financiën	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Neutrale correctie 39715 en 40293	960.1.10	905-	905-	-	-	
technische correctie nav jaarrekening 2012	614.0.03	35	-	-	-	
	930.0.01	322	-	-	-	
	931.0.01	-	-	-	-	
	932.0.01	-	-	-	-	
	936.0.01	-	-	-	-	
	937.0.01	35-	-	-	-	
	939.0.01	-	-	-	-	
	940.0.01	2.262-	-	-	-	
	940.0.02	215	-	-	-	
	960.1.10	545	-	-	-	
Nacalculatie Trend 2013	930.0.01	24	-	-	-	
	940.0.01	12	-	-	-	
	940.0.02	0	-	-	-	
	960.1.10	37	-	-	-	
Compensatieregeling OZB startende ondernemers	310.2.01	450	-	-	-	
Armoedebestrijding overheveling van SZW naar DPZ	614.0.03	85	-	-	-	
	960.1.10	315	315	-	-	
WIA bijdrage van het concern	930.0.01	13	-	-	-	
	940.0.01	7	-	-	-	
	940.0.02	0	-	-	-	
	960.1.10	22	-	-	-	
nacalculatie 2013	002.2.01	7	3	-	-	
	960.1.07	33	33	-	-	

22 Financiën	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Tarieven IDC 2013 excl strategisch huisvestingspla	002.2.01	2	-	-	-	
	960.1.07	8	-	-	-	
voorjaarsnota 2013	939.0.01	-	400	-	-	
overig zie retraitenota 2013	940.0.02	100	200	-	-	
maatregelen zie retraitenota 2013	937.0.01	-	100	-	-	
	940.0.01	-	500	-	-	
Tarieven IDC 2013 strategisch huisvestingsplan	002.2.01	6	-	-	-	
	960.1.07	28	-	-	-	
aanpassing omgevingsvergunningen	960.1.10	517-	517-	-	-	
neutrale correctie IDC-tarieven	930.0.01	84	-	-	-	
	940.0.01	45	-	-	-	
	940.0.02	0	-	-	-	
	960.1.10	139	-	-	-	
Vrijval Activareserve Brandweer	914.0.02	-	-	-	2.900	Reserve Activa-financiering
Verrekening rente activa-financiering met stelpost	914.0.02	-	190-	-	-	
structurele verhoging baten afvalstoffenheffing	960.1.10	300	300	-	-	
aanpassing belastingbaten rioolrecht grootverbruik	960.1.10	1.100	1.100	-	-	
Rente verstrekte leningen aan diensten	914.0.01	-	3.596-	-	-	
Extra uitname Algemene reserve	922.5.01	-	-	-	23.665	Algemene reserve gdh
Mutatie BR Krachtwijken en Algemene reserve	922.5.01	-	-	-	228	Algemene reserve gdh
Actualisatie Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	911.0.01	200	40	-	-	
Onderzoekskst HTM en onttrekking BR HTM	913.0.01	300	-	-	-	
		-	-	-	300	BR Openbaar Vervoer HTM
Rente langlopende leningen verstrekt aan derden	914.0.01	-	117	-	-	

22 Financiën	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Taakmutaties gemeentefonds	921.0.01	-	1.307	-	-	
Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds	921.0.01	-	3.000	-	-	
Rente langlopende leningen o/g	914.0.01	573-	-	-	-	
Mutatie Reserve Activa-financiering Nieuwersluis	914.0.02	-	-	540	460-	BR Activa-financiering parkeergarage Nieuwersluisstraat
aanpassing baten ivm facturatie tbv BAG en VNG	930.0.01	123	123	-	-	
Dividenden	330.0.01	-	2.400	-	-	
	913.0.01	-	7.600	-	-	
invoeren heffing precario terrassen	960.1.10	532	532	-	-	
Compensatie rentebaten verr. afl. lening Maatsch	914.0.01	3.596	-	-	-	
Herstructurering en verr. afl. langlopende len.	914.0.01	3.066-	-	-	-	
Onttrekking Algemene reserve	922.5.01	-	-	-	94.500	Algemene reserve gdh
Doteren BR Activa-fin Sportcampus	914.0.02	-	-	3.600	-	BR Activa-financiering Sportcampus Zuiderpark
Onttrekking Algemene reserve	922.5.01	-	-	-	1.000	Algemene reserve gdh
Dotatie Res financiering naar lasten 914.0.01	914.0.01	583	-	-	-	
		-	-	583-	-	Reserve Financiering
Bijdrage aan Loketbezuinigingen	914.0.01	100-	-	-	-	
Mutatie rentebaten Activa-financiering Erfpacht (DSO)	914.0.02	-	27-	-	-	
Overheveling budget CIS middelen	922.6.01	98	-	-	-	
Correctie kapitaallasten MIP	922.6.01	120	-	-	-	
Overheveling kapitaallasten MIP realisatie 2012	922.6.01	10.191-	-	-	-	
Actualiseren kapitaallasten MIP prod 922.6.01	922.6.01	2.941	-	-	-	
Totaal programma 22		5.223-	12.835	3.557	122.133	

23 Overige beleidsvoornemens	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Verrekening rente activa-financiering met stelpost	922.3.16	190-	-	-	-	
Stelpost Decentralisatie Sociaal Domein	922.3.16	-	-	1.000	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Lasten decentralisatie Sociaal Domein	922.3.16	1.000	-	-	-	
		-	-	-	1.000	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Voor- en Nacalculatie Trend	922.3.16	4.090-	-	-	-	
Mutatie BR Krachtwijken en Algemene reserve	922.3.16	-	-	228	-	BR Krachtwijken
Vrijval BR Grote Projecten	922.3.16	-	-	-	1.000	BR Grote Projecten
Overheveling stelpost rente grond Heron	922.3.16	396-	-	-	-	
		-	-	396	-	BR Te verdelen middelen begroting 2013 - 2016
Afronding ontwikkelingen voorjaarsnota	922.3.16	521	-	-	-	
Vrijval BR Grote Projecten	922.3.16	-	-	-	3.800	BR Grote Projecten
Diverse verrekeningen met reserve	922.3.16	3.000-	-	-	-	
		-	-	3.000	-	BR Te verdelen middelen begroting 2013 - 2016
Compensatie rentebaten verr. afl. lening Maatsch	922.3.16	3.596-	-	-	-	
Overschot 2012 Rekenkamer	922.3.16	45-	-	-	-	

23 Overige beleidsvoornemens	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Post Onvoorzien	922.3.15	1.000-	-	-	-	
Dotatie BR Te verdelen middelen (van OCW OHV)	922.3.16	-	-	3.500	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Diversen	922.3.16	1.600-	-	-	-	
Dotatie BR Frictiekosten taakstelling	922.3.16	-	1.000	-	-	
		-	-	1.000	-	BR Frictiekosten Bezuinigingstaakstelling 2011 -2014
Loon- en prijscompensatie	922.3.16	3.800	-	-	-	
Onttrekking BR Co-financiering	922.3.16	-	-	-	6.298	BR Co-financiering
Onttrekking BR Grote Projecten	922.3.16	-	-	14.200	10.242	BR Grote Projecten
Bijdrage aan Loketbezuinigingen	922.3.16	200-	-	-	-	
Intertemporele schuif BR Te verdlen midd 2014 - 20	922.3.16	-	-	5.579	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Actualisatie Frictiekosten	922.3.16	5.144-	-	-	-	
		-	-	-	5.144-	BR Frictiekosten Bezuinigingstaakstelling 2011 -2014
Intertemp schuif BT Te verdelen midd. 2014 - 2017	922.3.16	-	-	-	50	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Onttrekking BR Den Haag Internationale Stad	922.3.16	-	-	-	3.887	BR Den Haag Internationale Stad
Stelpost Loketbezuiniging	922.3.16	1.812	-	-	-	
Verschillen Vevr. afschrijving Maatsch Nut en dive	922.3.16	1.086	-	-	-	
Corr. onttr. BR Krachtwijken en vrijval Rijks Inbu	922.3.16	-	340	-	-	
		-	-	-	340-	BR Krachtwijken
Stelpost Klimaatfonds	922.3.16	175-	-	-	-	

23 Overige beleidsvoornemens	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Onttrekking BR Krachtwijken	922.3.16	-	-	-	4.688	BR Krachtwijken
Afrondingen	922.3.16	1-	-	-	-	
Correctie voorcalculatie trend 2013	922.3.16	22	-	-	-	
Stelpost Weglek Rendabelen	922.3.16	106-	-	-	-	
Mutaties BR Te verdelen middelen begr 2014 - 2017	922.3.16	-	-	95.067	51.198	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Taakmutatie Invoeringskst. Decentr Jeugdzorg	922.3.16	-	-	510	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Groendak Kerketuinenweg Haeghe Groep	922.3.16	453	-	-	-	
Herfasering investeringen	922.3.16	15.212	-	-	-	
Overheveling taakstelling apparaat Arbeidsvoorw	922.3.16	821-	-	-	-	
		-	-	821	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Verdeling stelpost kapitaallasten	922.3.16	23.008-	-	-	-	
		-	-	23.008	-	BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017
Actualiseren kapitaallasten MIP prod 922.6.01	922.3.16	2.941-	-	-	-	
Totaal programma 23		22.406-	1.340	148.308	76.238	

24 Interne dienstverlening	Product	Lasten	Baten	Dotaties	Onttrekkingen	Reserve-omschrijving
Inbreng kapitaallasten onrend invest 2012	960.2.01	431	-	-	-	
Inbreng kapitaallasten rendabele invest 2012	960.2.01	337	244	-	-	
		-	-	-	307-	BR Leyweg per 1-1-2012
Overdracht budget CVDH	960.2.01	-	1.243-	-	-	
Kostprijsmodel	960.2.01	17.474-	13.312-	-	-	
Trend KCEOS	960.2.02	26	-	-	-	
Bijstelling bestaande kapitaallasten	960.2.01	50-	-	-	-	
	960.2.02	2-	2-	-	-	
Inbreng kapitaallasten onrend invest 2012	960.2.02	18	-	-	-	
Onderhoudscontr audiovis hulpmiddelen Raadszaal	960.2.02	24-	-	-	-	
Overdracht budget CVDH	960.2.02	5.166-	4.615-	-	-	
Projecten opnemen begroting concernpost Plusprod	960.2.02	5.000	5.000	-	-	
Kostprijsmodel	960.2.02	1.519-	6.010-	-	-	
Inbreng begroting IDC 2013-2017 bij CVDH	960.2.03	-	1.243	-	-	
	960.2.04	5.166	4.615	-	-	
Strategische huisvesting tariefnotitie 2013	960.2.01	796-	-	-	-	
Bezuinigingen tariefnotitie 2013	960.2.01	2.787	-	-	-	
Herverdeling tariefnotitie 2013	960.2.02	870	-	-	-	
Herverdeling apparaatslasten CVDH	960.2.03	145	-	-	-	
	960.2.04	597-	-	-	-	
Kapitaallasten CVDH	960.2.04	-	-	-	-	
Loketbezuinigingen op panden	960.2.01	350-	-	2	-	
WIA voorjaarsnota 2013	960.2.02	32	-	-	-	
Loketbezuinigingen ambtelijke huisvesting	960.2.01	1.012-	-	-	-	
Informatiebeveiligingsdienst	960.2.02	90-	-	-	-	
Gemeentebrede duurzaamheidsinitiatieven	960.2.02	55	-	-	-	
Totaal programma 24		12.213-	14.080-	-	307-	
TOTAAL GENERAAL		199.042	183.866	264.140	279.314	

Bijlage 3 Standen bestaande reserves na begrotingswijzigingen (bedragen * € 1.000)

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
02 - College & bestuur									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve BSD	3010	-	BSD	1.193	352	1.545	-	-	1.545
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
BR Huis van de Democratie 3903	3071	002.1.01	BSD	93	-	93	-	93	-
BR Standbeelden Thorbecke en Juliana	3085	002.1.06	BSD	367	-	367	-	150	217
Totaal programma 02 - College & bestuur				1.653	352	2.005	-	243	1.762
03 - Dienstverlening en Stadsdelen									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve DPZ	3010	-	DPZ	736	437-	299	-	-	299
<i>(Tarief-)egaliserings-reserves</i>									
Bestemmingreserve verkiezingen	3573	003.0.01	DPZ	2.000	-	2.000	-	-	2.000
Totaal programma 03 - Dienstverlening en Stadsdelen				2.736	437-	2.299	-	-	2.299
04 - Openbare orde en Veiligheid									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
BR Veiligheidsfonds	3086	140.1.01	BSD	1.841	-	1.841	1.038	935	1.944
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
BR Afwikkeling Ontvlechting Brandweer	6416	120.0.01	BSD	3.923	-	3.923	-	2.742	1.181
Totaal programma 04 - Openbare orde en Veiligheid				5.764	-	5.764	1.038	3.677	3.125

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
05 - Cultuur									
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
Reserve Atelierbeleid	6231	540.1.01	OCW	637	-	637	50	91	596
Totaal programma 05 - Cultuur				637	-	637	50	91	596
06 - Onderwijs									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve DOB	3010	-	DOB	988	12	1.000	-	-	1.000
<i>(Tarief-)egaliserings-reserves</i>									
Reserve Exploitatie rendabele panden	3106	480.6.01	OCW	1.000	-	1.000	-	-	1.000
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Activiteiten/projecten stedelijk onderwijsbeleid	3175	480.6.01	OCW	388	-	388	-	289	99
Res. Krachtwijken brede scholen	6262	480.2.01	OCW	230	-	230	-	150	80
Reserve duurzame huisvesting primair en speciaal onderwijs	6271	480.6.01	OCW	5.554	-	5.554	3.500	2.396	6.658
Reserve Multifunctioneel gebruik schoolgebouwen	6276	480.6.01	OCW	3.554	-	3.554	5.000	3.089	5.465
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
Personeel voormalig POO	6274	420.0.02	OCW	564	-	564	-	200	364
Totaal programma 06 - Onderwijs				12.278	12	12.290	8.500	6.124	14.666
07 - Integratie en Krachtwijken									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Bestemmingsreserve Risico's inburgering en verantwoorde afbouw	3677	623.2.01	SZW	2.749	-	2.749	-	471	2.278
Totaal programma 07 - Integratie en Krachtwijken				2.749	-	2.749	-	471	2.278

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
08 - Werk en inkomen									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve HGR	3010	-	HGR	2.001	-	2.001	-	-	2.001
Dienstcompensatiereserve SZW	3010	-	SZW	12.434	15.634	3.200	-	-	3.200
<i>Bestemmingsreserves (systeemreserve risico)</i>									
Inkomensvoorzieningen (voorheen WWB I-deel)	3650	610.0.01	SZW	34.449	14.600	19.849	12.025	2.800	29.074
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Bestemmingsreserve Werkgelegenheid, in het bijzonder afbouw van ID- en WIW-banen	3672	623.1.01	SZW	16.596	-	16.596	4.000	2.546	18.050
Bestemmingsreserve Jeugdwerkeloosheid Haaglanden	3676	623.1.01	SZW	-	-	-	1.331	-	1.331
Totaal programma 08 - Werk en inkomen				40.612	1.034	41.646	17.356	5.346	53.656
09 - Sociale voorzieningen en armoedebestrijding									
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Bestemmingsreserve ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	3679	614.0.01	SZW	2.999	-	2.999	400	1.467	1.932
Totaal programma 09 - Sociale voorzieningen en armoedebestrijding				2.999	-	2.999	400	1.467	1.932
10 - Jeugd en gezin									
<i>(Tarief)egaliserings-reserves</i>									
Reserve Exploitatie rendabele panden	3106	630.7.01	OCW	-	-	-	-	100	100
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve actieprogramma jeugd	6198	630.7.01	OCW	2.426	-	2.426	-	258	2.168
Reserve actieprogramma jeugd	6198	716.1.01	OCW	1.342	-	1.342	-	1.342	-
Totaal programma 10 - Jeugd en gezin				3.768	-	3.768	-	1.700	2.068

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
11 - Leefomgeving									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve DSB	3010	922.0.01	DSB	2.880	1.120	4.000	-	1.326	2.674
<i>Bestemmingsreserves (systeemreserve fonds)</i>									
Reserve Bomen	3205	560.1.01	DSB	118	-	118	67	32	153
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Reserve Werk met Werk	3277	210.2.01	DSB	15.000	-	15.000	-	3.000	12.000
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Entree van de Stad	3278	210.2.01	DSB	2.500	187-	2.313	-	1.963	350
Totaal programma 11 - Leefomgeving				20.498	933	21.431	67	6.321	15.177
12 - Economie									
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
BR Pieken in de Delta	6360	310.4.01	DSO	2.587	-	2.587	-	1.979	608
BR Cofinanciering Economische Projecten	6394	310.4.01	DSO	1.750	440	2.190	-	640	1.550
BR Stadseconomie	7304	310.4.01	DSO	-	4.695	4.695	208	2.326	2.577
BR World Forum Convention Center	7307	310.4.01	DSO	-	-	-	10.000	4.098	5.902
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
Reserve Overcommittering	3448	310.4.01	DSO	7.872	189	8.061	-	-	8.061
Totaal programma 12 - Economie				12.209	5.324	17.533	10.208	9.043	18.698

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
13 - Sport									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Reserve olympisch fonds	6255	530.2.01	OCW	3.864	-	3.864	-	1.900	1.964
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Topsport	6215	530.2.01	OCW	1.037	-	1.037	1.015	1.040	1.012
Reserve combifuncties brede school, sport en cultuur	6230	530.2.01	OCW	4.278	-	4.278	1.875	4.062	2.091
Reserve Nationaal actieplan sport en bewegen	6261	530.2.01	OCW	1.023	-	1.023	342	775	590
Reserve krachtwijken sport	6266	530.2.01	OCW	283	-	283	-	-	283
Totaal programma 13 - Sport				10.485	-	10.485	3.232	7.777	5.940
15 - Maatschappelijke ondersteuning									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve OCW	3010	-	OCW	4.000	2.118-	1.882	-	-	1.882
<i>(Tarief)egaliserings-reserves</i>									
Reserve 630.6.02.01 Exploitatie rendabele panden	6500	630.6.02	CVO	3.216	-	3.216	-	99	3.117
Reserve Exploitatie rendabele panden	3106	630.1.01	OCW	-	-	-	-	400	400-
Reserve Exploitatie rendabele panden	3106	630.6.01	OCW	1.364	-	1.364	2.500	-	3.864
<i>Bestemmingsreserves (systeemreserve risico)</i>									
Individuele voorziening WMO	3678	622.0.01	SZW	7.063	-	7.063	-	2.000	5.063
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Reserve Stimuleringsfonds wonen, welzijn en zorg	6182	620.5.01	OCW	1.436	-	1.436	-	776	660
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Diverse ICT-kosten	6102	960.1.03	OCW	143	-	143	-	143	-
Reserve emancipatieadviseur	6270	630.1.02	OCW	283	-	283	-	283	-
Reserve Aanvalsplan vrijwilligers	6273	620.9.01	OCW	609	-	609	-	409	200
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
Reserve frictiekosten shared services OCW	6175	960.1.03	OCW	152	-	152	-	76	76
Totaal programma 15 - Maatschappelijke ondersteuning				18.266	2.118-	16.148	2.500	4.186	14.462

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
16 - Volksgezondheid en Zorg									
<i>(Tarief)egaliserings-reserves</i>									
Reserve Financiering ambulancedienst	6257	711.0.01	OCW	1.330	-	1.330	-	85	1.245
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Wet voorzieningen Gehandicapten	3126	620.0.02	OCW	410	-	410	-	210	200
Reserve thuislozenzorg GSB 3	6134	620.8.01	OCW	3.148	-	3.148	-	2.548	600
Reserve Verslavingszorg GSB3	6135	714.1.01	OCW	1.950	-	1.950	-	750	1.200
Reserve Voorzieningen Den Haag Onder Dak	6229	620.8.01	OCW	2.474	-	2.474	1.000	300	3.174
Reserve Krachtwijken volksgezondheid	6267	714.0.01	OCW	972	-	972	-	564	408
Vrouwenopvang Ouderenmishandeling	6275	620.7.01	OCW	260	-	260	-	-	260
Totaal programma 16 - Volksgezondheid en Zorg				10.544	-	10.544	1.000	4.457	7.087
17 - Verkeer									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Reserve Parkeren	3204	210.2.02	DSB	2.022-	-	2.022-	-	8.000	10.022-
Reserve Parkeren	3204	214.0.01	DSB	12.581	-	12.581	7.500	1.215	18.866
Reserve Parkeren	3204	214.1.01	DSB	487	-	487	-	200	287
Reserve Verstrating grondbedrijf	3202	210.2.02	DSB	1.585	-	1.585	200	694	1.091
Reserve Openbaar Vervoer Hoger Plan	3259	210.2.02	DSB	8.800	-	8.800	2.250	1.300	9.750
BR VHV DHZW (programma 17)	6388	211.2.01	DSO	2.500	-	2.500	-	2.500	-
BR Stedelijke Ontwikkeling (p17/211)	6395	211.2.01	DSO	104	-	104	4.270	374	4.000
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Haags Startstation Erasmuslijn (HSE)	3295	210.2.02	DSB	-	-	-	2.300	-	2.300
Res. HSL shuttle	6309	212.0.01	DSO	2.300	-	2.300	-	2.300	-
BR Aanleg transferia	6366	212.0.01	DSO	336	-	336	-	100	236
Totaal programma 17 - Verkeer				26.671	-	26.671	16.520	16.683	26.508

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
18 - Wonen									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
BR Kredietcrisis (050.0.02)	6373	820.0.01	DSO	990	-	990	-	990	-
BR VHV DHZW (programma 18)	6389	822.5.01	DSO	1.600	-	1.600	-	899	701
BR Stedelijke Ontwikkeling (P18/ 821)	7303	821.0.02	DSO	2.539	-	2.539	1.299	1.639	2.199
BR Stedelijke ontwikkeling (P18/820)	7305	820.0.01	DSO	-	-	-	13.128	7.935	5.193
BR Stadsvernieuwing (P18/821)	7309	821.0.02	DSO	-	-	-	19.610	6.279	13.331
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Res. Handhaving en ongediertebestrijding	3384	822.5.01	DSO	1.946	-	1.946	-	973	973
Reserve Ruimtelijke Ordening	6317	820.0.01	DSO	9.128	-	9.128	9.128-	-	-
BR Flankerende maatregelen huisvesting arbeidsmigranten	6346	820.0.01	DSO	895	-	895	-	615	280
Totaal programma 18 - Wonen				17.098	-	17.098	24.909	19.331	22.677

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
19 - Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve DSO	3010	821.0.01	DSO	217	948	1.165	-	89	1.076
<i>Reserve Grondbedrijf</i>									
Res grondbedrijf gb	3020	830.0.01	DSO	41.604	5.500	47.104	12.687	8.200	51.591
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Res sv	3350	821.0.01	DSO	2.318	-	2.318	24.590	22.689	4.219
Res isv	3351	821.0.01	DSO	35.474	-	35.474	35.474	-	-
res vhw dhzw	3352	821.0.01	DSO	4.316	-	4.316	1.662	2.359	3.619
Res vasts program	3418	830.0.01	DSO	1.360	-	1.360	1.360	-	-
Res anticip wzh mpg	3428	830.0.01	DSO	9.499	30	9.529	100	-	9.629
BR Stedelijke Ontwikkeling (p19/810)	6396	810.3.01	DSO	82	-	82	-	82	-
BR Stedelijke Ontwikkeling (p19/821)	6397	821.0.01	DSO	14.806	-	14.806	22.401	20.340	16.867
BR Stedelijke Ontwikkeling (p19/830)	6398	830.0.01	DSO	-	-	-	30.781	29.281	1.500
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Res binnenstad	3409	821.0.01	DSO	2.092	-	2.092	-	1.020	1.072
Res schv haven	3417	821.0.01	DSO	4.270	-	4.270	-	2.277	1.993
BR Beroep en bezwaar	6306	822.0.01	DSO	2.465	-	2.465	-	1.700	765
BR. The Hague World Form	6328	821.0.01	DSO	11.380	2.438	13.818	7.259	10.378	10.699
Reserve DSO centraal station	6338	821.0.01	DSO	2.960	2.900	5.860	3.000	7.127	1.733
BR ICT projecten	6353	822.0.01	DSO	1.608	-	1.608	-	1.249	359
BR Campus Den Haag	6358	821.0.01	DSO	2.301	-	2.301	-	2.250	51
BR Internationale Zone	6376	821.0.01	DSO	1.125	-	1.125	-	1.125	-
Reserve Universiteit Leiden	6390	821.0.01	DSO	8.046	-	8.046	8.850	-	16.896
BR Haga	6391	821.0.01	DSO	1.311	-	1.311	290	273	1.328
BR Faciliteren en stimuleren private initiatieven Binckhorst	7302	821.0.01	DSO	1.969	-	1.969	-	300	1.669
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
Res sa binckhorst	3419	310.4.04	DSO	10.699	7.291	3.408	10.351	5.521	8.238
Res. Vastgoedexploitatie	6315	310.4.04	DSO	17.163	1.973	15.190	4.800	3.178	16.812
Reserve Strategische aankopen Structuurvisie	6316	310.4.04	DSO	8.168	133	8.035	-	1.279	6.756
Totaal programma 19 - Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling				185.233	2.419	187.652	89.939	120.717	156.872

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
20 - Milieu & Duurzaamheid									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
Reserve Geluid	3247	723.2.01	DSB	-	-	-	831	-	831
Reserve Bodem	3274	723.4.01	DSB	2.804	-	2.804	2.830	-	5.634
Reserve SLOK	3283	723.1.01	DSB	401	-	401	-	401	-
Reserve luchtkwaliteit	3294	723.1.01	DSB	4.237	-	4.237	-	270	3.967
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
Reserve Omgevingsdienst Haaglanden	3246	723.3.01	DSB	310	-	310	-	310	-
Reserve Vulpunten voor aardgas en NaturalHy	3268	723.1.01	DSB	319	-	319	-	319	-
Totaal programma 20 - Milieu & Duurzaamheid				8.071	-	8.071	3.661	1.300	10.432
21 - Citymarketing en internationale stad									
<i>Bestemmingsreserves (dienst uitvoering)</i>									
BR Wervingsfonds 3273	3029	310.4.02	BSD	2.704	-	2.704	590	1.840	1.454
BR Stedelijke Ontwikkeling (P21/310.4)	7310	310.4.03	DSO	-	-	-	-	-	-
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
BR Institute of Global Justice	6400	310.4.02	BSD	1.548	-	1.548	-	1.548	-
BR Citymarketing	6351	310.5.01	DSO	1.293	-	1.293	-	620	673
BR Co-financiering Kansen voor West Evenementen	7300	310.4.03	DSO	840	-	840	200	-	1.040
BR congressen	7308	310.4.03	DSO	-	-	-	-	-	-
Totaal programma 21 - Citymarketing en internationale stad				6.385	-	6.385	790	4.008	3.167

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
22 - Financiën									
<u>Algemene reserve</u>									
Algemene reserve gemeente Den Haag	3000	922.5.01	CT	125.680	115.072	240.752	3.100	119.393	124.459
<u>Dienstcompensatie-reserves</u>									
Dienstcompensatiereserve GAD	3010	-	GAD	836	42-	794	-	-	794
<u>(Tarief-)egaliserings-reserves</u>									
Bestemmingsreserve OZB	3574	-	DPZ	727	-	727	-	-	727
<u>Activa-financiering</u>									
Reserve Activa-financiering	3473	914.0.02	CT	115.944	-	115.944	-	14.119	101.825
BR Activa-financiering Ambu Waldorpstraat	3476	914.0.02	CT	4.440	-	4.440	-	120	4.320
BR Activa-financiering Archeologie	3478	914.0.02	CT	366	-	366	-	28	338
BR Activa-financiering parkeergarage Nieuwersluisstraat	3480	914.0.02	CT	2.300	-	2.300	540	-	2.840
BR Activa-financiering Sportcampus Zuiderpark	3483	914.0.02	CT	-	-	-	3.600	-	3.600
<u>Bestemmingsreserves (systeemreserve risico)</u>									
Reserve Financiering	3450	914.0.01	CT	20.000	-	20.000	-	-	20.000
<u>Bestemmingsreserves (overig)</u>									
BR Openbaar Vervoer HTM	3452	913.0.01	CT	525	-	525	-	300	225
BR Deelneming Haagse Hitte	3471	913.0.01	CT	118	-	118	-	96	22
BR Voorfinancieringsrente Sportcampus Zuiderpark	3479	914.0.01	CT	4.500	-	4.500	-	-	4.500
Totaal programma 22 - Financiën				275.436	115.030	390.466	7.240	134.056	263.650

Omschrijving reserve	Res.nr.	Product	Dienst	Saldo per 31-12-2012	Resultaats- bestemming 2012	Saldo per 31-12-2012	Dotaties	Ont- trekkingen	Saldo per 31-12-2013
23 - Overige beleidsvoornemens									
<i>Bestemmingsreserves (gemeentebreed uitvoering)</i>									
BR Grote Projecten	3456	922.3.16	CT	147.520	5.347-	142.173	16.316	17.407	141.082
BR Co-financiering	3461	922.3.16	CT	24.023	-	24.023	1.422	6.581	18.864
BR Krachtwijken	3463	922.3.16	CT	10.127	665	10.792	1.728	7.543	4.977
BR Den Haag Internationale Stad	3469	922.3.16	CT	2.646	-	2.646	10.000	4.667	7.979
<i>Bestemmingsreserves (overig)</i>									
BR Te verdelen middelen begroting 2012 - 2015	3470	922.3.16	CT	5.918	-	5.918	11.900	14.048	3.770
Reserve Te verdelen middelen begroting 2011 - 2014	3474	922.3.16	CT	47.114	-	47.114	-	43.796	3.318
BR Friciekosten	3475	922.3.16	CT	35.336	2.726-	32.610	1.000	8.500	25.110
BR Te verdelen middelen begroting 2013 - 2016	3481	922.3.16	CT	59.576	-	59.576	14.269	45.785	28.060
BR Te verdelen middelen begroting 2014 - 2017	3482	922.3.16	CT	-	-	-	129.485	52.248	77.237
Totaal programma 23 - Overige beleidsvoornemens				332.260	7.408-	324.852	186.119	200.574	310.397
24 - Interne dienstverlening									
<i>Dienstcompensatie-reserves</i>									
Dienstcompensatiereserve BSD	3010	-	IDC	929	376	929	-	-	929
<i>(Tarief)egaliserings-reserves</i>									
Egalisatiereserve Basiswerkplekken	3318	960.2.01	IDC	4.289	-	4.289	-	-	4.289
<i>Bestemmingsreserves (project)</i>									
BR Leyweg per 1-1-2012	3325	960.2.01	IDC	5.509	-	5.509	-	875	4.634
Totaal programma 24 - Interne dienstverlening				10.727	376	10.727	-	875	9.852
TOTAAL GENERAAL RESERVES				1.007.079	115.517	1.122.220	373.529	548.447	947.301

Bijlage 4 Voortgang Grote Investeringsprojecten

Programma / project	Actuele fase	Geplande oplevering	Toelichting
Cultuur			
Museon klimaatinstallatie	Uitvoering	2013-4	Het project is afgerond. Het restantsaldo is vrijgevalen.
Jeugd en Gezin			
Speeltoestellen	Uitvoering	2015-4	Speeltoestellen worden in samenwerking met de buurt aangelegd. In 2013 zijn in totaal 9 speelprojecten gerealiseerd die benoemd waren in het uitvoeringsprogramma jaarschijf 2011 en 2012. Van deze programma's resteren nog 9 op te leveren projecten. Voor het uitvoeringsprogramma 2013 komen 19 speelprojecten in aanmerking voor een kwaliteitsimpuls.
Leefomgeving			
Ondergrondse restafval containers	Uitvoering	2016	In de tweede helft van het jaar worden circa 820 ondergrondse restafvalcontainers geplaatst. Met de plaatsing van ruim 300 ondergrondse restafvalcontainers in de Schilderswijk wordt het programma van plaatsingen in de krachtwijken afgerond. Hiernaast worden nog 500 ondergrondse restafvalcontainers geplaatst vanuit het programma '1.500 extra' (zie collegeprogramma). Deze worden geplaatst in delen van Segbroek, Scheveningen en Haagse Hout. Alle plaatsingsplannen zijn hiervoor gepresenteerd tijdens inloopavonden voor bewoners. In de programmabegroting 2013-2016 is besloten om 1000 extra ORAC's te plaatsen. De verwachting is dat gefaseerd worden geplaatst in de periode tot eind 2016.
Vervanging Openbare verlichting	Uitvoering	2014	Met ingang van 2013 is het bedrag voor 2013 toegevoegd aan het budget gewone dienst (€ 1,075 miljoen). In het 1e half jaar is € 68.000 gerealiseerd en € 0,757 miljoen verplicht.
Dr. Kuiperdam	Voorbereiding	2015-4	De Dr. Kuiperdam wordt omgevormd tot een klassieke gemetselde Haagse plaatbrug tussen twee landhoofden. De uitstraling sluit aan bij de sfeer van de omgeving. Op de brug wordt een extra (tweede) rechtsafstrook vanuit de Dr. Kuiperstraat naar de Koningskade gerealiseerd. Daarmee wordt, conform de toezegging in het kader van het VCP, tevens de verkeersafwikkeling van de Mauritskade verbeterd. Het vervangen van de dam door een doorvaarbare brug leidt er toe dat diverse leidingen in de dam verlegd moeten worden. Werkzaamheden rondom de Dr. Kuiperdam worden afgestemd met de herinrichting van de Koninginnegracht in het kader van Netwerk Randstad Rail 9.
MJP Kunstwerken 2012-2014	Diverse	2015-3	In het Meerjarenprogramma Kunstwerken (MJPK) worden de noodzakelijke vervangingen van kunstwerken, zoals bruggen en kademuuren, gepland. Vervanging bruggen: De bruggen Laan van NOI, Laan van Meerdervoort en de Mauritsbrug komen deze periode aan bod. In eerste instantie was ook de vervanging van de Piet Heinbrug voorzien, maar vervanging van deze brug wordt opgenomen in het op te stellen MJPK 2014-2018. Oplevering van de brug Laan van NOI is voorzien in het 3e kwartaal van 2014. Oplevering van de bruggen Laan van Meerdervoort en de Mauritsbrug geschiedt in respectievelijk het 2e en 3e kwartaal van 2015. De kosten voor het vervangen van de bruggen zijn t.o.v. de eerste ramingen gestegen. De oorspronkelijke ramingen op basis van normbedragen bleken niet realistisch in stedelijke omgeving omdat er met meerdere aspecten rekening moet worden gehouden. <u>Vergangingskades</u> : De kade Om en Bij wordt dit jaar opgeleverd. De Conradkade en de Koninginnegracht/Raamweg worden opgeleverd in het 3e kwartaal van 2014.
Stadsentrees	Voorbereiding	2014	Het project bestaat uit het uitvoeren van de deelprojecten "Herinrichten entree Utrechtse Baan" en "Herinrichten entree Scheveningen" uit het programma "Groene stad aan Zee", zoals opgenomen in de Kadernota Openbare Ruimte 2012. Het is van belang dat de entrees een goede uitstraling krijgen, die past bij de internationale stad van vrede en recht en de groene wereldstad aan zee. De aanlanding van de Utrechtse Baan moet de allure krijgen van een internationale stad, waarbij een groene verbinding wordt gemaakt tussen het Haagse Bos en het Malieveld. De Stadsentree Utrechtsebaan / N44 zal eind 2013 grotendeels afgerond zijn. De Stadsentree Scheveningen volgt in 2014.
Westduinpark Natuurkwaliteit	Uitvoering	2013-2	Het project is gereed
Groencompensatie ambassade	Uitvoering	2013	Vanuit het Ministerie van ELI is € 5 mln. subsidie ontvangen als groencompensatie Amerikaanse Ambassade. Hiervan zullen conform het ingediende projectplan een 60-tal maatregelen worden uitgevoerd. In 2013 zal de oplevering plaatsvinden.
Haagse Markt	Uitvoering	2014-3	De herstructurering van de Herman Costermarkt is in volle gang. Aanvullend is in juli 2013 besloten tot een (rendabele) investering in de marktinstallaties en het faciliteren van de realisatie van de droogloop. Het aanbestedingstraject is gestart. Relevant voor planvorming in de 2e helft van 2013 is de overdracht van taken van markten aan de op te richten entiteit van marktcoördinator en de door die entiteit te realiseren (boven)regionale functie van de Herman Coster Markt. Naar verwachting wordt de herinrichting in de loop van 2014 afgerond.
Herinrichting Rustenburg	Oplevering	2013-1	Het project is vrijwel gereed (Rustenburg 1e fase is gereed; Rustenburg 2e fase werkzaamheden buiten zijn afgerond).

Programma / project	Actuele fase	Geplande oplevering	Toelichting
---------------------	--------------	---------------------	-------------

Sport

Sportkwadrant Zuiderpark	Vorbereiding	2016-3	Dit betreft de inrichting van de sportvelden in het Zuiderpark en de verwerving van (een deel van) de campus. In 2012 heeft Vestia aangekondigd zich uit het project terug te trekken. Vervolgens zijn de mogelijkheden om het project voort te zetten onderzocht. Naar verwachting zal nadere besluitvorming in het najaar van 2013 plaatsvinden. Begin 2013 is in overleg tussen de gemeente en de Haagse Hogeschool een aangepast Programma van eisen gemaakt, waarbij de oorspronkelijke ambitie van de twee partijen gehandhaafd is en de meeste voorzieningen van Vestia uit het programma zijn geschrapt. Omdat enkele extra faciliteiten (die Vestia in haar Programma had) en een oplossing voor het bovengronds parkeren noodzakelijk zijn, is er extra budget benodigd. In de voorjaarsretraite heeft het college dit extra budget opgenomen. Vanaf juni is het Ontwerpteam weer opgestart. Dit dient in september 2013 te zijn afgerond.
--------------------------	--------------	--------	--

Volksgezondheid en zorg

Aanschaf ambulances, defibrillatoren en piketauto's	Gefaseerd	Gefaseerd	Eind 2012 zijn de laatste 6 "oude" ambulances vervangen voor 5 nieuwe ambulances. (1 ambulance minder ivm aanpassing paraatheid) De 1e ambulancevervanging staat gepland voor medio 2014 (5 jaar oud) en er zullen er in 2014 totaal 5 vervangen worden. In 2015 worden er 3 vervangen en in 2016 1 stuks en in 2017 8 stuks. (totaal 17 stuks) echter deze ambulances zullen middels leasing gefinancierd worden (leaseovereenkomst via gemeente Den Haag) e.e.a. in afstemming met IDC/Inkoop. Voor de vervanging van de piketauto's speelt hetzelfde (leasing ipv aanschaf) Eind 2013 worden er 2 vervangen, in 2014 wordt besloten of de 3e piketauto wordt ingeleverd cq wordt vervangen. De 18 Lifepak defibrillatoren zijn in 2010 aangeschaft en zullen naar verwachting in 2015 worden vervangen. De transportcouveuse zal niet meer worden vervangen ivm veranderde regionale inzet/gebruik.
---	-----------	-----------	--

Verkeer

Laan van Meerdervoort	Definitief ontwerp	2014-4	Eind december 2012 heeft de Raad ingestemd met rv 137 (RIS 252787) inzake vaststelling voorontwerp herinrichting Laan van Meerdervoort (Azaleaplein - Thorbeckelaan). Op dit moment wordt gewerkt aan het definitief ontwerp. Naar verwachting zullen de werkzaamheden eind 2014 gereed zijn.
MJP Fiets	Uitvoering	Gefaseerd	De projecten vallend onder MJP Fietsbeleid 2007-2010 zijn voor het overgrote deel afgerond. Enkele projecten zijn echter nog in voorbereiding. Het Meerjarenprogramma Fiets 2011-2014 is in het vierde kwartaal 2011 vastgesteld. In 2011 is al een start gemaakt met de uitvoering van het omzettingsprogramma tegels naar asfalt. Binnen het Meerjarenprogramma Fiets 2011 - 2014 dient 44 kilometer tegelfietspad worden te omgezet naar asfaltfietspad. Een deel van de projecten is nog in voorbereiding.
Toegankelijkheid OV	Uitvoering	2014	Momenteel zijn er 440 bushaltes gereed. In totaal 44 haltes zullen in 2013 en 2014 nog worden aangepast. De uitvoeringsdata worden voor een deel bepaald door "werk met werk" afspraken.
Verkeers Circulatie Plan (VCP)	Uitvoering	2014-1	De laatste VCP-projecten zijn naar verwachting in januari 2014 afgerond. Het gaat hierbij om: het upgraden van pollerinstallaties, het oplossen van de problemen bij de pollers en kosten voor opticom.

Programma / project	Actuele fase	Geplande oplevering	Toelichting
Verkeer			
Noordwal/Veenkade	Uitvoering	2015-2	Het project Noordwal-Veenkade omvat het terugbrengen van de gracht met daaronder een volautomatische autoberging van ca. 160 plaatsen. Tevens worden in dit project twee bruggen vervangen. De uitvoering is in oktober 2012 gestart. De bouwplaats is ingericht, er zijn tijdelijke hulpbruggen geplaatst en de resterende rioolwerkzaamheden zijn uitgevoerd. Tevens zijn oude kademuuren verwijderd. Tot slot is begonnen met het drukken van damwanden en is gestart met werkzaamheden ter versteviging van de fundering van een kwetsbaar pand.
Haags Startstation Erasmuslijn	Voorlopig ontwerp	2016-2	De E-lijn is de metrolijn die vanuit Rotterdam eindigt op Den Haag Centraal Station. Volgens een voorlopige geactualiseerde planning zal de nieuwe aanlanding in april 2016 in gebruik kunnen worden genomen. Door ProRail is een geactualiseerde planning opgesteld. Belangrijkste wijziging is dat niet meer dit jaar, maar begin 2014 zal worden gegund. Hierdoor zal niet het voorjaar 2014 maar zomer 2014 worden gestart met het werk. Inmiddels is nagenoeg zeker dat de sporen 11 en 12 nog tot eind 2015 beschikbaar blven voor de HSE. Hierdoor hoeft geen tijdelijke halte en een keervoorziening te worden aangelegd. Met het Stadsgeest Haaglanden en de projectorganisatie Bleizo van de gemeente Zoetermeer is afgesproken dat het wisselcomplex Beatrixlaan door Bleizo zal worden aangelegd.
Herinrichting Grote Marktstraat	Definitief ontwerp	2015-2	Grote Marktstraat krijgt een nieuwe uitstraling. Het wordt de 'balzaal' van de Haagse binnenstad met bijzondere verlichting, bestrating en straatmeubilair. De aanbesteding van het maaiveld is afgerond. Op basis van een negatief welstandsadvies is de aanbestedingsprocedure voor de verlichting gestopt. In het 3de kwartaal 2013 wordt een aangepast ontwerp uitgewerkt. Naar verwachting zal de aanbestedingsprocedure voor de verlichting in het 4de kwartaal 2013 worden hervat. Dit heeft tot op heden nog geen consequenties voor de planning.
Boulevard Scheveningen	Nazorgfase	2013-2	De nieuwe Boulevard in Scheveningen is voorafgaand aan de start van het strandseizoen geopend voor het publiek. De werkzaamheden zijn in een tijdsbestek van drie jaar conform planning uitgevoerd. De resterende afrondende werkzaamheden zullen naar verwachting in 2013 afgerond zijn.
Asfalteren Fietspaden	Uitvoering	2013-4	De uitvoering van het omzettingsprogramma gedurende het eerste half jaar loopt met 7,2 gerealiseerde kilometers op schema, zodat de 100e kilometer conform planning in de tweede helft van het jaar kan worden gerealiseerd. De belangrijkste locaties waar is gewerkt zijn de Van Alkemadelaan, de Gouverneurlaan, de Slachthuisstraat/Leeghwaterplein, de Aagje Dekenlaan en de Groen van Prinsterenlaan.
Fietspad Trekvlittracé	In Gebruikname	2013-2	De fietsstraat (incl. brug over de Laak) is op 5 juli 2012 opengesteld voor gebruik. Ter afronding van de aanleg van de fietsstraat heeft in het 1e kwartaal van 2013 de afwerking van de groenzones plaatsgevonden en is daarna de speel/hangplek in de groenzone gerealiseerd.
Parkeergarage Nieuwersluisstraat	Uitvoering	2013-3	Het project tijdelijke Parkeergarage Nieuwersluisstraat wordt opgeleverd in het 3e kwartaal
Mundloos parkeren	Uitvoering	2013-4	Het project mundloos parkeren is in 2012 gestart. Naar verwachting wordt het eind dit jaar afgerond.
Netwerk RandstadRail	Diverse	2015	In het kader van het programma Netwerk RandstadRail komen er o.a. nieuwe, grotere trams (20% - 25% meer capaciteit), worden tram- en bushaltes verbreed, komt er een gelijkvloerse instap bij de haltes en wordt nog een reeks andere maatregelen doorgevoerd. Begin 2013 is gestart met de vervanging van de Bosbrug. Voor het projectgedeelte Rijnstraat is een ontwerp vastgesteld dat het mogelijk maakt om meer reizigers te kunnen verwerken op de perrons. Daarnaast wordt ook een opstelspoor gerealiseerd zodat er snel een extra tram ingezet kan worden bij piekmomenten. Het aanpakken van de kruising van de Fruitweg en Viaductweg verschuift naar 2014 in verband met samenloop met het aanpassen van de busremise voor aardgasbussen en het aanleggen van rails t.b.v. het programma Netwerk RandstadRail. Ook zal in de tweede helft van dit jaar de ontwerpfase van de overige projecten starten, namelijk Tramlijn 9 naar Scheveningen, Holland Spoor, Tramlijn 15, Tophalte CS en Tophalte HS.
Doorontwikkeling DVM	Uitvoering	2015	Afgelopen mei heeft de raad besloten tot een investeringsprogramma van ten behoeve van de doorontwikkeling van het dynamisch verkeersmanagement in de stad (RIS 257884). De meest in het oog springende acties zijn het aanpassen van de verkeerslichten op de hoofdwegen zodat ze op afstand bedienbaar worden en het ontwikkelen van verkeersregelscenario's. Daarmee kunnen de verkeerslichten samen met de dynamische routeinformatiepanelen (DRIP's) worden ingezet bij het slim verdelen van het verkeer over het wegennet van Den Haag. Extra kruispunten/VRI's kunnen worden aangepast door een extra subsidiebeschikking van Haaglanden voor het programma Beter Benutten.
Verkeersveiligheidsplan	Diverse	Diverse	Op basis van een vierjarig Meerjarenprogramma Verkeersveiligheid worden tweejaarlijkse Uitvoeringsprogramma's (UVP) bestuurlijk vastgesteld. In een UVP wordt thematisch aangegeven welke deelprojecten in de onderhavige periode worden uitgevoerd. Doel is het verbeteren van de objectieve en subjectieve verkeersveiligheid in Den Haag. Terugblik: 1/5: Het project Hobbemastraat, dat valt in de categorie 'Risicovolle trajecten en locaties', is in uitvoering. 2/5: Van de nog te realiseren 23 schoollocaties zijn er afgelopen kwartaal 15 voorbereid. 3/5: Voor twee projecten in deze categorie is de uitvoering voorbereid; twee projecten zijn nog in voorbereiding en twee projecten gaan over naar het volgende UVP. 4/5: Eén voetgangersoversteekplaats (VOP) is gerealiseerd, één is in voorbereiding. 5/5: Nog niet gerealiseerde black-spot's (dit zijn verkeersonveilige kruisingen) zijn nog in voorbereiding. Verwachting/ontwikkeling: 1/4: In het komende kwartaal is het project Hobbemastraat nog in uitvoering. Ook worden dan 5 schoolzones gerealiseerd en bevinden zich 11 schoolzones in de voorbereidingsfase. 2/4: Twee 30 km/u projecten liften mee met groot onderhoud; één project schuift waarschijnlijk door naar het volgende UVP. 3/4: De laatste VOP wordt gerealiseerd. 4/4: De twee projecten uit de raadsnotie worden momenteel voorbereid voor uitvoering in 2013.

Programma / project	Actuele fase	Geplande oplevering	Toelichting
Ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling			
KR Topo/BGT	Vorbereiding	2015-4	Vorbereiding in uitvoering
BAG/KRGA fase 2 (CIS Stelsel)	Oplevering	2013-4	De centrale informatiesysteem BAG wordt op dit moment ontwikkeld. Doordat de herinstallatie van de BAG-applicatie eind vorig jaar niet heeft plaatsgevonden is dit project, de aanschaf en implementatie van het koppelvak, doorgeschoven naar dit jaar, dus ook de kosten daarvoor (€70.000). Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor het genereren van stufberichten (€35.000).
Milieu en Duurzaamheid			
Actieplan Luchtkwaliteit	Oplevering	2014	Het actieplan luchtkwaliteit bestaat uit een dertigtal maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Deze zijn onderverdeeld in de clusters: Schoner vervoer, modal shift, schonere voertuigen, energieprojecten, kennis en communicatie en maatregelen ter plaatse van de knelpunten. Het actieplan is vastgesteld in 2008 en geactualiseerd in 2012. Voor het uitvoeren van het actieplan beschikt de gemeente over subsidiegelden van het Rijk en eigen gemeentelijke middelen.
Stil asfalt	Uitvoering	2014-4	Op 30 oktober 2007 heeft het college de Haagse geluidsbelastingkaarten voor wegverkeer, spoorwegen en industrie vastgesteld (RIS 149846). Het structureel toepassen van geluidsreducerende wegverhardingen is één van de effectieve maatregelen om de "stedelijke geluidsdeken" te verminderen. Dit kan gerealiseerd worden door het toepassen van geluidsaarm asfalt. Wegvakken die worden uitgevoerd en nog onderdeel uitmaken van het huidige actieplan 2008 – 2013, zijn: 1. Loosduinsekade ts Paul Krugerlaan – Engelenburgstraat 2. Driebergenstraat ts Vreeswijkstraat – Maasbergenstraat 3. Zuiderparklaan ts Loosduinsekade – Escamplan 4. Hobbemastraat ts Herderslaan – Om en Bij 5. Lekstraat ts Bernhardviaduct – Schenkviaduct 6. Javastraat ts Nassauplein – Koninginnegracht. Inmiddels zijn nieuwe wegvakken geselecteerd op basis van nieuwe geluidskaarten. Momenteel wordt onderzocht of deze wegvakken aangepakt zullen worden.
Walstroom	Uitvoering	2014	Het project Walstroom is een onderdeel van het actieplan luchtkwaliteit. Met deze maatregel wordt de emissie van diepvriestrawlers en andere grote schepen verminderd door de schepen aan te sluiten op het elektriciteitsnetwerk ter vervanging van stroomopwekking met eigen diesellaggregaat. Op de wal moeten hiervoor installaties worden gerealiseerd die het mogelijk maken om deze schepen aan te koppelen met voldoende vermogen. De werkzaamheden voor deze maatregel zijn al gestart. De daadwerkelijke aanleg van de walinstallatie vindt plaats in 2013 en 2014.
Koningstunnel	Vorbereiding	2015-1	Het project Koningstunnel is een onderdeel van het actieplan luchtkwaliteit. De uitgang van de Koningstunnel aan de Lekstraat ("stad uit") levert een luchtkwaliteitsprobleem op, gelet op de woningen bij de tunnelmond. De meest geëigende oplossing hier is de plaatsing van een scherm vlak bij de tunnelmond. Daarnaast is een proef gestart met Titaandioxide (breekt stikstofdioxide af) verwerkt in verf op de tunnelwand waardoor mogelijk een scherm (gedeeltelijk) overbodig wordt. Om de effectiviteit van beide maatregelen te beoordelen is een meetprogramma voorzien. De meetgegevens kunnen gebruikt worden om de schermhoogte zonodig aan te passen. In 2012 is de aanbesteding van de verfproef gestart, is het meetsysteem geïnstalleerd en is overleg geweest met omwonenden over het scherm.
Financiën			
Modernisering Belastingstelsel IBS2010	Vorbereiding	2016	In het eerste halfjaar zijn de voorbereidingen voor het belastingstelsel uitgevoerd. De uitrol van IBS2020 start in de tweede helft van 2013. De verschillende modules worden gefaseerd uitgerold. De eerste onderdelen worden eind 2014 uitgerold en de laatste onderdelen in 2016.

Bijlage 5 Actualisatie Grondexploitaties per 30-6-2013

Inleiding

In deze Bijlage 14.6 Grondbeleid wordt door de Dienst Stedelijke Ontwikkeling alleen gerapporteerd over het actieve grondbeleid, de ontwikkelingen van de Voorziening Negatieve lopende Plannen MPG (rv 95/1996; “VNP”) en de Reserve Grondbedrijf (RGB). Den Haag heeft immers per medio 2013 nog 73 operationele grondexploitaties met een gemiddelde resterende looptijd van 5 tot 10 jaar, waarvan 6 projecten met Kleinschalig Opdrachtgeverschap als uitgangspunt. Daarnaast zijn er nog twee projecten met klusobjecten. Begin 2012 is de nota Grondbeleid 2012 – 2015 in het college vastgesteld, waarmee gekozen is voor meer faciliteren zonder actief grondbeleid. Aanleiding hiervoor was de kredietcrisis 2008, het instorten van de woningmarkt en het stil komen staan van gebiedsontwikkelingen, waardoor de risico's fors zijn toegenomen. De Reserve Grondbedrijf kwam flink onder druk te staan. Met de nog resterende investeringsruimte in het IpSO (Investeringsprogramma Stedelijke Ontwikkeling) zal nog slechts een beperkt actief grondbeleid worden gevoerd binnen projecten van groot strategisch belang, maar met beperking van de financiële risico's. Op basis van de vigerende beheersregels wordt gerapporteerd over eventuele afwijkingen in de saldi van de operationele en af te sluiten grondexploitaties welke zich in het afgelopen half jaar hebben voorgedaan. In de eerste helft van 2013 zijn er echter geen grondexploitaties herzien en/of nieuwe grondexploitaties vastgesteld of afgesloten. Het voorliggende paragraaf grondbeleid zal als input dienen voor de programmabegroting 2014-2017 aangaande de grondexploitaties.

In het 1^e halfjaar van 2013 is het grondexploitatie resultaat licht verbeterd. Hiermee wordt de lijn uit de Jaarrekening 2012 doorgezet. Naast dat goede nieuws blijven er aandachtspunten. De realisatie van kosten en opbrengsten blijft nog achter op de prognose, maar er wordt relatief gezien meer van het apparaat gevraagd. Om hierin meer inzicht te verkrijgen zal in het 2^e halfjaar van 2013 de Haagse Plankostenscan worden geëvalueerd. Er is nu voldoende data beschikbaar om nader inzicht te geven in de realisatie versus de begroting op korte en (middel)lange termijn. Op grond van dat inzicht zal bekeken worden in hoeverre de plankostenscan aangescherpt kan worden. Daarnaast zullen er de komende periode een aantal nieuwe (grote) grondexploitatieprojecten worden vastgesteld cf. het investeringskader IpSO2014. De bij deze grondexploitaties behorende project- en marktrisico's zullen worden toegevoegd aan het MPG. Dit is mogelijk omdat in de prognose van het benodigd weerstandsvermogen cf. het MPG2013 de RGB meerjarig boven de minimale bandbreedte uitkomt. Door toevoeging van deze projecten neemt het risicoprofiel en het eventuele beroep dat moet worden gedaan op de RGB wel toe.

Leeswijzer

Bijlage 14.6 Grondbeleid is opgebouwd uit vier hoofdstukken. Na de inleiding (hoofdstuk 1), zal in hoofdstuk 2 een toelichting worden gegeven op de ontwikkelingen van de operationele grondexploitaties. Ook zal separaat aandacht besteed worden aan de plankosten (paragraaf 2.4). Aan het eind van hoofdstuk 2 (2.6) is tabel 3 opgenomen met alle geactualiseerde "Netto Contante Waarde (NCW)-standen operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013" (berekend per 1 januari 2013) inclusief de eindwaarden met diverse eindjaren.

In de hoofdstukken 3 en 4 zijn de ontwikkelingen van de VNP en de RGB inzichtelijk gemaakt en toegelicht. Hoofdstuk 5 bevat verschillenverklaringen van individuele grondexploitaties.

Verschillenverklaring operationele grondexploitaties

Conform de beheersregels (artikel 4.2.3)⁹ is voor een deel van de grondexploitaties (41 van 73) een verschillenverklaring opgesteld, waarbij het saldo per 1 juni 2013 is vergeleken met de laatst vastgestelde stand. Bij dit Halfjaarbericht is dat voor alle plannen de Jaarrekening 2012, omdat in het afgelopen halfjaar geen nieuwe grondexploitaties zijn vastgesteld of grondexploitaties zijn herzien. Alle operationele grondexploitaties zijn per 1 juni 2013 geactualiseerd aan de hand van de laatste inzichten van fasering en financiële en programmatische uitgangspunten, en projectbesluiten binnen de kaders in de afgelopen periode.

In het overzicht “NCW-standen operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013” (paragraaf 2.6), is de ontwikkeling van alle positieve en negatieve saldi per project weergegeven, inclusief de eindwaarden (verschillende eindjaren). In de saldi is geen rekening gehouden met prijs(peil)indexering en rente(bijbeschrijving). Deze zogenaamde “autonome mutaties” zijn alleen aan de orde bij de jaarrekening, maar hoeven, conform de beheersregels, ook dan niet te worden verklaard, omdat deze van gemeentewege niet beïnvloedbaar zijn.

De operationele grondexploitaties met een negatief projectsaldo per 1 juni 2013 vormen tezamen de nieuwe stand van de VNP (= € 263,4 miljoen), waarmee de geprognosticeerde tekorten (van alle grondexploitaties met een negatieve NCW) worden opgevangen.

⁹ Regels voor verschillenverklaring bij Jaarrekening en Halfjaarbericht: Alle top 40 projecten, waarover aan de raad wordt gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG), worden toegelicht;

- Alle overige projecten worden toegelicht bij afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde stand;
- Bij afwijking van de *omzet* van kosten vermeerderd met afwijking op de *omzet* van opbrengsten met totaal meer dan € 250.000 naar boven of naar beneden en/of;
- Afwijkingen van het *exploitatie*saldo op Netto Contante Waarde van meer dan € 250.000 naar boven of beneden.

Onderscheid wordt gemaakt in autonome mutaties, mee- en tegenvallers zonder scope- en beleidswijzigingen (ten laste van RGB) en scope- en beleidswijzigingen (herziening, additionele middelen)

Verschillenverklaring operationele grondexploitaties op hoofdlijnen

De verschillen tussen de stand van het Halfjaarbericht 2013 en de stand 1 januari 2013 (Jaarrekening 2012 per 1/1/2013) uitgedrukt in Netto Contante Waarde (NCW) per 1/1/2013, worden in deze paragraaf toegelicht.

Tabel 1: Verschillen Jaarrekening 2012 en Halfjaarbericht 2013

Totaal NCW grondexploitaties Jaarrekening 2012*	(1)	peildatum	€	255,8- mln.	negatief
		1-1-2013			
Totaal NCW grondexploitaties Halfjaarbericht 2013	(2)	peildatum	€	253,7- mln.	negatief
		1-6-2012			
Vershil in NCW	(2-1)		€	2,1 mln.	positief

* inclusief autonome mutaties

Het geprognosticeerde Netto Contante Waarde (NCW) van alle operationele grondexploitaties tezamen (zowel projecten met een positief en een negatief saldo) bedroeg bij de Jaarrekening 2012 € 255,8 miljoen NCW negatief (zie tabel 1 (1)). De stand is bij het Halfjaarbericht 2013 verbeterd met € 2,1 miljoen NCW, tot € 253,7 miljoen NCW negatief (zie tabel 1 (2)).

Toelichting

De genoemde saldoverbetering van € 2,1 mln. op portefeuilleniveau is opgebouwd uit € 2,0 mln. aan verslechterde en voor € 4,1 mln. aan verbeterde grondexploitaties na actualisatie. Deze effecten worden hieronder gesplitst toegelicht. Verklaringen van verschillen per plan, op planniveau, zijn conform de beheerregels toegelicht in hoofdstuk 5. Aangezien bij dit halfjaarbericht geen correcties zijn op de Jaarrekening stand als gevolg van herzieningen, nieuwe grondexploitaties en/of andere tussentijdse besluitvorming is enkel sprake van regulier opgetreden negatieve en positieve risico's in de plannen met een verslechterde en verbeterde NCW.

Negatieve reguliere project effecten (€ 2,0 miljoen negatief)

Dit negatieve effect wordt veroorzaakt door een toename van de kosten met € 0,6 miljoen, een daling van de grondopbrengsten met € 0,8 miljoen en een negatief faseringseffect (rente of NCW-effect) van € 0,6 miljoen nadeel.

De toename van de kosten met € 0,6 miljoen nadeel zijn zeer divers van aard, maar komt voornamelijk voor uit 4 plannen:

- Het oude Centrum Horeca Bestemmingsplan I.148.1- RIS 123271 (€ 0,2 miljoen nadeel) als gevolg van een langdurig onteigeningsproces met hoge deskundigen en advocatenkosten, onvoorziene diverse civieltechnische werkzaamheden “
- Uithofslaan – ES.103.1 – RIS 25382 (€ 0,1 miljoen nadeel), de “Servicezone Leyweg – ES.129.1 – RIS 156742” waar de begroting tijdelijke beheer door de CVDH is geactualiseerd (€ 0,1 miljoen nadeel)
- Ockenburgh Landgoed – LO.57 – RIS 144656 waar eveneens de begroting tijdelijke beheer door de CVDH is geactualiseerd (€ 0,1 miljoen nadeel).
- De overige verschillen met € 0,1 miljoen is voor een deel toegelicht in de bijlage met verschillenverklaringen.

De daling van de grondopbrengsten wordt voornamelijk veroorzaakt door het plan “Ockenburgh Landgoed – LO.57 – RIS 144656” (€ 0,8 miljoen nadeel). Het betreft het afboeken van de grondwaarde na vertrek van beoogd ontwikkelaar op basis van een her taxatie.

De faseringseffecten van € 0,6 miljoen nadeel zijn met name een gevolg van vertraging in de gronduitgifte.

Positieve reguliere project effecten (€ 4,1 miljoen positief)

Dit positieve effect wordt veroorzaakt door een afname van de kosten met € 2,8 miljoen, een stijging van de grondopbrengsten met € 0,2 miljoen en een positief faseringseffect (rente of NCW-effect) van € 1,1 miljoen.

Meest opvallende positieve effecten als gevolg van een daling in de kosten met € 2,8 miljoen voordeel zijn:

- Forepark – ZZ.20.1 – RIS 181794 (€ 0,9 miljoen voordeel) als gevolg van een verlaging van het risicoprofiel binnen de grondexploitatiebegroting betreffende het eventueel verleggen van gasleidingen. In de grondexploitaties was het risico als begroting opgenomen (en deels als risico in het

MPG), op basis van een schatting voldoet het momenteel alleen nog als opname van een risico in het MPG.

- Eurojust – SC.102.1 – RIS 181868 (€ 0,6 miljoen voordeel) is op basis van de meest recente verwachting over de verwervingsprijs, de begroting bijgesteld. Als gevolg hiervan is de verwervingsbegroting verlaagd en is een opgenomen onvoorzien- kostenpost vrijgevallen.
- Den Haag Nieuw Centraal – CE.53.1 – RIS 181795 (€ 0,6 miljoen voordeel), is voor een deel berust op de ervaringen met betrekking tot omgevingsmanagement en communicatie waardoor de begroting is verlaagd. Het andere deel is een (boven)verwacht voordeel bij de verhuur van het bouwterrein.
- Het resterende verschil in kostendaling van € 0,7 miljoen voordeel is verdeeld over diverse plannen met voor 80 % verschillen tussen € 1.000 voordeel en € 65.000 voordeel. De grondopbrengsten zijn gestegen met € 0,2 miljoen. Het faseringseffect heeft een positief effect van € 1,1 miljoen en draagt hiermee het meest bij aan het positieve NCW-effect. In veel plannen zijn de kosten, met onder andere het oog op de begroting 2014 – 2017, op basis van de meest recente verwachting gefaseerd met een voordelig faseringseffect.

Kleinschalig Opdrachtgeverschap (KO) en Klusobject-projecten

Gelet op de bijzonder positie van plannen met Kleinschalig Opdrachtgeverschap als uitgangspunt en Klusobjecten wordt de stand van zaken hier kort toegelicht.

In 2012 is gestart met Kleinschalig Opdrachtgeverschap (KO). In totaal zijn er zes projecten Kleinschalig Opdrachtgeverschap vastgesteld (ES.137 KO Esdo-locatie - RIS 246412, HA.83 Isabellaland RIS097171, LO72 Escamplaan fase 2 - RIS 181341, ES.103 Uithofslaan - RIS 25382, LA.38 Laakhaven West (deels) – RIS 251778 en ZZ.34 Ypenburg – Gele Lis – RIS 174577. Er zijn 2 projecten met klusobjecten vastgesteld (KO.1.1 7 klushuizen - RIS 246410 en KO.2.1 Duinstraat 10 – RIS 253827).

KO

De projecten Kleinschalig opdrachtgeverschap verlopen thans vrijwel binnen de vastgestelde financiële kaders. De verschillen op NCW lopen uiteen van € 6.000 nadeel tot € 149.000 voordeel vrijwel volledig veroorzaakt door een aangepaste voordelige fasering. Hiermee kan dan ook worden geconcludeerd dat deze projecten vooralsnog voorspoedig verlopen.

Klusobjecten

Bij de klusobjecten was bij de start van het plan geen rekening gehouden met de kosten voorvergunning en toezicht, welke normaliter uit de leges betaalt worden, alleen bij kluswoningen worden deze met het plan verrekend, waardoor hier sprake is van een (kleine) tegenvaller (€ 80.000 nadeel).

Klusobject-projecten gedragen zich als een grondexploitatie, maar zijn dat niet. Voor klusobjecten zijn specifieke regels vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Beheerregels Grondexploitatie 2012. Evenals bij een grondexploitatie wordt voor vaststellen van het project zowel de dekking bij tekorten en de risico's vooraf voorzien via het inbrengen bij IpSO. Bij vaststelling van het project wordt de (eventuele) dekking van het tekort gestort in het plan, met als gevolg een sluitend saldo op nominale basis. Dit wijkt af van de werkwijze bij een grondexploitatie waarbij het tekort op NCW wordt voorzien in de VNP.

Van belang voor de RGB is dat klusobjecten teruggeleverd worden aan de vastgoedportefeuille, als 2 jaar na vaststelling van het project nog geen reserveringsovereenkomst voor het klusobject is afgesloten. Voor vastgestelde klusobjecten geldt dat wanneer risico's optreden met een negatief saldo als gevolg, dit gedekt zal worden uit de RGB. In de tweede helft van 2013 zullen naar verwachting Acaciastraat 178b-180 (KO.3.1) en Junostraat AZC (KO 4.1) worden vastgesteld. In het kader van de nota Versnellingsimpuls RIS260165 staan ook de klusobjecten Suze Robertsonstraat en Stortenbekerstraat in het vizier voor de 2e helft 2013. Ook komt in de 2e helft van 2013 het klusobject Keplerstraat er aan.

Versterkende maatregelen RGB

In het MPG 2010/2011 en met de brief “Financiële versterking RGB” (DSO/2010.991) zijn diverse *directe* en *aanvullende* maatregelen voorgesteld, gericht op het versterken van de RGB. In 2012 is ingezet op een aantal vergaande voorstellen ter versterking van de RGB en ter verlaging van het risicoprofiel bovenop de voorstellen uit 2010. In 2012 is € 10,4 mln. gerealiseerd van de € 17 miljoen directe en aanvullende maatregelen die ten goede komen aan de RGB. Medio 2013 is het treffen van verdere maatregelen nog gaande om het restant aan € 6,5 miljoen aan maatregelen te realiseren, waarvan € 2,0 miljoen uit omzetting van koop naar huur. Waar in 2012 de nadruk lag op het verlagen van met name restbegrotingen, zal in de tweede helft van 2013 in meerdere grondexploitaties de begrotingen worden geactualiseerd en het voordeel verwerkt worden bij de Jaarrekening 2013 ten gunste van de RGB. Bij het Halfjaarbericht is wel incidenteel bijgedragen aan de versterkende maatregelen, zoals die bij het Laakhaven Centraal LA.19 met € 75.000.

Ontwikkeling operationele grondexploitaties

Met onderstaande tabel 2 wordt inzicht gegeven in de wijziging van de begroting 2013 (A-deel) en de realisaties 2013 ten opzichte van de begroting (B-deel). De begrotingen zijn op basis van de meest recente inzichten geactualiseerd. In het A-deel wordt de “wijziging van de begroting” inzichtelijk gemaakt. In het B-deel staan de “realisaties van de eerste helft van 2013 ten opzichte van de begroting” (kolom 3) absoluut en in percentage uitgedrukt. De laatste kolom laat zien wat de resterende verwachting is voor de tweede helft van 2013 (kolom 2-3).

Tabel 2: Toelichting op de realisatie Jaarrekening 2012 versus verwachting Halfjaarbericht 2013 (bedragen in mln.)

	Deel A				Deel B			
	JR 2012 begroot 2013*	Halfjaarbericht 2013 begroot 2013	Verschil begroting		Halfjaarbericht 2013 gerealiseerd tov. 1		Nog te realiseren tov 2	
	1	2	(2-1)	%	3	%	(2-3)	%
(Grond)kosten								
Verwerving	81,7	79,3	2,4	-3%	1,1	1%	78,2	99%
Vastgoed beheer	1,0	0,3	0,7	-69%	-	0%	0,3	100%
Sloop	2,8	1,9	0,9	-33%	0,3	15%	1,6	85%
Bodem	3,7	2,8	0,8	-23%	0,2	8%	2,6	92%
CTW	41,1	30,5	10,6	-26%	4,5	15%	26,0	85%
Plankosten	9,8	9,9	0,1	1%	3,6	36%	6,4	64%
Overige kosten	10,9	9,7	1,1	-10%	7,1	73%	2,7	27%
btw	0,1	0,0	0,1	0%	0,0	0%	0,0	0%
Jaarrekening	0,3	0,3	0,0	-1%	0,2	87%	0,0	13%
TOTAAL	151,3	134,7	16,6	-11%	17,0	13%	117,73	87%
(Grond)opbrengsten								
Gronduitgifte	15,8	12,1	3,7	-24%	1,8	15%	10,3	85%
Overige opbrengsten	7,4	5,9	1,5	-20%	0,3	5%	5,6	95%
Subsidie	18,3	18,0	0,3	-2%	-	0%	18,0	100%
TOTAAL	41,4	35,9	5,5	-13%	2,1	5%	33,79	95%

* inclusief nieuwe grondexploitaties en herzieningen

Toelichting

Wijziging Begroting 2013 (A-deel)

Bij het halfjaarbericht 2013 zijn de begrote kosten naar beneden bijgesteld met € 16,6 miljoen (-11%) en de begrote opbrengsten met € 5,5 miljoen (-13%) naar beneden bijgesteld (kolom 2 - 1) ten opzichte van de Jaarrekening 2012 (stand 1/1/2013). De verschillen tussen de begrotingen zijn bij dit Halfjaarbericht vrijwel volledig toe te rekenen aan de herfasering. Een deel van de begroting is niet

alleen doorgeschoven naar 2014, maar ook naar latere jaren. Dit heeft dan ook een positief effect op de zogenaamde boeggolf, die hierdoor is verlaagd.

Realisaties en restverwachting 2013 (B-deel)

Ondanks dat in de eerste helft van 2013 de begrotingen zijn verlaagd en doorgeschoven blijft het realisatiepercentage laag. Het beeld is per begrotingspost verschillend. De post verwerving blijft tot het halfjaarbericht enorm achter in realisatie. Dit beeld zal bij de jaarrekening gecorrigeerd worden omdat de verwerving van het ministeries in het project Wijnhavenkwartier (CE-81) dan wel gerealiseerd zullen zijn. Omdat de post verwerving aanzienlijk is (ca. 60% van de totale begroting 2013) bepaalt deze post bij dit halfjaarbericht grotendeels het (lage) percentage op de totaalrealisatie. De gronduitgifte is met 85% nog te realiseren ook fors achter gebleven bij de begroting. Mede als gevolg van de vertraging in de gronduitgifte blijven ook de begrote investeringen in o.a. sloop, bodem en CTW (civiel technische werken) achter, met gemiddeld 90% van de verwachte realisatie. De resterende uitgifte van € 10,3 miljoen bestaat voor ongeveer € 6,0 miljoen uit gronduitgifte in de plannen Uithofslaan en Ypenburg (Gele Lis). De post plankosten is met 36% realisatie ook achtergebleven ten opzichte van de begroting. In de volgende paragraaf wordt dit nader toegelicht en aandacht gegeven aan de evaluatie van de plankostenscan.

Plankosten

Ten opzichte van de actuele begroting Plankosten Halfjaarbericht 2013 (€ 9,9 miljoen), is € 3,6 miljoen gerealiseerd (36%). Aangezien de stand van het Halfjaarbericht voor grondexploitaties is vastgelegd per 1 juni zou naar verwachting € 4,1 miljoen (42%) gerealiseerd zijn, mits de werkzaamheden gelijk over het jaar zijn uitgesmeerd.

Analyse op planniveau

Uit een eerste cijfermatige analyse van de plankosten in de operationele grondexploitaties, volgt dat 20% van de plannen plankosten heeft gerealiseerd volgens verwachting. 60% van de plannen heeft minder dan verwacht gerealiseerd en 20% heeft meer gerealiseerd dan verwacht. Opvallend is dat de grondexploitatie met Kleinschalig Opdrachtgeverschap (KO) en Eurojust bovengemiddeld plankosten hebben gerealiseerd. Daarnaast is zichtbaar dat grote projecten zoals de A12, Wijnhaven, Centraal Station minder plankosten zijn gerealiseerd dan verwacht.

Analyse op afdelingsniveau

Analyseren we de plankosten op afdelingsniveau, dan is zichtbaar dat er afdelingen zijn die conform de verwachting (de eerder genoemde 42%) hebben gerealiseerd. Het merendeel van de afdelingen heeft minder gerealiseerd dan verwacht. Er zijn geen afdelingen die meer hebben gerealiseerd dan verwacht. De gerealiseerde plankosten van de afdeling Grondzaken (“verwerving” en “civiele opdrachten”), Stedenbouw & Planologie en de afdeling Planeconomie liggen ca. € 0,3 miljoen lager dan verwacht. De afdelingen “PmDH”, “JZ” en “Grondzaken/Uitgifte” hebben conform verwachting gerealiseerd. Twee afdelingen, namelijk CVDH en Geo & Erfpacht hebben vooralsnog nog geen plankosten gerealiseerd maar zullen naar verwachting nog substantiële plankosten realiseren (€ 0,2 miljoen). Per saldo is er ca. 3.000 uur minder tijd gerealiseerd op grondexploitaties dan verwacht waarbij het zwaartepunt met name ligt bij de genoemde afdelingen binnen Grondzaken en Planeconomie. De uitkomsten van het 1e halfjaar 2013 liggen ook in de lijn van verwachting als men dit vergelijkt met de toegelichte gerealiseerde kosten en grondopbrengsten in de vorige paragraaf. Uit een nadere evaluatie moet blijken of de realisatie van de plankosten in evenwicht is met gedaalde omzet binnen de grondexploitaties.

Evaluatie Plankostenscan

Evaluatie van de Haagse Plankostenscan is nu mogelijk, omdat de plankostenscan 1,5 jaar wordt gebruikt binnen de gemeente Den Haag. Er is nu voldoende data beschikbaar om nader inzicht te geven in de realisatie versus de begroting op korte en (middel)lange termijn en daarbij herkenbare trends te ontdekken. Op grond van dat inzicht zal bekeken worden in hoeverre de plankostenscan aangescherpt kan worden. Daarbij is speciale aandacht voor de gehanteerde normering per afdeling. Ook zal er bijzondere aandacht zijn voor omvangrijke projecten en Kleinschalig Opdrachtgeverschap projecten.

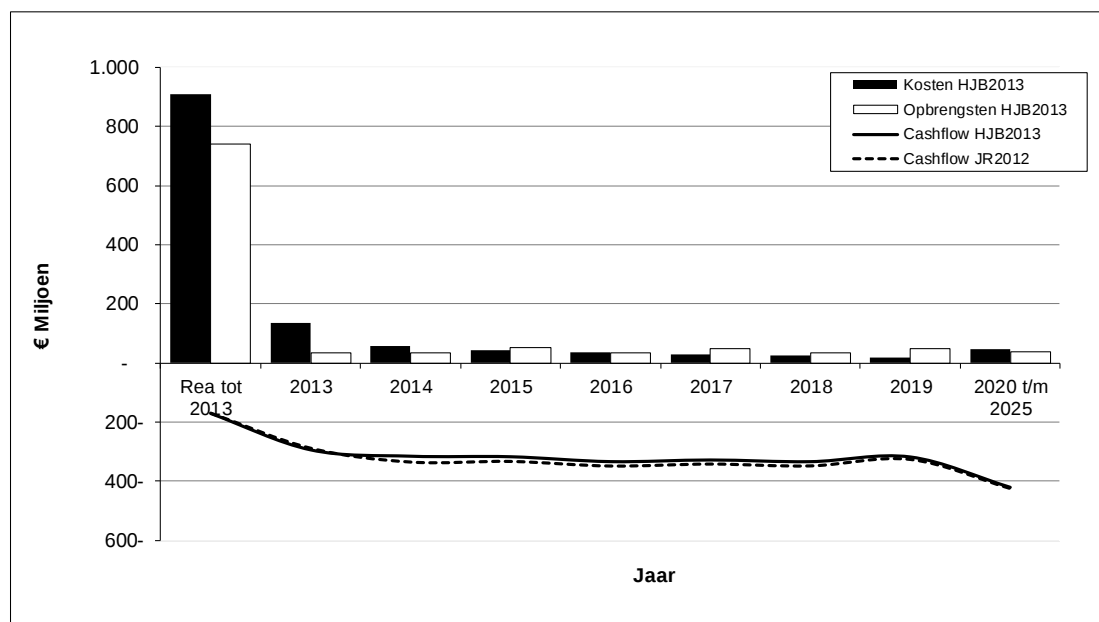
Cashflow operationele grondexploitaties

De onderstaande grafiek geeft de gerealiseerde en geprognosticeerde kosten en opbrengsten weer voor alle operationele grondexploitaties op basis van de cijfers van het Halfjaarbericht 2013. Tevens geeft de grafiek de cashflow (of de meerjarige ontwikkeling van de Onder Handen Werkstand van alle operationele grondexploitaties) weer. De OHW stand bedraagt per 1 juni 2013 circa € 170 miljoen negatief.

Bij de Jaarrekening 2012 was er voor de jaarschijf 2013 een omzet (kosten en opbrengsten) van € 191 miljoen geprognosticeerd. Momenteel is de omzet verwachting eind 2013 € 171 miljoen. Hiervan is ca. € 19 miljoen omzet gerealiseerd en is zekerheid over de verwerving van de ministeries in het Wijnhavenkwartier voor € 74 miljoen.

Het verschil tussen de omzetverwachting begin dit jaar en thans bij het Halfjaarbericht 2013 van € 20 miljoen wordt uiteraard enerzijds veroorzaakt door de herfasering met een positief effect op de “boeggolf” en anderzijds veroorzaakt door de positieve reguliere NCW effecten van € 2,1 miljoen. De herfasering zal input zijn voor de opstelling van de Programmabegroting 2014 – 2017. Er resteert per 1/6/12 nog een omzet(verwachting) van € 152 miljoen voor de rest van 2013 waarvan € 74 miljoen de aankoop van het ministerie zal zijn in Wijnhavenkwartier per 1-7-2013.

De grafiek laat overigens zien dat er nog nauwelijks een ‘boeggolf’ aan grondkosten en grondopbrengsten is in 2013 en verder. De piek in 2013 is, zoals verwoord, vooral te danken aan de verwerving van de ministeries in het Wijnhavenkwartier.

Standenlijst NCW en eindwaarden positieve en negatieve grondexploitaties

De volgende tabel omvat de 'NCW-standen operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013' per 1 januari 2013. In hoofdstuk 5 volgt een bestuurlijke verschillenverklaring per project.

Tabel 3: NCW standen van alle operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013

Project-nummer	Projectnaam	Opmerkingen *	Jaarrekening	Halfjaarbericht	Verschil (2-1) ⁸	Eindwaarde 201305	Einddatum 31-dec
			Stand 01-01-2013 incl. autonome mutaties 201300 1	Stand 01-06-2013 201305 2			
C - 87	RIVIERENBUURT		2.611.000-	2.338.000-	273.000	2.629.000-	2015
C- 90	MAASSTRAAT		3.917.000-	3.941.000-	24.000-	4.610.000-	2016
CE- 43	SPUIMARKT		1.557.000-	1.568.000-	11.000-	1.631.000-	2013
CE- 48	SPUIKWARTIER FASE 2 EN 3		13.930.000-	13.930.000-	-	14.487.000-	2013
CE- 53	DEN HAAG NIEUW CENTRAAL		21.013.000-	20.654.000-	359.000	31.793.000-	2023
CE- 79	NIEUWE SCHOOLSTRAAT E.O.		75.000-	83.000-	8.000-	90.000-	2014
CE- 81	WIJNHAVENKWARTIER		33.995.000-	33.908.000-	87.000	52.199.000-	2023
CE- 103	SCHEEPERSSTRAAT 54	5	817.000	816.000	1.000-	850.000	2013
CE- 110	HERSTRUCTURERING TRANSVAAL FASE 4A		819.000-	792.000-	27.000	890.000-	2015
CE- 112	WOONZORGCENTRUM TRANSVAAL, NATALSTR.		512.000	513.000	1.000	576.000	2015
CE- 114	ARNOLD ALETRINOPLANTSOEN	5	22.000	23.000	1.000	23.000	2013
D - 170	NOORDPOLDERKADE/CYLINDERSTRAAT	5	280.000-	282.000-	2.000-	292.000-	2013
E - 146	DE VERADEMING (PARK)		661.000	661.000	-	774.000	2016
E - 172	VERADEMING BODEM ENECO		12.000-	12.000-	-	12.000-	2013
E - 173	VERADEMING BODEM VROM		14.000-	22.000-	8.000-	23.000-	2014
ES- 103	UITHOFSLAAN		14.027.000-	14.100.000-	73.000-	20.870.000-	2022
ES- 115	LEYWEG MTS-LOCATIE		9.484.000-	9.440.000-	44.000	10.210.000-	2014
ES- 119	MORGENSTOND MIDDEN		128.000	105.000	23.000-	143.000	2020
ES- 120	AMBACHTSGAARDE KORTE BLOK		311.000-	310.000-	1.000	336.000-	2014
ES- 121	GAARDEN NOORDOOST SCHOLENVELD		385.000	389.000	4.000	437.000	2015
ES- 123	NAARDERSTRAAT READY LOKATIE		4.122.000-	4.102.000-	20.000	4.435.000-	2014
ES- 125	DE STEDE WINKELCENTRUM		1.879.000-	1.879.000-	-	2.113.000-	2015
ES- 128	DRENTSE HOEK (OCW-CLUSTER)		840.000-	851.000-	11.000-	957.000-	2015
ES- 129	SERVICEZONE LEYWEG EUROCINEMA		691.000-	785.000-	94.000-	919.000-	2016
ES- 137	K.O. ESDO LOCATIE		52.000	46.000	6.000-	57.000	2017
ES- 138	EXLOOSTRAAT		235.000	236.000	1.000	255.000	2014
F - 87	MEEUWENHOF F2		192.000-	192.000-	-	200.000-	2013
F - 93	PLUVIERHOF F6		1.137.000-	1.148.000-	11.000-	1.291.000-	2015
G - 97	POELDIJKSESTRAAT NWB		98.000	226.000	128.000	243.000	2014
HA- 37	BEATRIXKWARTIER (OPENB. RUIMTE)		209.000-	266.000-	57.000-	276.000-	2013
HA- 56	GROTIUSPLAATS		7.624.000-	7.600.000-	24.000	8.892.000-	2016
HA- 62	GROTIUSPLAATS (RES BIJ HA-56)		617.000-	617.000-	-	668.000-	2014
HA- 83	GEBIEDSONTWIKKELING ISABELLALAND		28.000	40.000	12.000	54.000	2019
I - 117	STATIONSWEG 67 T/M 75	5	4.000-	1.000	5.000	1.000	2013
I - 148	HET OUDE CENTRUM HORECA BESTPL		596.000-	743.000-	147.000-	834.000-	2015
K - 51	VILJOEN-/PIETERBURGSTR 1E NWB		1.275.000-	1.287.000-	12.000-	1.631.000-	2018
K - 253	TRANSVAAL FASE 2 EN 3	5	4.038.000-	4.047.000-	9.000-	4.552.000-	2015
K - 256	UITENHAGESTR. BEDRIJFSTERREIN		7.362.000-	7.246.000-	116.000	9.168.000-	2018
LA- 9	LAAKHAVEN CENTRAAL		398.000-	174.000-	224.000	239.000-	2020
LA- 19	BINCKHORST NOORD-WEST		3.927.000-	4.280.000-	353.000-	5.855.000-	2020
LA- 17	LAAKHAVENHOLLANDS SPOOR		1.675.000-	1.695.000-	20.000-	2.710.000-	2024
LA- 38	LAAKHAVEN WEST		30.424.000-	30.275.000-	149.000	46.608.000-	2023
LA- 39	LAAKHAVEN PETROLEUMHAVEN		13.263.000-	12.793.000-	470.000	18.208.000-	2021
LA- 41	NEHERKADE/GEMAALSTRAAT		844.000-	844.000-	-	950.000-	2015
LA- 49	BINCKHORST, HOTSPOT VROM		45.000	41.000	4.000-	66.000	2025
LA- 50	BINCKHORST, BODEM ENECO LA 17		7.000-	7.000-	-	8.000-	2013
LA- 51	BINCKHORST BODEM VROM LA 17		244.000-	244.000-	-	275.000-	2015
LA- 60	BEETSSTRAAT 200		2.564.000-	2.551.000-	13.000	2.983.000-	2015
LA- 63	KETELSTRAAT 21-23		212.000-	126.000-	86.000	141.000-	2015
LO- 52	WIJNDAELERPLANTS/LVM1762-1779		688.000	697.000	9.000	784.000	2015
LO- 56	NIEUWE ROZENBURGSTRAAT 8 EN 10		592.000-	621.000-	29.000-	698.000-	2015

NCW standen van alle operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013 (vervolg)

Project- nummer	Projectnaam	Opmerkinge c	Jaarrekening Stand 01-01-2013 incl. autonome mutaties 201300 1	Halfjaarbericht Stand 01-06-2013 201305 2	Verschil (2-1) ⁸	Eindwaarde 201305	Einddatum 31-dec
LO- 57	OCKENBURG LANDGOED (JEUGDHERB.)		3.302.000-	4.112.000-	810.000-	4.810.000-	2016
LO- 72	ESCAMPLAAN FASE 2		439.000-	392.000-	47.000	493.000-	2018
SC- 49	DR.LELYKADE PAV.+HOR		1.823.000-	1.823.000-	-	2.050.000-	2015
SC- 50	LANDHOOFD C, BEDRIJFSLOCATIES	5	1.891.000-	1.895.000-	4.000-	1.970.000-	2013
SC- 91	CHURCHILLPLEIN, WORLD FORUM		4.025.000-	4.065.000-	40.000-	4.397.000-	2014
SC- 94	KWALITEITSIMPULS OR THWF		35.000	-	35.000-	-	2014
SC- 96	NORFOLK, A. MAASPLEIN + NHH BOULEVARD		12.758.000-	12.908.000-	150.000-	21.497.000-	2025
SC- 102	EUROJUST		461.000	1.128.000	667.000	1.317.000	2016
SE- 22	DE VERADEMING BEDRIJFSKW GIT	5	505.000-	506.000-	1.000-	525.000-	2013
SE- 28	MIENT 351 VORMIDABEL		48.000	-	48.000-	-	2015
X -2005	AFSLUITEN PLANNEN 2005		472.000-	472.000-	-	530.000-	2016
ZZ- 19	OBL	6	402.000-	402.000-	-	-	
ZZ- 20	FOREPARK		653.000-	126.000	779.000	185.000	2022
ZZ- 25	WESTLANDSE ZOOM		1.774.000	1.979.000	205.000	2.606.000	2019
ZZ- 26-31	A 12 ZONE TOTAAL (M.U.V. ZZ-30)		44.415.000-	44.372.000-	43.000	60.722.000-	2020
ZZ- 33	AMERIKAANSE AMBASSADE		1.146.000-	1.121.000-	25.000	1.311.000-	2016
ZZ- 34	YPENBURG		1.625.000-	1.511.000-	114.000	1.912.000-	2018
ZZ- 800	BODEM AFGESLOTEN PLANNEN		589.000-	588.000-	1.000	663.000-	2015
ZZ-2005	AFSLUITEN PLANNEN 2005		2.461.000-	2.425.000-	36.000	2.730.000-	2015
ZZ-2009	AFSLUITEN PLANNEN 2009		439.000	439.000	-	456.000	
ZZ-2010	AFSLUITEN PLANNEN 2010		1.093.000	1.115.000	22.000	1.171.000	
ZZ-2011	AFSLUITEN PLANNEN 2011		50.000	47.000	3.000-	49.000	
ZZ-2012	AFSLUITEN PLANNEN 2012		3.000-	4.000-	1.000-	4.000-	
	VOORZIENING VERSCHILLEN EOS/PKS	7	116.000-	-	116.000	nvt	
TOTAAL			255.835.000-	253.721.000-	2.114.000	348.250.000-	

Officiële stand Voorziening Negatieve Plannen	263.406.000-	262.349.000-	1.057.000
Voorziening Negatieve Plannen Jaarrekening	263.406.000-		
Positieve projecten	7.571.000	8.628.000	1.057.000

Opmerkingen

1. Afsluiten plannen 2009 bestaat uit plan: CE-36.99
2. Afsluiten plannen 2010 bestaat uit de plannen: CE-106.99, E-198.99, F-88.99, F-90.99, HA-76.99, HA-79.99, HA-86.99 en I-113.99
3. Afsluiten plannen 2011 bestaat uit de plannen: SC-87.99 en SC-93.99
4. Afsluiten plannen 2012 bestaat uit de plannen: LO-71.99 en SC-43.99
5. Plannen die met de jaarrekening 2013 worden afgesloten zijn: CE-103.1, D-170.1, E-198.99, CE-36.99, CE-106.99, CE-114.1, HA-79.99, I-117.1, SC-50.1, SE-22.1, HA-86.99 en K-253.1
6. Het betreft OHW. In 2013 te factureren aan OBL
7. Ter onderbouwing van de voorziening m.b.t. verschillen EOS/PKS is bijgevoegd een verschillenrapportage genaamd ""
8. (2-1) verschil stand beginstand 2013 t.o.v. halfjaarbericht 2013 (tenzij grex na beginstand is herzien of operationeel is verklaard)

Weerstandsvermogen en Stand Reserve Grondbedrijf per 1/6/2013

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de stand en de ontwikkelingen van de Voorziening Negatieve lopende Plannen MPG (=VNP) en Reserve Grondbedrijf (RGB) *tussen de beginstandstand na Jaarrekening 2012 en het Halfjaarbericht stand 1-6-2013*. De hoogte van de VNP is gebaseerd op de actuele operationele grondexploitaties per 1 juni 2013.

Voor het bepalen van de VNP zijn de grondexploitaties ingedeeld naar grondexploitaties met een positief en met een negatief plansaldo op NCW (zie ook het overzicht 'NCW standen van alle operationele grondexploitaties Halfjaarbericht 2013'). Dit is een voortvloeisel uit het voorzichtigheidsbeginsel¹⁰ c.q. de rekenregels op grond waarvan het verschil op het cumulatieve saldo per 1-6-2013 dient te worden gesplitst in een winstprognose en een prognose van de verliezen (na afsluiten van grondexploitaties).

Aldus bedraagt per 1 juni 2013 de NCW van alle grondexploitaties met een positief saldo € 8,6 miljoen en van alle grondexploitaties met een negatief saldo € 262,3 miljoen. In tabel 5 is dit ten opzichte van de Jaarrekening 2012 inzichtelijk gemaakt.

Tabel 4: Cumulatief plansaldo negatieve en positieve grondexploitaties

TOTAALSTAND	Positieve grond- exploitaties	Negatieve grond- exploitaties	Saldo
Officiële stand Jaarrekening 2012 (1-1-2013)	€ 7.571.000	€ 263.406.000-	€ 255.835.000-
Halfjaarbericht 2013 stand 1-6-2013	€ 8.628.000	€ 262.349.000-	€ 253.721.000-
Vershil	€ 1.057.000 voordeliger	€ 1.057.000 voordeliger	€ 2.114.000 voordeliger

Derhalve heeft dit tot gevolg dat:

- voor de daling van het totale tekort van alle negatieve grondexploitaties – in totaal € 1,057 miljoen voordelig – geen dekking behoeft te worden vastgesteld (wordt verrekend met de RGB);
- de geprognoseerde winst is toegenomen met € 1,057 miljoen voordeel. Het voorzichtigheidsprincipe schrijft overigens voor dat winsten pas genomen mogen worden als deze gerealiseerd zijn. Deze winsten worden dus nog niet meegenomen in de vaststelling van de omvang van de RGB dan wel de VNP.

Dekking RGB

Aangezien er geen grondexploitaties in de eerste helft van 2013 zijn herzien in verband met plankaderwijzigingen en ook geen nieuwe grondexploitaties zijn vastgesteld, valt de daling van het tekort van alle negatieve grondexploitaties ten deel aan regulier opgetreden risico's.

¹⁰ Cf. de bedrijfseconomische opzet Grondbedrijf (rv 95/1996) is het uitgangspunt dat verliezen gedekt moeten worden zodra deze bekend zijn, terwijl winsten pas worden genomen als deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Dit betekent dat voor de negatieve mutatie op een negatieve grondexploitatie een dotatie aan de Voorziening Negatieve Plannen moet worden gedaan of dat aanvullende dekking moet worden vastgesteld. Voor negatieve mutaties op positieve grondexploitaties hoeven echter geen voorzieningen te worden getroffen. Dit gebeurt pas wanneer het saldo onder de € 0 komt.

Stand Reserve Grondbedrijf (RGB) per 1-6-2013

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de Reserve Grondbedrijf over de eerste helft van 2013. De reserve Grondbedrijf is per 1 januari 2013 (na resultaatbestemming) vastgesteld op € 47,1 miljoen. In tabel 5 is de huidige stand van de reserve per 1 juli 2013 (stand Halfjaarbericht, na resultaatbestemming) opgenomen. Per saldo verbetert de RGB van € 47,1 miljoen positief met € 1,1 miljoen voordeel tot een nieuwe stand van de Reserve Grondbedrijf per 1 juni 2013 van € 48,2 miljoen positief.

Tabel 5: stand RGB Halfjaarbericht 2013

	Halfjaarbericht 2013
Stand RGB na resultaatbestemming Jaarrekening 2012	€ 47,1
Risico negatieve plannen	€ 1,1
Stand Halfjaarbericht 2013	€ 48,2

* Bedragen in miljoenen

Reguliere risico's negatieve plannen (€ 1,1 miljoen positief)

In de 1e helft van 2013 hebben zich voor € 1,1 miljoen aan reguliere positieve risico's (=kansen) plaatsgevonden op de negatieve plannen. De VNP wordt daarmee verlaagd ten gunste van de RGB met € 1,1 miljoen.

Bestuurlijke verschillenverklaringen grondexploitatie

Projectnaam: Rivierenbuurt
Projectnummer: SBK C-87

(RIS168347)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	2.338.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	2.611.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		273.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

De grondexploitatie C-87 is, op de ontwikkeling van Spui/Lamgroen na, vrijwel afgerond. De nieuwbouw Spui/Lamgroen start dit jaar na de bouwvak en wordt in 2015 opgeleverd. Voor Spui/Lamgroen kon vanwege een extra bijdrage van de ontwikkelaar aan de inrichting van de openbare ruimte, extra budget vrijvallen voor de financiële versterking van de RGB. Dit is een voordeel van € 165.000. Voor de overige projecten spelen nog de extra kosten vanwege schade aan een damwand bij de Scheldestraat 122. Daarnaast is de gemeente in onderhandeling met de bouwer van SDU over de bijdrage aan herstel van de lekkage in de parkeergarage. Met het afronden van de overige projecten kon € 125.000 van de gereserveerde kosten vrijvallen. Rente, schade en faseringseffecten leidt tenslotte tot een verschil van - € 16.000.

Projectnaam: Maasstraat
Projectnummer: SBK C-90

(RIS 181993)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	3.941.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	3.917.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		24.000	NCW	N
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Bij de vaststelling van de Samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Haag Wonen was de daar bijgevoegde planning al krap. Deze is in de loop van 2012 bijgesteld met de werkelijk te halen mijlpalen waarbij er in fase 2 en 3 de verwachte vertragingen zijn verwerkt. Fase 2 is opgeknipt en aangepast omdat het uitplaatsingstraject van kunstenaars en woonwagons in de panden van de Scheldestraat/ Lekstraat meer tijd vergt. Fase 3 is eveneens opgeknipt in een aantal gronden die al bouwrijp zijn en een deel aan de Lekstraat waar Haag Wonen net eigenaar van is geworden en uitplaatsing van huurders formeel pas over drie jaar kan starten. Dit betekent een vertraging in de uitgifte.

Projectnaam: Spuimarkt
Projectnummer: SBK CE-43

(RIS 123230)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	1.568.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2012	1.557.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		11.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Verschil is het gevolg van administratieve- en faseringseffecten.

Projectnaam: Den Haag Nieuw Centraal
Projectnummer: SBK CE-53

(RIS181795)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	20.654.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	21.013.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		359.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Met ontwikkelende partijen zijn afspraken gemaakt dat de kosten van het omgevingsmanagement en de communicatie worden gedeeld. Deze afspraak wordt door de partijen slechts mondigesmaat nagekomen. Mede gelet op de stand van de afbouw is besloten de inzet hiervoor terug te brengen. Daarnaast ontstaat een voordeel omdat er meer grond langer wordt verhuurd als bouwterrein dan oorspronkelijk voorzien

Projectnaam: Nieuwe Schoolstraat
Projectnummer: SBK CE-79

(RIS181987)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	83.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2012	75.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		8.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Ook in 2013 was er nog geen zicht op een (spoedige) gronduitgifte. Het grondexploitatie saldo is op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd. De belangrijkste oorzaak voor het verschil is het verschuiven van het jaar waarin naar verwachting de grondopbrengst wordt gerealiseerd, van 2013 naar later in de tijd. Het totale verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten.

De ontwikkelaar heeft een appel gedaan op de gemeente om het alternatieve plan zonder parkeergarage dat begin 2011 op tafel lag, opnieuw bespreekbaar te maken. Dit plan is ambtelijk opnieuw tegen het licht gehouden en daarbij is de conclusie getrokken dat e.e.a. past binnen de herijkte grondexploitatie.

De wethouder CBI is akkoord met dit traject waarna onderhandelingen zijn gestart met de VOF. Deze hebben uiteindelijk geresulteerd in een door beide partijen ondertekende GRO in april 2013. Deze GRO bevat een einddatum dec 2014 met een mogelijkheid deze te verlengen tot hand 2015. Indien de grond dan niet wordt afgenomen vervallen alle eerdere afspraken.

Voor het alternatieve plan is een nieuwe omgevingsvergunning noodzakelijk. De Vof heeft inmiddels een Wabo-aanvraag ingediend. Ook is de verkoopprocedure gestart.

Projectnaam: Wijnhavenkwartier (RIS 181914)
Projectnummer: SBK CE-81

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	33.908.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2012	33.995.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		87.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 87.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd.

De kosten zijn in totaal € 17.000 nominaal gedaald, de opbrengsten zijn gelijk gebleven. De faseringseffecten samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten zijn in dit project € 70.000 voordelig (NCW).

In de grondexploitatie zijn bijdragen verwerkt van derden (waaronder DSB en de RGD) voor werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals de riolering. Deze bijdragen waren nog niet eerder verwerkt en zorgen nu voor een voordeel van € 64.000.

De kosten voor juridisch advies vallen hoger uit dan geraamd. Dit komt door de gedane aanbestedingsprocedure en de onderhandelingsprocedure in vervolg daarop. Deze kosten leveren een overschrijding van € 47.000 op de begroting van de bijzondere kosten op.

Het netto contante faseringseffect is in dit project € 70.000 voordelig (NCW).

De afgelopen periode zijn de kosten voor de inrichting openbare ruimte lager uitgevallen dan geraamd. De hierdoor ontstane restant-begroting is toegevoegd aan het budget voor toekomstige werkzaamheden. Het naar achter plaatsen van deze uitgaven heeft een positief faseringseffect.

Projectnaam: Transvaal Fase 4a (RIS 152062)
Projectnummer: SBK CE-110

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	792.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	819.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		27.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

De gemeente heeft na overleg met Staedion bijna € 500.000 die in de SOK Transvaal was opgenomen niet uitgekeerd, omdat door Staedion niet het volledig afgesproken programma is gerealiseerd. Overeengekomen is dat de gemeente dit bedrag gaat investeren in de herinrichting van diverse straten in Transvaal Noord (fase 4b), zoveel mogelijk gekoppeld aan de verbeteringsslag die Staedion gaat maken in Transvaal Noord. De uitvoering van deze herinrichtingen worden in 2015 verwacht.

Projectnaam: Woonzorgcentrum Transvaal; Natalstraat (RIS 251599)
Projectnummer: SBK CE-112

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	513.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	512.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		1.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 1.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd.

De kosten en opbrengsten zijn niet gewijzigd. Door een beperkte wijziging in de fasering van het project is een klein voordelig effect van €1.000,- ontstaan.

Projectnaam: Uithofslaan (RIS 25382)
Projectnummer: SBK ES-103

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	14.100.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	14.027.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		73.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatiesaldo is € 73.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd. Dit verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten. De kosten zijn in totaal € 70.000 nominaal gestegen, de opbrengsten zijn gelijk gebleven.

De stijging van de kosten is veroorzaakt door meerkosten bij de werkzaamheden voor aanleg van de aansluiting op de Poeldijkseweg als gevolg van gewijzigde verkeerskundige eisen en bij de aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg door het gebrek aan medewerking van een particuliere grondeigenaar, totaal € 51.000. Tevens diende op diverse plekken over het gebied extra zand te worden geleverd en verwerkt. Het bestek voor het bouwrijp maken voorzag hier niet volledig; meerkosten € 55.000. Voor de herziening van het bestemmingsplan zijn extra onderzoeken uitgevoerd voor een bedrag van € 5.000.

Een voordeel van € 41.000 is opgetreden omdat een budget voor externe plankosten niet meer hoeft te worden ingezet en is vrijgevallen.

De faseringseffecten samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten zijn in dit project € 3.000 nadelig (NCW).

Projectnaam: Leyweg MTS locatie (RIS 181796)
Projectnummer: SBK ES-115

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	9.440.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	9.484.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		44.000	NCW	V

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatie is € 44.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Dit verschil bestaat uit gewijzigde opbrengsten en faseringseffecten.

De kosten zijn in totaal gelijk gebleven en de opbrengsten zijn € 1.000 nominaal gestegen. De faseringseffecten samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten zijn in dit project € 43.000 voordelig (NCW).

Projectnaam: FA159 Morgenstond Midden
Projectnummer: SBK ES-119

(RIS nr. 101187)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	105.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	128.000	NCW	V

Verschil (2 – 1)		23.000	NCW	N
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatie saldo is € 23.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd.

Dit verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten. De kosten en opbrengsten zijn gelijk gebleven.

De faseringseffecten samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten zijn in dit project € 23.000 nadelig (NCW) door vertraging in de uitvoering. De uitvoering van deze gebiedsontwikkeling vertraagt als gevolg van de crisis op de woningmarkt. Tevens is een vertraging opgetreden bij de uitvoering van deelplan 8 (Tinaarlostraat) als gevolg van juridische procedures tegen de bouwvergunning.

Projectnaam: Gaarden Noordoost Scholenveld
Projectnummer: ES-121

(RIS 135031)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	389.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	385.000	NCW	V

Verschil (2 – 1)		4.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo is € 4.000 op Netto Contante Waarde verbeterd. Dit komt voort uit faseringseffecten. Door de stagnatie in de woningmarkt is het project nog niet afgebouwd. Daardoor wordt de openbare ruimte ook later aangelegd waardoor de kosten later gemaakt worden.

Inmiddels is het speelterrein (onderdeel van de openbare ruimte) aangelegd en is gestart met de bouw van het laatste blokje van 12 woningen. Deze worden eind 2013 opgeleverd. Daarna wordt de resterende openbare ruimte woonrijp gemaakt en wordt het hele project in 2014 afgerond.

Projectnaam: Naarderstraat Ready locatie
Projectnummer: SBK ES-123

(RIS 245741)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	4.102.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	4.122.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		20.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatie is € 20.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd.

Dit verschil bestaat uit gewijzigde kosten en opbrengsten en/of faseringseffecten.

Door de ontwikkelingen bij Vestia is het planontwikkeling met circa 1,5 jaar vertraagd.

Vestia heeft de aanvraag omgevingsvergunning voor de verbouw van het pand tot Tomashuis en Herbergier aangevraagd. De verbouw start oktober 2013 en de oplevering is in juni 2014 gepland. Aansluitend wordt de Naarderstraat her bestraat.

Projectnaam: De Stede
Projectnummer: SBK ES-125

(RIS147466)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	1.879.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	1.879.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		0.000	NCW	
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Er zijn geen verschillen te verklaren.

Projectnaam: FA635 Eurocinema
Projectnummer: SBK ES-129

(RIS156742)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	785.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	691.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		94.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 94.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd.

Dit verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten. De kosten zijn in totaal € 98.000 nominaal gestegen, de opbrengsten zijn gelijk gebleven. De faseringseffecten samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten zijn in dit project € 4.000 voordelig (NCW).

De stijging van de kosten wordt veroorzaakt doordat het pand langer dan gepland in tijdelijk beheer moet worden gehouden door het terugtreden van de beoogde ontwikkelaar. Voor de periode t/m 2017 is een nieuwe beheerbegroting opgesteld voor een bedrag van € 98.000.

Projectnaam: Esdo locatie
Projectnummer: SBK ES-137.

(RIS 246412)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	46.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	52.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		6.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Verschil is het gevolg van administratieve- en faseringseffecten.

Projectnaam: FA195 Pluvierhof
Projectnummer: SBK F-93

(RIS 133933)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	1.148.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	1.137.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		11.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het project is in de afrondende fase. Er zijn geen bijzonderheden te melden

Projectnaam. Grotiusplaats
Projectnummer: SBK HA-56

(RIS255711)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	7.600.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	7.624.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		24.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Verschil is het gevolg van administratieve- en faseringseffecten.

Projectnaam: Isabellaland
Projectnummer: SBK HA-83

(RIS 097171)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-5-2013	40.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	28.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		12.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo van de grondexploitatie is met € 12.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Dit is het gevolg van het naar achter schuiven in de tijd van de kosten voor het inrichten van de openbare ruimte.

Het inrichten van de openbare ruimte vindt later plaats omdat de verwachte bouwtijd van de woningen als gevolg van particulier opdrachtgeverschap een langere periode bestrijkt.

Projectnaam: Uitenhagestraat

(RIS181992)

Projectnummer: SBK K-256

		Saldo grondexploitatie			
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	7.246.000	NCW	N	
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	7.362.000	NCW	N	
Vershil (2 – 1)		116.000	NCW	V	
		bedragen in €			

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het overleg over de kavels pand Post en Wilkohaag heeft langer geduurd dan was verwacht. Bij kavel Pand Post zal de gebruiksovereenkomst om niet worden opgezegd. Kavel Wilkohaag komt vrij na de verhuizing van deze ondernemer. Momenteel wordt overleg gevoerd over de wijze waarop de kavels in de markt worden gezet. Voor beide kavels geldt dat deze in de eerste helft van 2014 bouwrijp worden gemaakt en op de markt komen, dan wel op een andere wijze worden ontwikkeld. Een latere oplevering van de kavels (verwerving) leidt tot een rentevoordeel van € 116.000

Projectnaam: Laakhaven Centraal

(RIS181996)

Projectnummer: SBK LA-9

		Saldo grondexploitatie			
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	174.000	NCW	N	
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	398.000	NCW	N	
Vershil (2 – 1)		224.000	NCW	V	
		bedragen in €			

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatie saldo is € 224.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Het grootste verschil is ontstaan bij CTW, waar door het actualiseren van begrotingen en afsluiten budgetten €135.000 V ontstaat. Het schrappen van een begroting bij Bodem geeft nog eens € 26.000 V . Daarnaast is er aan de opbrengst zijde € 16.000 N omdat een bijdrage van derden vervalt omdat de werkzaamheden door deze partij zelf worden uitgevoerd. De wijzigingen in de kosten en opbrengsten hebben in dit project een voordelig faseringseffect van € 79.000 veroorzaakt door de Netto Contante Waarde berekening.

Projectnaam: Binckhorst Noord West
Projectnummer: SBK LA-17

(RIS 1819971)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	4.280.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2013	3.927.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		353.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 353.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd. Dit verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten. De kosten zijn in totaal €3.000 nominaal gedaald, de opbrengsten zijn gelijk gebleven.

De verslechtering van het saldo wordt veroorzaakt door een aanpassing van de fasering. De beoogde nieuwbouw langs de Binckhorstlaan is vertraagd. Als gevolg van de marktomstandigheden en wijziging van het beleid ten aanzien van de Binckhorst, zoals nu in de Gebiedsaanpak Binckhorst vastgelegd, worden alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden onderzocht. De grondopbrengst van € 1.258.000 welke gepland was in 2013 en de kosten samenhangende met deze gronduitgifte zijn doorschoven naar de periode 2015 tot 2018. Daardoor ontstaat samenhangend met de nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten per saldo een nadelig faseringseffect van € 356.000.

Projectnaam: Laakhaven Hollands Spoor
Projectnummer: SBK LA-19

(RIS181996)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	1.695.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	1.675.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		20.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatie is € 20.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd. Dit verschil bestaat geheel uit faseringseffecten. Zowel de kosten als de opbrengsten zijn gelijk gebleven.

Projectnaam: Laakhaven-West
Projectnummer: SBK LA-38

(RIS 251778)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-5-2012	30.275.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2012	30.424.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		149.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatie is € 149.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Het grootste verschil €143.000 V is ontstaan als gevolg van faseringseffecten. De planning is te optimistisch gebleken en aangepast met een voordelig rente-effect als gevolg. Aan de kostenkant veroorzaakt een nieuwe meerjarige raming van Vastgoed beheer voor € 241.000 N, welke deels verklaard wordt door een verschuiving vanuit de post CTW. Samen met het niet meer rekening houden met oude spoorrails levert dit op CTW €200.000 V.

Tot slot zorgt een bijdrage van een marktpartij aan de inrichting van de openbare ruimte aan de opbrengstenkant voor € 47.000 V

Projectnaam: Laakhaven Petroleumhaven
Projectnummer: SBK LA-39

(RIS 251778)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-5-2012	12.793.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2012	13.263.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		470.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het saldo grondexploitatie is € 470.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Het grootste verschil € 333.000 V is ontstaan als gevolg van faseringseffecten. De planning is aangepast omdat eerst in Laakhaven West blokken worden uitgegeven met een voordelig rente-effect als gevolg. Daarnaast zorgt aan de kostenkant een nieuwe meerjarige raming van Vastgoedbeheer voor € 125.000 V door hogere huuropbrengsten.

Projectnaam: Binckhorst, Hotspot VROM
Projectnummer: SBK LA-49

(RIS 78434)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	41.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	45.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		4.000	NCW	N
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 4.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verslechterd. Als gevolg van beperkte wijzigingen van de uitvoering is een gering nadelig saldo van € 4.000 opgetreden in de faseringseffecten, samenhangend met nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten. De begroting van de kosten en opbrengsten is niet gewijzigd.

Projectnaam: FA258 Beetsstraat 200
Projectnummer: SBK LA-60

(RIS 179043)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	2.551.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	2.564.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		13.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 13.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. De kosten en opbrengsten zijn niet gewijzigd. Door de wijziging in fasering van het woonrijp maken is een voordelig rente-effect van €13.000,- ontstaan.

Projectnaam: Ketelstraat 21-23

(RIS 259760)

Projectnummer: SBK LA-63

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	126.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	212.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		86.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatiesaldo is € 86.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. De kosten zijn in totaal € 72.000 nominaal gedaald. Dit komt door de wijziging van het bouwplan. Hierdoor zijn de slooppkosten en kosten CTW verlaagd. De opbrengsten zijn door het gewijzigde programma € 35.000 nominaal gestegen. De faseringseffecten in dit project € 21.000 zijn nadelig (NCW). De ontwikkeling heeft door de planwijziging namelijk vertraging opgelopen.

Projectnaam: Wijndaelerplantsoen
Projectnummer: SBK L0-52
(RIS177627)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	697.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	688.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		9.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Projectnaam: Ockenburgh Landgoed
Projectnummer: SBK LO-57
(RIS144656)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	4.112.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	3.302.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		810.000	NCW	N
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het beëindigen van grondovereenkomst met de beoogde ontwikkelaar heeft geleid tot verschillende effecten op de grondexploitatie. Tevens heeft een nieuwe taxatie van de marktwaarde van het landhuis plaatsgevonden. Als gevolg van de financiële crisis is de waarde van het Landhuis met € 770.000 afgenomen.

Projectnaam: Escamplaan 2^e fase
Projectnummer: SBK LO-72
(RIS 181341)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	392.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	439.000	NCW	N

Verschil (2 – 1)	47.000	NCW	V
	bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

De verschillen ten opzichte van de vorige rapportage zijn minimaal. Zo zijn er meer kosten gemaakt voor bodemonderzoek. Daar staat tegenover dat de opbrengst is gestegen omdat de bijdragen die betaald worden door de optienemers aan de grondexploitatie zijn toegevoegd.

Projectnaam: DR Lelykade PAV+HOR
Projectnummer: SBK SC-49

(RIS182130)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	1.823.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2012	1.823.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		0.000	NCW	
	bedragen in €			

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het grondexploitatie saldo is op Netto Contante Waarde (NCW) gelijk gebleven. De begrotingen zijn gelijk gebleven en daarom is er geen verschil te verklaren en er zijn geen financiële faseringseffecten opgetreden.

Projectnaam: The Hague World Forum
Projectnummer: SBK SC-91

(RIS134956)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	4.065.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2013	4.025.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		40.000	NCW	N
	bedragen in €			

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het verschil is hoofdzakelijk het gevolg van een eenmalige bijstelling van de gerealiseerde plankosten.

Projectnaam: Kwaliteitsimpuls OR THWF
Projectnummer: SBK SC-94

(RIS: 134956)

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	0	NCW	-
2. Jaarrekening 2012	1-1-2013	35.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		35.000	NCW	N
	bedragen in €			

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het project betreft een samenwerkingsverband met externe partijen en heeft een taakstellend budget van ca. € 6,5 mln. De kosten dienen gelijk te zijn aan het budget. Het saldooverschil is het gevolg van het in evenwicht brengen van kosten en beschikbaar budget.

Projectnaam: Norfolk, A maasplein en NHH boulevard

(RIS246577)

Projectnummer: SBK SC.96.1

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	12.908.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	12.758.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		150.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Voor de uitwerking van het vastgestelde projectdocument zijn extra kosten gemaakt, voornamelijk voor onderzoek. De resultaten van deze onderzoeken zijn ook betrokken bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan Scheveningen Haven. Het ontwerp bestemmingsplan is conform de planning ter visie gelegd op 21 juni jl. Daarnaast vindt een verslechtering van de grondexploitatie plaats als gevolg van een aanpassing van de fasering van uitvoering.

Projectnaam: Eurojust**(RIS: 181868)****Projectnummer: SBK SC-102**

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	1.128.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012	1-1-2013	461.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		667.000	NCW	V
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaringen

Het saldo van grondexploitatie is totaal € 667.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Deze verbetering is veroorzaakt door gewijzigde kosten en faseringseffecten. Omdat de appartementenvilla minnelijk is verworven is de risicopost voor proceskosten die gepaard gaan met onteigening komen te vervallen (€ 448.000 voordelig). Ook de risicopost (261.000,- voordelig) die was opgenomen om een cashfloweffect als gevolg van een eventuele onteigening te kunnen opvangen kan vervallen. De plankostenbegroting is opgehoogd (€ 45.000 nadelig) i.v.m. extra inspanning voor de minnelijke verwerving, de afstemming over het bouwplan met het Rijk en voor communicatie.

Projectnaam: Mient 351 Vormidabel**(RIS 165394)****Projectnummer: SBK SE-28**

		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	0.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012	1-1-2012	48.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		48.000	NCW	N
bedragen in €				

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Doordat Vestia als beoogd ontwikkelaar is weggefallen, zal de locatie langer door de gemeente worden beheerd totdat de grond aan nieuwe initiatiefnemers kan worden overgedragen. Onderzocht wordt wat de mogelijkheid is om deze locatie uit te geven in het kader van kleinschalig opdrachtgeverschap. Dit heeft ertoe geleid dat het bedrag hiervoor is opgehoogd met € 23.000. Door de vertraging ontstaat er ook een nadelig faseringseffect.

Projectnaam
Projectnummer

Forepark
SBK ZZ-20

1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	Saldo grondexploitatie		
		126.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	653.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		779.000	NCW	V

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

1. Inleiding

De grondexploitatie voor het bedrijventerrein Forepark is in 2004 vastgesteld. Het bedrijventerrein is sinds 1990 ontwikkeld door het Bedrijvenschap Forepark. Dit was een samenwerking tussen de gemeenten Den Haag en Leidschendam. Het bedrijventerrein was gelegen in Leidschendam. Na de gemeentelijke herindeling kreeg Den Haag de regie over dit grondgebied.

2. Effect op de grondexploitatie

- Kosten	€	937.000	V
- Opbrengsten	€	niet gewijzigd en dus geen verschil	
- Effecten fasering	€	158.000	N

Totaal € 779.000 V

Kosten € 937.000 V

€ 11.000 N Actualisatie begroting vastgoed beheer

€ 1.858.000 V Omdat er geen noodzaak is om 2 hoge druk gasleidingen te verplaatsen is er een gunstig resultaat op CTW en als gevolg vervallen restbegroting Geluidschermen Polderweg en verhogen begroting voor overdracht van duikers. van

€ 210.000 N Extra plankosten voor intensieve aanpak aanbesteding RWS locatie

€ 700.000 N Met het vervallen van de begroting CTW voor het verplaatsen van gasleidingen blijft er een nog te onderzoeken groepsrisico. Deels is in het MPG hier al rekening mee gehouden. Echter de totale kosten voor verplaatsing zijn geschat voor € 4,0 miljoen. Bij een raming van € 4,0 miljoen (en kans 50% = € 2,0 miljoen), zal bij de jaarrekening dit risico in het MPG verhoogd moeten worden met € 700.000 (=100%). Zolang zal in de grondexploitatie een post van € 700.000 worden aangehouden.

Faseringseffecten € 158.00 N

Dit als gevolg van nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten en aangepaste planning.

Projectnaam: Westlandse Zoom

(RIS 097171)

Projectnummer: SBK ZZ-25

1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2013	Saldo grondexploitatie		
		1.979.000	NCW	V
2. Jaarrekening 2012/laatst vastgestelde stand	1-1-2013	1.774.000	NCW	V
Verschil (2 – 1)		205.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

Het faseringseffect bedraagt € 205.000 V veroorzaakt door een latere uitvoering van een deel van het project waardoor er rentevoordelen ontstaan. Begroting en opbrengsten zijn verder ongewijzigd.

Projectnaam	A12-zone			
Projectnummer	SBK ZZ-26 t/m ZZ-31 met uitzondering van ZZ-30			
		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	44.372.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2012	44.415.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		43.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

1. Inleiding

De grondexploitatie A12-zone in het gebied Ypenburg bestaat administratief uit vijf verschillende deelexploitaties voor vier deelplannen (19, 20, 24, 26) en de hoofdplanstructuur om de hoofdontsluitingswegen van de verschillende deelplannen te realiseren. De A12-zone is gecategoriseerd als een groot project waarop de regeling ‘Grip op grote projecten’ (RIS 170272) van toepassing is.

2. Effect op de grondexploitatie

- Kosten	€	7.000	V
- Opbrengsten	€	125.000	V
- Effecten fasering	€	89.000	N

Totaal	€	43.000	V

Kosten 7.000 V

Voor deelplan 19 is de batenbegroting CTW opgehoogd met € 10.000 (V) als gevolg van vergoeding van de ontwikkelaar voor extra verrichte werkzaamheden. Binnen Hoofdplanstructuur is de restantbegroting van € 3.000 (N) op de post bijzondere kosten vervallen.

Opbrengsten 125.000 V

Voor deelplan 20 is er extra grond van DSO aan OCW uitgelicht als gevolg van een gewijzigde ontsluiting van het Hofbad.

Faseringseffecten ad € 89.000 N

Dit als gevolg van nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten en een aangepaste planning in de projecten Hoofdplanstructuur en deelplan26.

IpSO 2013

Voor de Hoofdplanstructuur wordt een herziening van de grondexploitatie verwacht om de uitvoering van fase 2 en 3 te kunnen realiseren. Hiervoor is € 1,1 miljoen benodigd. Het moment van herziening van de grondexploitatie A12 Hoofd- planstructuur staat nog niet vast omdat deze afhankelijk is van de ontwikkeling van deelplan 20 woningbouw.

Projectnaam	Ypenburg			
Projectnummer	SBK ZZ-34			
		Saldo grondexploitatie		
1. Halfjaarbericht 2013	1-6-2012	1.511.000	NCW	N
2. Jaarrekening 2012	1-1-2012	1.625.000	NCW	N
Verschil (2 – 1)		114.000	NCW	V
		bedragen in €		

Bestuurlijke toelichting verschillenverklaring

1. Inleiding

De grondexploitatie Ypenburg is in 2009 vastgesteld en operationeel geworden om de Haagse projecten die resteren na opheffing van het Bestuurlijk Orgaan Ypenburg (BOY) in op te vangen. BOY was een samenwerkingsverband tussen Den Haag en Pijnacker-Nootdorp.

2. Effect op de grondexploitatie

- Kosten	€ 10.000 N
- Opbrengsten	€ 4.000 V
- Effecten fasering	€ 120.000 V

Totaal	€ 114.000 V

Het grondexploitatiesaldo is € 114.000 op Netto Contante Waarde (NCW) verbeterd. Dit verschil is opgebouwd uit effecten van gewijzigde kosten, opbrengsten en faseringseffecten.

Kosten € 10.000 N

De begroting van Vastgoed Beheer is met € 10.000 opgehoogd vanwege beheerkosten Bosweidekavels. De uitgifte van deze kavels staat gepland in 2016.

Opbrengsten € 4.000 V (Dekkingsbijdrage)

De begroting is met € 4.000 opgehoogd vanwege verwachte extra ontvangsten uit het VINEX Grondkostenfonds.

Effecten fasering € 120.000 V

Dit als gevolg van nominale wijzigingen in de kosten- en opbrengsten en een aangepaste planning.